

Käesolev dokument on vaid dokumenteerimisvahend ja institutsioonid ei vastuta selle sisu eest

► **B**

KOMISJONI MÄÄRUS (EÜ) nr 2042/2003,

20. november 2003,

õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

(ELT L 315, 28.11.2003, lk 1)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Komisjoni määrus (EÜ) nr 707/2006, 8. mai 2006	L 122	17	9.5.2006
► <u>M2</u>	Komisjoni määrus (EÜ) nr 376/2007, 30. märts 2007	L 94	18	4.4.2007
► <u>M3</u>	Komisjoni määrus (EÜ) nr 1056/2008, 27. oktoober 2008	L 283	5	28.10.2008
► <u>M4</u>	Komisjoni määrus (EL) nr 127/2010, 5. veebruar 2010	L 40	4	13.2.2010
► <u>M5</u>	Komisjoni määrus (EL) nr 962/2010, 26. oktoober 2010	L 281	78	27.10.2010
► <u>M6</u>	Komisjoni määrus (EL) nr 1149/2011, 21. oktoober 2011	L 298	1	16.11.2011
► <u>M7</u>	Komisjoni määrus (EL) nr 593/2012, 5. juuli 2012	L 176	38	6.7.2012



KOMISJONI MÄÄRUS (EÜ) nr 2042/2003,

20. november 2003,

õhusõidukite ja lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuva lennukõlblikkuse ning sellega tegelevate organisatsioonide ja isikute sertifitseerimise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2002. aasta määrust (EÜ) nr 1592/2002, mis käsitleb tsiviillennunduse valdkonna ühiseeskirju ning Euroopa Lennuohutusameti loomist (edaspidi „algmäärus”), (1) eriti selle artikleid 5 ja 6,

ning arvestades järgmist:

- (1) Algmäärusega kehtestatakse ühised olulised nõuded tsiviillennundusohutuse ja keskkonnakaitse ühtse kõrge taseme tagamiseks; selles nõutakse, et komisjon võtaks ühetaolise kohaldamise tagamiseks vastu vajalikud rakenduseeskirjad; määrusega luuakse Euroopa Lennuohutusamet (edaspidi „amet”), mis peab aitama komisjonil kõnealuseid rakenduseeskirju välja töötada.
- (2) Kehtivad hooldusalased lennundusnõuded, mis on loetletud nõukogu määruse (EMÜ) nr 3922/91 (2) II lisas, kuulutatakse alates 28. septembrist 2003 kehtetuks.
- (3) Tuleb vastu võtta ühised tehnilised nõuded ja haldusmenetlused, et tagada algmääruse kohaldamisalasse kuuluvate lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuv lennukõlblikkus.
- (4) Toodete, osade ja seadmete hooldamisega seotud organisatsioonid ja isikud peaksid vastama teatavatele tehnilistele nõuetele, näitamaks, et neil on võimed ja vahendid oma kohustuste ja nendega seotud eeliste täitmiseks; komisjon peab vastu võtma meetmed, et täpsustada asjaomaste vastavust tõendavate sertifikaatide väljaandmise, jätkamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise tingimusi.

(1) EÜT L 240, 7.9.2002, lk 1. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 1701/2003 (ELT L 243, 27.9.2003, lk 5).

(2) EÜT L 373, 31.12.1991, lk 4. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 2871/2000 (EÜT L 333, 29.12.2000, lk 47).

▼B

- (5) Vajadus tagada lennundustoodete ning nende osade ja seadmete jätkuvat lennukõlblikkust käsitlevate ühiste tehniliste nõuete ühtne kohaldamine tingib vajaduse, et pädevad asutused järgiksid nende nõuete täitmise hindamisel ühiseid protseduure; amet peaks nõutava ühetaolise kohaldamise hõlbustamiseks töötama välja sertifitseerimistingimused.
- (6) Lennundusorganisatsioonidele ja liikmesriikide haldusasutustele tuleb anda piisavalt aega kohaneda kõnealuse uue reguleeriva raamistikuga; samuti tuleb vastavalt algmääruse artiklile 57 tunnustada enne käesoleva määruse jõustumist väljastatud sertifikaatide jätkuvat kehtivust.
- (7) Käesoleva määrusega ette nähtud meetmed põhinevad ameti arvamusel,⁽¹⁾ mis on esitatud kooskõlas algmääruse artikli 12 lõike 2 punktiga b ja artikli 14 lõikega 1.
- (8) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas algmääruse artikli 54 lõike 3 alusel loodud Euroopa Lennuohutusameti komitee arvamusega,⁽²⁾

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Eesmärk ja kohaldamisala

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse ühised tehnilised nõuded ja haldusmenetlused selliste õhusõidukite, kaasa arvatud nendele paigaldamiseks mõeldud komponentide, jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks, mis on:

- a) registreeritud liikmesriigis; või
- b) registreeritud kolmandas riigis ning mida kasutab käitaja, kelle tegevuse üle liikmesriik tagab järelevalve.

2. Lõiget 1 ei kohaldata õhusõidukite suhtes, mille ohutuse üle tehtav kohustuslik järelevalve on antud üle mõnele kolmandale riigile ja mida ei kasuta ühenduse käitaja, ega algmääruse II lisas osutatud õhusõidukite suhtes.

3. Käesoleva määruse ärilise lennutranspordi alaseid sätteid kohaldatakse ühenduse õiguses määratletud lennundusluba omavate lennutevõtjate suhtes.

Artikkel 2

Mõisted

Algmääruse kohaldamisala piires kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *õhusõiduk* — masin, mille tõstejõud atmosfääris moodustub õhu vastumõjul, välja arvatud maapinnalt pörkunud õhu vastumõjul;

⁽¹⁾ Euroopa Lennuohutusameti aramus, 1/2003, 1. september 2003.

⁽²⁾ Euroopa Lennuohutusameti aramus, 23. september 2003.

▼B

- b) *lennundustehnilised töötajad* — töötajad, kes vastutavad õhusõiduki või mõne selle komponendi hooldusjärgse käituse üleandmise eest;
- c) *komponent* — mootor, propeller, osa või seade;
- d) *jätkuv lennukõlblikkus* — kõik protsessid, mis tagavad et õhusõiduk vastab kogu oma kasutusaja jooksul kehtivatele lennukõlblikkusnõuetele ning on ohutuks käitamiseks kohases seisukorras;
- e) *JAA* — *Joint Aviation Authorities* (Ühinenud Lennuametid);
- f) *JAR* — *Joint Aviation Requirements* (ühtsed lennundusnõuded);
- g) *suur õhusõiduk* — õhusõiduk, mis on liigitatud lennukiks suurima stardimassiga üle 5 700 kg, või mitme mootoriga helikopter;
- h) *hooldus* — õhusõiduki või selle komponendi kapitaalremont, jooksev remont, ülevaatus, osade ja seadmete asendamine, modifitseerimine või defektide kõrvaldamine või nende mis tahes kombinatsioon, välja arvatud lennueelne ülevaatus;
- i) *organisatsioon* — füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku osa. Organisatsioon võib olla asutatud mitmes kohas nii liikmesriikide territooriumil kui ka väljaspool seda;
- j) *lennueelne ülevaatus* — enne lendu tehtav ülevaatus, tagamaks et õhusõiduk on kavandatud lennuks valmis;

▼M7

- k) *ELAI õhusõiduk* — kõik järgmised Euroopa kerged mehitatud õhusõidukid:
 - i) lennuk suurima stardimassiga kuni 1 200 kg, mida ei liigitata keerukaks mootorõhusõidukiks;
 - ii) purilennuk või mootorpurilennuk suurima stardimassiga kuni 1 200 kg;
 - iii) õhupall, mille õhku tõstmiseks kasutatava gaasi või kuuma õhu maht ei ole suurem kui 3 400 m³ kuumaõhupallide puhul, 1 050 m³ gaasiga täidetud õhupallide puhul ja 300 m³ trossiga kinnitatud ja gaasiga täidetud õhupallide puhul;
 - iv) õhulaev, mis on ette nähtud mitte rohkem kui neljale sõitjale ning mille õhku tõstmiseks kasutatava gaasi või kuuma õhu maht ei ole suurem kui 3 400 m³ kuuma õhuga täidetud õhulaevade puhul ja 1 000 m³ gaasiga täidetud õhulaevade puhul.

▼M3

- l) *LSA õhusõiduk* — kerge sportlennuk, millel on kõik järgmised näitajad:
 - i) selle suurim stardimass ei ületa 600 kg;
 - ii) selle suurim varisemiskiirus maandumiskonfiguratsioonis (VS0) ei ole rohkem kui 45 sõlme kalibreeritud lennukiirust (CAS) õhusõiduki suurima sertifitseeritud stardimassi ja kõige kriitilisema raskuskeskme asukoha juures;

▼ M3

- iii) sellel on koos piloodiga maksimaalselt kaks istekohta;
- iv) sellel on üks propelleriga mitteturbiinmootor;
- v) sellel on survestamata kabiin;

▼ M4

- m) *peamine tegevuskoht* — ettevõtja peakontor või registreeritud asukoht, kus toimub käesolevas määruses osutatud põhiline finantstegevus ja muu tegevuse kontrollimine.

▼ B*Artikkel 3***Jätkuva lennukõlblikkuse nõuded**

1. Õhusõiduki ja selle komponentide jätkuvat lennukõlblikkust tagatakse kooskõlas I lisa sätetega.
2. Organisatsioonid ja töötajad, kes tegelevad õhusõiduki ja selle komponentide jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega, kaasa arvatud hooldamisega, täidavad I lisa sätteid ning vajaduse korral artiklite 4 ja 5 sätteid.

▼ M2

3. Erandina lõikest 1 tagatakse lennuba omava õhusõiduki jätkuv lennukõlblikkus jätkuva lennukõlblikkuselase erikorra alusel, mis on määratletud komisjoni määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (osa 21) kohaselt välja antud lennutegevusloas.

▼ M3

4. Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavale õhusõidukile kooskõlas liikmesriigi nõuetega välja antud ja 28. septembril 2008. aastal kehtiv lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat või sellega samaväärne dokument on kehtiv kuni oma kehtivusaja lõpuni või kuni 28. septembrini 2009, sõltuvalt sellest, milline kuupäev on varasem. Pärast kehtivusaja lõppemist võib pädev asutus lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi või sellega samaväärse dokumendi üheks aastaks veel ühe korra välja anda või seda pikendada, kui liikmesriigi nõuded seda võimaldavad. Pärast järgmise kehtivusaja lõppemist võib pädev asutus lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi või sellega samaväärse dokumendi üheks aastaks veel ühe korra välja anda või seda pikendada, kui liikmesriigi nõuded seda võimaldavad. Rohkem ei ole sertifikaati lubatud uuesti välja anda ega pikendada. Kui selle punkti sätteid on järgitud, tuleb õhusõiduki registreerimise ELi-sisesel üleviimisel anda kooskõlas jaotisega M.A.904 välja uus lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat.

▼ B*Artikkel 4***Hooldusorganisatsioonide sertifitseerimine**

1. Suurte õhusõidukite või äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite ning nende paigaldamiseks mõeldud komponentide hooldamisega tegelevaid organisatsioone sertifitseeritakse kooskõlas II lisa sätetega.

▼ B

2. Hooldusorganisatsioonide sertifikaate, mille liikmesriik on andnud välja või mida liikmesriik on tunnustanud kooskõlas Ühinenud Lennuametite nõuete ja protseduuridega ning mis kehtisid enne käesoleva määruse jõustumist, käsitatakse käesoleva määruse alusel välja antuna. Selleks võidakse erandina JAR 145.B.50 lõike 2 sätetest vastavalt II lisale teise astme puudused seoses JAR 145 ja II lisa erinevustega kõrvaldatuks lugeda ühe aasta jooksul. Hooldustõendeid ja käitamissertifikaate, mille on JAA nõuete kohaselt sertifitseeritud organisatsioon andnud välja nimetatud ühe aasta jooksul, käsitatakse käesoleva määruse alusel välja antuna.

3. Töötajad, kes on mis tahes standardi järgi, mida liikmesriik enne käesoleva määruse jõustumist tunnustas standardina, mis tagab samaväärse kvalifikatsiooni, kvalifitseeritud tegema ja/või kontrollima õhusõiduki konstruktsiooni ja/või komponentide mittepurustavaid katseid nende jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks, võivad jätkata selliste kontrollide ja/või katsete tegemist.

▼ M3

4. Kuni käesoleva määruse jõustumiskuupäevani liikmesriigi nõuetele vastavalt sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni välja antud hooldustõendeid ja käitamissertifikaate käsitatakse samaväärsetena nendega, mis on nõutavad I lisa (M osa) jaotiste M.A.801 ja M.A.802 kohaselt.

▼ B*Artikkel 5***Lennundustehnilised töötajad****▼ M3**

1. Lennundustehnilisi töötajaid kvalifitseeritakse kooskõlas III lisa sätetega, välja arvatud I lisa jaotise M.A.606 punktis h, jaotise M.A.607 punktis b, jaotise M.A.801 punktis d ning jaotises M.A.803, II lisa (145. osa) jaotise 145.A.30 punktis j ning II lisa (145. osa) IV liites ettenähtud juhtudel.

▼ B

2. Lennundustehniliste töötajate lube ja nendega seotud võimalikke tehnilisi piiranguid, mille liikmesriik on andnud välja või kehtestanud või mida liikmesriik on tunnustanud kooskõlas JAA nõuete ja protseduuridega ning mis kehtisid käesoleva määruse jõustumise ajal, käsitatakse kui käesoleva määruse alusel välja antuid.

▼ M6

3. Lennundustehnilistel töötajatel, kellele on antud luba III lisa (66. osa) kohaselt mingis kategoorias/alamkategoorias, loetakse olevat kõnealuse lisa jaotise 66.A.20 punktis a kirjeldatud õigused, mis vastavad kõnealusele kategooriale/alamkategooriale. Loale uue kategooria/alamkategooria lisamisel loetakse kõnealuste uute õiguste saamiseks vajalikud teadmistealased baasnõuded täidetuks.

▼ M6

4. Volitatud lennundustehnilised töötajad, kellele antud luba hõlmab õhusõidukeid, mille puhul ei nõuta eraldi tüübipädevust, võivad jätkuvalt kasutada oma õigusi kuni loa järgmise taastamise või muutmiseni seni, kuni loale kantakse III lisa (66. osa) jaotises 66.B.125 kirjeldatud menetluse kohaselt kõnealuse lisa jaotises 66.A.45 kindlaks määratud tüübipädevusmärged.

5. Enne käesoleva määruse kohaldamist kohaldatud nõuetele vastavad muutmisaranded ja eksami boonuspunktide aruanded loetakse käesolevale määrusele vastavaks.

6. Kuna käesolevas määruses sätestatakse nõuded seoses volitatud lennundustehniliste töötajatega, kes käitavad

i) muid õhusõidukeid kui lennukid ja kopterid,

ii) õhusõidukikomponente,

kohaldatakse kuni käesoleva määruse jõustumiseni jätkuvalt nõudeid, mis kehtivad asjaomases liikmesriigis, v.a väljaspool ELi asuvad hooldusorganisatsioonid, kelle puhul kinnitab nõuded amet.

▼ B*Artikkel 6***Nõuded koolitajatele**

1. Artiklis 5 osutatud töötajate koolitamisega tegelevaid organisatsioone sertifitseeritakse kooskõlas IV lisaga, andes neile õiguse:

a) viia läbi tunnustatud baaskursusi; ja/või

b) viia läbi tunnustatud tüübiõppekursusi; ja

c) korraldada eksameid; ja

d) anda välja koolitustõendeid.

2. Hoolduskoolitust pakkuvate organisatsioonide sertifikaate, mille liikmesriik on andnud välja või mida liikmesriik on tunnustanud kooskõlas Ühinenud Lennuametite nõuete ja protseduuridega ning mis kehtisid käesoleva määruse jõustumise ajal, käsitatakse käesoleva määruse alusel välja antuna. Selleks võidakse erandina JAR 147.B.130 punkti b sätetest vastavalt IV lisale teise astme puudused seoses JAR 147 ja IV lisa erinevustega lugeda kõrvaldatuks ühe aasta jooksul.

▼ M6

3. Enne käesoleva määruse kohaldamist kohaldatud nõuetele vastavat baaskoolitust võib alustada ühe aasta jooksul pärast käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva. Kõnealuse koolituse ühe osana teostatav baasteadmiste kontroll võib vastata enne käesoleva määruse kohaldamist kohaldatud nõuetele.

▼ M6

4. Baastadmiste kontrolli, mis vastab enne käesoleva määruse kohaldamist kohaldatud nõuetele ning mida teeb pädev asutus või IV lisa (147. osa) kohaselt sertifitseeritud hoolduskoolitusorganisatsioon, kuid mis ei ole baaskoolituse osa, võib teha ühe aasta jooksul pärast käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva.

5. Enne käesoleva määruse kohaldamist kohaldatud nõuetele vastavat tüübikoolitust ja tüübieksameid alustatakse ning need lõpetatakse hiljemalt ühe aasta jooksul pärast käesoleva määruse kohaldamiskuupäeva.

▼ B*Artikkel 7***Jõustumine**

1. Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

▼ M3

2. Erandina lõikest 1:

- a) kohaldatakse I lisa sätteid, välja arvatud jaotise M.A.201 punkti h alapunkti 2 ja jaotise M.A.708 punkti c, alates 28. septembrist 2005;
- b) kohaldatakse I lisa jaotise M.A.201 punkti f kolmandate riikide käitajate kasutatavate õhusõidukite suhtes, mida ei kasutata äriliseks lennutranspordiks, alates 28. septembrist 2009.

▼ B

3. Erandina lõigetest 1 ja 2 võivad liikmesriigid otsustada mitte kohaldada:

▼ M3

a) I lisa sätteid õhusõidukite suhtes, mida ei kasutata äriliseks lennutranspordiks, kuni 28. septembrini 2009;

▼ B

b) I lisa I jao sätteid õhusõidukite suhtes, mida kasutatakse äriliseks lennutranspordiks, kuni 28. septembrini 2008;

c) järgmisi II lisa sätteid kuni 28. septembrini 2006:

— jaotise 145.A.30 punkt e (inimfaktorid),

— jaotise 145.A.30 punkt g, mida kohaldatakse suurte õhusõidukite suhtes suurima stardimassiga üle 5 700 kg,

— jaotise 145.A.30 punkti h alapunkt 1, mida kohaldatakse õhusõidukite suhtes suurima stardimassiga üle 5 700 kg,

— jaotise 145.A.30 punkti j alapunkt 1, IV lisa,

— jaotise 145.A.30 punkti j alapunkt 2, IV lisa;

▼B

- d) järgmisi II lisa sätteid kuni 28. septembrini 2008:
- jaotise 145.A.30 punkt g, mida kohaldatakse õhusõidukite suhtes suurima stardimassiga kuni 5 700 kg,
 - jaotise 145.A.30 punkti h alapunkt 1, mida kohaldatakse õhusõidukite suhtes suurima stardimassiga kuni 5 700 kg,
 - jaotise 145.A.30 punkti h alapunkt 2;
- e) III lisa sätteid, mida kohaldatakse õhusõidukite suhtes suurima stardimassiga üle 5 700 kg, kuni 28. septembrini 2005;
- f) III lisa sätteid, mida kohaldatakse õhusõidukite suhtes suurima stardimassiga kuni 5 700 kg, kuni 28. septembrini 2006;

▼M5

- g) äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate õhusõidukite puhul, mis ei ole suured õhusõidukid, vajadust täita III lisa (66. osa) järgmiste sätete puhul kuni 28. septembrini 2011:
- I lisa (M osa) jaotise M.A.606 punkt g ja jaotise M.A.801 punkti b alapunkt 2;
 - II lisa (145. osa) jaotise 145.A.30 punktid g ja h;

▼M6

- h) selliste kolbmootoriga hermetiseerimata lennukite hoolduse puhul, mille maksimaalne stardimass on kuni 2 000 kg ja mida ei kasutata ärilises lennutranspordis:
- i) kuni 28. septembrini 2012 nõuet, mille kohaselt peavad pädevad asutused andma lennundustehnilise töötaja loa välja kooskõlas III lisaga (66. osa), kui tegemist on uue loaga või vastavalt kõnealuse lisa jaotisele 66.A.70 muudetud loaga;
 - ii) kuni 28. septembrini 2014 nõuet, mille kohaselt peavad volitatud lennundustehnilised töötajad olema sertifitseeritud kooskõlas III lisaga (66. osa) ning mis sisaldub järgmistes sätetes:
 - I lisa (M osa) jaotise M.A.606 punkt g ja jaotise M.A.801 punkti b alapunkt 2;
 - II lisa (145. osa) jaotise 145.A.30 punktid g ja h;
- i) ärilises lennutranspordis mittekasutatavate ELA1 lennukite hoolduse puhul kuni 28. septembrini 2015:
- i) nõuet, mille kohaselt peavad pädevad asutused andma lennundustehnilise töötaja loa välja kooskõlas III lisaga (66. osa), kui tegemist on uue loaga või vastavalt kõnealuse lisa jaotisele 66.A.70 muudetud loaga;

▼M6

ii) nõuet, mille kohaselt peavad volitatud lennundustehnilised töötajad olema sertifitseeritud kooskõlas III lisaga (66. osa) ning mis sisaldub järgmistes sätetes:

— I lisa (M osa) jaotise M.A.606 punkt g ja jaotise M.A.801 punkti b alapunkt 2;

— II lisa (145. osa) jaotise 145.A.30 punktid g ja h.

▼B

4. Liikmesriigid võivad anda välja piiratud kehtivusajaga sertifikaate II ja IV lisa nõuete täitmise kohta kuni ►**M1** 28. septembrini 2007 ◀.

5. Kui liikmesriik kohaldab lõiget 3 või 4, teatab ta sellest komisjonile ja ametile.

6. Amet hindab käesoleva määruse I lisa sätete mõju, et esitada komisjonile enne 28. märtsi 2005 selle kohta oma arvamus koos võimalike muudatustega.

▼M4

7. Erandina lõikest 1:

a) kohaldatakse I lisa (M osa) jaotise M.A.706 punkti k sätteid alates 28. septembrist 2010;

b) kohaldatakse III lisa I liite (66. osa) punkti 7.7 sätteid alates 28. septembrist 2010;

c) võivad I lisa (M osa) A jao F alajao või II lisa (145. osa) A jao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid jätkata I lisa (M osa) II liites ja II lisa (145. osa) I liites sätestatud EASA vormi 1 (esmavaljastus) kasutades käitamissertifikaatide väljaandmist kuni 28. septembrini 2010;

d) võivad pädevad asutused jätkata enne käesoleva määruse jõustumist kehtiva määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) III, V ja VI liites, II lisa (145. osa) III liites, III lisa (66.osa) V liites või IV lisa (147. osa) II liites sätestatud sertifikaatide (eelmine väljastus) väljaandmist kuni 28. septembrini 2010;

▼M6

8. III lisa (66. osa) jaotistes 66.A.25 ja 66.A.30 ning III liites sätestatud, enne käesoleva määruse kohaldamist sooritatud baas-teadmiste kontrolli, põhikogemuste omandamise, teoreetilise tüübikoolituse ja sellekohaste eksamite, praktiliste harjutuste ja hindamiste, tüübieksamite ja töökohal tehtud koolituse tähtaegu hakatakse arvestama alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast.

▼M6

9. Amet esitab komisjonile arvamuse, sh ettepanekud ELA1 lennukite ning muude kui lennukite ja kopterite hooldusega tegelevatele lennundustehnilistele töötajatele lubade väljaandmise lihtsa ja proportsionaalse süsteemi kohta.

*Artikkel 8***Ameti meetmed**

1. Amet töötab välja nõuete täitmise vastuvõetavad viisid, mida pädevad asutused, organisatsioonid ja töötajad võivad kasutada käesoleva määruse lisade sätete järgimise tõendamiseks.

2. Nõuete täitmise vastuvõetavate viisidega, mille amet välja annab, ei kehtestata uusi nõudeid ega muudeta leebemaks käesoleva määruse lisade nõudeid.

3. Ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 216/2008 artiklite 54 ja 55 kohaldamist, loetakse juhul, kui kasutatakse ametipoolseid nõuete täitmise vastuvõetavaid viise, käesoleva määruse lisadega seotud nõuded ilma täiendava tõendamiseta täidetuks.

▼B

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

▼ B*I LISA***(M osa)****▼ M4**

SISUKORD

M.1

A JAGU – TEHNILISED NÕUDED

A ALAJAGU – ÜLDSÄTTED

M.A.101 Reguleerimisala

B ALAJAGU – PÄDEVUS

M.A.201 Kohustused

M.A.202 Juhtumitest teatamine

C ALAJAGU – JÄTKUV LENNUKÕLBLIKKUS

M.A.301 Jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega seotud ülesanded

M.A.302 Õhusõiduki hooldusprogramm

M.A.303 Lennukõlblikkuseeskirjad

M.A.304 Muudatus- ja remonditööde dokumendid

M.A.305 Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse dokumenteerimise kord

M.A.306 Käitaja tehniline päevik

M.A.307 Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse dokumentatsiooni üleandmine

D ALAJAGU – HOOLDUSSTANDARDID

M.A.401 Tehnilised normdokumendid

M.A.402 Hoolduse tegemine

M.A.403 Õhusõiduki defektid

E ALAJAGU – KOMPONENDID

M.A.501 Paigaldamine

M.A.502 Komponentide hooldamine

M.A.503 Piiratud kasutusega komponendid

M.A.504 Järelevalve kasutuskõlbmatute komponentide üle

F ALAJAGU – HOOLDUSORGANISATSIOON

M.A.601 Reguleerimisala

M.A.602 Taotlemine

M.A.603 Tegevusloa kehtivus

M.A.604 Hooldusorganisatsiooni käsiraamat

M.A.605 Tegevusruumid

M.A.606 Nõuded töötajatele

M.A.607 Lennundustehnilised töötajad

M.A.608 Komponendid, seadmed ja tööriistad

M.A.609 Tehnilised normdokumendid

▼ **M4**

- M.A.610 Hooldustööde käsud
- M.A.611 Hooldusstandardid
- M.A.612 Õhusõiduki hooldustõend
- M.A.613 Komponendi hooldustõend
- M.A.614 Hooldustööde dokumenteerimine
- M.A.615 Organisatsiooni õigused
- M.A.616 Organisatsiooni sisekontroll
- M.A.617 Muutused sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis
- M.A.618 Hooldusorganisatsiooni sertifikaadi kehtivuse kestvus
- M.A.619 Puudused

G ALAJAGU – JÄTKUVAT LENNUKÕBLIKKUST TAGAV ORGANISATSIOON

- M.A.701 Reguleerimisala
- M.A.702 Taotlemine
- M.A.703 Sertifikaadi kehtivus
- M.A.704 Jätkuvat lennukõblikkust tagava organisatsiooni käsiraamat
- M.A.705 Tegevusruumid
- M.A.706 Nõuded töötajatele
- M.A.707 Lennukõblikkuse kontrolli tegevad töötajad
- M.A.708 Jätkuva lennukõblikkuse tagamine
- M.A.709 Dokumentatsioon
- M.A.710 Lennukõblikkuse kontroll
- M.A.711 Organisatsiooni õigused
- M.A.712 Kvaliteedi tagamise kord
- M.A.713 Muutused jätkuvat lennukõblikkust tagavas sertifitseeritud organisatsioonis
- M.A.714 Dokumentide säilitamine
- M.A.715 Jätkuvat lennukõblikkust tagava organisatsiooni sertifikaadi kehtivuse kestvus
- M.A.716 Puudused

H ALAJAGU – HOOLDUSTÕENDID

- M.A.801 Õhusõiduki hooldustõend
- M.A.802 Komponendi hooldustõend
- M.A.803 Omanik-piloodi volitus

I ALAJAGU – LENNUKÕBLIKKUSE KONTROLI SERTIFIKAAT

- M.A.901 Õhusõiduki lennukõblikkuse kontroll
- M.A.902 Lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi kehtivus
- M.A.903 Õhusõiduki registrikannete üleviimine ELi piires
- M.A.904 ELi imporditud õhusõidukite lennukõblikkuse kontrollimine
- M.A.905 Puudused

▼M4*B JAGU – MENETLUS PÄDEVATELE ASUTUSTELE*

A ALAJAGU – ÜLDSÄTTED

- M.B.101 Reguleerimisala
- M.B.102 Pädev asutus
- M.B.104 Dokumentide säilitamine
- M.B.105 Vastastikune teabevahetus

B ALAJAGU – PÄDEVUS

- M.B.201 Kohustused

C ALAJAGU – JÄTKUV LENNUKÕLBLIKKUS

- M.B.301 Hooldusprogramm
- M.B.302 Erandid
- M.B.303 Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse jälgimine
- M.B.304 Kehtetuks tunnistamine, peatamine ja piirangute kehtestamine

D ALAJAGU – HOOLDUSSTANDARDID

E ALAJAGU – KOMPONENDID

F ALAJAGU – HOOLDUSORGANISATSIOON

- M.B.601 Taotlemine
- M.B.602 Esialgne tegevusluba
- M.B.603 Sertifikaadi väljastamine
- M.B.604 Pidev järelevalve
- M.B.605 Puudused
- M.B.606 Muudatused
- M.B.607 Sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine

G ALAJAGU – JÄTKUVAT LENNUKÕLBLIKKUST TAGAV ORGANISATSIOON

- M.B.701 Taotlemine
- M.B.702 Esialgne tegevusluba
- M.B.703 Sertifikaadi väljastamine
- M.B.704 Pidev järelevalve
- M.B.705 Puudused
- M.B.706 Muudatused
- M.B.707 Sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine

H ALAJAGU – HOOLDUSTÕENDID

I ALAJAGU – LENNUKÕLBLIKKUSE KONTROLI SERTIFIKAAT

- M.B.901 Soovituste hindamine
- M.B.902 Pädeva asutuse tehtav lennukõlblikkuse kontroll
- M.B.903 Puudused

▼ M4

I liide – Jätkuva lennukõlblikkuse tagamise leping

II liide – Käitamissertifikaat – EASA vorm 1

III liide – Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat – EASA vorm 15

IV liide – I lisa (M osa) F alajaos ja II lisa (145. osa) osutatud hooldusorganisatsioonide sertifitseerimisel kasutatav klassi- ja pädevusmärgete süsteem

V liide – I lisa (M osa) F alajaos osutatud hooldusorganisatsiooni sertifikaat

VI liide – I lisa (M osa) G alajaos osutatud jätkuvalt lennukõlblikkust tagava organisatsiooni sertifikaat

VII liide – Keerulised hooldustööd

VIII liide – Omanik-piloodi piiratud mahus hooldustööd

▼ B**M.1**

Käesolevas osas tähendab pädev asutus:

1. üksikute õhusõidukite jätkuva lennukõlblikkuse järelevalve ja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatide väljastamise puhul registreerijaliikmesriigi määratud asutus;
2. käesoleva osa A jao F alajaos määratud hooldusorganisatsiooni tegevuse üle järelevalve teostamise puhul
 - i) selle liikmesriigi määratud asutus, kus asub organisatsiooni peamine tegevuskoht;
 - ii) amet, kui organisatsiooni asukoht on kolmandas riigis;
3. käesoleva osa A jao G alajaos määratud jätkuvalt lennukõlblikkust tagava organisatsiooni tegevuse üle järelevalve teostamise puhul
 - i) selle liikmesriigi määratud asutus, kus asub organisatsiooni peamine tegevuskoht, kui lennuettevõtja sertifikaat kõnealust luba ei sisalda;
 - ii) käitaja liikmesriigi määratud asutus, kui kõnealune luba sisaldub lennuettevõtja sertifikaadis;
 - iii) amet, kui organisatsiooni asukoht on kolmandas riigis;
4. hooldusprogrammide heakskiitmise puhul
 - i) registreerijaliikmesriigi määratud asutus;
 - ii) ärilise lennutranspordi korral, kui käitaja liikmesriik ei ole registreerijaliikmesriik, asutus, milles mõlemad nimetatud liikmesriigid lepivad kokku enne hooldusprogrammi heakskiitmist.
 - iii) Erandina punkti 4 alapunktist i, juhul kui äriliseks lennutranspordiks mittekasutatava õhusõiduki jätkuvalt lennukõlblikkust tagab käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvalt lennukõlblikkust tagav organisatsioon, mille üle ei teosta järelevalvet registreerijaliikmesriigi, ning üksnes juhul, kui registreerijaliikmesriigiga on enne hooldusprogrammi heakskiitmist kokku lepitud:
 - a) jätkuvalt lennukõlblikkust tagava organisatsiooni üle järelevalvet teostava liikmesriigi määratud asutus, või
 - b) amet, kui jätkuvalt lennukõlblikkust tagava organisatsiooni asukoht on kolmandas riigis.

▼ M3

▼B*A JAGU***TEHNILISED NÕUDED****A ALAJAGU***ÜLDSÄTTED***M.A.101 Reguleerimisala**

Käesoleva jaotisega kehtestatakse meetmed, sealhulgas hoolduseks, mida tuleb võtta selleks, et tagada lennukõlblikkuse jätkumine. Samuti on selles täpsustatud tingimused, millele peavad vastama sellise jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega tegelevad isikud või organisatsioonid.

B ALAJAGU*PÄDEVUS***M.A.201 Kohustused**

- a) Omanik vastutab õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse eest ning tagab, et lennud sellega toimuvad üksnes juhul, kui:
1. õhusõidukit hoitakse lennukõlblikuna; ning
 2. kogu käitamis- ja avariivarustus on paigaldatud nõuetekohaselt ja on töökorras või selle töökolbmatuse on selgelt tähistatud; ning
 3. lennukõlblikkussertifikaat jääb kehtima; ning
 4. õhusõidukit hooldatakse kooskõlas jaotises M.A.302 määratletud heakskiidetud hooldusprogrammiga.
- b) Kui õhusõiduk on renditud, lähevad omaniku kohustused üle rendilevõtjale, kui:
1. rendilevõtja nimi on märgitud õhusõiduki registreerimisdokumendile; või
 2. see on ette nähtud rendilepinguga.
- Kõik viited käesolevas osas omanikule hõlmavad viiteid nii omanikule kui ka vajaduse korral rendilevõtjale.
- c) Iga hooldust tegev isik või organisatsioon vastutab tehtavate tööde eest.
- d) Kapten või ärilise lennutranspordi korral käitaja vastutab lennueelse ülevaatuse rahuldava läbimise eest. Seda ülevaatuset peab tegema piloot või mõni teine kvalifitseeritud isik, kuid seda ei pea tegema sertifitseeritud hooldusorganisatsioon või 66. osa kohaselt lennundustehnilised töötajad.

▼M3

- e) Punktis a määratletud ülesannete täitmiseks:
- i) võib õhusõiduki omanik sõlmida käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooniga jätkuva lennukõlblikkusega seotud ülesannete täitmist käsitleva lepingu. Sellisel juhul võtab jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon vastutuse nende ülesannete nõuetekohase täitmise eest;

▼ M3

- ii) võib omanik, kes otsustab tagada õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust omal vastutusel, sõlmimata lepingut kooskõlas I liitega, siiski sõlmida piiratud lepingu käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooniga hooldusprogrammi koostamiseks ning selle programmi heakskiitmiseks jaotise M.A.302 kohaselt. Sellise piiratud lepingu korral läheb vastutus hooldusprogrammi koostamise ja heakskiitmise eest lepingu sõlminud jätkuvat lennukõlblikkust tagavale organisatsioonile.

▼ B

- f) Suure õhusõiduki korral tagab selle omanik punktis a määratletud ülesannete täitmiseks, et jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega seotud ülesandeid täidab jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon. Kooskõlas I liitega sõlmitakse kirjalik leping. Sellisel juhul võtab jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon vastutuse nende ülesannete nõuetekohase täitmise eest.
- g) Suurte õhusõidukite, äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite ja nende komponentide hooldust teeb 145. osa nõuete järgi sertifitseeritud hooldusettevõtte.
- h) Äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki korral vastutab selle jätkuva lennukõlblikkuse eest selle käitaja,
1. kellel peab vastavalt käesoleva osa A jao G alajaole olema oma õhusõiduki käitamiseks sertifikaat, mis moodustab pädeva asutuse poolt välja antud lennuettevõtja sertifikaadi osa; ja
 2. kes peab olema sertifitseeritud kooskõlas 145. osaga või sõlmima sellise ettevõttega lepingu; ja
 3. kes peab tagama, et punkt a on täidetud.
- i) ► **M3** Kui käitajal peab liikmesriigi nõuete järgi olema sertifikaat äritegevuseks, mis ei ole äriline lennutransport, peab ta: ◀
1. olema vastavalt käesoleva osa A jao G alajaole asjakohaselt sertifitseeritud tagama oma õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust või sõlmima sellise ettevõttega lepingu; ja
 2. olema vastavalt käesoleva osa A jao F alajao või 145. osa järgi sertifitseeritud või sõlmima selliste ettevõtetega lepingud; ja
 3. tagama, et punkt a on täidetud.
- j) Omanik/käitaja on kohustatud lubama pädevat asutust ettevõttesse/õhusõidukisse, veendumaks et käesolevas osas sätestatud nõudeid täidetakse jätkuvalt.

M.A.202 Juhtumitest teatamine**▼ M3**

- a) Iga jaotise M.A.201 järgi vastutav isik või organisatsioon teatab registreerijaliikmesriigi määratud pädevale asutusele, konstruktsioonitüübi või lisakonstruktsioonitüübi eest vastutavale organisatsioonile ja vajaduse korral käitaja liikmesriigile õhusõiduki või selle komponendi mis tahes kindlakstehtud seisundist, mis ohustab tõsiselt lennuohutust.

▼ B

- b) Teatamine toimub ameti poolt kehtestatud korras ning hõlmab kogu teavet kõnealusele isikule või organisatsioonile teada oleva seisundi kohta.

▼ B

- c) Kui õhusõiduki omanik või käitaja sõlmib õhusõiduki hooldamiseks lepingu mõne teise isiku või organisatsiooniga, teatab see omanikule, käitajale või jätkuvat lennukõlblikkust tagavale organisatsioonile samuti igast sellisest seisundist, mis mõjutab omaniku või käitaja õhusõidukit või selle komponenti.
- d) Teade antakse võimalikult kiiresti, kuid igal juhul 72 tunni jooksul pärast seda, kui isik või organisatsioon on seisundi, mille kohta teade antakse, kindlaks teinud.

C ALAJAGU*JÄTKUV LENNUKÕBLIKKUS***M.A.301 Jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega seotud ülesanded**

Õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust ja selle nii käitamise- kui ka avariivarustuse töökõlblikkust tagatakse:

- 1. lennueelsete ülevaatuste teel;

▼ M4

- 2. õhusõiduki ohutut käitamist mõjutavate mis tahes defektide ja vigade kõrvaldamise teel vastavalt jaotises M.A.304 ja/või jaotises M.A.401 täpsustatud andmetele, võttes suurte õhusõidukite või äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul olenevalt õhusõiduki tüübist arvesse miinimumvarustuse loetelu ja vajaduse korral varustatuse muudatuste loetelu;

▼ B

- 3. kogu hoolduse kooskõlas punkti M.A.302 järgi heakskiidetud õhusõiduki hooldusprogrammiga tegemise teel;
- 4. suurte õhusõidukite ja äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul punkti M.A.302 järgi heakskiidetud hooldusprogrammi efektiivsuse analüüsimise teel;
- 5. mis tahes kehtiva:
 - i) lennukõlblikkuseeskirja;
 - ii) jätkuvat lennukõlblikkust mõjutava käitamiseeskirja;
 - iii) ameti poolt kehtestatud jätkuva lennukõlblikkuse nõude;
 - iv) pädeva asutuse poolt vahetu reaktsioonina ohutusprobleemile määratud sammude täitmise teel;
- 6. muudatus- ja remonditööde tegemise teel vastavalt punktile M.A.304;
- 7. suurte õhusõidukite või äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite mittekohustuslike modifikatsioonide ja/või ülevaatuste puhul nende tegemise põhimõtete kehtestamise teel;
- 8. vajaduse korral hoolduslike kontrolllendude tegemise teel.

▼ M3**M.A.302 Hooldusprogramm**

- a) Iga õhusõiduki hooldamine korraldatakse kooskõlas õhusõiduki hooldusprogrammiga.

▼ M3

- b) Õhusõiduki hooldusprogrammi ja kõik selle muudatused kiidab heaks pädev asutus.
- c) Kui õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust tagab käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, võib õhusõiduki hooldusprogrammi ja selle muudatused kiita heaks kaudse heakskiitmise menetluse teel.
- i) Sellisel juhul kehtestab jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon selle menetluse, see kantakse jätkuva lennukõlblikkuse tagamise käsiraamatusse ning selle kiidab heaks jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni eest vastutav pädev asutus.
- ii) Jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon ei kasuta kaudse heakskiitmise menetlust, kui selle organisatsiooni üle ei teosta järelevalvet registreerijaliikmesriik, välja arvatud juhul, kui kooskõlas jaotise M.1 punkti 4 alapunktidega ii või iii on sõlmitud kokkulepe, millega kantakse vastutus õhusõiduki hooldusprogrammi heakskiitmise eest üle jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni eest vastutavale pädevale asutusele.

▼ M7

- d) Õhusõiduki hooldusprogramm peab vastama
- i) pädeva asutuse välja antud juhenditele;
- ii) jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhenditele,
- mille on välja andnud tüübisertifikaadi, piiratud tüübisertifikaadi, täiendava tüübisertifikaadi, oluliste remonditööde projekti kinnituse, Euroopa tehnilistele normatiividele vastava (ETSO) loa või määruse (EÜ) nr 1702/2003 ja selle lisa (21. osa) alusel välja antud muu loa omanikud ning
 - mis on lisatud määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) punktis 21A.90B või punktis 21A.431B osutatud sertifitseerimistingimustele (vajaduse korral);
- iii) omaniku või jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni välja pakutud lisa- või alternatiivsetele juhenditele, kui need juhendid on heaks kiidetud kooskõlas jaotisega M.A.302, välja arvatud punkti e kohased ohutuslaste ülesannete täitmise ajavahemikud, mida võidakse pikendada, tingimusel et hooldusprogramm vaadatakse punkti g kohaselt läbi piisavalt sageli ja ainult siis, kui hooldusprogramm kiidetakse otseselt heaks jaotise M.A.302 punkti b alusel.

▼ M3

- e) Õhusõiduki hooldusprogramm sisaldab kõikide hooldustööde üksikasju, sealhulgas nende tegemise sagedust ning tööde liikide ja eripäraga seotud eriülesandeid.
- f) Suurte õhusõidukite puhul, kui hooldusprogramm põhineb hoolduse juhtrühma loogikal või seisundi jälgimisel, peab õhusõiduki hooldusprogramm sisaldama usaldusväärusprogrammi.
- g) Õhusõiduki hooldusprogramm vaadatakse kindlate ajavahemike järel läbi ning vajaduse korral tehakse selles muudatusi. Läbivaatamine tagab, et programm on ka käitusest omandatud kogemustele tuginedes ja pädeva asutuse suuniseid arvestades jätkuvalt põhjendatud ning järgib uut ja/või muudetud hooldusjuhendit, mille on kehtestanud tüübisertifikaatide või täiendavate tüübisertifikaatide omanikud või mis tahes muud organisatsioonid, kes avaldavad sellist teavet määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) alusel.

▼ B**M.A.303 Lennukõlblikkuseeskirjad**

Iga kehtivat lennukõlblikkuseeskirja tuleb täita vastavalt sellest sätestatud nõuetele, välja arvatud juhul, kui amet on määranud teisiti.

▼ M7**M.A.304 Muudatus- ja remonditööde dokumendid**

Kahjusid hinnatakse ning muudatus- ja remonditöid tehakse vastavalt vajadusele järgmiste dokumentide põhjal:

- a) ameti kinnitatud dokumendid või
- b) 21. osa kohaselt sertifitseeritud projekteerimisettevõtte poolt heaks kiidetud dokumendid või
- c) dokumendid, mis on esitatud määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) punktis 21A.90B või punktis 21A.431B osutatud sertifitseerimistingimustes.

▼ B**M.A.305 Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse dokumenteerimise kord****▼ M4**

- a) Pärast iga hooldust lisatakse õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse dokumentide hulka sellega seotud jaotisele M.A.801 või jaotisele 145.A.50 vastav hooldustõend. Iga dokument lisatakse võimalikult kiiresti, kuid igal juhul mitte hiljem kui 30 päeva pärast vastavat hooldust.

▼ M3

- b) Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse dokumentide hulka kuuluvad:
 1. olenevalt õhusõidukist õhusõiduki lennupäevik, mootori päevik(ud) või mootorimoodulite päevikukirjed, propelleri päevik(ud) ja kõikide piiratud kasutusega komponentide päevikukirjed; ning
 2. käitaja tehniline päevik, juhul kui see on jaotise M.A.306 kohaselt nõutav ärilise lennutranspordi puhul või kui seda nõuab liikmesriik muu äritegevuse puhul kui äriline lennutransport.

▼ B

- c) Õhusõiduki lennupäevikusse kantakse olenevalt õhusõidukist õhusõiduki tüüp ja registritunnus, kuupäev, üldlennuaeg ja/või lennutsüklid ja/või maandumised.
- d) Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse dokumentatsioon sisaldab aktuaalset:
 1. lennukõlblikkuseeskirjade ja pädeva asutuse poolt vahetu reaktsioonina ohutusprobleemile määratud sammude täitmise seisu;
 2. muudatus- ja remonditööde seisu;
 3. hooldusprogrammi täitmise seisu;
 4. piiratud kasutusega komponentide seisundit;
 5. massi ja balansseeringu aruannet;
 6. edasilükatud hooldustööde loetelu.

▼ M4

- e) Peale käitamisdokumendi (EASA vorm 1 või samaväärne vorm) kantakse asjaomase mootori või propelleri päevikusse või mootorikomplekti või piiratud kasutusega komponendi päevikusse järgmine mis tahes paigaldatud komponenti (mootor, propeller, mootorikomplekt või piiratud kasutusega komponent) käsitlev asjakohane teave:
 1. komponendi tähistus ja
 2. vajaduse korral selle õhusõiduki, mootori, propelleri, mootorikomplekti või piiratud kasutusega komponendi tüüp, seerianumber ja registritunnus, millele konkreetne komponent on paigaldatud, ning viide komponendi paigaldamisele ja mahavõtmisele, ning

▼ M4

3. kuupäev ning vajaduse korral konkreetse komponendi akumulatiivne üldlennuaeg ja/või lennutsüklid ja/või maandumised ja/või kalendriaeg ning
4. punktis d sätestatud aktuaalne teave komponendi kohta.

▼ B

- f) Käesoleva osa A jao B alajao järgi jätkuva lennukõlblikkuse tagamise ülesannete täitmise eest vastutav isik peab käesolevas punktis määratletud dokumentatsiooni ning esitab selle taotluse korral pädevale asutusele.
- g) Kõik kanded õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse dokumentides peavad olema selged ja täpsed. Kui kannet on vaja parandada, tehakse parandus nii, et algkanne jääb selgelt näha.

▼ M4

- h) Omanik või käitaja tagab korra järgmiste dokumentide säilitamiseks näidatud aja jooksul:
 1. kõik üksikasjalikud hooldusdokumendid, mis on seotud õhusõiduki või sellele paigaldatud mis tahes piiratud kasutusega komponendiga, kuni dokumentides sisalduv teave on asendatud uue sama ulatusliku ja sama üksikasjaliku teabega, kuid vähemalt 36 kuud pärast õhusõiduki või komponendi hooldusjärgselt kasutamiseks üle andmist; ning
 2. õhusõiduki ja kõikide selle piiratud kasutusega komponentide üldlennuaeg (tunnid, kalendriaeg, lennutsüklid ja maandumised) vähemalt 12 kuud pärast õhusõiduki või komponendi käitamise lõpetamist; ning
 3. vajaduse korral piiratud kasutusega komponendi lennuaeg (tunnid, kalendriaeg, lennutsüklid ja maandumised) alates selle viimasest plaanijärgsest hooldusest vähemalt niikaua, kuni kõnealusele plaanijärgsele hooldusele järgneb teine, sama töömahu ja põhjalikkusega plaanijärgne hooldus; ning
 4. hooldusprogrammi täitmise hetkeseis, mille põhjal on võimalik kindlaks teha, et õhusõiduki heakskiidetud hooldusprogrammi täidetakse, vähemalt niikaua, kuni õhusõiduki või komponendi plaanijärgsele hooldusele järgneb teine, sama töömahu ja põhjalikkusega plaanijärgne hooldus; ning
 5. õhusõiduki ja selle komponentide suhtes kehtivate lennukõlblikkuseeskirjade täitmise hetkeseis vähemalt 12 kuud pärast õhusõiduki või komponendi käitamise lõpetamist; ning
 6. õhusõiduki, selle mootori(te), propelleri(te) ja mis tahes muude lennuohutuse jaoks tähtsate komponentide muudatus- ja remonditööde hetkeseis vähemalt 12 kuud pärast nende käitamise lõpetamist.

▼ B**M.A.306 Käitaja tehniline päevik**

- a) Äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki korral kasutab käitaja peale punktis M.A.305 sätestatu õhusõiduki tehnilist päevikut järgmise teabe hoidmiseks:
 1. andmed iga lennu kohta, mida on vaja jätkuva lennuohutuse tagamiseks; ning

▼B

2. õhusõiduki kehtiv hooldustõend; ning
 3. kehtiv hooldusdeklaratsioon õhusõiduki hoolduse seisuga ja selle kohta, millal peab toimuma järgmine plaanijärgne ja plaaniväline hooldus, välja arvatud tingimusega, et pädev asutus võib anda loa hoida seda deklaratsiooni mujal; ning
 4. kõik tegemata defektide kõrvaldamise tööd, mis mõjutavad õhusõiduki käitamist; ning
 5. kõik vajalikud andmed tehnilist toetust käsitlevate kokkulepete kohta.
- b) Õhusõiduki tehnilise päeviku ja selle muudatused kiidab heaks pädev asutus.
 - c) Käitaja tagab, et õhusõiduki tehnilist päevikut hoitakse pärast viimast kannet alles 36 kuud.

M.A.307 Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse dokumentatsiooni üleandmine

- a) Omanik või käitaja tagab oma õhusõiduki alalise ülemineku korral teisele omanikule või käitajale, et punkti M.A.305 järgne jätkuva lennukõlblikkuse dokumentatsioon ning vajaduse korral punkti M.A.306 järgne käitaja tehniline päevik antakse samuti üle.
- b) Kui omanik sõlmib oma õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamise ülesannete täitmiseks lepingu jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooniga, peab ta sellele üle andma punkti M.A.305 järgse jätkuva lennukõlblikkuse dokumentatsiooni.
- c) Dokumentatsiooni alleshoidmiseks kehtestatud ajad jäävad kehtima ka uue omaniku, käitaja või jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni suhtes.

D ALAJAGU**HOOLDUSSTANDARDID****M.A.401 Tehnilised normdokumendid**

- a) Õhusõidukit hooldaval isikul või organisatsioonil peab hoolduse, kaasa arvatud muudatus- ja remonditööde tegemisel olema võimalus ja kohustus kasutada üksnes kehtivaid tehnilisi normdokumente.
- b) Käesoleva osa tähenduses on kehtivad tehnilised normdokumendid järgmised:

▼M4

1. kõik pädeva asutuse või ameti kehtestatud nõuded, protseduurid, standardid või andmed;

▼B

2. kõik kehtivad lennukõlblikkuseeskirjad;

▼B

3. jätkuva lennukõlblikkuse tagamise kehtivad instruksioonid, mille on välja andnud tüübisertifikaatide või tüübisertifikaatide lisade omanikud või mis tahes muud organisatsioonid, kes avaldavad sellist teavet kooskõlas 21. osaga;
4. kogu 145.A.45 punkti d järgi välja antud kehtiv teave.
- c) Õhusõidukit hooldav isik või organisatsioon tagab, et kõik kehtivad tehnilised normdokumendid on aktuaalsed ja vajaduse korral kasutamiseks valmis. Ta loob töökaartide või töölehtede süsteemi ning kas kannab tehnilised normdokumendid täpselt nendele töökaartidele või töölehtedele või tagab, et on olemas täpne viide konkreetsetele hooldustöödele nendes tehnilistes normdokumentides.

M.A.402 Hoolduse tegemine

- a) Kõiki hooldustöid teevad kvalifitseeritud töötajad, kes kasutavad selleks meetodeid ja võtteid ning järgivad standardeid ja instruksioone, mis on sätestatud punktis M.A.401 osutatud tehnilistes normdokumentides. Peale selle viiakse pärast iga lennuohutust mõjutavat hooldustööd läbi sõltumatu ülevaatus, välja arvatud juhul kui 145. osas on sätestatud teisiti või pädev asutus on andnud teistsuguse loa.
- b) Kõiki hooldustöid tehakse punktis M.A.401 osutatud tehnilistes normdokumentides sätestatud tööriistade, seadmete ja materjalidega, välja arvatud juhul kui 145. osas on sätestatud teisiti. Vajaduse korral tuleb tööriistad ja seadmed üle kontrollida ning ametlikult tunnustatud standardi järgi kalibreerida.
- c) Hooldustööde tegemiseks kasutatav ala peab olema korras ning mustusest ja saastest puhas.
- d) Kõiki hooldustöid tehakse punktis M.A.401 osutatud tehnilistes normdokumentides määratletud keskkonnavalajad piiranguid arvesse võttes.
- e) Halva ilma või pikemate hooldustööde korral tuleb kasutada asjakohaseid ruume.
- f) Pärast kõiki hooldustöid tuleb viia läbi üldkontroll tagamaks, et õhusõidukisse ega ühtki selle komponenti ei ole jäänud ühtki tööriista, seadet ega muud võõrkehast, ning et kõik teiselaladatud kateplaadid on tagasi paigaldatud.

M.A.403 Õhusõiduki defektid

- a) Õhusõiduki iga defekt, mis ohustab tõsiselt lennuohutust, tuleb kõrvaldada enne järgmist lendu.
- b) Seda, kas õhusõiduki defekt ohustab tõsiselt lennuohutust, ning seega ka seda, millal ja kuidas see enne järgmist lendu kõrvaldada ja milliste defektide kõrvaldamise võib edasi lükata, saavad ► **M3** vastavalt jaotise M.A.801 punkti b alapunktile 1 või 2, jaotise M.A.801 punktile c või d või II lisale (145. osa) ◀ punktis M.A.401 osutatud tehniliste normdokumentide abil otsustada üksnes selleks volitatud lennundustehnilised töötajad. See ei kehti aga siis, kui:
 1. piloot kasutab pädeva asutuse poolt määratud ja heakskiidetud miinimumvarustuse loetelu; või
 2. pädev asutus loeb õhusõiduki defekte aktsepteeritavaks.

▼ B

- c) Õhusõiduki iga defekt, mis ei ohusta tõsiselt lennuohutust, kõrvaldatakse võimalikult kiiresti pärast defekti esmakordset avastamist ning võttes arvesse tehnilistes normdokumentides sätestatud mis tahes piiranguid.
- d) Kõik defektid, mida ei ole enne lendu kõrvaldatud, kantakse olenevalt õhusõidukist punktis M.A.305 osutatud õhusõiduki hooldusregistrisse või punktis M.A.306 osutatud käitaja tehnilisse päevikusse.

E ALAJAGU

KOMPONENDID

M.A.501 Paigaldamine

- a) Ühtki komponenti ei tohi enne paigaldada, kui ta on rahuldavas seisundis, tema kohta on välja antud asjakohane EASA vormile 1 vastav või muu samaväärne hooldustõend ning ta on 21. osa Q alajao nõuete järgi tähistatud, välja arvatud juhul kui ► **M3** määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) või käesoleva määruse II lisa (145. osa) või I lisa A jao F alajaos on sätestatud ◀ teisiti.
- b) Enne komponendi paigaldamist õhusõidukile tagab õhusõidukit hooldav isik või sertifitseeritud organisatsioon, et komponent sobib paigaldamiseks, kui rakendada võib erinevaid modifikatsioone ja/või kehtivate lennukõlblikkuseeskirjade järgseid konfiguratsioone.
- c) Standardosi paigaldatakse õhusõidukile või selle komponentidele üksnes siis, kui nad on tehnilistes normdokumentides konkreetselt ära näidatud. Standardosi paigaldatakse üksnes siis, kui nendega on kaasas tõend nende vastavuse kohta kehtivale standardile.
- d) Nii toor- kui ka äratarvitavaid materjale kasutatakse õhusõidukis või selle komponentidel üksnes siis, kui õhusõiduki või komponendi tootja on seda asjaomastes tehnilistes normdokumentides maininud või kui see on sätestatud 145. osas. Selliseid materjale tohib kasutada ainult siis, kui nad vastavad nõutavatele spetsifikatsioonidele ning on asjakohaselt jälgitavad. Iga materjaliga peavad kaasas olema dokumendid, mis on otseselt seotud vastava materjaliga ning mille hulgas on deklaratsioon spetsifikatsioonile vastavuse kohta ja nii tootja kui ka tarnija andmed.

▼ M3**M.A.502 Komponentide hooldamine****▼ M7**

- a) Komponente, v.a määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) punkti 21A.307 alapunktis c osutatud komponendid, hooldavad käesoleva lisa (M osa) A jao F alajao või II lisa (145. osa) nõuete kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid.

▼ M3

- b) Erandina punktist a võivad käesoleva lisa (M osa) A jao F alajao või II lisa (145. osa) nõuete kohaselt sertifitseeritud A-klassi pädevusega organisatsioonid või jaotise M.A.801 punkti b alapunktis 2 osutatud lennundustehnilised töötajad hooldada komponenti kooskõlas õhusõiduki tehniliste normdokumentidega või pädeva asutuse nõusoleku korral kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega üksnes siis, kui need komponendid on õhusõidukile paigaldatud. Sellele vaatamata võivad sellised organisatsioonid või lennundustehnilised töötajad komponendi hoolduseks ajutiselt eemaldada, et hooldustõid oleks parem teha, välja arvatud juhul, kui selline eemaldamine tekitab vajaduse lisahoolduseks, mis ei ole hõlmatud käesoleva punkti sätetega. Käesoleva punktiga kooskõlas tehtud komponendi hoolduse puhul ei anta välja EASA vormi 1 ning selle suhtes kohaldatakse jaotises M.A.801 sätestatud nõudeid õhusõiduki hooldustõendi väljastamiseks.

▼ M3

- c) Erandina punktist a võib käesoleva lisa (M osa) A jao F alajao või II lisa (145. osa) nõuete kohaselt sertifitseeritud B-klassi pädevusega organisatsioon kooskõlas mootori/abijõuseadme tehniliste normdokumentidega või pädeva asutuse nõusoleku korral kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega hooldada mootori/abijõuseadme komponente ainult siis, kui need komponendid on mootorile/abijõuseadmele paigaldatud. Sellele vaatamata võib selline B-klassi pädevusega organisatsioon komponendi hoolduseks ajutiselt eemaldada, et hooldustööd oleks parem teha, välja arvatud juhul, kui selline eemaldamine tekitab vajaduse lisahoolduseks, mis ei ole hõlmatud käesoleva punkti sätetega.
- d) Erandina punktist a ja jaotise M.A.801 punkti b alapunktist 2 võivad äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavale ELA1 õhusõidukile paigaldatud või sellelt ajutiselt eemaldatud komponendi kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega hooldada jaotise M.A.801 punkti b alapunktis 2 osutatud lennundustehnilised töötajad, välja arvatud järgmistel juhtudel:

1. muude komponentide kui mootorite ja propellerite kapitaalremont; ning
2. muude õhusõidukite kui CS-VLA, CS-22 ja LSA mootorite ja propellerite kapitaalremont.

Punktiga d kooskõlas tehtud komponendi hoolduse puhul ei anta välja EASA vormi 1 ning selle suhtes kohaldatakse jaotises M.A.801 sätestatud nõudeid õhusõiduki hooldustööndi väljastamiseks.

▼ M7

- e) Määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) punkti 21.A307 alapunktis c osutatud komponente hooldavad käesoleva lisa (M osa) A jao F alajao või 145. osa nõuete kohaselt sertifitseeritud A-klassi pädevusega organisatsioonid või jaotise M.A.801 punkti b alapunktis 2 osutatud lennundustehnilised töötajad või hooldab neid jaotise M.A.801 punkti b alapunktis 3 osutatud omanik-piloot, kui komponent on õhusõidukile paigaldatud või hooldustööde hõlbustamiseks õhusõidukilt ajutiselt eemaldatud. Käesoleva punkti kohaselt tehtud hoolduse puhul ei anta välja EASA vormi 1 ning selle suhtes kohaldatakse jaotises M.A.801 sätestatud nõudeid õhusõiduki hooldustööndi väljaandmise kohta.

▼ M4**M.A.503 Piiratud kasutusega komponendid**

- a) Paigaldatud piiratud kasutusega komponente ei tohi kasutada kauem kui nende sertifitseeritud kasutusiga, mis on määratletud hooldusprogrammis ja lennukõlblikkuseeskirjades, välja arvatud jaotise M.A.504 punktis c sätestatud juhtudel.
- b) Sertifitseeritud kasutusiga väljendatakse kas kalendripäevade, lennutundide, maandumiste või lennatsüklitena.
- c) Sertifitseeritud kasutusea lõppedes tuleb komponent eemaldada õhusõidukist hoolduseks või sertifitseeritud kasutusea ületanud komponentide puhul kõrvaldamiseks.

▼ B**M.A.504 Järelevalve kasutuskõlbmatute komponentide üle**

- a) Komponent loetakse kasutuskõlbmatuks mis tahes järgmiselt loetletud asjaoludel:
1. tema hooldusprogrammis määratletud kasutusiga on ületatud;
 2. ta ei vasta kehtivatele lennukõlblikkuseeskirjadele või muudele ameti poolt kehtestatud jätkuva lennukõlblikkuse nõuetele;

▼ B

3. puudub teave, mille põhjal on võimalik määrata kindlaks tema lennu- või paigalduskõlblikkust;
4. tal on ilmsed defektid või rikked;
5. ta on osalenud vahejuhtumis või õnnetuses, mis võib mõjutada tema kasutuskõlblikkust.

▼ M3

- b) Kasutuskõlbmatud komponendid tähistatakse ja pannakse sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni vastutusel kindlasse kohta hoiule, kuni tehakse otsus nende edasise staatuse kohta. Sellele vaatamata võib äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate õhusõidukite puhul, mis ei ole suured õhusõidukid, komponendi kasutuskõlbmatuks tunnistanud isik või organisatsioon pärast seda, kui on komponendi kasutuskõlbmatuks tunnistanud, kanda vastutuse selle eest üle õhusõiduki omanikule, tingimusel et selline ülekandmine kajastatakse õhusõiduki päevikus, mootori päevikus või komponendi päevikus.

▼ B

- c) Komponentid, mille sertifitseeritud kasutusiga on ületatud või millel on parandamatuid defekte, tuleb lugeda praagiks ning neid ei tohi lubada liikuda tagasi komponentidega varustamise süsteemi, välja arvatud juhul kui nende sertifitseeritud kasutusiga on pikendatud või punkti M.A.304 järgi on heaks kiidetud nende remondi võimalus.
- d) Iga M osa järgi vastutav isik või organisatsioon teeb punktis c nimetatud praakkomponentide puhul järgmist:
1. ta hoiab selliseid komponente punktis b osutatud kohas; või
 2. ta laseb iga sellise komponendi moonutada, nii et pärast seda ei ole seda komponenti võimalik majanduslikult kasutada ega remontida, enne kui tema vastutus selle komponendi eest kustub.
- e) Punkti d sätetest olenemata võib M osa järgi vastutav isik või organisatsioon anda vastutuse praagiks liigitatud komponentide eest üle ilma neid moonutamata koolitust pakkuvale või teadustööd tegevale organisatsioonile.

F ALAJAGU

*HOOLDUSORGANISATSIION***▼ M3****M.A.601 Reguleerimisala**

Käesolevas alajaos on kehtestatud nõuded, mida organisatsioon peab täitma, et saada luba õhusõiduki või jaotise M.A.201 punktis g nimetatud komponentide hooldamiseks või et seda pikendataks.

▼ M4**M.A.602 Taotlemine**

Hooldusorganisatsiooni sertifikaadi väljaandmist või muutmist taotletakse pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.

M.A.603 Tegevusloa kehtivus

- a) Käesoleva alajao kohastes tegevustes osaleval organisatsioonil on lubatud tegutseda üksnes pädeva asutuse poolt väljaantud tegevusloa alusel. I lisa (M osa) V liites on esitatud tegevusloa näidis.

▼ M4

- b) Tegevusluba hõlmavad tööd peavad olema määratletud jaotises M.A.604 osutatud sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus. I lisa (M osa) IV liites on määratletud F alajao kõik võimalikud klassid ja pädevusmärked.
- c) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib vastavalt oma käsiraamatule valmistada kooskõlas tehniliste normdokumentidega piiratud koguses osi kasutamiseks tööks omaenda ruumides.

▼ B**M.A.604 Hooldusorganisatsiooni käsiraamat**

- a) Hooldusorganisatsioon koostab käsiraamatu, mis sisaldab vähemalt järgmist teavet:
 1. vastutava juhi allkirjastatud kinnitus selle kohta, et organisatsioon tegutseb pidevalt kooskõlas M osaga ja käsiraamatuga; ning
 2. organisatsiooni poolt tehtavate tööde maht; ning
 3. M.A.606 punktis b osutatud isiku(te) ametinimetus(ed) ja nimi (nimed); ning
 4. M.A.606 punktis b osutatud isiku(te) omavahelisi vastutussuhteid kirjeldav joonis; ning

▼ M3

5. lennundustehniliste töötajate nimekiri, kuhu on märgitud ka nende volituste ulatus; ning
6. hooldustööde tegemise asukohtade nimekiri koos ruumide üldise kirjeldusega;

▼ B

7. kord, mille järgi hooldusorganisatsioon tagab käesoleva osa täitmist; ning
8. hooldusorganisatsiooni käsiraamatu muutmise kord.

- b) Hooldusorganisatsiooni käsiraamatu ja selle muudatused kiidab heaks pädev asutus.

- c) Punkti b sätetest olenemata võidakse käsiraamatu väiksemaid muudatusi kiita heaks teatava protseduuri teel (edaspidi „kaudne heakskiitmine”).

M.A.605 Tegevusruumid

Organisatsioon tagab, et:

- a) Kõikide plaanijärgsete tööde tegemiseks on eraldatud ruumid ning eritöökojad ja -ruumid on vajaduse korral isoleeritud, et vältida saastamist ja kaitsta keskkonda.
- b) Kõikide plaanijärgsete tööde juhtimiseks, kaasa arvatud eelkõige hooldusregistri pidamiseks on eraldatud kontoriruumid.
- c) Komponentide, seadmete, tööriistade ja materjalide hoidmiseks on eraldatud kindlad hoiuruumid. Hoidmisel tuleb tagada, et kasutuskõlbmatud komponendid ja materjalid on eraldatud kõikidest muudest komponentidest, materjalidest, seadmetest ja tööriistadest. Hoidmine toimub tootja poolt etteantud tingimustel ning juurdepääs hoiuruumidele antakse ainult volitatud töötajatele.

▼B**M.A.606 Nõuded töötajatele**

- a) Organisatsioon nimetab ametisse vastutava juhi, kes vastutab organisatsiooni esindajana selles eest, et kõik kliendi poolt tellitud hooldustööd on rahastatud ning läbi viidud käesoleva osa nõuete kohaselt.
- b) Ametisse nimetatakse isik või isikute rühm, kes vastutab selle eest, et organisatsioon täidab alati käesoleva alajao nõudeid. See isik või isikute rühm allub vastutavale juhile.
- c) Kõikidel punktis b osutatud isikutel peavad olema asjakohased õhusõiduki ja/või komponentide hooldamisega seotud teadmised, taust ja kogemused.
- d) Organisatsioonil on tavapäraste eeldatavate lepinguliste tööde tegemiseks asjakohased töötajad. Ajutiselt rakendatavaid tööettevõtjaid tohib kasutada ebatavaliste lepinguliste tööde tegemiseks ja üksnes töötajatena, kellel ei ole volitust anda välja hooldustõendeid.
- e) Kõikide hooldusega tegelevate töötajate kutseoskused peavad olema tõendatud ja dokumenteeritud.
- f) Töötajad, kes teevad eritöid, nagu näiteks keevitamist, mittepurustavaid katseid/kontrolle (välja arvatud värvimeetodil), peavad olema kvalifitseeritud vastavalt mõnele ametlikult tunnustatavale standardile.
- g) Hooldusorganisatsioonil peab olema piisavalt lennundustehnilisi töötajaid, et anda õhusõidukitele ja komponentidele välja punktides M.A.612 ja M.A.613 osutatud hooldustõendeid. Nad peavad täitma 66. osas sätestatud nõudeid.

▼M3

- h) Erandina punktist g võib organisatsioon kasutada kooskõlas järgmiste sätetega kvalifitseeritud lennundustehnilisi töötajaid, kui osutatakse tehnilist toetust äritegevusega seotud käitajatele, tingimusel et vastavad protseduurid on käsiraamatu ühe osana heaks kiidetud.
 1. Lennukõlblikkuseeskirja puhul, mis näeb ette korduvaid lennueelseid lennukõlblikkuskontrolle ja konkreetselt, et seda eeskirja tohib täita lennumeeskond, võib organisatsioon õhusõiduki komandõrile asjaomase lennumeeskonna loa põhjal välja anda lennundustehniliste töötajate piiratud kehtivusega loa, tingimusel et organisatsioon tagab, et kõnealune isik on saanud piisavalt praktilist väljaõpet, et täita lennukõlblikkuseeskirja vastavalt kehtivatele nõuetele.
 2. Kui õhusõidukit käitatakse hoolduskohast kaugel, võib organisatsioon õhusõiduki komandõrile asjaomase lennumeeskonna loa põhjal välja anda lennundustehniliste töötajate piiratud kehtivusega loa, tingimusel et organisatsioon tagab, et kõnealune isik on saanud piisavalt praktilist väljaõpet, et täita see ülesanne vastavalt kehtivatele nõuetele.

M.A.607 Lennundustehnilised töötajad

- a) Peale M.A.606 punktis g sätestatu võivad lennundustehnilised töötajad oma õigusi kasutada üksnes siis, kui organisatsioon on taganud, et:
 1. lennundustehnilised töötajad saavad tõestada, et nad vastavad III lisa (66. osa) jaotise 66.A.20 punktis b sätestatud nõuetele, välja arvatud juhul, kui III lisas (66. osa) viidatakse liikmesriigi määrusele, millisel juhul nad peavad vastama selles määruuses sätestatud nõuetele; ja

▼ M3

2. lennundustehnilistel töötajatel on piisavalt teadmisi hooldatava õhusõiduki ja/või komponendi või komponentide kohta ning samuti organisatsiooni protseduuride kohta.
- b) Järgmistel ettenägematutel juhtudel, kui õhusõiduk maandatakse mujal kui oma põhibaasis, kus ei ole asjakohaseid lennundustehnilisi töötajaid, võib hooldusorganisatsioon, kellega on sõlmitud leping tehnilise toetuse pakkumise kohta, anda välja erandvolituse hooldustõendite väljastamiseks:
1. ühele oma töötajatest, kellel on sarnase tehnilise varustuse, konstruktsiooni ja süsteemidega õhusõiduki tüübi kvalifikatsioon; või
 2. isikule, kellel on vähemalt kolm aastat hoolduskogemusi ning rahvusvahelise tsiviillennundusorganisatsiooni (ICAO) kehtiv lennundustehnilise töötaja luba, mis on antud välja selle õhusõidukitüübi kohta, mille kohta on vaja hooldustõendeid väljastada, tingimusel et samas kohas ei ole ühtki käesoleva osa alusel sertifitseeritud organisatsiooni ning organisatsioonil, kellega on leping sõlmitud, on olemas tõendid selle isiku kogemuste ja loa kohta.
- Igal sellisel juhul tuleb sellise volituse andmisest teatada seitsme päeva jooksul pädevale asutusele. Hooldustõendite väljastamise erandvolitust andev sertifitseeritud hooldusorganisatsioon tagab, et kõik hooldustööd, mis võivad mõjutada lennuohutust, kontrollitakse üle.
- c) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon dokumenteerib kõik andmed oma lennundustehniliste töötajate kohta ning peab nende kohta ajakohastatud nimekirja, kuhu on märgitud ka nende sertifitseerimise ulatus; see nimekiri moodustab ühe osa organisatsiooni käsiraamatust vastavalt jaotise M.A.604 punkti a alapunktile 5.

▼ B**M.A.608 Komponentid, seadmed ja tööriistad**

- a) Organisatsioon:

▼ M3

1. tagab, et jaotises M.A.609 osutatud tehnilistes dokumentides määratletud seadmed ja tööriistad või nende hooldusorganisatsiooni käsiraamatus loetletud ja kontrollitud ekvivalendid on organisatsiooni tegevusloa ulatuses valmis igapäevaste hooldustööde tegemiseks; ja.

▼ B

2. tõestab, et tal on võimalik kasutada kõiki muid seadmeid ja tööriistu, mida kasutatakse üksnes harva.
- b) Tööriistad ja seadmed tuleb üle kontrollida ning ametlikult tunnustatud standardi järgi kalibreerida. Organisatsioon dokumenteerib iga sellise kalibreerimise ja kasutatud standardi.
- c) Organisatsioon vaatab kõik saabuval komponendid üle, liigitab nad ning eraldab üksteisest asjakohaselt.

M.A.609 Tehnilised normdokumendid

Sertifitseeritud hooldusorganisatsioonil peab hoolduse, kaasa arvatud muudatus- ja remonditööde tegemiseks olema punktis M.A.401 määratletud kehtivad ja aktuaalsed tehnilised normdokumendid ning ta peab neid kasutama. Kui tehnilised normdokumendid on saadud kliendilt, on neid vaja ainult tööde tegemise ajal.

▼ M3**M.A.610 Hooldustööde käsud**

Enne hooldustöid koostavad organisatsioon ja hooldust taotlev organisatsioon kirjajaliku töökäsu, et määrata konkreetselt kindlaks tehtavad hooldustööd.

▼ B**M.A.611 Hooldusstandardid**

Kõiki hooldustöid tehakse vastavalt käesoleva osa A jao D alajao nõuetele.

M.A.612 Õhusõiduki hooldustõend

Kui kõik õhusõiduki hooldustööd on kooskõlas käesoleva alajaoga lõpetatud, antakse kooskõlas punktiga M.A.801 välja õhusõiduki hooldustõend.

M.A.613 Komponenti hooldustõend**▼ M7**

a) Kui kõik nõutavad komponendi hooldustööd on kooskõlas käesoleva alajaoga lõpetatud, antakse kooskõlas jaotisega M.A.802 välja komponendi hooldustõend. EASA vormi 1 ei anta välja nendele komponentidele, mida hooldatakse vastavalt jaotise M.A.502 punktidele b, d või e, ega komponentidele, mis on toodetud kooskõlas jaotise M.A.603 punktiga c.

▼ B

b) Komponenti hooldustõendi EASA vormil 1 võib genereerida arvutiandmebaasist.

M.A.614 Hooldustööde dokumenteerimine

a) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon dokumenteerib kõikide tehtud tööde üksikasjad. Dokumendid, mida on vaja tõendamaks, et kõik hooldustõendi saamiseks vajalikud nõuded on täidetud, kaasa arvatud allettevõtjate hooldustõendid, tuleb alles hoida.

▼ M7

b) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon esitab õhusõiduki omanikule igast hooldustõendist koopia ning koopia igast sellisest dokumendist remondi- või muudatustööde kohta, mida on kasutatud remondi- või muudatustööde tegemisel.

▼ M4

c) Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon hoiab koopiaid kõikidest hooldusdokumentidest ja kõikidest nendega seotud tehnilistest normdokumentidest alles kolm aastat alates kuupäevast, mil ta andis välja hooldustõendi õhusõidukile või selle komponendile, millega tehtud tööd on seotud.

1. Kõnealuseid dokumente tuleb hoida nii, et on tagatud nende kaitstud kahjustuste, muutmise ja varguse eest.

2. Kogu varundamiseks kasutatavat arvutiriistvara hoitakse tööandmeid sisaldavat riistvarast eraldi kohas keskkonnas, mis tagab selle säilimise heas seisukorras.

3. Kui sertifitseeritud hooldusorganisatsioon lõpetab tegevuse, annab ta kõik viimase kolme aasta jooksul alles hoitud hooldusdokumendid üle vastava õhusõiduki või komponendi viimasele omanikule või kliendile või paneb nad pädeva asutuse korralduse kohaselt hoiule.

▼ M3**M.A.615 Organisationsiooni õigused**

Käesoleva lisa (M osa) A jao F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib:

- a) oma sertifikaadil ja käsiraamatus määratletud kohtades hooldada iga õhusõidukit ja/või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud;
- b) korraldada eriteenuste osutamist hooldusorganisatsiooni järelevalve all teises nõuetekohaselt kvalifitseeritud organisatsioonis tingimusel, et vastavad protseduurid on kehtestatud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus, mille on otseselt heaks kiitnud pädev asutus;
- c) hooldada hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud tingimustel iga õhusõidukit ja/või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud, mis tahes kohas, kui vajadus selle järele tekib kas seetõttu, et õhusõiduk on töökõlbmatu või et on vaja teha plaaniväliseid hooldustöid;
- d) anda pärast hooldustööde lõpetamist kooskõlas jaotistega M.A.612 või M.A.613 välja hooldustõendeid.

▼ B**M.A.616 Organisationsiooni sisekontroll**

Sertifitseeritud hooldusorganisatsioon korraldab tagamaks, et ta vastab jätkuvalt käesoleva alajao nõuetele, korrapäraseid sisekontrolle.

M.A.617 Muutused sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis

Et pädeval asutusel oleks võimalik kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist, teatab sertifitseeritud hooldusorganisatsioon sellele igast ettepanekust viia ellu järgmisi muudatusi enne nende elluviimist:

1. organisatsiooni nimi;
2. organisatsiooni asukoht;
3. organisatsiooni muud asukohad;
4. vastutav juht;
5. M.A.606 punktis b nimetatud isikud;
6. ruumid, seadmed, tööriistad, materjalid, protseduurid, tööde maht ja lennundustehnilised töötajad, kes või mis võivad mõjutada sertifikaadi kehtivust.

Kui ettepanek käsitleb töötajaid, keda organisatsiooni juhatus ei tunne, teatatakse sellest esimesel võimalusel.

M.A.618 Hooldusorganisatsiooni sertifikaadi kehtivuse kestvus

- a) Hooldusorganisatsiooni sertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle tingimuseks on, et:
 1. organisatsioon täidab jätkuvalt käesoleva osa nõudeid seoses punktis M.A.619 määratletud puudustega tegelemise tingimustega; ning
 2. pädeval asutusel lubatakse organisatsiooni külastada, et kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist selle poolt; ning
 3. sertifikaadist ei ole loobunud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud;

▼ B

- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse see pädevale asutusele.

M.A.619 Puudused

- a) Esimese astme puudus on iga M osa nõude oluline täitmata jätmine, mis vähendab ohutustaset ja ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Teise astme puudus on iga M osa nõude täitmata jätmine, mis võib vähendada ohutustaset ja ohustada lennuohutust.
- c) Pärast punktile M.B.605 vastavate puuduste teatavakstegemist koostab hooldusorganisatsiooni sertifikaadi omanik parandusmeetmete kava ja tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed on ellu viidud.

G ALAJAGU*JÄTKUVAT LENNUKÕBLIKKUST TAGAV ORGANISATSIOON***M.A.701 Reguleerimisala**

Käesolevas alajaos on sätestatud nõuded, millele organisatsioon peab vastama, et saada jätkuvat lennukõblikkust tagava organisatsiooni sertifikaat või et seda pikendataks.

▼ M4**M.A.702 Taotlemine**

Jätkuvat lennukõblikkust tagava organisatsiooni sertifikaadi väljastamist või muutmist taotletakse pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.

▼ B**M.A.703 Sertifikaadi kehtivus****▼ M3**

- a) Sertifitseerimise kinnituseks on VI liites esitatud sertifikaadi väljastamine pädeva asutuse poolt.

▼ B

- b) Lõikest a olenemata peab kõnealune luba moodustama äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki puhul pädeva asutuse poolt käitatava õhusõiduki kohta väljastatud lennuettevõtja sertifikaadi osa.

▼ M3

- c) Sertifikaadiga hõlmatud tööd peavad olema määratletud jätkuva lennukõblikkuse tagamise käsiraamatus vastavalt jaotisele M.A.704.

▼ B**M.A.704 Jätkuvat lennukõblikkust tagava organisatsiooni käsiraamat**

- a) Jätkuvat lennukõblikkust tagav organisatsioon peab esitama jätkuva lennukõblikkuse tagamise käsiraamatu, mis sisaldab järgmist:
1. vastutava juhi allkirjastatud kinnitus selle kohta, et organisatsioon tegutseb pidevalt kooskõlas käesoleva osaga ja käsiraamatuga; ning
 2. organisatsiooni poolt tehtavate tööde maht; ning

▼ M3

3. jaotise M.A.706 punktides a, c, d ja i osutatud isiku(te) ametinimetus(ed) ja nimi (nimed); ning

▼ M4

4. jaotise M.A.706 punktides a, c, d ja i osutatud isiku(te) vastutussuhteid kirjeldav organisatsiooni skeem; ning
5. jaotises M.A.707 osutatud lennukõlblikkuse kontrolli tegevate töötajate nimekiri, täpsustades vajaduse korral töötajad, kellel on õigus välja anda jaotise M.A.711 punkti c kohaseid lennulubasid; ning

▼ B

6. tegevusruumide üldine kirjeldus ja asukoht; ning
7. kord, mille järgi jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon tagab käesoleva osa täitmist; ning
8. jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni käsiraamatu muutmise kord

▼ M3

9. sertifitseeritud õhusõidukite hooldusprogrammide nimekiri või õhusõidukite puhul, mida ei kasutata äriliseks lennutranspordiks, alus- ja/või üldhooldusprogrammide nimekiri.

▼ B

- b) Jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni käsiraamatu ja selle muudatused kiidab heaks pädev asutus.

▼ M3

- c) Punkti b sätetest olenemata võidakse käsiraamatu väiksemaid muudatusi kiita heaks kaudse heakskiitmise menetluse teel. Kaudse heakskiitmise menetluses määratletakse lubatud väiksemad muudatused; jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon määratleb selle menetluse käsiraamatus ning selle kiidab heaks jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni eest vastutav pädev asutus.

▼ B**M.A.705 Tegevusruumid**

Jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon annab punktis M.A.706 osutatud töötajate käsutusse sobivad kontoriruumid sobivas kohas.

M.A.706 Nõuded töötajatele

- a) Organisatsioon nimetab ametisse vastutava juhi, kes vastutab organisatsiooni esindajana selles eest, et kõik jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks tehtavad tööd on rahastatud ning läbi viidud käesoleva osa nõuete kohaselt.
- b) Äriliseks õhusõiduks kasutatavate õhusõidukite puhul on lõikes a osutatud vastutavaks juhiks isik, kes vastutab organisatsiooni esindajana samuti selle eest, et kogu organisatsiooni tegevus on rahastatud ning läbi viidud nõuete kohaselt, mis peavad olema täidetud lennuettevõtja sertifikaadi saamiseks.
- c) Ametisse nimetatakse isik või isikute rühm, kes vastutab selle eest, et organisatsioon täidab alati käesoleva alajao nõudeid. See isik või isikute rühm allub vastutavale juhile.
- d) Vastutav juht nimetab ametisse ärilise lennutranspordi valdkonna juhi. See isik vastutab lõike c kohaselt jätkuva lennukõlblikkuse tagamiseks tehtavate tööde juhtimise ja järelevalve eest.
- e) Lõikes d nimetatud juhti ei tohi tööle võtta 145. osas kirjeldatud sertifitseeritud organisatsioon, mis on sõlminud käitajaga lepingu, välja arvatud juhul kui pädev asutus on andnud sellele konkreetse nõusoleku.

▼ B

- f) Organisatsioonil peab eeldatavate tööde jaoks olema piisavalt töötajaid.
- g) Kõikidel punktis c ja d osutatud isikutel peavad olema asjakohased õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega seotud teadmised, taust ja kogemused.
- h) Kõikide jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega tegelevate töötajate kutseoskused peavad olema dokumenteeritud.

▼ M3

- i) Organisatsioonid, kes pikendavad lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate kooskõlas jaotise M.A.711 punkti a alapunktiga 4 ja jaotise M.A.901 punktiga f, peavad nimetama vastavate volitustega isikud, kelle kiidab heaks pädev asutus.
- j) Organisatsioon määratleb jätkuva lennukõlblikkuse tagamise käsiraamatus jaotise M.A.706 punktides a, c, d ja i osutatud isiku(te) ametinimetuse(d) ja nime(d) ning ajakohastab neid.

▼ M4

- k) Kõigi suurte lennukite ja äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul peab organisatsioon pädeva asutusega kooskõlastatud korras ja tingimustel kontrollima jätkuva lennukõlblikkuse tagamise, kontrollimise ja kvaliteediaudititega tegelevate töötajate pädevust.

▼ B**M.A.707 Lennukõlblikkuse kontrolli tegevad töötajad****▼ M4**

- a) Et jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon oleks volitatud lennukõlblikkust kontrollima ja vajaduse korral lennubasid välja andma, peavad tal selleks olema asjakohased lennukõlblikkust kontrollivad töötajad, kes annavad välja A jao I alajaos kirjeldatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate või soovitusi, ning vajaduse korral lennubasid vastavalt jaotise M.A.711 punktile c.
 1. Kõikide äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul ja õhusõidukite puhul stardimassiga üle 2 730 kg, välja arvatud õhupallid, peab neil töötajatel olema:
 - a) vähemalt viis aastat jätkuva lennukõlblikkuse tagamise kogemusi;
 - b) III lisale (66. osa) vastav asjakohane litsents või lennundus- või muu samaväärne haridus ning
 - c) lennundustehniline kutseharidus ning
 - d) asjaomaste kohustustega ametikoht sertifitseeritud organisatsioonis;
 - e) olenemata alapunktides a–d sätestatust võib jaotise M.A.707 punkti a alapunkti 1 alapunktis b sätestatud nõude asendada viieaastase kogemusega jätkuva lennukõlblikkuse tagamisel lisaks neile aastatele, mida juba nõutakse jaotise M.A.707 punkti a alapunkti 1 alapunktis a.
 2. Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate õhusõidukite puhul, mille stardimass on kuni 2 730 kg, ja õhupallide puhul, peab neil töötajatel olema:
 - a) vähemalt kolm aastat jätkuva lennukõlblikkuse tagamise kogemusi;

▼ M4

- b) III lisale (66. osa) vastav asjakohane litsents või lennundus- või muu samaväärne haridus; ning
- c) asjakohane lennundustehniline kutseharidus; ning
- d) asjaomaste kohustustega ametikoht sertifitseeritud organisatsioonis;
- e) olenemata alapunktides a–d sätestatust võib jaotise M.A.707 punkti a alapunkti 2 alapunktis b sätestatud nõude asendada nelja-aastase kogemusega jätkuva lennukõlblikkuse tagamisel lisaks neile aastatele, mida juba nõutakse jaotise M.A.707 punkti a alapunkti 2 alapunktis a.

▼ B

- b) Jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon saab enda poolt ametisse nimetatud lennukõlblikkuse kontrolli töötajatele luba anda üksnes siis, kui pädev asutus on nad pärast järelevalve all rahuldavalt läbitud lennukõlblikkuse kontrolli heaks kiitnud.
- c) Organisatsioon tagab, et õhusõidukite lennukõlblikkuse kontrolle tegevatel töötajatel on tõendatavalt olemas asjakohased jätkuva lennukõlblikkuse tagamise värsked kogemused.
- d) Lennukõlblikkuse kontrolli töötajate tuvastamiseks kantakse iga selline töötaja koos oma loa viitega jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni käsiraamatusse.
- e) Organisatsioon märgib kõik lennukõlblikkuse kontrolli töötajad üles, lisades igatüüpi juurde tema asjakohase kvalifikatsiooni, kokkuvõtte tema kogemustest ja koolitustest jätkuva lennukõlblikkuse tagamise valdkonnas ning koopia tema loast. Kõnealust dokumenti säilitatakse kuni kaks aastat pärast seda, kui lennukõlblikkuse kontrolli töötajad on organisatsiooni juurest lahkunud.

M.A.708 Jätkuva lennukõlblikkuse tagamine

- a) Kõiki jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega seotud töid tehakse vastavalt käesoleva osa A jao C alajao nõuetele.
- b) Jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon teeb iga hallatava õhusõiduki puhul järgmist:
 1. koostab hooldusprogrammi, kaasa arvatud mis tahes kehtiva usaldusväärsusprogrammi, ja jälgib selle täitmist;

▼ M3

- 2. esitab õhusõiduki hooldusprogrammi koos muudatustega pädevale asutusele heakskiitmiseks (välja arvatud juhul, kui see on hõlmatud kaudse heakskiitmise menetlusega kooskõlas jaotise M.A.302 punktiga c) ning koopia sellest äriliseks lennutranspordiks mittekasutatava õhusõiduki omanikule;

▼ B

- 3. juhib muudatus- ja remonditööde kinnitamist;
- 4. tagab, et kõiki hooldustöid tehakse kooskõlas heakskiidetud hooldusprogrammiga, ning et hooldustõendeid väljastatakse kooskõlas käesoleva osa A jao H alajaoga;
- 5. tagab, et kõik kehtivad lennukõlblikkuseeskirjad ja käitamiseeskirjad, mis mõjutavad jätkuvat lennukõlblikkust, on täidetud;
- 6. tagab, et sertifitseeritud hooldusorganisatsioon parandab kõik plaanijärgse hoolduse käigus avastatud või teatatud defektid:

▼ B

7. tagab, et õhusõiduk toimetatakse vajaduse korral asjakohase sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni juurde;
 8. koordineerib plaanijärgset hooldust, lennukõlblikkuseeskirjade rakendamist, piiratud kasutusega osade väljavahetamist ning komponentide ülevaatust, tagamaks et kõiki töid tehakse nõuetekohaselt;
 9. haldab ja hoiab alles kõiki jätkuva lennukõlblikkusega seotud dokumente ja/või käitaja tehnilist päevikut;
 10. tagab, et massi ja balansseeringu aruanne vastab õhusõiduki hetkeseisule.
- c) Äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki käitaja, kellel ei ole 145. osa kohast luba, sõlmib 145. osa järgi sertifitseeritud organisatsiooni või mõne teise käitajaga kirjaliku hoolduslepingu, milles on määratletud punkti M.A.301 alapunktides 2, 3, 5 ja 6 kirjeldatud ülesanded, tagades nii, et kõiki hooldustöid teeb viimasena 145. osa järgi sertifitseeritud hooldusorganisatsioon, ning määratledes punkti M.A.712 alapunktis b osutatud kvaliteediülesannete toetuse. Õhusõiduki baasi, plaanijärgse liinihoolduse ja mootorite hoolduslepingud koos kõikide muudatustega kinnitab pädev asutus. Kui aga kõne all on:
1. õhusõiduk, mille liinihooldust on vaja teha plaaniväliselt, võib kõnealune leping olla üksikute 145. osa nõuetele vastavale hooldusorganisatsioonile antud töökäskude vormis;
 2. komponentide, kaasa arvatud mootorite, hooldus, võib lõikes c osutatud leping olla üksikute 145. osa nõuetele vastavale hooldusorganisatsioonile antud töökäskude vormis.

▼ M3**M.A.709 Dokumentatsioon**

- a) Jätkuvat lennukõlblikkust tagaval sertifitseeritud organisatsioonil on jaotises M.A.708 osutatud jätkuva lennukõlblikkuse tagamise ülesannete täitmiseks kehtivad ja aktuaalsed jaotises M.A.401 kirjeldatud tehnilised normdokumendid, mida ta ka kasutab. Need tehnilised normdokumendid võib esitada omanik või käitaja kooskõlas selle omaniku või käitajaga sõlmitud lepinguga. Sellisel juhul peavad jätkuvat lennukõlblikkust tagaval organisatsioonil kõnealused dokumendid olema olemas ainult lepingu kehtivuse vältel, kui jaotisest M.A.714 ei tulene teisiti.
- b) Õhusõidukite puhul, mida ei kasutata äriliseks lennutranspordiks, võib jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon koostada alus- ja/või üldhooldusprogrammid, et võimaldada esialgse sertifikaadi väljastamist ja/või sertifikaadi kohaldamisala laiendamist ilma käesoleva lisa (M osa) I liites viidatud lepinguteta. Need alus- ja/või üldhooldusprogrammid ei välista sellegipoolest vajadust kehtestada nõuetele vastav õhusõiduki hooldusprogramm kooskõlas jaotisega M.A.302 aegsasti enne jaotises M.A.711 osutatud õiguste kasutamist.

▼ M4**M.A.710 Lennukõlblikkuse kontroll****▼ M7**

- a) Jaotises M.A.901 sätestatud õhusõiduki lennukõlblikkuse kontrolli nõude täitmiseks teeb jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon kõikide õhusõiduki dokumentide protokollitud kontrolli, et veenduda järgmises:
 1. plaaneri, mootori ja propelleri lennuajad ning nendega seotud lennutüklid on nõuetekohaselt dokumenteeritud ning

▼ M7

2. lennukäsiraamat vastab õhusõiduki konfiguratsioonile ja on ajakohastatud ning
3. kõik heakskiidetud hooldusprogrammi järgi õhusõidukil teha olevad hooldustööd on tehtud ning
4. kõik teadaolevad defektid on parandatud või vajaduse korral on õhusõiduk kontrollitult suunatud defektide kõrvaldamisele ning
5. kõik kehtivad lennukõlblikkuseeskirjad on täidetud ja nõuetekohaselt registreeritud ning
6. kõik õhusõidukil tehtud muudatus- ja remonditööd on registreeritud ning vastavuses määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) nõuetega ning
7. kõik õhusõidukile paigaldatud piiratud kasutusega komponendid on nõuetekohaselt tähistatud, registreeritud ja need ei ole ületanud oma ettenähtud kasutusiga ning
8. kõik hooldustööd on üle antud I lisa (M osa) nõuete kohaselt ning
9. aktuaalne massi ja balansseeringu aruanne vastab õhusõiduki konfiguratsioonile ja kehtib ning
10. õhusõiduk vastab oma konstruktsioonitüübi viimasele ameti poolt kinnitatud versioonile ning
11. vajaduse korral on õhusõidukil mürasertifikaat, mis vastab määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) I alajao kohasele õhusõiduki konfiguratsioonile.

▼ M4

- b) Jätkuvat lennukõlblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni lennukõlblikkuse kontrolli töötajad teevad õhusõiduki tehnilise ülevaate. Kui lennukõlblikkuse kontrolli töötajad ei ole III lisa (66. osa) nõuete kohaselt kvalifitseeritud, abistavad neid kõnealuse ülevaate tegemisel vastavalt kvalifitseeritud töötajad.
- c) Õhusõiduki tehnilise ülevaate käigus veenduvad lennukõlblikkuse kontrolli töötajad, et:
 1. kõik nõutavad tähised ja sildid on nõuetekohaselt paigaldatud; ning
 2. õhusõiduk vastab oma kinnitatud lennukäsiraamatule; ning
 3. õhusõiduki konfiguratsioon vastab kinnitatud dokumentidele; ning
 4. ei leita ühtki defekti, mida ei oleks jaotise M.A.403 nõuete kohaselt käsitletud; ning
 5. õhusõiduki ja punktis a osutatud protokollitud dokumendikontrolli vahel ei leita erinevusi.
- d) Erandina jaotise M.A.901 punktist a võib lennukõlblikkuse kontroll kesta kuni 90 päeva protsessi jätkuvust katkestamata, et tehniline ülevaatus saaks toimuda hoolduskontrolli käigus.

▼ M4

- e) I lisa (M osa) III liites osutatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi (EASA vorm 15b) või soovitusel lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi väljaandmiseks (EASA vorm 15a) võivad välja anda üksnes:
1. lennukõlblikkust kontrollivad töötajad, keda on jaotisele M.A.707 vastavalt nõuetekohaselt volitanud lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon või jaotise M.A.901 punktis g sätestatud juhtudel lennundustehnilised töötajad;
 2. olles veendunud, et lennukõlblikkust on kontrollitud täies mahus ning ei ole tuvastatud ühtki täitmatajätmist, mis võiks ohustada lennuohutust.
- f) Õhusõiduki kohta välja antud või pikendatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi koopia tuleb saata kümne päeva jooksul selle õhusõiduki registreerijaliikmesriigile.
- g) Lennukõlblikkuse kontrolliga seotud töid ei tohi anda lepingu korras edasi kolmandatele isikutele.
- h) Kui lennukõlblikkuse kontrolli tulemused on ebaselged, teavitatakse pädevat asutust võimalikult kiiresti, kuid igal juhul 72 tunni jooksul kontrollimisega seotud olukorra tuvastanud organisatsioonist.

▼ M3**M.A.711 Organisatsiooni õigused**

- a) Käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon võib:

▼ M4

1. tagada sertifikaadis loetletud muude kui äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite jätkuv lennukõlblikkus;

▼ M3

2. tagada äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust, kui see õhusõiduk on näidatud nii tema kui ka lennuettevõtja sertifikaadil;
 3. lasta jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega seotud piiratud ülesandeid täita teisel organisatsioonil, kes on sõlminud temaga lepingu ja töötab tema kvaliteedisüsteemi järgi, nagu on näidatud tema sertifikaadil;
 4. jaotise M.A.901 punktis f sätestatud tingimustel pikendada lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaati, mille on välja andnud pädev asutus või muu käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon.
- b) Liikmesriigis registreeritud jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon võib saada loa teostada jaotises M.A.710 osutatud lennukõlblikkuse kontrolle ning:
1. anda välja asjaomane lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat ning pikendada seda õigeaegselt kooskõlas jaotise M.A.901 punkti c alapunkti 2 või jaotise M.A.901 punkti e alapunkti 2 sätestatud tingimustega;
 2. anda registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele soovitusi lennukõlblikkuse kontrolli teostamise kohta.

▼ M4

- c) Jätkuvat lennukõlblikkust tagavale organisatsioonile, kelle sertifikaat hõlmab jaotise M.A.711 punktis b osutatud õigusi, võib anda täiendava õiguse väljastada määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (osa 21) jaotise 21A.711 punkti d kohaselt lennuluuba sellisele õhusõidukile, millele organisatsioon võib anda lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi, kui jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon kinnitab vastavust heakskiidetud lennutingimustele jaotises M.A.704 osutatud käsiraamatus kirjeldatud piisava heakskiidetud menetluse kohaselt.

▼ B**M.A.712 Kvaliteedi tagamise kord**

- a) Vastamaks pidevalt käesoleva alajao nõuetele, loob jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon kvaliteedi tagamise korra ning nimetab ametisse kvaliteedijuhi, kes jälgib õhusõiduki lennukõlblikkuse tagamise protseduuride täitmist ja küllaldasust. Nimetatud protseduuride täitmise jälgimine hõlmab vastutavale juhile aruandmist, tagamaks vajaduse korral parandusmeetmete võtmise.
- b) Kvaliteedi tagamise kord on mõeldud käesoleva osa A jao G alajao kohase tegevuse jälgimiseks. See sisaldab vähemalt järgmisi ülesandeid:
1. selle jälgimine, et kogu käesoleva osa A jao G alajao kohane tegevus toimub kinnitatud korras; ning
 2. selle jälgimine, et kõiki lepingulisi hooldustöid tehakse kooskõlas lepinguga; ning
 3. käesoleva osa nõuete pideva täitmise jälgimine.
- c) Kõnealuse tegevuse dokumente hoitakse alles vähemalt kaks aastat.
- d) Kui jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon on sertifitseeritud mõne teise osa alusel, võib ta oma kvaliteedi tagamise korra ühendada teise osa kohaselt nõutava korraga.
- e) Äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite korral peab käesoleva osa A jao G alajaos kirjeldatud kvaliteedi tagamise süsteem moodustama õhusõiduki käitaja kvaliteedi tagamise süsteemi lahutamatu osa.

▼ M3

- f) Väikese organisatsiooni puhul, kes ei tegele äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega, võib kvaliteedisüsteemi asendada pädeva asutuse heakskiidetud korrapäraste sisekontrollidega, välja arvatud juhul, kui organisatsioon annab välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate õhusõidukitele, mille stardimass ületab 2 730 kg ning mis ei ole õhupallid. Kvaliteedisüsteemi puudumisel ei tohi organisatsioon jätkuva lennukõlblikkuse tagamise ülesannete täitmiseks sõlmida alltöövõtu-lepinguid teiste organisatsioonidega.

▼ B**M.A.713 Muutused jätkuvat lennukõlblikkust tagavas sertifitseeritud organisatsioonis**

Et pädeval asutusel oleks võimalik kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist, teatab jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon sellele igast ettepanekust viia ellu järgmisi muudatusi enne nende elluviimist:

1. organisatsiooni nimi;
2. organisatsiooni asukoht;

▼B

3. organisatsiooni muud asukohad;
4. vastutav juht;
5. punkti M.A.706 alapunktis c määratletud isikud;
6. ruumid, protseduurid, tööde maht ja töötajad, mis võivad mõjutada organisatsiooni sertifikaadi kehtivust.

Kui ettepanek käsitleb töötajaid, keda organisatsiooni juhatus eelnevalt ei tunne, teatatakse sellest esimesel võimalusel.

▼M4**M.A.714 Dokumentide säilitamine**

- a) Jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon dokumenteerib kõikide tehtud tööde üksikasjad. Jaotises M.A.305 ja vajaduse korral jaotises M.A.306 nõutud dokumendid tuleb säilitada.
- b) Kui jätkuvat lennukõlblikkust tagaval organisatsioonil on jaotise M.A.711 punktis b sätestatud õigus, säilitab ta iga välja antud või pikendatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi ja soovitusel koopia koos kõikide tõenditega. Samuti säilitab organisatsioon kõikide nende lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaatide koopiaid, mida ta on jaotise M.A.711 punkti a alapunktis 4 sätestatud õiguse alusel pikendanud.
- c) Kui jätkuvat lennukõlblikkust tagaval organisatsioonil on jaotise M.A.711 punktis c sätestatud õigus, säilitab ta iga vastavalt määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (osa 21) jaotise 21A.729 sätete kohaselt välja antud lennuloa koopia.
- d) Jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon säilitab kõikide punktis b ja c loetletud dokumentide koopiaid kuni kaks aastat pärast õhusõiduki käitamise lõpetamist.
- e) Kõnealuseid dokumente tuleb hoida nii, et on tagatud nende kaitstus kahjustuste, muutmise ja varguse eest.
- f) Kogu varundamiseks kasutatavat arvutiriistvara hoitakse tööandmeid sisaldavast riistvarast eraldi ja keskkonnas, mis tagab selle säilimise heas seisukorras.
- g) Kui õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamine antakse üle teisele organisatsioonile või isikule, tuleb sellele organisatsioonile või isikule üle anda ka kõik säilitatud dokumendid. Dokumentide säilitamiseks ettenähtud tähtajad kehtivad ka uue organisatsiooni või isiku suhtes.
- h) Kui jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon lõpetab tegevuse, tuleb kõik säilitatud dokumendid anda õhusõiduki omanikule.

▼B**M.A.715 Jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni sertifikaadi kehtivuse kestvus**

- a) Jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni sertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle tingimuseks on, et:
 1. organisatsioon täidab jätkuvalt käesoleva osa nõudeid seoses punktis M.B.705 määratletud puudustega tegelemise tingimustega; ning
 2. pädeval asutusel lubatakse organisatsiooni külastada, et kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist selle poolt; ning
 3. sertifikaadist ei ole loobutud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud.

▼B

- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse see pädevale asutusele.

M.A.716 Puudused

- a) Esimese astme tähelepanek on iga M osa nõude oluline täitmata jätmine, mis vähendab ohutustaset ja ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Teise astme puudus on iga M osa nõude täitmata jätmine, mis võib vähendada ohutustaset ja ohustada lennuohutust.
- c) Pärast punktile M.B.705 vastavate puuduste teatavakstegemist koostab jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni sertifikaadi omanik parandusmeetmete kava ja tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed on ellu viidud.

H ALAJAGU

*HOOLDUSTÕENDID***▼M3****M.A.801 Õhusõiduki hooldustõend**

- a) Hooldustõendeid väljastatakse vastavalt käesolevale alajaole, välja arvatud hooldustõendid, mida annab välja II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon.
- b) Õhusõiduki võib kasutusse võtta alles siis, kui pärast mis tahes hooldustööde lõpetamist ja veendumist, et kõik nõutavad hooldustööd on tehtud nõuetekohaselt, on hooldustõendi välja andnud:
1. asjaomased lennundustehnilised töötajad käesoleva lisa (M osa) A jao F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni nimel; või
 2. III lisa (66. osa) nõuetele vastavad lennundustehnilised töötajad, välja arvatud käesoleva lisa VII liites loetletud keeruliste hooldustööde korral, mille suhtes kohaldatakse alapunkti 1; või
 3. jaotises M.A.803 osutatud omanik-piloot.
- c) Erandina jaotise M.A.801 punkti b alapunkti 2 sätetest võivad äriliseks lennustranspordiks mittekasutatavate ELA1 õhusõidukite puhul tehtud VII liites loetletud keeruliste hooldustööde kohta hooldustõendi väljastada jaotise M.A.801 punkti b alapunktis 2 osutatud lennundustehnilised töötajad.
- d) Erandina jaotise M.A.801 punktist b võib ettenägematute juhtude puhul, kui õhusõiduk maandatakse kohta, kus käesoleva lisa või II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon või sertifitseeritud lennundustehnilised töötajad ei ole kättesaadavad, omanik volitada iga isikut, kellel on vähemalt kolmeaastane kogemus asjakohase hooldustöö alal ning nõuetekohane kvalifikatsioon, hooldama õhusõidukit kooskõlas käesoleva lisa D alajaos sätestatud standarditega ning andma välja hooldustõendi. Sellisel juhul omanik:
1. saab ja hoiab õhusõiduki dokumentide hulgas alles teabe kõikide tehtud tööde ja tõendi väljastanud isiku kvalifikatsiooni kohta;

▼ **M3**

2. tagab, et esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui seitsme päeva jooksul kontrollib kõik sellised hooldustööd üle ning väljastab hooldustõendi jaotise M.A.801 punktis b osutatud nõuetekohaselt volitatud isik või käesoleva lisa (M osa) A jao F alajao või II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud organisatsioon;
 3. teatab seitsme päeva jooksul sellisest hooldustõendi väljastamise volituse andmisest õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamise eest vastutavale organisatsioonile, kui sellise organisatsiooniga on sõlmitud leping kooskõlas jaotise M.A.201 punktiga e, või osutatud lepingu puudumise korral pädevale asutusele.
- e) Kui hooldustõend väljastatakse jaotise M.A.801 punkti b alapunkti 2 või jaotise M.A.801 punkti c alusel, võib lennundustehnilistel töötajatel hooldustööde tegemisel olla üks või mitu abilist, kes töötavad nende vahetu ja pideva kontrolli all.
- f) Hooldustõendile peavad olema kantud vähemalt:
1. tehtud hooldustööde põhilised üksikasjad;
 2. kuupäev, millal need hooldustööd lõpetati;
 3. tõendit väljastava organisatsiooni ja/või isiku andmed, sealhulgas:
 - i) käesoleva lisa (M osa) A jao F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni ning tõendit väljastavate lennundustehniliste töötajate loa number; või
 - ii) jaotise M.A.801 punkti b alapunkti 2 või jaotise M.A.801 punktis c osutatud hooldustõendi korral seda tõendit väljastavate lennundustehniliste töötajate andmed ja vajaduse korral nende loa number;
 4. lennukõlblikkuse või käitamise võimalikud piirangud.
- g) Erandina punktist b ja vaatamata punkti h sätetele võib hooldustõendi väljastada õhusõiduki kinnitatud piirangute raames juhul, kui ettenähtud hooldustöid ei saa lõpetada. See asjaolu ning kõik õhusõiduki või käitamise võimalikud piirangud tuleb märkida õhusõiduki hooldustõendile ja need on punkti f alapunkti 4 kohaselt nõutava teabe osaks.
- h) Hooldustõendit ei väljastata mis tahes teadaolevate nõuete rikkumise korral, mis ohustab lennuohutust.

M.A.802 Komponenti hooldustõend

- a) Komponentile antakse hooldustõend pärast mis tahes hooldustöid, mis on õhusõiduki komponendile tehtud kooskõlas jaotisega M.A.502.

▼ M7

- b) Käitamissertifikaat EASA vormil 1 vastab komponendi hooldustõendile, välja arvatud juhul, kui õhusõiduki komponentide hooldustõid tehti kooskõlas jaotise M.A.502 punktiga b, d või e, millisel juhul kohaldatakse hoolduse suhtes jaotise M.A.801 kohaseid hooldustõendi väljaandmise menetlusi.

▼ M3**M.A.803 Omanik-piloodi volitus**

- a) Selleks et olla liigitatud omanik-piloodina, peab isik:

1. omama liikmesriigi poolt õhusõiduki tüübi- või klassipädevuse jaoks välja antud või kinnitatud kehtivat piloodiluba (või samaväärset dokumenti);

2. omama õhusõidukit kas ainuomaniku või kaasomanikuna, kes on:

i) üks registreerimisvormile kantud füüsilistest isikutest; või

ii) mittetulundusliku, vaba aja veetmisega seotud juriidilise üksuse liige, kui see juriidiline üksus on registreerimisdokumendis märgitud omanikuna või käitajana ning kõnealune liige on otseselt kaasatud selle juriidilise üksuse otsustamisprotsessi ning kui asjaomane juriidiline üksus on selle isiku määranud teostama omanik-piloodi hooldustõid.

b) Kõikide erakasutuseks mõeldud lihtsa konstruktsiooniga, mootoriga õhusõidukite korral, mille suurim stardimass on 2 730 kg või vähem, samuti purilennukite, mootorpurilennukite või õhupallide korral võib omanik-piloot anda hooldustõendi välja pärast VIII liites määratletud omanik-piloodi piiratud mahus hooldustõid.

c) Omanik-piloodi piiratud mahus hooldustööde ulatus tuleb täpsustada jaotises M.A.302 osutatud õhusõiduki hooldusprogrammis.

d) Hooldustõendi kohta tuleb teha märke päevikutesse ning see peab sisaldama tehtud hooldustööde põhilisi üksikasju, kasutatud tehnilisi normdokumente, kuupäeva, millal need hooldustööd lõpetati, ning tõendit väljastava omanik-piloodi andmeid, allkirja ja piloodiloo numbrit.

▼ B**I ALAJAGU****LENNUKÕLBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT****▼ M3****M.A.901 Õhusõiduki lennukõblikkuse kontroll**

Õhusõiduki lennukõblikkussertifikaadi kehtivuse tagamiseks tuleb korrapäraselt kontrollida õhusõiduki lennukõblikkust ning selle jätkuva lennukõblikkuse dokumente.

- a) Lennukõblikkuse kontrolli sertifikaat väljastatakse kooskõlas III liitega (EASA vorm 15a või 15b) pärast lennukõblikkuse kontrolli rahuldavat läbimist. Lennukõblikkuse kontrolli sertifikaat kehtib ühe aasta.

▼ **M3**

b) Kontrollitud keskkonnas asuv õhusõiduk on selline, i) mida viimase 12 kuu jooksul on pidevalt hallanud üks käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud organisatsioon ning ii) mida on viimase 12 kuu jooksul hooldanud käesoleva lisa (M osa) A jao F alajao või II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid. See hõlmab jaotise M.A.803 punktis b osutatud hooldustöid, mille kohta on hooldustõendid välja antud kooskõlas jaotise M.A.801 punkti b alapunktiga 2 või 3.

c) Kõikide äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul ja õhusõidukite puhul stardimassiga üle 2 730 kg (välja arvatud õhupallid), mis asuvad kontrollitud keskkonnas, võib punktis b osutatud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, kui ta on nõuetekohaselt sertifitseeritud ja kui on täidetud punkti k sätted:

1. anda välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi kooskõlas jaotisega M.A.710; ja

2. pikendada enda välja antud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate kaks korda iga kord üheks aastaks, kui õhusõiduk on jäänud kontrollitud keskkonda.

d) Kõikide äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul ja õhusõidukite puhul stardimassiga üle 2 730 kg (välja arvatud õhupallid), mis i) ei asu kontrollitud keskkonnas või ii) mille jätkuvat lennukõlblikkust tagab jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, kellel ei ole õigust teha lennukõlblikkuse kontrollle, väljastab lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi pädev asutus pärast rahuldava hinnangu andmist, mis põhineb käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao nõuete kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni soovitusel, mis on esitatud koos omaniku või käitaja taotlusega. See soovitus peab põhinema kooskõlas jaotisega M.A.710 tehtud lennukõlblikkuse kontrollil.

e) Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate õhusõidukite puhul, mille stardimass on kuni 2 730 kg, ja õhupallide puhul võib iga omaniku või käitaja määratud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, kui ta on käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao nõuete kohaselt sertifitseeritud ja kui on täidetud punkti k sätted:

1. anda välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi kooskõlas jaotisega M.A.710; ja

2. pikendada enda välja antud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate kaks korda iga kord üheks aastaks, kui õhusõiduk on jäänud asjaomase organisatsiooni hallatavasse kontrollitud keskkonda.

f) Erandina jaotise M.A.901 punkti c alapunktist 2 ja jaotise M.A.901 punkti e alapunktist 2 ning kui on täidetud punkti k sätted, võib kontrollitud keskkonnas asuva õhusõiduki puhul selle õhusõiduki jätkuvat lennukõlblikkust tagav punktis b osutatud organisatsioon pikendada kaks korda iga kord üheks aastaks lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi kehtivust, mille on välja andnud pädev asutus või mõni teine käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon.

▼ M3

- g) Erandina jaotise M.A.901 punktist e ja jaotise M.A.901 punkti i alapunktist 2 võib ELA1 õhusõidukite puhul, mida ei kasutata äriliseks lennutranspordiks ning mida ei puuduta jaotise M.A.201 punkt i, lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi välja anda ka pädev asutus pärast rahuldava hinnangu andmist, mis põhineb pädeva asutuse poolt ametlikult tunnustatud ning III lisa (66. osa) sätetele ja jaotise M.A.707 punkti a alapunkti 2 alapunktis a sätestatud nõuetele vastavate lennundustehniliste töötajate soovitusel, mis on esitatud koos omaniku või käitaja taotlusega. See soovitus peab põhinema kooskõlas jaotisega M.A.710 tehtud lennukõlblikkuse kontrollil ja seda ei tohi anda enamaks kui kaheks järjestikuseks aastaks.
- h) Kui mis tahes asjaolud viitavad võimaliku ohutusrisiki olemasolule, teostab lennukõlblikkuse kontrolli ja annab lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi välja pädev asutus ise.
- i) Peale punktis h sätestatu võib pädev asutus teostada ise lennukõlblikkuse kontrolli ja anda välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi järgmistel juhtudel:

▼ M4

1. kui kõnealust õhusõidukit haldab käesoleva lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt sertifitseeritud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, mis asub kolmandas riigis;

▼ M3

2. kõikide õhupallide puhul ja muude õhusõidukite puhul, mille stardimass on kuni 2 730 kg, kui seda on taotlenud omanik.
- j) Kui pädev asutus teostab ise lennukõlblikkuse kontrolli ja/või annab välja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi, siis omanik või käitaja:
1. esitab pädevale asutusele selle poolt nõutavad dokumendid;
 2. majutab pädeva asutuse töötajad asjaomases kohas sobival viisil;
 3. pakub pädevale asutusele vajaduse korral selliste töötajate abi, kes on nõuetekohaselt kvalifitseeritud kooskõlas III lisaga (66. osa) või samaväärselt vastavalt II lisa (145. osa) jaotise 145.A.30 punkti j alapunktidele 1 ja 2.
- k) Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaati ei tohi välja anda ega pikendada siis, kui on ilmne või on põhjust uskuda, et õhusõiduk on lennukõlbmatu.

▼ B**M.A.902 Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi kehtivus**

- a) Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat kaotab kehtivuse, kui:
1. see peatatakse või tunnistatakse kehtetuks; või
 2. lennukõlblikkussertifikaat peatatakse või kehtetuks tunnistatakse; või
 3. õhusõiduk ei ole kantud liikmesriigi registrisse; või
 4. tüübisertifikaat, mille alusel lennukõlblikkussertifikaat väljastati, peatatakse või tunnistatakse kehtetuks.

▼ M7

- b) Õhusõiduk ei tohi lennata, kui tema lennukõlblikkussertifikaat on kehtetu või kui
1. õhusõiduki või mis tahes sellele paigaldatud komponendi jätkuv lennukõlblikkus ei vasta käesoleva osa nõuetele või

▼ M7

2. õhusõiduk ei vasta enam ameti poolt kinnitatud konstruktsioonitüübile või
3. õhusõiduki kasutamisel on rikunud heakskiidetud lennukäsiraamatu või lennukõlblikkussertifikaadi tingimusi, ilma et oleks võetud asjakohaseid meetmeid, või
4. õhusõiduk on osalenud õnnetuses või vahejuhtumis, mis mõjutab tema lennukõlblikkust, ja pärast seda ei ole võetud asjakohaseid meetmeid tema lennukõlblikkuse taastamiseks või
5. mõni muudatus- või remonditöö ei ole kooskõlas määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisaga (21. osa).

▼ B

- c) Kui lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tagastatakse see pädevale asutusele.

M.A.903 Õhusõiduki registrikannete üleviimine ELi piires

- a) Õhusõiduki registrikannete üleviimisel ELi piires teeb vastava taotluse esitaja järgmist:
1. ta teatab endisele liikmesriigile liikmesriigi, mille registrisse tema õhusõiduk kantakse; ning seejärel
 2. esitab uuele liikmesriigile taotluse uue lennukõlblikkussertifikaadi väljastamiseks kooskõlas 21. osa nõuetega.
- b) Punkti M.A.902 lõike a alapunkti 3 sätetest olenemata kehtib endine lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat oma kehtivusaja lõpuni.

M.A.904 ELi imporditud õhusõidukite lennukõlblikkuse kontrollimine**▼ M3**

- a) Õhusõidukit kolmandast riigist mõne liikmesriigi registrisse kandes teeb vastava taotluse esitaja järgmist:
1. esitab registreerijaliikmesriigile taotluse uue lennukõlblikkussertifikaadi väljastamiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) nõuetega;
 2. õhusõiduki puhul, mis ei ole uus, laseb teha lennukõlblikkuse kontrolli kooskõlas jaotisega M.A.901;
 3. laseb teha kõik hooldustööd, mis on vajalikud heaks kiidetud hooldusprogrammi täitmiseks kooskõlas jaotisega M.A.302.
- b) Kui jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon on veendunud, et õhusõiduk vastab asjakohastele nõuetele, saadab ta vajaduse korral registreerijaliikmesriigile dokumenteeritud soovitusel lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi väljastamiseks.

▼ B

- c) Omanik tagab registreerijaliikmesriigi poolt tehtavaks ülevaatuseks juurdepääsu õhusõidukile.
- d) Registreerijaliikmesriik väljastab uue lennukõlblikkussertifikaadi siis, kui ta on veendunud, et õhusõiduk vastab 21. osa nõuetele.
- e) Kõnealune liikmesriik väljastab ka lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi, mis kehtib reeglina ühe aasta, välja arvatud juhul, kui liikmesriigil on ohutuse pärast põhjust sertifikaadi kehtivusaega piirata.

▼ B**M.A.905 Puudused**

- a) Esimese astme puudus on iga M osa nõude oluline täitmata jätmine, mis vähendab ohutustaset ja ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Teise astme puudus on iga M osa nõude täitmata jätmine, mis võib vähendada ohutustaset ja ohustada lennuohutust.

▼ M4

- c) Pärast jaotisele M.B.903 vastavate puuduste teatavakstegemist koostab jaotise M.A.201 kohaselt vastutav isik või organisatsioon parandusmeetmete kava ning tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed, kaasa arvatud meetmed puuduse kordumise ja selle algpõhjuse taastekkimise vältimiseks, on ellu viidud.

▼ B*B JAGU***MENETLUS PÄDEVATELE ASUTUSTELE***A ALAJAGU**ÜLDOSA***M.B.101 Reguleerimisala**

Käesoleva jaotisega kehtestatakse haldusnõuded pädevatele asutustele, mis vastutavad käesoleva osa A jao kohaldamise ja täitmisele pööramise eest.

M.B.102 Pädev asutusa) *Üldosa*

Liikmesriik nimetab pädeva asutuse, millel on eraldi kohustused anda välja, pikendada, muuta, peatada või tunnistada kehtetuks sertifikaate ja kontrollida jätkuvat lennukõlblikkust. See pädev asutus kehtestab oma töökorra ja struktuuri, mis tuleb dokumenteerida.

b) *Vahendid*

Pädeval asutusel on nii palju töötajaid, kui on vaja käesolevas B alajaos määratletud nõuete täitmiseks.

c) *Töötajate pädevus ja väljaõpe*

Kõikidel M osaga seoses tegutsevatel töötajatel on asjakohane kvalifikatsioon, teadmised, kogemused ning nad on saanud asjakohast kutsealusõpet ja jätkukoolitust oma ülesannete täitmiseks.

d) *Protseduurid*

Pädev asutus kehtestab korra, mille järgi käesolevat osa täidetakse.

Seda vaadatakse läbi ja muudetakse, tagamaks et käesolevat osa täidetakse pidevalt.

▼ M6**▼ B****M.A.104 Dokumentide säilitamine**

- a) Pädevad asutused kehtestavad dokumentide säilitamise süsteemi, mis võimaldab iga sertifikaadi väljaandmise, säilitamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.

▼B

b) M osa nõuetele vastavate sertifitseeritud organisatsioonide üle tehtava järelevalve dokumentide hulka kuulub vähemalt:

1. organisatsiooni sertifikaadi taotlus;
2. organisatsiooni sertifikaat koos mis tahes muudatustega;
3. koopia auditikavast koos saabuvate ja tehtud auditite kuupäevadega;
4. pädeva asutuse jätkuva järelevalve dokumendid koos kõikide auditite dokumentidega;
5. koopia kogu asjaomasest kirjavahetusest;
6. kõikide erandi andmiseks ja täitmisele pööramiseks võetud meetmete üksikasjad;
7. kõikide teiste pädevate asutuste poolt organisatsiooni üle tehtava järelevalvega seoses tehtud aruanded;
8. organisatsiooni käsiraamat koos muudatustega;
9. koopiad kõikidest muudest pädeva asutuse kinnitatud dokumentidest.

c) Lõikes b loetletud dokumente tuleb säilitada vähemalt neli aastat.

d) Iga õhusõiduki üle tehtava järelevalve dokumentide hulka kuulub vähemalt koopia:

1. õhusõiduki lennukõlblikussertifikaadist;
2. lennukõlblikuse kontrolli sertifikaatidest;
3. A jao G alajao nõuetele vastava organisatsiooni soovitustest;
4. liikmesriigi enda poolt tehtud lennukõlblikuse kontrollide aruannetest;
5. kogu õhusõidukiga seotud kirjavahetusest;
6. kõikide erandi andmiseks ja täitmisele pööramiseks võetud meetmete üksikasjadest;

▼M4

7. pädeva asutuse poolt vastavalt määruse (EMÜ) nr 3922/91 I lisale (M osa) või III lisale (EL–OPS) heaks kiidetud mis tahes dokument.

▼B

e) Lõikes d määratletud dokumente tuleb säilitada kuni kaks aastat pärast õhusõiduki käitamise lõpetamist.

f) Kõik punktis M.B.104 määratletud dokumendid tuleb teise liikmesriigi või ameti nõudel teha kättesaadavaks.

M.A.105 Vastastikune teabevahetus

- a) Lennuohutuse parandamiseks osalevad pädevad asutused vastavalt algmääruse artiklile 11 kogu vajaliku teabe vastastikusel vahetamisel.
- b) Ilma, et see piiraks liikmesriikide pädevusi, abistavad asjaomased pädevad asutused üksteist võimaliku ohu korral lennuohutusele, mis hõlmab mitut liikmesriiki, vajalike järelevalvemeetmete rakendamisel.

▼B

B ALAJAGU

PÄDEVUS

M.B.201 Kohustused

M osa I jaos määratletud pädevad asutused on kohustatud viima läbi ülevaatusi ja uurimisi kontrollimaks, et käesoleva osa nõudeid täidetakse.

C ALAJAGU

JÄTKUV LENNUKÕLBLIKKUS

M.B.301 Hooldusprogramm

- a) Pädev asutus kontrollib hooldusprogrammi vastavust punktile M.A.302.
- b) Kui ►**M3** jaotise M.A.302 punktis c ◀ ei ole teisiti sätestatud, kiidab hooldusprogrammi ja selle muudatused heaks pädev asutus ise.
- c) Kaudse heakskiitmise korral peab pädev asutus hooldusprogrammi protseduuri heaks kiitma jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni käsi- raamatu kaudu.
- d) Hooldusprogrammi heakskiitmiseks vastavalt lõikele b peab pädeval asutusel olema juurdepääs kõikidele ►**M3** jaotise M.A.302 punktides d, e ja f ◀ nõutud andmetele.

M.B.302 Erandid

Pädev asutus registreerib ja hoiab alles kõik algmääruse ►**M3** artikli 14 lõike 4 ◀ alusel tehtud erandid.

M.B.303 Õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse jälgimine**▼M3**

- a) Pädev asutus töötab välja järelevalvekava oma registrisse kantud õhusõidukite lennukõlblikkuse jälgimiseks.

▼B

- b) Järelevalvekava peab sisaldama õhusõiduki pistelisi kontrolle.
- c) Kava koostatakse registreeritud õhusõidukite arvu, kohalike teadmiste ja tehtud järelevalve põhjal.
- d) Tootekontrollis tuleb keskenduda reale lennukõlblikkust määravalt mõjutavatele riskiteguritele ning teha kindlaks kõik puudused. Peale selle peab pädev asutus iga puudust analüüsima, et teha kindlaks selle algpõhjus.
- e) Kõikide puuduste kohta antakse kirjalik kinnitus punkti M.A.201 järgi vastutavale isikule või organisatsioonile.
- f) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitusel.
- g) Kui õhusõiduki kontrolli käigus leitakse tõendeid M osa nõuete täitmata jätmise kohta, võtab pädev asutus meetmeid kooskõlas punktiga M.B.903.

▼B

- h) Kui puuduse algpõhjusest tuleb järeldada, et käesoleva jao mis tahes alajao või mõne teise osa nõuded on täitmata, käsitletakse seda kooskõlas asjaomase osa nõuetega.

▼M3

- i) Asjakohaste täitmisele pööratavate meetmete hõlbustamiseks vahetavad pädevad asutused teavet punkti h kohaselt tuvastatud nõuete mittetäitmise kohta.

▼B**M.B.304 Kehtetuks tunnistamine, peatamine ja piirangute kehtestamine**

Pädev asutus:

- a) peatab olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate; või
- b) peatab lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate, tunnistab neid kehtetuks või kehtestab neile piiranguid vastavalt punkti M.B.303 lõikele g.

D ALAJAGU*HOOLDUSSTANDARDID*

(tuleb veel vajaduse korral välja töötada)

E ALAJAGU*KOMPONENDID*

(tuleb veel vajaduse korral välja töötada)

F ALAJAGU*HOOLDUSORGANISATSIOON***M.B.601 Taotlemine**

Kui hoolduse tegemiseks kasutatavad ruumid asuvad mitmes liikmesriigis, tuleb taotluse rahuldamise uurimist ja pidevat järelevalvet sertifikaadi tingimuste täitmise üle teha koos nende liikmesriikide pädevate asutustega, mille territooriumil kõnealused ruumid veel asuvad.

M.B.602 Esialgne tegevusluba

- a) Kui punkti M.A.606 lõigete a ja b nõuded on täidetud, teatab pädev asutus sertifikaadi taotlejale kirjalikult samades lõigetes osutatud töötajate heakskiitmisest.
- b) Pädev asutus veendub, et hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud protseduurid on kooskõlas M osa A jao F alajao nõuetega, ning tagab, et vastutav juht kirjutab alla deklaratsioonile.
- c) Pädev asutus veendub, et organisatsioon vastab M osa A jao F alajao nõuetele.
- d) Vähemalt üks kord sertifikaadi taotluse rahuldamise uurimise ajal korraldatakse kohtumine vastutava juhiga, tagamaks et ta mõistab täielikult tegevusloa tähtsust ning seda, miks kirjutab organisatsioon alla kohustusele täita tema käsiraamatus määratletud protseduure.
- e) Kõikide puuduste kohta antakse taotlevale organisatsioonile kirjalik kinnitus.

▼B

- f) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitusel.
- g) Esialgse tegevusloa saamiseks peavad kõik puudused olema organisatsiooni poolt kõrvaldatud ning pädeva asutuse poolt lõpetatuks loetud.

M.B.603 Sertifikaadi väljastamine

- a) Pädev asutus väljastab taotluse esitajale sertifikaadi EASA vormil 3 (V liide), kuhu kantakse sertifikaadi ulatus, kui hooldusorganisatsioon täidab käesoleva osa kehtivaid nõudeid.
- b) Pädev asutus märgib sertifikaadile (EASA vorm 3) loaga seotud tingimused.
- c) Viitenumber lisatakse sertifikaadile (EASA vorm 3) ameti täpsustatud viisil.

M.B.604 Pidev järelevalve

- a) Pädev asutus peab ja hoiab ajakohasena nimekirja, kuhu on kantud kõik tema järelevalve all olevad M osa A jao F alajao nõuetele vastavad sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid ning tehtud ja saabuivate kontrollvisiitide kuupäevad.
- b) Iga organisatsiooni tuleb täielikult kontrollida kõige rohkem 24 kuu pikkuste ajavahemike järel.
- c) Kõikide puuduste kohta antakse taotlevale organisatsioonile kirjalik kinnitus.
- d) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitusel.
- e) Iga vähemalt 24 kuu järel korraldatakse kohtumine vastutava juhiga, tagamaks et ta on kursis kontrollvisiitide käigus tekkinud tähtsate küsimustega.

M.B.605 Puudused

- a) Kui kontrollide käigus või muul moel leiab kinnitust tõsiasi, et M osa nõudeid ei täideta, võtab pädev asutus järgmised meetmed:
 1. Esimese astme puuduste puhul võtab pädev asutus puuduse tähtsusest olenevalt kohe meetmeid hooldusorganisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamiseks, selle suhtes piirangute kehtestamiseks või selle osaliseks või täielikuks peatamiseks kuni ajani, mil organisatsioon on edukalt rakendanud parandusmeetmed.
 2. Teise astme puuduste puhul määrab pädev asutus parandusmeetmete võtmiseks tähtaja, mis peab vastama puuduse laadile ja ei tohi olla pikem kui kolm kuud. Teataval asjaoludel võib pädev asutus kõnealust esimest tähtaega selle lõpus ja puuduse tähtsusest olenevalt pikendada, tingimusel et parandusmeetmete kava on rahuldavalt ellu viidud.
- b) Kui pädeva asutuse poolt määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmed sertifikaadi osaliseks või täielikuks peatamiseks.

▼M3**M.B.606 Muudatused**

- a) Pädev asutus lähtub kõikide organisatsioonis tehtavate muudatuste puhul, millest on teatatud kooskõlas jaotisega M.A.617, esialgse tegevusloa väljastamist käsitlevatest sätetest.

▼M3

- b) Kui pädev asutus ei tuvasta, et sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni sertifikaat tuleks muudatuste olemuse või ulatuse tõttu peatada, võib ta määrata kindlaks, millistel tingimustel võib see organisatsioon kõnealuste muudatuste elluviimise ajal tegutseda.
- c) Hooldusorganisatsiooni käsiraamatusse mis tahes muudatuste tegemisel:
1. Muudatuste otsese heakskiitmise korral jaotise M.A.604 punkti b alusel veendub pädev asutus enne heakskiitmisest sertifitseeritud organisatsioonile teatamist, et käsiraamatus määratletud menetlused on kooskõlas käesoleva lisa (M osa) nõuetega.
 2. Kui muudatuste heakskiitmiseks kasutatakse jaotise M.A.604 punkti c alusel kaudse heakskiitmise menetlust, veendub pädev asutus, et i) tegemist on väiksemate muudatustega ja et ii) tal on küllaldane kontroll muudatuste heakskiitmise üle, et tagada nende jätkuv vastavus käesoleva lisa (M osa) nõuetele.

▼B**M.B.607 Sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine**

Pädev asutus:

- a) peatab sertifikaadi olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele; või
- b) peatab sertifikaadi, tunnistab selle kehtetuks või kehtestab sellele piirangud vastavalt punktile M.B.605.

G ALAJAGU*JÄTKUVAT LENNUKÕBLIKKUST TAGAV ORGANISATSIOON***M.B.701 Taotlemine**

- a) Äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite korral tuleb pädevale asutusele koos sertifikaadi taotlusega või vajaduse korral selle muutmise taotlusega ja lennuettevõtja sertifikaadiga saata iga õhusõidukitüübi kohta, mille kohta sertifikaati taotletakse, heakskiitmiseks:
1. jätkuvat lennukõblikkust tagava organisatsiooni käsiraamat;
 2. käitaja õhusõiduki hooldusprogrammid;
 3. õhusõiduki tehniline päevik;
 4. vajaduse korral käitaja ning 145. osa järgi sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni vahel sõlmitud hoolduslepingute tehnilised üksikasjad.
- b) Kui organisatsiooni ruumid asuvad mitmes liikmesriigis, tuleb taotluse rahuldamise uurimist ja pidevat järelevalvet sertifikaadi tingimuste täitmise üle teha koos nende liikmesriikide pädevate asutustega, mille territooriumil kõnealused ruumid veel asuvad.

M.B.702 Esialgne tegevusluba

- a) Kui punkti M.A.706 lõigete a, c ja d ning punkti M.A.707 nõuded on täidetud, teatab pädev asutus sertifikaadi taotlejale kirjalikult samades lõigetes ja samas punktis osutatud töötajate heakskiitmisest.

▼B

- b) Pädev asutus veendub, et jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni käsiraamatus määratletud protseduurid on kooskõlas M osa A jao G alajao nõuetega, ning tagab, et vastutav juht kirjutab alla kohustusede deklaratsioonile.
- c) Pädev asutus veendub, et organisatsioon vastab M osa A jao G alajao nõuetele.
- d) Vähemalt üks kord sertifikaadi taotluse rahuldamise uurimise ajal korraldatakse kohtumine vastutava juhiga, tagamaks et ta mõistab täielikult tegevusloa tähtsust ning seda, miks kirjutab jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsioon alla kohustusele täita oma käsiraamatus määratletud protseduure.
- e) Kõikide puuduste kohta antakse taotlevale organisatsioonile kirjalik kinnitus.
- f) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitused.
- g) Esialgse tegevusloa saamiseks peavad kõik puudused olema organisatsiooni poolt kõrvaldatud ning pädeva asutuse poolt lõpetatuks loetud.

M.B.703 Sertifikaadi väljastamine

- a) Pädev asutus väljastab taotluse esitajale sertifikaadi EASA vormil 14 (VI liide), kuhu kantakse sertifikaadi ulatus, kui jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon täidab M osa A jao G alajao nõudeid.
- b) Pädev asutus teeb sertifikaadile (EASA vorm 14) märke sertifikaadi kehtivuse kohta.
- c) Viitenumber lisatakse sertifikaadile (vorm 14) ameti täpsustatud viisil.
- d) Äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite korral kantakse EASA vormil 14 sisalduvad andmed lennuettevõtja sertifikaadile.

M.B.704 Pidev järelevalve

- a) Pädev asutus peab ja hoiab ajakohasena nimekirja, kuhu on kantud kõik tema järelevalve all olevad M osa A jao G alajao nõuetele vastavad jätkuvat lennukõlblikkust tagavad sertifitseeritud organisatsioonid ning tehtud ja saabuvate kontrollvisiitide kuupäevad.
- b) Iga organisatsiooni tuleb täielikult kontrollida kõige rohkem 24 kuu pikkuste ajavahemike järel.
- c) Iga 24 kuu järel tuleb kontrollida üht pisteliselt valitud õhusõidukit, mida M osa B jao G alajao nõuetele vastava sertifitseeritud organisatsioon haldab. Kontrollitava õhusõiduki valib pädev asutus varasemate kontrollide ja toote-kontrollide tulemuste põhjal.
- d) Kõikide puuduste kohta antakse taotlevale organisatsioonile kirjalik kinnitus.
- e) Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja soovitused.
- f) Iga vähemalt 24 kuu järel korraldatakse kohtumine vastutava juhiga, tagamaks et ta on kursis kontrollvisiitide käigus tekkivate tähtsate küsimustega.

▼B**M.B.705 Puudused**

- a) Kui kontrollide käigus või muul moel leiab kinnitust tõsiasi, et M osa nõudeid ei täideta, võtab pädev asutus järgmised meetmed:
1. Esimese astme puuduste puhul võtab pädev asutus puuduse tähtsusest olenevalt kohe meetmeid jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamiseks, selle suhtes piirangute kehtestamiseks või selle osaliseks või täielikuks peatamiseks kuni ajani, mil organisatsioon on edukalt rakendanud parandusmeetmed.
 2. Teise astme puuduste puhul määrab pädev asutus parandusmeetmete võtmiseks tähtaja, mis peab vastama puuduse laadile ja ei tohi olla pikem kui kolm kuud. Teataval asjaoludel võib pädev asutus kõnealust esimest tähtaega selle lõpus ja puuduse tähtsusest olenevalt pikendada, tingimusel et parandusmeetmete kava on rahuldavalt ellu viidud.
- b) Kui pädeva asutuse poolt määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmed sertifikaadi osaliseks või täielikuks peatamiseks.

▼M3**M.B.706 Muudatused**

- a) Pädev asutus lähtub kõikide organisatsioonis tehtavate muudatuste puhul, millest on teatatud kooskõlas jaotisega M.A.713, esialgse tegevusloa väljastamist käsitlevatest sätetest.
- b) Kui pädev asutus ei tuvasta, et jätkuvat lennukõlblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni sertifikaat tuleks muudatuste olemuse või ulatuse tõttu peatada, võib ta määrata kindlaks, millistel tingimustel võib see organisatsioon kõnealuste muudatuste elluviimise ajal tegutseda.
- c) Jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni käsiraamatusse mis tahes muudatuste tegemisel.
1. Muudatuste otsese heakskiitmise korral jaotise M.A.704 punkti b alusel veendub pädev asutus enne heakskiitmisest sertifitseeritud organisatsioonile teatamist, et käsiraamatus määratletud menetlused on kooskõlas käesoleva lisa (M osa) nõuetega.
 2. Kui muudatuste heakskiitmiseks kasutatakse jaotise M.A.704 punkti c alusel kaudse heakskiitmise menetlust, veendub pädev asutus, et i) tegemist on väiksemate muudatustega ja et ii) tal on küllaldane kontroll muudatuste heakskiitmise üle, et tagada nende jätkuv vastavus käesoleva lisa (M osa) nõuetele.

▼B**M.B.707 Sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine**

Pädev asutus:

- a) peatab sertifikaadi olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele; või
- b) peatab sertifikaadi, tunnistab selle kehtetuks või kehtestab sellele piirangud vastavalt punktile M.B.705.

H ALAJAGU

HOOLDUSTÕENDID

(tuleb veel vajaduse korral välja töötada)

▼ **B**

I ALAJAGU

*LENNUKÕBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT***M.B.901 Soovituste hindamine**

Taotluse ja sellega seotud lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi väljastamise soovitusel vastavalt ► **M3** jaotisele M.A.901 ◀:

1. veenduvad pädeva asutuse asjakohaselt kvalifitseeritud töötajad, et soovitusel sisalduvast avaldusest nõuete täidetuse kohta nähtub, et täielik punkti M.A.710 kohane lennukõblikkuse kontroll on tehtud;
2. uurib pädev asutus asja ja võib nõuda täiendavat teavet abiks soovitusel hindamisel.

▼ **M3****M.B.902 Pädeva asutuse tehtav lennukõblikkuse kontroll**

- a) Kui pädev asutus teostab lennukõblikkuse kontrolli ning annab välja lennukõblikkuse kontrolli sertifikaadi EASA vormil 15a (III liide), teeb ta lennukõblikkuse kontrolli kooskõlas jaotisega M.A.710.
- b) Pädeval asutusel peavad olema asjaomased töötajad lennukõblikkuse kontrollide tegemiseks.

1. Kõikide äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite puhul ja õhusõidukite puhul stardimassiga üle 2 730 kg, välja arvatud õhupallid, peab neil töötajatel olema:

- a. vähemalt viis aastat jätkuva lennukõblikkuse tagamise kogemusi;
- b. III lisas (66. osa) sätestatud asjaomane luba või liikmesriigi tunnustatud hoolduspersonali kvalifikatsioon, mis vastab õhusõiduki kategooriale (kui III lisas (66. osa) osutatakse liikmesriigi eeskirjadele), või lennundus- vm samaväärne haridus;
- c. lennundustehniline kutseharidus; ning
- d. asjaomaste kohustustega ametikoht.

Olenemata alapunktides a–d sätestatust võib jaotise M.B.902 punkti b alapunkti 1 alapunktis b sätestatud nõude asendada viieaastase kogemusega jätkuva lennukõblikkuse tagamisel lisaks neile aastatele, mida juba nõutakse jaotise M.B.902 punkti b alapunkti 1 alapunktis a.

2. Äriliseks lennutranspordiks mittekasutatavate õhusõidukite puhul, mille stardimass on kuni 2 730 kg, ja õhupallide puhul, peab neil töötajatel olema:

- a. vähemalt kolm aastat jätkuva lennukõblikkuse tagamise kogemusi;
- b. III lisas (66. osa) sätestatud asjaomane luba või liikmesriigi tunnustatud hoolduspersonali kvalifikatsioon, mis vastab õhusõiduki kategooriale (kui III lisas (66. osa) osutatakse liikmesriigi eeskirjadele), või lennundus- vm samaväärne haridus;
- c. asjakohane lennundustehniline kutseharidus; ning

▼M3

d. asjaomaste kohustustega ametikoht.

Olenemata alapunktides a–d sätestatust, võib jaotise M.B.902 punkti b alapunkti 2 alapunktis b sätestatud nõude asendada nelja-aastase kogemusega jätkuva lennukõlblikkuse tagamisel lisaks neile aastatele, mida juba nõutakse jaotise M.B.902 punkti b alapunkti 2 alapunktis a.

- c) Pädev asutus märgib kõik lennukõlblikkuse kontrolli töötajad üles, lisades igaihe juurde tema asjakohase kvalifikatsiooni ning kokkuvõtte tema kogemustest ja koolitustest jätkuva lennukõlblikkuse tagamise valdkonnas.
- d) Pädeval asutusel peab lennukõlblikkuse kontrollide tegemiseks olema juurdepääs jaotistes M.A.305, M.A.306 ja M.A.401 määratletud andmetele.
- e) Lennukõlblikkuse kontrolli teostavad töötajad annavad pärast lennukõlblikkuse kontrolli rahuldavat läbimist välja vormi 15a.

▼B**M.B.903 Puudused**

Kui õhusõidukikontrollide käigus või muul moel leiab kinnitust tõsiasi, et mõnda M osa nõuet ei täideta, võtab pädev asutus järgmised meetmed:

1. esimese astme puuduste puhul nõuab pädev asutus, et enne lendude jätkamist võetaks asjakohaseid parandusmeetmeid, ning võtab ise meetmeid lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi kehtetuks tunnistamiseks või peatamiseks;
2. teise astme puuduste puhul peavad pädeva asutuse nõutavad parandusmeetmed vastama puuduse laadile.

▼B*I liide***Jätkuva lennukõlblikkuse tagamise leping**

1. Kui õhusõiduki omanik sõlmib jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega seotud ülesannete täitmiseks lepingu M osa A jao G alajao nõuetele vastava sertifitseeritud organisatsiooniga, peab ta pärast seda, kui mõlemad pooled on lepingule alla kirjutanud, saatma lepingu koopia oma õhusõiduki registreerijaliikmesriigi pädeva asutuse nõudel sellele.
2. Leping koostatakse arvestades M osa nõudeid ning selles tuleb määratleda allakirjutanute kohustused seoses õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega.
3. Leping peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

— õhusõiduki registreerimisnumber,

— õhusõiduki tüüp,

— õhusõiduki seerianumber,

— õhusõiduki omaniku või registreeritud rendilevõtja nimi või äriühingu andmed koos aadressiga,

M osa A jao G alajao nõuetele vastava jätkuvat lennukõlblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni andmed koos aadressiga.

4. Lepingus peab sisalduma järgmine avaldus:

„Omanik usaldab sertifitseeritud organisatsioonile õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamise, õhusõiduki registreerijaliikmesriigi lennukõlblikkuse järelevalveasutuste poolt heakskiidetava hooldusprogrammi väljatöötamise ning õhusõiduki mõne teise sertifitseeritud organisatsiooni poolt hooldamise korraldamise kooskõlas nimetatud hooldusprogrammiga.

Allakirjutanud kohustuvad täitma oma käesolevast lepingust tulenevaid kohustusi.

Omanik tõendab oma parima veendumuse kohaselt, et kogu sertifitseeritud organisatsioonile antud teave õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse kohta on nüüd ja edaspidi õige, ning kinnitab, et õhusõidukit ei muudeta ilma sertifitseeritud organisatsiooni eelneva heakskiiduta.

Kui kumbki allakirjutanutest rikub käesolevat lepingut, muutub see tühiseks. Sellisel juhul jääb omanikule täielik vastutus kõikide õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamisega seotud ülesannete eest ning omanik kohustub teatama sellest kahe täisnädala jooksul oma õhusõiduki registreerijaliikmesriigi pädevatele asutustele.”

5. Kui omanik sõlmib lepingu M osa A jao G alajao nõuetele vastava jätkuvat lennukõlblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooniga vastavalt punktile M.A.201, jagunevad poolte kohustused järgmiselt:

▼M3

- 5.1. Sertifitseeritud organisatsiooni kohustused:

1. tema tegevusluba peab hõlmama hallatava õhusõiduki tüüpi;

2. ta peab õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamisel täitma järgmisi tingimusi:

- a) töötama välja õhusõiduki hooldusprogrammi, sealhulgas vajaduse korral mis tahes usaldusväärsusprogrammi;

▼ **M3**

- b) teatama, milliseid hooldustöid (hooldusprogrammis) võib teha omanik-piloot kooskõlas jaotise M.A.803 punktiga c;
 - c) korraldama õhusõiduki hooldusprogrammi heakskiitmise;
 - d) pärast seda, kui kõnealune programm on heaks kiidetud, esitama koopia sellest õhusõiduki omanikule;
 - e) korraldama ülevaatuse õhusõiduki varasemalt hooldusprogrammilt uuele üleminekuks;
 - f) tagama, et kõiki hooldustöid teeb mõni sertifitseeritud hooldusorganisatsioon;
 - g) tagama, et kõiki kehtivaid lennukõlblikkuseeskirju täidetakse;
 - h) tagama, et kõik defektid, mis avastatakse plaanijärgse hoolduse või lennukõlblikkuse kontrolli käigus või millest teatatakse omanikule, kõrvaldab sertifitseeritud hooldusorganisatsioon;
 - i) koordineerima plaanijärgset hooldust, lennukõlblikkuseeskirjade rakendamist, piiratud kasutusega osade väljavahetamist ning komponentide ülevaatuste nõudeid;
 - j) teatama omanikule igast juhust, kui õhusõiduk toimetatakse sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni juurde;
 - k) haldama kogu tehnilist dokumentatsiooni;
 - l) säilitama kogu tehnilist dokumentatsiooni;
3. ta peab korraldama kõikide õhusõiduki muudatuste heakskiitmise kooskõlas määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) nõuetega enne nende elluviimist;
 4. ta peab korraldama kõikide õhusõiduki remonditööde heakskiitmise kooskõlas määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) nõuetega enne nende elluviimist;
 5. ta peab teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele igast korrast, kui omanik ei esita oma õhusõidukit sertifitseeritud hooldusorganisatsioonile, nagu sertifitseeritud organisatsioon seda nõuab;
 6. ta peab teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele igast korrast, kui käesolevat lepingut ei täideta;
 7. ta peab vajaduse korral tegema õhusõiduki lennukõlblikkuse kontrolli ning välja andma lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadi või vastava soovitusse registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele;
 8. ta peab saatma kümne päeva jooksul registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele koopia välja antud või pikendatud lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaadist;
 9. ta peab teatama kõikidest juhtumitest, millest teavitamine on kooskõlas kohaldatavate määrustega kohustuslik;
 10. ta peab teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele igast korrast, kui üks pooltest taganeb käesolevast lepingust.

▼ M3

5.2. Omaniku kohustused:

1. ta peab olema üldiselt teadlik heakskiidetud hooldusprogrammi sisust;
2. ta peab olema üldiselt teadlik käesoleva lisa (M osa) sisust;
3. ta peab esitama oma õhusõiduki sertifitseeritud organisatsiooni taotluses näidatud ajaks temaga kokkulepitud sertifitseeritud hooldusorganisatsioonile;
4. ta ei tohi õhusõidukit sertifitseeritud organisatsiooniga konsulteerimata muuta;
5. ta peab sertifitseeritud organisatsioonile teatama kõikidest hooldustöödest, mis on õhusõidukil erandkorras tehtud sertifitseeritud organisatsiooni teadmata ja väljaspool tema kontrolli;
6. ta peab päeviku kaudu teatama sertifitseeritud organisatsioonile kõikidest õhusõiduki kasutamise ajal avastatud defektidest;
7. ta peab teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele igast korrast, kui üks pooltest taganeb käesolevast lepingust;
8. kui tema õhusõiduk maha müüakse, peab ta sellest teatama registreerijaliikmesriigi pädevale asutusele ja sertifitseeritud organisatsioonile;
9. ta peab teatama kõikidest juhtumitest, millest teavitamine on kooskõlas kohaldatavate määrustega kohustuslik;
10. ta peab korrapäraselt teavitama sertifitseeritud organisatsiooni õhusõiduki lennutundidest ja kõikidest muudest kasutamisega seotud andmetest, nagu on kokku lepitud sertifitseeritud organisatsiooniga;
11. omanik-piloodi hooldustöid tehes peab ta kinni pidama hooldustööde loetelu piirangutest heakskiidetud hooldusprogrammis (jaotise M.A.803 punkt c) kindlaksmääratud kujul ning tegema hooldustõendi kohta märke päevikusse, nagu on osutatud jaotise M.A.803 punktis d;
12. ta peab teavitama jätkuvat lennukõlblikkust tagavat sertifitseeritud organisatsiooni, kes vastutab õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse tagamise eest, hiljemalt 30 päeva pärast mis tahes omanik-piloodi hooldustööde lõpetamist kooskõlas jaotise M.A.305 punktiga a.

▼M4*II liide***Käitamissertifikaat – EASA vorm 1**

Juhendid käsitlevad üksnes EASA vormi 1 kasutamist seoses hooldusega. Tähelepanu juhitakse määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (osa 21) I liitele, mis hõlmab EASA vormi 1 kasutamist seoses tootmisega.

1. EESMÄRK JA RAKENDUSALA
 - 1.1. Sertifikaadi peamine eesmärk on tõendada toodete, osade ja seadmete (edaspidi „artikkel/artiklid”) hooldustööde lennukõlblikkust.
 - 1.2. Sertifikaat ja artikkel/artiklid peavad olema vastavuses. Sertifikaadi täitja peab säilitama sertifikaadi viisil, mis võimaldab originaalandmete kontrollimist.
 - 1.3. Sertifikaati aktsepteerivad paljud lennundusasutused, kuid see võib sõltuda kahepoolsetest kokkulepetest ja/või lennundusasutuste poliitikast. Käesolevas sertifikaadis nimetatud „heakskiidetud projekteerimisandmed” tähendab, et need on heaks kiitnud importiva riigi lennundusasutus.
 - 1.4. Sertifikaat ei ole saateleht ega lastikiri.
 - 1.5. Õhusõidukit ei tohi kasutusse võtta sertifikaati kasutades.
 - 1.6. Sertifikaat ei tähenda heakskiidu andmist artikli paigaldamiseks konkreetsele õhusõidukile, mootorile või propellerile, kuid aitab lõppkasutajal kindlaks teha lennukõlblikkuse olukorda.
 - 1.7. Ühele sertifikaadile ei tohi märkida läbisegi tootmisest ja hooldusest tulnud artikleid.
2. ÜLDINE VORMING
 - 2.1. Sertifikaat peab vastama lisatud vormingule, kaasa arvatud lahtrite numbrid ja iga lahtri asukoht. Iga lahtri suurus võib siiski erineda vastavalt taotleja vajadusele, kuid mitte sel määral, et see ei võimaldaks sertifikaati ära tunda.
 - 2.2. Sertifikaat peab olema horisontaalpaigutusega, kuid selle suurust võib oluliselt suurendada või vähendada, kui sertifikaat jääb äratuntavaks ja loetavaks. Kahtluse korral konsulteerida pädeva asutusega.
 - 2.3. Käitaja/paigaldaja kohustusi käsitlevad selgitused võib lisada vormi mõlemale küljele.
 - 2.4. Kogu trükitud tekst peab olema selge ja hõlpsasti loetav.
 - 2.5. Sertifikaat võib olla valmis trükitud või arvutipõhine, kuid mõlemal juhul peavad trükitud jooned ja tähemärgid olema selged ja loetavad ning vastama kindlaksmääratud vormingule.
 - 2.6. Sertifikaat peab olema inglise keeles ja vajaduse korral ühes või mitmes muus keeles.
 - 2.7. Sertifikaadile märgitavad andmed võivad olla kirjutatud kirjutusmasinaga/arvutiga või käsitsi suurtähtedega nii, et neid saab hõlpsasti lugeda.

▼ **M4**

- 2.8. Selguse huvides peab lühendite kasutamine olema piiratud.
- 2.9. Sertifikaadi täitja võib sertifikaadi tagaküljele jäävat ruumi kasutada lisamärkusteks, kuid mitte lennukõlblikkust käsitleva avalduse esitamiseks. Sertifikaadi tagakülje kasutamisele tuleb viidata sertifikaadi esikülje vastavas lahtris.

3. **KOOPIAD**

- 3.1. Kliendile saadetud või sertifikaadi täitja poolt säilitatavate koopiade arv ei ole piiratud.

4. **VEAD CERTIFIKAADIL**

- 4.1. Kui lõppkasutaja leiab sertifikaadilt vea(d), peab ta sellest/nendest sertifikaadi täitjale kirjalikult teatama. Sertifikaadi täitja võib uue sertifikaadi välja anda üksnes juhul, kui viga(sid) on võimalik kindlaks teha ja parandada.
- 4.2. Uuel sertifikaadil peab olema uus kontrollnumber, allkiri ja kuupäev.
- 4.3. Taotluse korral võib anda välja uue sertifikaadi, ilma et oleks kontrollitud artikli(te) seisundit. Uus sertifikaat ei ole deklaratsioon praeguse seisundi kohta ja selle lahtrisse 12 tuleks lisada viide eelmisele sertifikaadile järgmiselt: „Käesoleva sertifikaadiga parandatakse [algse väljaandmise kuupäev] välja antud sertifikaadi [algne kontrollnumber] viga/vead lahtri(te)s [parandatud lahter/lahtrid] ning see ei hõlma vastavust/seisundit/käibelelaskmist”. Mõlemad sertifikaadid tuleb säilitada vastavalt esimese sertifikaadiga seotud säilitusajale.

5. **SERTIFIKAADI TÄITMINE****Lahter 1. Sertifitseerinud pädev asutus / riik**

Märkida sertifikaadi väljaandmise eest vastutava pädeva asutuse nimi ja riik. Kui pädev asutus on amet, tuleb märkida „EASA”.

Lahter 2. EASA vormi 1 päis

„KÄITAMISSERTIFIKAAT

EASA VORM 1”

Lahter 3. Vormi kontrollnumber

Märkida lahtris 4 osutatud organisatsiooni numeratsioonisüsteemi / -menetluse abil määratud kordumatu number, mis võib sisaldada tähti ja numbreid.

Lahter 4. Organisatsiooni nimi ja aadress

Märkida käesoleva sertifikaadiga hõlmatud artikli(d) käibele laskva sertifitseeritud organisatsiooni täielik nimi ja aadress (EASA vorm 3). Logo vms on lubatud, kui logo sellesse lahtrisse mahub.

Lahter 5. Tellimus/leping/arve

Artikli(te) kliendipoolse jälgitavuse hõlbustamiseks märkida tellimuse number, lepingu number, arve number või muu samalaadne viitenumber.

▼ **M4****Lahter 6. Artikkel**

Märkida artiklite numbrid, kui artikleid on rohkem kui üks. Lahter võimaldab teha kergesti ristviidet lahtrile 12 „Märkused”.

Lahter 7. Kirjeldus

Märkida artikli nimetus või kirjeldus. Eelistatavalt tuleks kasutada jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendites või tehnilistes normdokumentides (nt osade illustreeritud kataloog, õhusõiduki hoolduskäsiraamat, hooldus-teatmik, komponentide hoolduskäsiraamat) kasutatud termineid.

Lahter 8. Osa number

Märkida osa number, nagu see on esitatud artiklil või sildil/pakendil. Mootori või propelleri puhul võib kasutada tüübitähistust.

Lahter 9. Kogus

Märkida artiklite kogus.

Lahter 10. Seerianumber

Kui artikli puhul tuleb hooldusnõuete kohaselt märkida seerianumber, tuleb see märkida sellesse lahtrisse. Lisaks võib märkida siia ka mis tahes muu seerianumbri, mida hooldusnõuetega ette ei nähta. Kui artikli puhul ei ole seerianumbrit, märkida „Ei ole” („N/A”).

Lahter 11. Seisund/töö

Järgmised kanded on lubatud teha lahtrisse 11. Kasutada tuleb üksnes üht mõistet. Kui asjakohased mõisteid on rohkem, tuleb kasutada seda, mis kõige täpsemalt iseloomustab suuremat osa tehtud tööst ja/või artikli seisundit.

- i) *Kapitaalremonditud*. Tähendab protsessi, mis tagab, et artikkel vastab täielikult kohaldatavatele töökindluse nõuetele, mis on täpsustatud tüübihindamissertifikaadi omaniku või varustuse tootja jätkuva lennukõlblikkuse juhendis või pädeva asutuse heakskiidetud või kinnitatud andmetes. Artikkel võetakse vähemalt lahti, puhastatakse, kontrollitakse, vajaduse korral parandatakse, pannakse uuesti kokku ja katsetatakse vastavalt eespool kirjeldatud andmetele.
- ii) *Remonditud*. Vea/vigade kõrvaldamine kohaldatava standardi kohaselt (*).
- iii) *Kontrollitud/katsetatud*. Uurimine, mõõtmine jne kohaldatava standardi kohaselt (*) (nt visuaalne kontrollimine, funktsionaalne katsetamine, stendikatsed jne).
- iv) *Muudetud*. Artikli muutmine kohaldatava standardi kohaseks (*).

Lahter 12. Märkused

Kirjeldada lahtris 11 nimetatud tööd kas otseselt või viidates tõendavatele dokumentidele, et käitaja või paigaldaja saaks kindlaks teha artikli(te) lennukõlblikkuse seoses heakskiidetava tööga. Vajaduse korral võib kasutada EASA vormist 1 eraldi lehte ja viidata sellele. Igast märkest peab selguma, millis(t)e lahtris 6 esitatud artikli(te)ga see on seotud.

(*) Kohaldatav standard tähendab tootmis-, projekteerimis-, hooldus- või kvaliteedi tagamise standardit, -meetodit, -tehnikat või tava, mille on heaks kiitnud pädev asutus või mis on pädevale asutusele vastuvõetav. Kohaldatavat standardit kirjeldatakse lahtris 12.

▼ M4

Näiteid lahtrisse 12 kantavast teabest:

- i) kasutatud hooldusandmed, sealhulgas läbivaatamise seisund ja viited;
- ii) vastavus lennukõlblikkuseeskirjadele ja hooldusteatmikule;
- iii) tehtud remonditööd;
- iv) tehtud muudatused;
- v) paigaldatud varuosad;
- vi) piiratud kasutusega osade seisund;
- vii) kõrvalekalded kliendi töökorraldusest;
- viii) nõuetele vastavuse deklaratsioonid muu riigi tsiviillennundusameti hooldusnõude rahuldamiseks;
- ix) teave, mida on vaja seoses puuduliku tarne või tarnejärgse montaažiga;
- x) I lisa (M osa) F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide puhul jaotises M.A.613 osutatud komponendi hooldustõendi deklaratsioon:

„Tõendab, et lahtris 11 osutatud ja käesolevas lahtris kirjeldatud tööd on teostatud kooskõlas määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) A jao F alajao nõuetega ning sellega seoses võib väljastada hooldustõendi, juhul kui käesolevas lahtris ei ole täpsustatud teisiti. SEE EI OLE HOOLDUSTÕEND MÄÄRUSE (EÜ) nr 2042/2003 II LISA (145. OSA) KOHASELT.”

Kui andmed trükitakse elektroonilist EASA vormi 1 kasutades, märkida sellesse lahtrisse andmed, mida ei saa muudesse lahtritesse märkida.

Lahtrid 13a–13e

Lahtreid 13a–13e käsitlevad üldnõuded. Ei kasutata hooldustõendi korral. Varjutada, tumedaks värvida või muul viisil ära märkida, et vältida tahtmatut või lubamatut kasutust.

Lahter 14a

Asjakohas(t)esse lahtri(te)sse märgitakse, milliseid nõudeid kohaldatakse lõpetatud töö suhtes. Kui märgitakse ära lahter „muud lahtris 12 täpsustatud nõuded”, tuleb lahtris 12 nimetada muude lennundusametuste nõuded. Ära tuleb märkida vähemalt üks lahter, või vajaduse korral võib märkida mõlemad.

Kõikide hooldustööde kohta, mida on teinud määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) A jao F alajao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid, tuleb ära märkida lahter „muud lahtris 12 täpsustatud nõuded” ning esitada lahtris 12 hooldustõendi deklaratsioon. Sel juhul viitavad sõnad „kui käesolevas lahtris ei ole täpsustatud teisiti” järgmistele juhtudele:

- a) hooldustöid ei ole jõutud lõpetada;
- b) hooldustööd on kaldunud kõrvale I lisas (M osa) nõutud standardist;
- c) hooldustööd on tehtud kooskõlas mõne muu kui I lisa (M osa) nõuetega. Sellisel juhul tuleb lahtris 12 viidata konkreetsele siseriiklikule õigusaktile.

▼M4

Kõigi hooldustööde puhul, mida teevad määruse (EÜ) nr 2042/2003 II lisa (145. osa) A jao kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid, viitavad sõnad „kui lahtris 12 ei ole täpsustatud teisiti” järgmistele juhtudele:

- a) hooldustöid ei ole jõutud lõpetada;
- b) hooldustööd on kaldunud kõrvale II lisas (145. osa) nõutud standardist;
- c) hooldustööd on tehtud kooskõlas mõne muu kui II lisa (145. osa) nõuetega. Sellisel juhul tuleb lahtris 12 viidata konkreetsele siseriiklikule õigusaktile.

Lahter 14b. Volitatud isiku allkiri

Sellesse lahtrisse märkida volitatud isiku allkiri. Lahtri tohivad allkirjastada üksnes isikud, kes on selleks pädeva asutuse eeskirjade ja põhimõtete alusel volitatud. Identifitseerimise hõlbustamiseks võib lisada volitatud isiku kordumatu numbrü.

Lahter 14c. Sertifikaadi/loa number

Märkida sertifikaadi/loa number/viide. Selle numbrü või viite annab pädev asutus.

Lahter 14d. Nimi

Märkida loetavalt lahtri 14b allkirjastanud isiku nimi.

Lahter 14e. Kuupäev

Märkida lahtri 14b allkirjastamise kuupäev, mis peab olema vormis pp = kuupäev kahekohalisena, kkk = kuu kolm esimest tähte, aaaa = aasta neljakohalisena.

Kasutaja/paigaldaja kohustused

Lisada sertifikaadile järgmine märgeline lõppkasutajate teavitamiseks sellest, et vorm ei vabasta neid nende kohustustest seoses artikli paigaldamise ja kasutamisega:

„KÄESOLEV SERTIFIKAAT EI ANNA AUTOMAATSELT ÕIGUST PAIGALDADA.

KUI KÄITAJA/PAIGALDAJA TÖÖTAB KOOSKÕLAS LAHTRIS 1 TÄPSUSTATUD LENNUNDUSASUTUSEST ERINEVA LENNUNDUSASUTUSE NÕUETEGA, ON OLULINE, ET KÄITAJA/PAIGALDAJA TAGAB, ET TEMA LENNUNDUSASUTUS AKTSEPTEERIB LAHTRIS 1 NIMETATUD LENNUNDUSASUTUSE ARTIKLEID.

LAHTRID 13A JA 14A EI OLE PAIGALDUSTÕENDID. IGAL JUHUL PEAB ÕHUSÕIDUKI HOOLDUSREGISTER SISALDAMA PAIGALDUSTÕENDIT, MIS ON VÄLJA ANTUD KOOSKÕLAS KÄITAJA/PAIGALDAJA SISERIIKLIKE ÕIGUSAKTIDEGA, ENNE KUI ÕHUSÕIDUK VÕIB LENNATA.”



1. Sertifitseerinud pädev asutus / riik		2. KÄITAMISSERTIFIKAAT EASA VORM 1			3. Vormi kontrollinumber
4. Organisaatsiooni nimi ja aadress					5. Teilmus/leping/arve
6. Artikkel	7. Kirjeldus	8. Osa number	9. Kogus	10. Seerianumber:	11. Seisund/töö
12. Märkused					
13a. Toendab, et eespool nimetatud artiklid valmistati kooskõlas: <input type="checkbox"/> heakskiidetud projekteerimisandmetega ja need on kõlblikud ohutuks kasutamiseks <input type="checkbox"/> lahtris 12 nimetatud heakskiitmata projekteerimisandmetega		14a. <input type="checkbox"/> Osas 145.A.50 sätestatud hoooldustööd <input type="checkbox"/> Muud lahtris 12 täpsustatud nõuded Toendab, et kui lahtris 12 ei ole teisti täpsustatud, on lahtris 11 nimetatud ja lahtris 12 kirjeldatud töö tehitud osaga 145 ja sellega seoses loetakse artiklid valmis kasutuselevõtuks.			
13b. Voilatatud isiku allkiri	13c. Sertifikaadi/oa number	14b. Voilatatud isiku allkiri		14c. Sertifikaadi/teendi viitenumber	
13d. Nimi	13e. Kuupäev (päev/kuu/aasta)	14d. Nimi		14e. Kuupäev (päev/kuu/aasta)	
KÄITAJA/PAIGALDAJA KOHUSTUSED Käesolev sertifikaat ei anna automaatselt õigust artikli(te) paigaldamiseks. Kui käitaja/paigaldaja töötab kooskõlas lahtris 1 täpsustatud lennundusasutuse erineva lennundusasutuse nõuetega, on oluline, et käitaja/paigaldaja tagab, et tema lennundusasutus aksepteerib lahtris 1 nimetatud lennundusasutuse artikleid. Lahtrid 13a ja 14a ei ole paigaldustööd. Igal juhul peab õhusõiduki hoooldusregister sisaldama paigaldustööd, mis on välja antud kooskõlas käitaja/paigaldaja siseriiklike määrustega, ette kui õhusõiduk võib lennata.					

▼ **M4**

III liide

Lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaat – EASA vorm 15

[LIIKMESRIIK]	
Euroopa Liidu liikmesriik (*)	
LENNUKÕBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT	
ARC viitenumber:	
Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 on allpool nimetatud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, kes on sertifitseeritud komisjoni määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) A jao G alajao kohaselt,	
[SERTIFITSEERITUD ORGANISATSIOONI NIMI JA AADRESS]	
Sertifikaadi viitenumber: [LIIKMESRIIGI KOOD].MG.[NNNN].	
kontrollitud järgmise õhusõiduki lennukõlblikkust kooskõlas komisjoni määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa jaotisega M.A.710:	
Õhusõiduki tootja:	
Tootja nimetus:	
Õhusõiduki registreerimisnumber:	
Õhusõiduki seerianumber:	
Õhusõiduk on kontrolli ajal lennukõblig.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp:
Allkiri:	Loa number:
1. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa jaotise M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõblig.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp:
Allkiri:	Loa number:
Äriühingu nimi:	Sertifikaadi viitenumber:
2. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa jaotise M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõblig.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp:
Allkiri:	Loa number:
Äriühingu nimi:	Sertifikaadi viitenumber:

EASA vorm 15b, versioon 3

(*) Kolmanda riigi puhul maha tõmmata.

▼ **M4**

[LIIKMESRIIK]	
Euroopa Liidu liikmesriik (*)	
LENNUKÕBLIKKUSE KONTROLLI SERTIFIKAAT	
ARC viitenumber:	
Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtiva määruse (EÜ) nr 216/2008 kohaselt tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS], et järgmine õhusõiduk:	
Õhusõiduki tootja:	
Tootja nimetus:	
Õhusõiduki registreerimisnumber:	
Õhusõiduki seerianumber:	
on kontrolli ajal lennukõblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp:
Allkiri:	Loa number:
1. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa jaotise M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp:
Allkiri:	Loa number:
Äriühingu nimi:	Sertifikaadi viitenumber:
2. pikendamine. Viimasel aastal on õhusõiduk olnud komisjoni määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa jaotise M.A.901 kohaselt kontrollitud keskkonnas. Õhusõiduk on sertifikaadi väljaandmise ajal lennukõblik.	
Väljaandmise kuupäev:	Kehtivusaja lõpp:
Allkiri:	Loa number:
Äriühingu nimi:	Sertifikaadi viitenumber:

EASA vorm 15a, versioon 3

(*) Kolmanda riigi puhul maha tõmmata.

▼ **M4***IV liide***Klassi- ja pädevussüsteem I lisa (M osa) F alajaos ja II lisas (145. osa) osutatud hooldusorganisatsioonide sertifitseerimiseks**

1. Välja arvatud väiksemate organisatsioonide puhul, millele osutatakse punktis 12, sätestatakse punktis 13 osutatud tabelis I lisa (M osa) F alajao ja II lisa (145. osa) kohaste hooldusorganisatsioonide sertifitseerimise standard-süsteem. Organisatsioonile tuleb anda sertifikaat, millega antud õigused ulatuvad ühest klassist ja pädevusest koos piirangutega kuni kõigi klasside ja pädevusteni koos piirangutega.

2. Lisaks punktis 13 osutatud tabelile peab sertifitseeritud hooldusorganisatsioon määratlema organisatsiooni käsiraamatus oma *tööde ulatus*. Vt ka punkt 11.

3. Hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud tööd piiritlevad pädeva asutuse kinnitatud sertifikaadi klassi(de) ja pädevus(te) raames sertifikaadiga antud õiguste täpsed piirid. Seepärast on oluline, et sertifikaadiklass(id) ja pädevus(ed) ning organisatsiooni tööde ulatus on oleksid vastavuses.

4. *A-kategooria A-klassi pädevus* tähendab, et sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib kooskõlas õhusõiduki tehniliste normdokumentidega või pädeva asutuse nõusoleku korral kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega hooldada õhusõidukit ja kõiki komponente (sealhulgas mootoreid ja abijõuseadmeid) ainult siis, kui need komponendid on õhusõidukile paigaldatud. Sellele vaatamata võib selline sertifitseeritud A-klassi hooldusorganisatsioon komponendi hoolduseks ajutiselt eemaldada, et hooldustööd oleks parem teha, välja arvatud juhul, kui selline eemaldamine tekitab vajaduse lisa- ja hoolduseks, mis ei ole hõlmatud käesoleva punkti sätetega. Selleks puhuks on hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud kontrollimenetlus, mille peab heaks kiitma pädev asutus. Sellised hooldustööd on määratletud piirangute osas, mis tähistab ühtlasi sertifikaadi kehtivusala ulatust.

5. *A-kategooria B-klassi pädevus* tähendab, et sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib kooskõlas mootori ja/või abijõuseadme tehniliste normdokumentidega või pädeva asutuse nõusoleku korral kooskõlas komponendi tehniliste normdokumentidega hooldada paigaldamata mootorit ja/või abijõuseadet ning mootori ja/või abijõuseadme komponente ainult siis, kui need komponendid on mootorile ja/või abijõuseadmele paigaldatud. Sellele vaatamata võib selline sertifitseeritud B-klassi hooldusorganisatsioon komponendi hoolduseks ajutiselt eemaldada, et hooldustööd oleks parem teha, välja arvatud juhul, kui selline eemaldamine tekitab vajaduse lisa- ja hoolduseks, mis ei ole hõlmatud käesoleva punkti sätetega. Sellised hooldustööd on määratletud piirangute osas, mis tähistab ühtlasi sertifikaadi kehtivusala ulatust. B-klassi pädevusega sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib baas- ja liinihoolduse käigus samuti hooldada paigaldatud mootoreid, tingimusel et tema käsiraamatus on selleks puhuks määratletud asjakohane kontrollimenetlus, mille on heaks kiitnud pädev asutus. Hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud tööde ulatus peab sellise tegevusega kooskõlas olema, kui pädev asutus seda lubab.

▼ M4

6. *A-kategooria C-klassi pädevus* tähendab, et sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib hooldada paigaldamata komponente (välja arvatud mootorid ja abijõuseadmed), mis on mõeldud paigaldamiseks õhusõidukile või mootorile/abijõuseadmele. Sellised hooldustööd on määratletud piirangute osas, mis tähistab ühtlasi sertifikaadi kehtivusala ulatust. C-klassi pädevusega sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib baas- ja liinihoolduse käigus või mootori/abijõuseadme hooldustöökojas samuti hooldada paigaldatud komponente, tingimusel et tema käsiraamatus on selleks puhuks määratletud asjakohane kontrollimenetlus, mille on heaks kiitnud pädev asutus. Hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud tööde ulatus peab sellise tegevusega kooskõlas olema, kui pädev asutus seda lubab.
7. *A-kategooria D-klassi pädevus* on iseseisev klassipädevus, mis ei pruugi olla seotud konkreetse õhusõiduki, mootori või muu komponendiga. D1 pädevusmärke ehk mittepurustavate katsete pädevus on sertifitseeritud hooldusorganisatsioonile vajalik üksnes juhul, kui ta teeb sellised katsed eritülesandena teise organisatsiooni jaoks. A-, B- või C-kategooria klassipädevusega sertifitseeritud hooldusorganisatsioon võib mittepurustavaid katseid teha toodetega, mida ta hooldab vastavalt selliste katsete menetlusi sisaldavale hooldusorganisatsiooni käsiraamatule, omamata D1-klassi pädevust.
8. II lisa (145. osa) kohase sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni puhul jagunevad *A-kategooria klassipädevused* baashoolduseks ja liinihoolduseks. Sellise organisatsiooni võib sertifitseerida kas baas- või liinihoolduseks või mõlemaks. Tuleks märkida, et liinihooldustöökojal, mis asub baashoolduse põhitöökojas, peab olema liinihoolduse sertifikaat.
9. *Piirangute* osa annab pädevatele asutustele vajaliku paindlikkuse, et kohendada sertifikaat iga konkreetse organisatsiooni vajadustele. Pädevused märgitakse sertifikaadile üksnes juhul, kui need on asjakohaste piirangutega. Punktis 13 osutatud tabelis täpsustatakse võimalikud piirangute liigid. Kuigi hooldust nimetatakse kõigis klassipädevustes viimasena, võib õhusõiduki või mootoritüübi või tootja asemel rõhutada hooldustööd, kui see on organisatsiooni puhul asjakohasem (nt avioonikasüsteemide paigaldus ja seonduv hooldus). Sellekohane märgede piirangute osas näitab, et hooldusorganisatsioon on sertifitseeritud tegema hooldust kuni kõnealuse tüübini/tööni (see kaasa arvatud).
10. A- ja B-klassi piirangute osas *seeriale, tüübile ja rühmale* viitamise puhul tähendab seeria teatavat tüüpi seeriat nagu Airbus 300 või 310 või 319 või Boeing 737-300-seeriat või RB211-524-seeriat või Cessna 150 või Cessna 172 või Beech 55-seeriat või Continental O-200-seeriat, jne; tüüp tähendab teatavat tüüpi või mudelit nagu Airbus 310-240-tüüp või RB 211-524 B4-tüüp või Cessna 172RG-tüüp (loetleda võib mis tahes arvul seeriaid või tüüpe); rühm tähendab nt ühe kolbmootoriga õhusõidukit Cessna või Lycoming vabalthingavaid kolbmootoreid jne.
11. Kui kasutatakse *pikka hooldustööde loetelu*, mida võidakse sagedasti muuta, võib selliste muudatuste tegemiseks kasutada jaotise M.A.604 punktis c ja jaotise M.B.606 punktis c või jaotise 145.A.70 punktis c ja jaotises 145.B.40 osutatud kaudse heakskiitmise menetlust.

▼M4

12. Kui *hooldusorganisatsioon* vastutab kõigi hooldustööde planeerimise ja tegemise eest *üks inimene*, on sellise organisatsiooni sertifikaadi õiguste ulatus piiratud. Suurimad lubatud piirangud on järgmised:

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG
KLASS: ÕHUSÕIDUKID	PÄDEVUS: A2, LENNUKID KUNI 5 700 KG	KOLBMOOTOR, KUNI 5 700 KG
KLASS: ÕHUSÕIDUKID	PÄDEVUS: A3, KOPTERID	ÜKS KOLBMOOTOR, KUNI 3 175 KG
KLASS: ÕHUSÕIDUKID	PÄDEVUS: A4, MUUD KUI PÄDEVUSEGA A1, A2 JA A3 ÕHUSÕIDUKID	PIIRANGUTETA
KLASS: MOOTORID	PÄDEVUS: B2, KOLBMOOTORID	ALLA 450 HJ
KLASS: MUUD KOMPONENDID KUI TÄISKOMPLEKTSED MOOTORID JA ABIJÕU- SEADMED	C1 – C22	VASTAVALT HOOLDUSTÖÖDE LOETELULE
KLASS: ERITÖÖD	D1, MITTEPURUSTAVAD KATSED	KATSEMETOODIKA TÄPSUSTADA

Tuleb märkida, et pädev asutus võib konkreetse organisatsiooni suutlikkusest sõltuvalt organisatsiooni sertifikaadiga antavate õiguste ulatust veelgi piirata.

13. Tabel

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG	BAASHOOLDUS	LIINIHOOLDUS
ÕHUSÕIDUK	A1: Lennukid (üle 5 700 kg)	[pädevus kehtib üksnes II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide kohta] [märgitakse lennuki tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustööd] <i>Näide: Airbus A320-seeria</i>	[JAH/EI]*	[JAH/EI]*
	A2: Lennukid (kuni 5 700 kg)	[märgitakse lennuki tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustööd] <i>Näide: DHC-6 Twin Otter-seeria</i>	[JAH/EI]*	[JAH/EI]*
	A3: Kopterid	[märgitakse kopteri tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)] <i>Näide: Robinson R44</i>	[JAH/EI]*	[JAH/EI]*
	A4: Muud kui A1, A2 ja A3 pädevusega õhusõidukid	[märgitakse õhusõiduki seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)]	[JAH/EI]*	[JAH/EI]*

▼ M4

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG	BAASHOOLDUS	LIINIHOOLDUS
MOOTORID	B1: Turbiinmootorid	[märgitakse mootori seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)] Näide: <i>PT6A-seeria</i>		
	B2 Kolbmootorid	[märgitakse mootori tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)]		
	B3: abijõuseadmed (APU)	[märgitakse mootori tootja või rühm või seeria või tüüp ja/või hooldustöö(d)]		
MUUD KOMPO-NENDID KUI TÄISKOM-PLEKTSED MOOTORID JA ABIJÕU-SEADMED (APU)	C1: Konditsioneerid ja hermetiseerimis-süsteemid	[märgitakse õhusõiduki tüüp või tootja või komponendi tootja või konkreetne komponent ja/või viide hooldustööde loetelule käsi-raamatus ja või hooldustöö(d)] Näide: <i>PT6A kütuse kontrollisüsteem</i>		
	C2: Automaat-juhtimine			
	C3: Raadio-navi-gatsioon			
	C4: Uksed – luugid			
	C5: Elektrisüsteemid ja tuled			
	C6: Varustus			
	C7: Mootor – abijõuseadmed			
	C8: Juhtimisseadmed			
	C9: Kütus			
	C10: Kopter – rootorid			
	C11: Kopter – ülekan-desüsteem			
	C12: Hüdraulika			
	C13: Mõõteriistad			
	C14: Telik			
	C15: Hapniku-süsteem			
	C16: Propellerid			
	C17: Pneumo-süsteem			
C18: Jää-, vihma-, tuletõrjesüsteemid				
C19: Aknad				
C20: Konstruktsioonid				

▼ **M4**

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG	BAASHOOLDUS	LIINIHOOLDUS
	C21: Ballastvesi			
	C22: Veojõu suurendamine			
ERITÖÖD	D1: Mittepurustavad katsed	[märgitakse konkreetsed mittepurustavad katsemeetodid]		

▼ **M4**

V liide

I lisa (M osa) F alajaos osutatud hooldusorganisatsiooni sertifikaat

Lk 1/1
[LIIKMESRIIK] (*)
Euroopa Liidu liikmesriik (**)
HOOLDUSORGANISATSIIONI CERTIFIKAAT
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*)].MF.[XXXX]
Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni kehtivale määrusele (EÜ) nr 2042/2003 ning allpool täpsustatud tingimustele tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)], et:
[ÄRIÜHINGU NIMI JA ADDRESS]
on määruse (EÜ) nr 2042/2003 lisa (M osa) A jao F alajaole vastav hooldusorganisatsioon, kellel on lubatud hooldada lisatud sertifitseerimisgraafikus loetletud tooteid, osasid ja seadmeid ning anda välja nendega seotud hooldustöendeid, kasutades eespool osutatud viitenumbreid.
TINGIMUSED:
1. Sertifikaat kehtib üksnes I lisa (M osa) A jao F alajaos osutatud sertifitseeritud organisatsiooni käsiraamatus sertifikaadi osas määratletud valdkonnas
2. Sertifikaat nõuab sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus täpsustatud menetluste täitmist.
3. Sertifikaat kehtib, kuni sertifitseeritud hooldusorganisatsioon täidab määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) nõudeid.
4. Kui eespool nimetatud tingimused on täidetud, kehtib sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud.
Algse väljaandmise kuupäev:
Käesoleva versiooni kuupäev:
Versiooni nr:
Allkiri:
Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vorm 3, MF versioon 2.

(*) või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi või EASA puhul maha tõmmata.

▼ **M4**

Lk 2/2

HOOLDUSORGANISATSIOONI CERTIFITSEERIMISGRAAFIK

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).MF.XXXX
Organisatsioon: [ÄRIÜHINGU NIMI JA AADRESS]

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG
ÕHUSÕIDUK (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
MOOTORID (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
MUUD KOMPO- NENDID KUI TÄISKOMP- LEKTSED MOOTORID JA ABIJÕU- SEADMED (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
ERITÖÖD (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)

Käesolev sertifikaat kehtib üksnes hooldusorganisatsiooni käsiraamatus sertifikaadi osas määratletud toodete, osade ja seadmete ning tegevuste osas.

Hooldusorganisatsiooni käsiraamatu viide:

Algse väljaandmise kuupäev:

Viimase kinnitatud versiooni kuupäev: Versiooni nr:

Allkiri:

Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vorm 3, MF versioon 2

(*) või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Mittevajalik maha tõmmata, kui organisatsiooni ei sertifitseerita.

(***) Lisada asjakohane pädevus ja piirang.



M4

VI liide

I lisa (M osa) G alajaos osutatud jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisatsiooni sertifikaat

[LIIKMESRIIK] (*)

Euroopa Liidu liikmesriik (**)

JÄTKUVAT LENNUKÕLBLIKKUST TAGAVA ORGANISATSIiooni SERTIFIKAAT

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).MG.XXXX (viide: AOC XX.XXXX)]

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni kehtivale määrusele (EÜ) nr 2042/2003 ning allpool täpsustatud tingimustele tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)], et

[ÄRIÜHINGU NIMI JA AADRESS]

on määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) A jao G alajaos osutatud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, kellel on lubatud hallata sertifitseerimisgraafikus nimetatud õhusõidukite jätkuvat lennukõlblikkust ning anda pärast nimetatud määruse I lisa jaotises M.A.710 määratletud lennukõlblikkuse kontrollimist soovitusi ja lennukõlblikkuse kontrolli sertifikaate ning anda välja sama määruse I lisa (M osa) jaotise M.A.711 punktis c täpsustatud lennubasid.

TINGIMUSED

1. Sertifikaat kehtib üksnes määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) A jao G alajaos osutatud jätkuvat lennukõlblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni käsiraamatus sertifikaadi osas määratletud valdkonnas.
2. Sertifikaadi kehtivuse säilimiseks tuleb täita määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) jätkuvat lennukõlblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni käsiraamatus määratletud menetlusi.
3. Sertifikaat kehtib, kuni jätkuvat lennukõlblikkust tagav sertifitseeritud organisatsioon vastab määruse (EÜ) nr 2042/2003 I lisa (M osa) nõuetele.
4. Kui jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon sõlmib oma kvaliteedi tagamise süsteemi alusel alltöövõtulepingu teenuse saamiseks ühelt või mitmelt organisatsioonilt, jääb käesolev sertifikaat kehtima tingimusel, et lepingu sõlminud organisatsioon(id) ei riku kohaldatavaid lepingujärgseid kohustusi.
5. Kui tingimused 1–3 on täidetud, kehtib käesolev sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud.
Kui käesolev vorm väljastatakse ka lennuettevõtja sertifikaadi omanikele, kirjutatakse viitele peale standardnumbri ka lennuettevõtja sertifikaadi number ning tingimus 5 asendatakse järgmiste lisatingimustega:
6. Sertifikaat ei anna õigust käitada punktis 1 osutatud tüüpi õhusõidukeid. Selle õiguse annab lennuettevõtja sertifikaat.
7. Lennuettevõtja sertifikaadi lõppemisel, peatamisel või kehtetuks tunnistamisel kaotab käesolev sertifikaat lennuettevõtja sertifikaadile märgitud õhusõidukite suhtes automaatselt kehtivuse, välja arvatud juhul, kui pädev asutus on selgesõnaliselt sätestanud teisiti.
8. Kui eespool nimetatud tingimused on täidetud, kehtib käesolev sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud.

Algse väljaandmise kuupäev:

Allkiri:

Käesoleva versiooni kuupäev: Versiooni nr:

Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

Lk ... /

▼ **M4**

Lk 2/2

JÄTKUVAT LENNUKÕBLIKKUST TAGAVA ORGANISATSIiooni SERTIFITSEERIMISGRAAFIK

Viide: [LIKMESRIIGI KOOD (*).MF.XXXX
(viide: AOC XX.XXXX)

Organisatsioon: [ÄRIÜHINGU NIMI JA AADDRESS]

Õhusõiduki tüüp/seeria/ rühm	Lennukõblikkuse kontrol- limine lubatud	Kinnitatud lennuload	Kvaliteedi tagamise süsteemi alusel töötav(ad) organisatsioon(id)
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	
	[JAH/EI] (***)	[JAH/EI] (***)	

Käesolev sertifitseerimisgraafik hõlmab üksnes tegevust, mis on määratletud jätkuvat lennukõblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni käsiraamatu sertifikaadiga antavate õiguste ulatust käsitlevas osas

Jätkuvat lennukõblikkust tagava sertifitseeritud organisatsiooni käsiraamatu viide

Algse väljaandmise kuupäev:

Allkiri:

Käesoleva versiooni kuupäev: Versiooni nr:

Pädeva asutuse nimel: [LIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vorm 14, versioon 3

(*) või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi või EASA puhul maha tõmmata.

(***) Mittevajalik maha tõmmata, kui organisatsiooni ei sertifitseerita.

▼B*VII liide***Keerulised hooldustööd****▼M3**

Järgmised hooldustööd on jaotise M.A.502 punkti d alapunktis 3, jaotise M.A.801 punkti b alapunktis 2 ja jaotise M.A.801 punktis c osutatud keerulised hooldustööd:

▼B

1. Järgmiste plaaneriosade muutmine, parandamine või asendamine neetamise, kokkuliitmise, lamineerimise või keevitamise teel:
 - a) karptala;
 - b) stringer või kõõluosa;
 - c) tala;
 - d) tala vöö;
 - e) sõrestiktala osa;
 - f) tala sein;
 - g) paatlennuki kere või ujuki kiilu- või külgiilu osa;
 - h) tiiva või saba laineplekist surveelement;
 - i) tiiva pearibi;
 - j) tiiva või saba pinna kaldtugi;
 - k) mootori kinnitus;
 - l) kere pikitala või sõrestik;
 - m) külgtala, rõhttala või vaheseina osa;
 - n) istme kinnitusalus või konsool;
 - o) istme siinide asendamine;
 - p) teliku konsool või kaldtugi;
 - q) telg;
 - r) ratas; ja
 - s) suusk või suusakarkass, välja arvatud vähehõrduva pinde väljavahtamine.
2. Järgmiste osade muutmine või remont:
 - a) õhusõiduki või õhusõiduki ujuki väliskest, kui töös on vaja kasutada tuge, alust või kinnitust;
 - b) õhusõiduki väliskest, millele avalduvad hermetiseerumisel suured survekoormused, kui kesta vigastus on mis tahes suunas üle 15 cm (6 tolli);
 - c) juhtimissüsteemi koormust kandev osa, kaasa arvatud juhisesambad, pedaalid, võllid, kvadrandid, nookurid, pöördtorud, juhtsarved ning sepi- või valukonsoolid, kuid välja arvatud
 - i) remondipleisside või kaabliarmatuuri vormpinnidega stantsimine; ning
 - ii) neediga kinnitatud vastastakttoru otsiku väljavahetamine ja juhtimissüsteemi koormust kandev osa, kaasa arvatud juhisesambad, pedaalid, võllid, kvadrandid, nookurid, pöördtorud, juhtsarved ning sepi- või valukonsoolid, kuid välja arvatud;
 - d) mis tahes muu punktis 1 nimetatata konstruktsiooniosa, mille tootja on oma hoolduskäsiraamatus, konstruktsiooniremonditööde käsiraamatus või jätkuva lennukõlblikkuse juhendis määranud põhikonstruktsiooniosaks.

▼ M3

3. Järgmised kolbmootorile tehtavad hooldustööd:
 - a) kolbmootori lahtivõtmine ja hilisem kokkupanemine muul eesmärgil kui selleks, et i) pääseda ligi silinder-kolb seadistele või ii) eemaldada tagumine lisakate õlipumba seadiste kontrollimiseks ja/või asendamiseks, juhul kui sellise töö käigus ei asendata ega paigutata tagasi sisemisi telikuid;
 - b) reduktorite lahtivõtmine ja hilisem kokkupanemine;
 - c) liidete keevitamine ja kõvajoodisega jootmine, mis ei ole väiksed keevitustööd, mida teeb asjakohaselt sertifitseeritud või volitatud keevitaja väljalaskekomponentidele, kuid mille puhul komponente ei asendata;
 - d) seadmete üksikute osade liigutamine, mida tarnitakse stendikatsete seadmetena, välja arvatud hoolduses tavapäraselt asendatavate või kohandatavate osade asendamine või kohandamine.
4. Propelleri tasakaalustamine, välja arvatud:
 - a) staatilise tasakaalustamise sertifitseerimiseks, kui see on nõutav hoolduskäsiraamatus;
 - b) paigaldatud propellerite dünaamiline tasakaalustamine elektroonilist tasakaalustamiseseadet kasutades, kui see on lubatud hoolduskäsiraamatus või muudes heakskiidetud lennukõlblikkuse dokumentides.
5. Kõik lisatööd, mis nõuavad:
 - a) eritööriistu, -seadmeid või -vahendeid; või
 - b) olulist kooskõlastamist tööde pika kestuse ja paljude isikute kaasatuse tõttu.

▼ **M3***VIII liide***Omanik-piloodi piiratud mahus hooldustööd**

Peale I lisas (M osa) sätestatud nõuete peavad enne omanik-piloodi hooldustöödena tehtavaid mis tahes hooldustöid olema täidetud järgmised aluspõhimõtted.

a) Pädevus ja vastutus

1. Omanik-piloot vastutab alati kõigi enda tehtud hooldustööde eest.
2. Enne mis tahes omanik-piloodi hooldustööde tegemist peab omanik-piloot veenduma, et ta on asjaomase töö tegemiseks pädev. Omanik-piloodid peavad ennast kurssi viima oma õhusõidukile tehtavate standardsete hooldustöödega ning õhusõiduki hooldusprogrammiga. Kui omanik-piloot ei ole teostatava töö tegemiseks pädev, ei tohi ta seda ise ette võtta.
3. Omanik-piloot (või käesoleva lisa A jao G alajaos osutatud jätkuvat lennukõlblikkust tagav organisatsioon, kellega omanik-piloot on sõlminud lepingu) on vastutav selle eest, et kooskõlas nende aluspõhimõtetega määratakse omanik-piloodi hooldustööd kindlaks hooldusprogrammis ning tagatakse dokumentide õigeaegne ajakohastamine.
4. Hooldusprogrammi peab heaks kiitma kooskõlas jaotisega M.A.302.

b) Hooldustööd

Omanik-piloot võib teha lihtsaid visuaalseid ülevaatusi või toiminguid, et kontrollida plaaneri, mootorite, süsteemide ja komponentide üldist seisukorda, ilmseid kahjustusi ja normaalset toimimist.

Omanik-piloot ei tohi teostada hooldustööd juhul, kui:

1. see on suurel määral seotud ohutusega ning selle ebaõige teostamine mõjutaks oluliselt õhusõiduki lennukõlblikkust, või kui see on lennuohutust mõjutav hooldustöö kooskõlas jaotise M.A.402 punktiga a; ja/või
2. see nõuab suurte komponentide või suurte seadiste eemaldamist; ja/või
3. seda tehakse vastavalt lennukõlblikkuseeskirjale või lennukõlblikkuse piirangule, välja arvatud juhul, kui see on lennukõlblikkuseeskirjas või lennukõlblikkuse piirangus konkreetselt lubatud; ja/või
4. see nõuab eritööriistade ja kalibreeritud tööriistade kasutamist (välja arvatud dünamomeetriline võti ja kinnituspress); ja/või
5. see nõuab katseseadmete kasutamist või erikatsete tegemist (nt mittepurustavad katsed, süsteemide testid või avioonikaseadmete töökõlblikkuse kontrollid); ja/või
6. see koosneb mis tahes planeerimata eriülevaatusetest (nt raske maandumise kontroll); ja/või
7. see mõjutab süsteeme, mis on olulised instrumentaallennureeglite (IFR) järgi teostatavatel lendudel; ja/või

▼ **M7**

8. see sisaldub VII liites või komponentide hooldustööde loetelus kooskõlas jaotise M.A.502 punktiga a, b, c või d.

▼ **M3**

Punktides 1–8 loetletud kriteeriume ei saa tühistada vähem piiravate suunistega, mis on välja antud kooskõlas jaotise M.A.302 punktis d osutatud hooldusprogrammiga.

▼ M3

Õhusõiduki lennukäsiraamatus kirjeldatud mis tahes töid õhusõiduki lennuks ettevalmistamiseks (näiteks purilennuki tiibade kinnitamine või lennueelne lennukõlblikkuskontroll) käsitatakse piloodi ülesannetena ning mitte omanik-piloodi hooldustöödena, seepärast ei ole nende puhul hooldustöend nõutav.

c) Omanik-piloodi hooldustööd ja nende dokumenteerimine

Jaotises M.A.401 osutatud tehnilised normdokumendid peavad olema omanik-piloodi tehtavate hooldustööde ajal alati kättesaadavad ning neid tuleb hooldustööde tegemisel järgida. Omanik-piloodi hooldustöodes osutatud andmete üksikasjad peab lisama hooldustöendile kooskõlas jaotise M.A.803 punktiga d.

Omanik-piloot peab teavitama jätkuvat lennukõlblikkust tagavat sertifitseeritud organisatsiooni, kes vastutab õhusõiduki jätkuva lennukõlblikkuse eest (kui sellise organisatsiooniga on leping sõlmitud), mitte hiljem kui 30 päeva pärast omanik-piloodi hooldustööde lõpetamist kooskõlas jaotise M.A.305 punktiga a.

▼B*II LISA***(145. osa)****▼M6**

SISUKORD

145.1 Üldsätted*A JAGU – TEHNILISED NÕUDED*

- 145.A.10 Reguleerimisala
- 145.A.15 Taotlemine
- 145.A.20 Sertifikaadi tingimused
- 145.A.25 Nõuded tööruumidele
- 145.A.30 Nõuded töötajatele
- 145.A.35 Volitatud lennundustehnilised töötajad ja tugitöötajad
- 145.A.40 Seadmed, tööriistad ja materjalid
- 145.A.42 Komponentide vastuvõtmine
- 145.A.45 Tehnilised normdokumendid
- 145.A.47 Hoolduse planeerimine
- 145.A.50 Hooldustööde väljaandmine
- 145.A.55 Hooldustööde dokumendid
- 145.A.60 Juhtumitest teatamine
- 145.A.65 Ohutuse- ja kvaliteedipoliitika, hooldustööde tegemise kord ning kvaliteedi tagamise kord
- 145.A.70 Hooldusorganisatsiooni käsiraamat
- 145.A.75 Organisatsiooni õigused
- 145.A.80 Organisatsiooni piirangud
- 145.A.85 Muudatused organisatsioonis
- 145.A.90 Organisatsiooni sertifikaadi kehtivuse kestvus
- 145.A.95 Puudused

B JAGU – MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE

- 145.B.1 Reguleerimisala
- 145.B.10 Pädev asutus
- 145.B.15 Mitmes liikmesriigis asuvad organisatsioonid
- 145.B.20 Esialgne tegevusluba
- 145.B.25 Sertifikaadi väljaandmine
- 145.B.30 Sertifikaadi pikendamine
- 145.B.35 Muudatused
- 145.B.40 Muudatused hooldusorganisatsiooni käsiraamatus
- 145.B.45 Sertifikaatide kehtetuks tunnistamine, peatamine ja nendele piirangute kehtestamine
- 145.B.50 Puudused
- 145.B.55 Dokumentide säilitamine
- 145.B.60 Erandid

▼ M6

I liide – Käitamissertifikaat – EASA vorm 1

II liide – Klassi- ja pädevussüsteem I lisa (osa M) F alajaos ja II lisas (145. osa) osutatud hooldusorganisatsioonide sertifitseerimiseks

III liide – II lisas (145. osa) osutatud hooldusorganisatsiooni sertifikaadi näidis

IV liide – Jaotise 145.A.30 punkti j alapunktides 1 ja 2 osutatud kvalifitseerimata töötajate kasutamise tingimused vastavalt III lisale (66. osa)

▼ B**145.1 Üldosa**

Käesolevas osas tähendab pädev asutus:

1. organisatsioonide puhul, mille peamine tegevuskoht on liikmesriigis, kõnealuse liikmesriigi määratud asutust; või
2. organisatsioonide puhul, mille peamine tegevuskoht on kolmandas riigis, ametit.

▼ M4

A JAGU

TEHNILISED NÕUDED**▼ B****145.A.10 Reguleerimisala**

Käesolevas alajaos on sätestatud nõuded, millele organisatsioon peab vastama, et saada õhusõidukite ja komponentide hooldusorganisatsiooni sertifikaat või et seda pikendataks.

▼ M4**145.A.15 Taotlemine**

Sertifikaadi või selle muutmise taotlus tuleb esitada pädevale asutusele pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.

145.A.20 Sertifikaadi tingimused

Organisatsioon täpsustab sertifikaadiga hõlmatud tööd oma käsiraamatus (kõikide klasside ja pädevuste tabel on esitatud I lisa (M osa) IV liites).

▼ B**145.A.25 Nõuded tööruumidele**

Organisatsioon tagab, et:

- a) kõikide plaanijärgsete tööde jaoks on olemas tööruumid ja eriti, et need on kaitstud ilmastiku eest. Vajaduse korral asuvad eritöökojad ja -ruumid eraldi, tagamaks et töökoha ja keskkonna saastumine on ebatõenäoline.
 1. Õhusõidukite plaanijärgseks baashoolduseks peavad olemas olema piisavalt suured angaarid;
 2. komponentide plaanijärgseks hoolduseks peavad olemas olema piisavalt suured töökojad.

▼B

- b) Lõikes a osutatud plaanijärgse töö juhtimiseks ja lennundustehniliste töötajate jaoks peavad olema olemas kontori ruumid, et viimased saaksid oma kohustusi täita nii, et see toetab õhusõidukite heade hooldusstandardite täitmist.
- c) Kogu töökeskkond, kaasa arvatud õhusõidukite angaarid, komponentide hooldustöökojad ja kontori ruumid peavad sobima nendes tehtavateks töödeks ning eelkõige vastama erinõuetele. Töökeskkond peab olema selline, et see ei kahjustaks töötajate efektiivsust, välja arvatud juhul, kui see on tingitud konkreetse töö erilaadist:
1. temperatuurid peavad olema tasemel, mil töötajad saavad oma kohustusi täita tarbetu ebamugavustundeta;
 2. tolmu ja muud õhusaastet tohib olla üksnes minimaalselt ja töökohas mitte kunagi nii palju, et seda on võimalik näha õhusõiduki/komponendi pinnal. Kui tolm või muu õhusaaste on moodustanud nähtava pinnasaaste, tuleb kõik tundlikud süsteemid kinni katta, kuni vastuvõetavad tingimused on taastatud;
 3. valgustus peab olema selline, et kõiki ülevaatus- ja hooldustöid on võimalik teha efektiivselt;
 4. müra ei tohi häirida töötajad ülevaatus- ja hooldustööde tegemisel. Kui müraallikat ei ole võimalik vaiksemaks reguleerida, tuleb kõnealustele töötajatele anda kuulmiskaitsevahendid, et liigmüra ei häiriks neid ülevaatus- ja hooldustööde tegemise ajal;
 5. kui mõne töö jaoks on vaja eespool sätestatud erinevaid keskkonnatingimusi, lähtutakse nendest tingimustest. Eritingimused on määratletud tehnilistes normdokumentides;
 6. liinihoolduse töökeskkond peab olema selline, et iga konkreetset hooldus- või ülevaatus- või hooldustööd on võimalik teha häirimatult. Seepärast tuleb hooldus- või ülevaatus- või hooldustööde tegemine juhul, kui töökeskkonna tingimused langevad temperatuuri, niiskuse, rahe, jää, tuule, valguse, tolmu või muu õhusaaste poolest vastuvõetamatule tasemele, peatada, kuni rahuldavad tingimused on taastatud.
- d) Komponentide, seadmete, tööriistade ja materjalide hoidmiseks peavad olema eraldatud turvalised hoiuruumid. Hoidmisel tuleb tagada, et kasutuskõlblikud komponendid ja materjalid on eraldatud kõikidest kasutuskõlbmatutest komponentidest, materjalidest, seadmetest ja tööriistadest. Hoiutingimused peavad vastama tootja juhiste, et hoitavad artiklid ei kahjustuks. Juurdepääsu hoiuruumidele tohib anda üksnes volitatud töötajatele.

145.A.30 Nõuded töötajatele

- a) Organisatsioon nimetab ametisse vastutava juhi, kes vastutab organisatsiooni esindajana selles eest, et kõik kliendi poolt tellitud hooldustööd on rahastatud ning läbi viidud käesoleva osa nõuete kohaselt. Vastutav juht:
1. tagab, et hooldustööde tegemiseks kooskõlas punkti 145.A.65 lõikega b ja organisatsiooni sertifikaadil on olemas kõik vajalikud vahendid;
 2. kehtestab ja viib ellu punkti 145.A.65 lõikes a määratletud ohutuse- ja kvaliteedipoliitikat;
 3. tõestab, et tal on olemas põhiteadmised käesoleva osa kohta.

▼B

- b) Organisatsioon nimetab ametisse ühe isiku või isikute rühma, kelle kohustuste hulka kuulub selle tagamine, et organisatsioon täidab käesoleva osa nõudeid. See isik või isikute rühm allub vastutavale juhile.
1. Kõnealune isik või isikute rühm esindab organisatsiooni hooldustööde juhtimise struktuuri ning vastutab kõikide käesolevas osas määratletud ülesannete täitmise eest.
 2. Kõnealuse isiku või isikute rühma liikmete nimed ja tunnistused tuleb esitada pädevale asutusele selle kehtestatud vormis ja viisil.
 3. Kõnealune isik või isikute rühma liikmed peavad suutma tõestada, et neil on olemas asjaomased teadmised ning piisavad eelkogemused seoses õhusõidukite ja komponentide hooldamisega ja et nad tunnevad hästi käesolevat osa.
 4. Kodukorras tuleb määratleda, kes asendab keda viimase pikema äraoleku korral.
- c) Lõikes a nimetatud vastutav juht määrab ametisse isiku, kes vastutab kvaliteedi tagamise korra, kaasa arvatud sellega seotud punkti 145.A.65 lõikes c nõutavad tagasiside andmise korra täitmise eest. Sellel isikul peab olema võimalik suhelda vastutava juhiga vahetult, et vastutav juht saaks olla nõuetekohaselt kursis kvaliteedi ja nõuete täitmisega seotud küsimustega.
- d) Organisatsioonil peab olema hoolduse inimtöötundide plaan, milles nähtub, et organisatsioonil on piisavalt töötajaid planeerimiseks, tööde tegemiseks, juhatamiseks, ülevaatuste tegemiseks ja kvaliteedi kontrollimiseks kooskõlas organisatsiooni sertifikaadiga. Peale selle peab organisatsioonil olema kord nende tööde ühindamiseks, mida tehakse siis kui töötajaid on mis tahes vahetuses või muul ajavahemikul plaanijärgsest vähem.
- e) Organisatsioon peab kontrollima hooldus-, juhtiv- ja/või kvaliteedikontrolli töötajate pädevust pädeva asutusega kooskõlastatud korras ja tingimustel. Peale konkreetse töö tegemiseks vajalike eriteadmiste peab pädevus hõlmama teadmisi inimfaktorite ja inimvõimete kohta, mis vastavad selle isiku ülesannetele organisatsiooni ees. Inimfaktorid on põhimõtted, mis kehtivad lennunduses õhusõidukite ehitamise, sertifitseerimise, käitamise ning hooldamise ja töötajate koolitamise suhtes ning millega püütakse saavutada inimeste ja muude süsteemiosade ohutut vastastikust toimimist, võttes asjakohaselt arvesse inimvõimeid. Inimvõimeid on inimese võimekus ja piiratus, mis mõjutab lennunduses ohutust ja efektiivsust.
- f) Organisatsioon tagab, et töötajad, kes teevad ja/või kontrollivad õhusõidukite konstruktsiooni ja/või komponentide mittepurustavaid katseid seoses jätkuva lennukõlblikkusega, on selleks kvalifitseeritud vastavalt Euroopa standardile või mõnele muule, sellega samaväärsele ja ameti poolt tunnustatud standardile. Töötajad, kes täidavad muid eriülesandeid, peavad olema kvalifitseeritud vastavalt ametlikele standarditele. Erandina käesolevast lõikest võivad lõikes g ning lõike h alapunktides 1 ja 2 määratletud töötajad, ►M6 kellel on III lisa (66. osa) kohane B1- või B3-kategooria kvalifikatsioon ◀, teha ja/või kontrollida mittepurustavaid katseid värvimeetodil.

▼M6

- g) Kui punktis j ei ole sätestatud teisiti, peavad igal õhusõidukeid hooldaval organisatsioonil olema liinihoolduseks asjaomase õhusõidukitüübi pädevusega volitatud lennundustehnilised töötajad, kellel on III lisa (66. osa) ja jaotise 145.A.35 kohane B1-, B2- või B3-kategooria kvalifikatsioon (vastavalt vajadusele).

▼M6

Peale selle võib õhusõidukeid hooldav organisatsioon kasutada väiksemateks plaanijärgseteks liinihooldustöödeks ja lihtsamate defektide kõrvaldamiseks asjakohase koolituse saanud volitatud lennundustehnilisi töötajaid, kellel on jaotise 66.A.20 punkti a alapunktis 1 ja jaotise 66.A.20 punkti a alapunkti 3 alapunktis ii kirjeldatud õigused ning III lisa (66. osa) ja jaotise 145.A.35 kohane kvalifikatsioon. Selliste volitatud lennundustehniliste töötajate olemasolu ei tähenda, et puudub vajadus B1-, B2- või B3-kategooria kvalifikatsiooniga (vastavalt vajadusele) lennundustehniliste töötajate järele.

▼B

h) Kui lõikes j teisiti sätestatud ei ole, peab igal õhusõidukeid hooldaval organisatsioonil:

1. olema suurte õhusõidukite baashoolduse jaoks vastava õhusõidukitüübi pädevusega lennundustehnilised töötajad, kel on 66. osa ja punkti 145.A.35 järgi C-kategooria kvalifikatsioon. Peale selle peab organisatsioonil olema piisavalt vastava õhusõidukitüübi pädevusega 66. osa ja punkti 145.A.35 järgse ►M6 vastavalt vajadusele kas B1- või B2-kategooria kvalifikatsiooniga ◀ töötajaid C-kategooria lennundustehniliste töötajate toetamiseks.

i) Enne seda, kui C-kategooria lennundustehnilised töötajad väljastavad hooldustõendi, tagavad B1- ja B2-kategooria tugitöötajad, et kõik asjaomased tööd või kontrollid on vastavalt kehtivatele nõuetele tehtud.

ii) Organisatsioon peab selliste B1- ja B2-kategooria tugitöötajate kohta nimekirja.

iii) C-kategooria lennundustehnilised töötajad tagavad, et lõike i nõuded on täidetud ning kõik kliendi poolt nõutud tööd konkreetse baashoolduse või töödepaketi raames tehtud ning samuti hindab iga tegemata jäänud töö puhul, kas seda oleks vaja teha või on õhusõiduki käitajaga võimalik kokku leppida nende tegemise edasilükkamises mõne teise kontrolli või tähtjani.

▼M6

2. olema muude õhusõidukite kui suurte õhusõidukite baashoolduseks kas:

i) asjaomase õhusõidukitüübipädevuse ja III lisa (66. osa) ja jaotise 145.A.35 kohase B1-, B2- või B3-kategooria kvalifikatsiooniga (vastavalt vajadusele) volitatud lennundustehnilised töötajad või

ii) asjaomase õhusõidukitüübipädevuse ja C-kategooria kvalifikatsiooniga volitatud lennundustehnilised töötajad, keda abistavad jaotise 145.A.35 punkti a alapunktis i kindlaksmääratud tugitöötajad.

▼B

i) Komponente hooldavad lennundustehnilised töötajad peavad vastama 66. osa nõuetele.

j) ►M6 Erandina punktidest g ja h ning seoses kohustusega järgida III lisa (66. osa) nõudeid ◀ võib organisatsioon kasutada järgmiselt kvalifitseeritud lennundustehnilisi töötajaid:

1. kui organisatsiooni tööruumid asuvad väljaspool ühendust ja käesoleva isa IV liite tingimused täidetud, võivad tema lennundustehnilised töötajad olla kvalifitseeritud vastavalt selle riigi lennunduseeskirjadele, mille registrisse on organisatsiooni tööruumid kantud;

2. kui liinihooldust tehakse mõne sellise organisatsiooni tööruumides, mille asukoht on väljaspool ühendust, ja käesoleva osa IV liite tingimused on täidetud, võivad lennundustehnilised töötajad olla kvalifitseeritud vastavalt selle riigi lennunduseeskirjadele, kus asub liinihoolduskoht;

▼B

3. Lennukõlblikkuseeskirja puhul, mis näeb ette korduvad lennueelsed lennukõlblikkuskontrollid ja konkreetselt, et seda eeskirja tohib täita lennumeeskond, võib organisatsioon anda õhusõiduki komandõrile ja/või pardainsenerile selle lennumeeskonna liikme loa põhjal piiratud kehtivusega hooldustõendite väljastamise volituse. Organisatsioon peab aga tagama, et kõnealused lennumeeskonna liikmed on saanud piisavalt praktilist väljaõpet, et täita lennukõlblikkuseeskirja vastavalt kehtivatele nõuetele.
4. Kui õhusõidukit käitatakse hoolduskohast kaugel, võib organisatsioon anda komandõrile ja/või pardainsenerile nende lennumeeskonna liikme loa põhjal piiratud kehtivusega hooldustõendite väljastamise, kui ta on veendunud, et nad on saanud piisavalt praktilist väljaõpet, et täita konkreetseid ülesandeid vastavalt kehtivatele nõuetele. Käesoleva lõike sätteid tuleb üksikasjalikult kirjeldada käsiraamatu protseduuris.
5. Järgmistel ettenägematutel juhtudel, kui õhusõidukit hoitakse maal mujal kui oma põhibaasis, kus ei ole asjakohaseid lennundustehnilisi töötajaid, võib organisatsioon, millega on sõlmitud leping tehnilise toetuse pakkumise kohta, anda välja erandvolituse hooldustõendite väljastamiseks:
 - i) ühele oma töötajatest, kellel on sarnase tehnilise varustuse, konstruktsiooni ja süsteemidega õhusõiduki tüübi volitus; või
 - ii) isikule, kellel on vähemalt viis aastat hoolduskogemusi ning rahvusvahelise tsiviillennundusorganisatsiooni (ICAO) kehtiv lennundustehnilise töötaja luba, mis on antud välja selle õhusõidukitüübi kohta, mille kohta on vaja hooldustõendeid väljastada, tingimusel et samas kohas ei ole ühtki käesoleva osa alusel sertifitseeritud organisatsiooni ning organisatsioonil, millega on leping sõlmitud, on olemas tõendid selle isiku kogemuste ja loa kohta.

Igal sellisel käesolevas alapunktis määratletud juhul tuleb sellise volituse andmisest teatada seitsme päeva jooksul pädevale asutusele. Hooldustõendite väljastamise erandvolitust andev organisatsioon tagab, et mõni asjakohase sertifikaadiga organisatsioon kontrollib kõik hooldustööd, mis võivad mõjutada lennuohutust, üle.

▼M6**145.A.35 Volitatud lennundustehnilised töötajad ja tugitöötajad**

- a) Lisaks jaotise 145.A.30 punktides g ja h sätestatud asjakohaste nõuete täitmisele peab organisatsioon tagama, et volitatud lennundustehnilistel töötajatel ning tugitöötajatel on olemas piisavad teadmised hooldatava õhusõiduki ja/või selle komponentide ning nendega seotud organisatsiooni kodukorra kohta. Volitatud lennundustehniliste töötajate puhul tuleb selles veenduda enne hooldustõendite väljaandmise volituse andmist või selle uuesti väljaandmist.
 - i) Tugitöötajad on need 66. osa kohast B1-, B2- ja/või B3-kategooria lennundustehnilise töötaja luba omavad töötajad, kellel on asjaomase õhusõiduki tüübipädevus, kes on seotud baashoolduse tegemisega ja kes ei pea tingimata omama hooldustõendite väljaandmise õigust.
 - ii) Asjaomased õhusõidukid ja/või komponendid on hooldustõendite väljaandmise volituses kindlaksmääratud õhusõidukid või komponendid.
 - iii) Hooldustõendite väljaandmise volitus on luba, mille organisatsioon annab volitatud lennundustehnilistele töötajatele selle kohta, et nad võivad volituses kindlaksmääratud piiride ulatuses allkirjastada sertifitseeritud organisatsiooni nimel hooldustõendeid.

▼ **M6**

- b) Organisatsioon võib volitatud lennundustehnilistele töötajatele anda hooldustõendite väljaandmise volituse üksnes nende baas- ja alamkategoriate ning mis tahes tüübipädevuste kohta, mis on III lisa (66. osa) kohaselt loetletud lennundustehnilise töötaja loas, ja üksnes tingimusel, et see luba kehtib kogu volituse kehtivusajal ning et asjaomased volitatud lennundustehnilised töötajad täidavad pidevalt III lisa (66. osa) nõudeid, välja arvatud jaotise 145.A.30 punktis j ja jaotise 66.A.20 punkti a alapunkti 3 alapunktis ii loetletud juhtudel.
- c) Organisatsioon tagab, et kõik volitatud lennundustehnilised töötajad ning tugitöötajad on mis tahes kahe järjestikuse aasta jooksul saanud vähemalt kuukuulise kogemuse asjaomase õhusõiduki või komponendi tegelikul hooldamisel.

Käesolevas punktis tähendab asjaomase õhusõiduki või komponendi tegelik hooldamine seda, et vastav isik on tegutsenud asjaomase õhusõiduki või komponendi hooldamisega seotud töökeskkonnas ning kasutanud hooldustõendite väljaandmise volitusest tulenevaid õigusi ja/või teinud tegelikult hooldustõid vähemalt mõnele asjaomase õhusõidukitüübi või -grupi süsteemidele, mis on kindlaks määratud konkreetsetes hooldustõendite väljaandmise volituses.

▼ **B**

- d) Organisatsioon tagab, et kõik lennundustehnilised töötajad ning ► **M6** tugitöötajad ◀ saavad iga kaheaastase perioodi jooksul piisavalt jätkukoolitust, et neil oleksid olemas ajakohased teadmised asjaomastest tehnikast, organisatsiooni kodukorrast ning inimefektidega seotud küsimustest.
- e) Organisatsioon loob lennundustehniliste töötajate ning ► **M6** tugitöötajad ◀ jaoks jätkukoolituse kava, kaasa arvatud punkti 145.A.35 asjaomaste lõigete täitmise korra, mis moodustab aluse hooldustõendite väljastamise volituste lennundustehnilistele töötajatele andmisele käesoleva osa alusel, ning 66. osa nõuete täitmise korra.
- f) Kui tegemist ei ole ühegi punkti 145.A.30 lõike j alapunktis 5 määratletud ettenägematu olukorraga, hindab organisatsioon lennundustehniliste töötajate kandidaatide pädevust, kvalifikatsiooni ja hooldustõendite väljastamise oskusi organisatsiooni käsiraamatus määratletud korras enne seda, kui ta annab neile või annab neile uuesti hooldustõendite väljastamise volituse vastavalt käesolevale osale.
- g) Kui lennundustehnilised töötajad täidavad lõigetes a, b, d, f ja vajaduse korral lõikes c sätestatud tingimusi, annab organisatsioon neile hooldustõendite väljastamise volituse, milles määratleb selgesõnaliselt selle volituse kehtivusulatus ja piirangud. Selleks, et hooldustõendite väljastamise volitus pidevalt kehtiks, on vaja, et pidevalt täidetakse lõigetes a, b, d ja vajaduse korral lõikes c sätestatud tingimusi.
- h) Hooldustõendite väljastamise volitus peab olema koostatud nii, et nii lennundustehnilised töötajad kui ka kõik muud volitatud isikud, kes võivad nõuda selle esitamist, näeksid sellest üheselt selle kehtivusulatus. Kui kehtivusulatus määratlemiseks kasutatakse lühendeid, peab organisatsioon tegema lühendite tõlked hõlpsasti kättesaadavaks. Volitatud isikud on pädevate asutuste, ameti ja selle liikmesriigi ametnikud, mis vastutab hooldatava õhusõiduki või komponendi hoolduse üle tehtava järelevalve eest.
- i) Kvaliteedi tagamise korra täitmise eest vastutav isik vastutab organisatsiooni nimel ühtlasi lennundustehnilistele töötajatele hooldustõendite väljastamise volituste andmise eest. See isik võib käsiraamatus määratletud korras määrata neid volitusi tegelikult andma või kehtetuks tunnistama teise isiku.

▼ M4

- j) Organisatsioon peab kõikide lennundustehniliste töötajate ning ► **M6** tugitöötajad ◀ nimekirja, mis hõlmab:

1. kõikide III lisa (66. osa) kohaste lennundustehniliste töötajate lubade üksikasju ning
2. andmeid kõikide asjakohaste läbitud koolituste kohta ning
3. vajaduse korral hooldustõendite väljastamiseks antud volituste piire ning
4. piiratud kehtivusega või ühekordsete hooldustõendite väljastamise volitustega töötajate andmeid.

Organisatsioon säilitab nimekirja vähemalt kolm aastat pärast seda, kui käesolevas punktis osutatud töötajad on lahkunud organisatsioonist või kui volitus tühistati. Peale selle peab hooldusorganisatsioon väljastama käesolevas punktis osutatud töötajatele nende lahkumisel soovi korral väljavõtte nende isiklike andmete toimikust.

Käesolevas punktis osutatud töötajatele tuleb soovi korral anda juurdepääs nende eespool kirjeldatud andmetele.

▼ B

- k) Organisatsioon väljastab lennundustehnilistele töötajatele koopia nende hooldustõendite väljastamise volitusest kas paber- või elektronkandjal.
- l) Lennundustehnilised töötajad peavad oma hooldustõendite väljastamise volituse esitama igale volitatud isikule 24 tunni jooksul.
- m) Lennundustehniliste töötajate ning ► **M6** tugitöötajad ◀ ea alampiir on 21 aastat.

▼ M6

- n) A-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanik võib konkreetset tüüpi õhusõidukitele hooldustõendite väljaandmise õigusi kasutada alles siis, kui ta on edukalt läbinud A-kategooria õhusõidukite töökoolituse, mille on korraldanud II lisa (145. osa) või IV lisa (147. osa) nõuete kohaselt sertifitseeritud organisatsioon. Kõnealune koolitus peab sisaldama iga volitatud töö puhul nii praktilist kui ka teoreetilist õpet. Koolituse edukat läbimist kontrollitakse organisatsiooni korraldatud eksami ja/või praktilise hindamise kaudu töökohal.
- o) B2-kategooria lennundustehnilise loa omanik võib kasutada III lisa (66. osa) jaotise 66.A.20 punkti a alapunkti 3 alapunktis ii kirjeldatud hooldustõendite väljaandmise õigusi alles siis, kui ta i) on edukalt läbinud A-kategooria õhusõidukite töökoolituse ja ii) omab kuus kuud tõendatud praktilist kogemust väljaantava volituse rakendusala piires. Kõnealune töökoolitus peab sisaldama iga volitatud töö puhul nii praktilist kui ka teoreetilist õpet. Koolituse edukat läbimist kontrollitakse organisatsiooni korraldatud eksami ja/või praktilise hindamise kaudu töökohal. Töökoolituse ja eksami ja/või hindamise korraldab see hooldusorganisatsioon, kes volitatud lennundustehnilise töötaja volituse välja annab. Ka praktiline kogemus tuleb omandada kõnealuses hooldusorganisatsioonis.

▼ B**145.A.40 Seadmed, tööriistad ja materjalid**

- a) Organisatsioonil peavad olema olema tema sertifikaadis määratletud tööde tegemiseks vajalikud seadmed, tööriistad ja materjalid ning ta peab neid kasutama.
1. Kui tootja on ette näinud mõne konkreetse tööriista või seadme, kasutab organisatsioon seda, välja arvatud juhul, kui ta on oma käsiraamatus määratletud korras leppinud pädeva asutusega kokku teistes tööriistades või seadmetes.

▼ B

2. Seadmed ja tööriistad peavad kogu aeg olema kättesaadavad, välja arvatud juhul, kui mõnda tööriista või seadet kasutatakse nii harva, et tema pidev kättesaadavus ei ole vajalik. Need juhud tuleb käsiraamatu protseduuris kindlaks määrata.
 3. Organisatsioonil, millele on antud luba teha baashooldustöid, peab olema piisavalt seadmeid õhusõidukile juurde pääsemiseks ning hoolduse tegemise platvorme, nii et õhusõidukit on võimalik nõuetekohaselt kontrollida.
- b) Organisatsioon tagab, et kõiki tööriistu, seadmeid ja vajaduse korral eelkõige testimisseadmeid kontrollitakse ja kalibreeritakse vastavalt ametlikult tunnustatud nõuetele nii sageli, kui on vaja nende töökindluse ja täpsuse tagamiseks. Organisatsioon dokumenteerib iga sellise kalibreerimise ja kasutatud standardi andmed.

145.A.42 Komponentide vastuvõtmine**▼ M7**

- a) Kõik komponendid tuleb liigitada järgmistesse kategooriatesse ja asjakohaselt üksteisest eraldada:
1. rahuldavas seisukorras komponendid, mille kohta on välja antud hooldustõend EASA vormil 1 või sellega samaväärsel vormil ning mis on tähistatud kooskõlas määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) Q alajaoga;
 2. kasutuskõlbmatud komponendid, mida tuleb kooskõlas käesoleva alajaoga hooldada;
 3. praakkomponendid, mis liigitatakse kooskõlas jaotise 145.A.42 punktiga d;
 4. õhusõidukite, mootorite, propellerite või õhusõidukite muude komponentide standardvaruosad, kui need on esitatud tootja illustreeritud varuosakataloogis ja/või tehnilistes normdokumentides;
 5. hoolduses kasutatavad toor- ja tarbimisvalmis materjalid, kui organisatsioon on veendunud, et need vastavad nõutavatele spetsifikatsioonidele ning nende päritolu on asjakohaselt jälgitav. Iga materjaliga peavad kaasas olema dokumendid, mis on otseselt seotud vastava materjaliga ning mille hulgas on deklaratsioon spetsifikatsioonile vastavuse kohta ning tootja ja tarnija andmed;
 6. määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) jaotise 21A.307 punktis c osutatud komponendid.

▼ B

- b) Enne komponendi paigaldamist tagab organisatsioon, et komponent sobib paigaldamiseks ka arvestades erinevaid modifikatsioone ja/või kehtivate lennukõlblikkuseeskirjade järgseid nõudeid.
- c) Organisatsioon võib käimasolevate tööde tarbeks valmistada oma tööruumides piiratud koguses osi, tingimusel et vastav kord on käsiraamatus määratletud.
- d) Komponendid, mille sertifitseeritud kasutusiga on ületatud või millel on parandamatuid defekte, tuleb lugeda praagiks ning neid ei tohi lubada liikuda tagasi komponentidega varustamise süsteemi, välja arvatud juhul kui nende sertifitseeritud kasutusiga on pikendatud või 21. osa järgi on heaks kiidetud mõni remondivõimalus.

▼ M7

- e) Määruse (EÜ) nr 1702/2003 lisa (21. osa) jaotise 21A.307 punktis c osutatud komponendid võib paigaldada üksnes juhul, kui õhusõiduki omanik leiab, et need on tema õhusõidukile paigaldamiseks kõlblikud.

▼ B**145.A.45 Tehnilised normdokumendid**

- a) Organisatsioonil peab hoolduse, kaasa arvatud muudatus- ja remonditööde tegemiseks olema kehtivad ja aktuaalsed tehnilised normdokumendid ning ta peab neid kasutama. Kehtiv tähendab, et dokument on seotud õhusõiduki, komponendi või protsessiga, mis on määratletud organisatsiooni sertifikaadi klassipädevuste tabelis ning mis tahes sellega seotud hooldustööde loetelus.

▼B

Kui tehnilised normdokumendid esitab käitaja või klient, peavad need dokumendid organisatsioonil olema tööde tegemise ajal, mis ei mõjuta punkti 145.A.55 lõike c täitmise vajadust.

b) Käesoleva osa tähenduses on kehtivad tehnilised normdokumendid iga järgmine:

1. iga kehtiv nõue, protseduur, käitamiseeskiri või õhusõiduki või komponendi üle tehtava järelevalve eest vastutava pädeva asutuse poolt välja antud teave;
2. iga õhusõiduki või komponendi üle tehtava järelevalve eest vastutava pädeva asutuse poolt välja antud kehtiv lennukõlblikkuseeskiri;
3. 3. iga tüübisertifikaadi, tüübisertifikaadi lisa või mis tahes muu organisatsiooni poolt, mis on 21. osa järgi kohustatud seda avaldama, välja antud jätkuva lennukõlblikkuse juhend, ning kolmandast riigist pärit õhusõidukite või komponentide korral õhusõiduki või komponendi üle tehtava järelevalve eest vastutava pädeva asutuse määratud lennukõlblikkusejuhised;
4. iga kehtiv norm, nagu näiteks (kuid mitte ainult) hoolduse normtavad, mida amet tunnistab headeks hooldustavadeks;
5. kogu lõike d järgi välja antud kehtiv teave.

c) Organisatsioon kehtestab korra tagamaks, et avastamise korral dokumenteeritakse ja teatatakse asjaomaste tehniliste normdokumentide autorile iga ebatäpsus, puudulikkus või selgusetus hooldustöötajate poolt kasutatavates tehnilistes normdokumentides.

d) Organisatsioon võib hooldusjuhendeid muuta üksnes oma käsiraamatus määratletud korras. Muutmise korral peab organisatsioon tõestama, et tulemuseks on sama head või paremad hooldusstandardid, ning teatama sellest tüübisertifikaadi omanikule. Hooldusjuhend on käesoleva lõike tähenduses juhend selle kohta, kuidas teha mingit konkreetset tööd; see ei hõlma remondi- ja muudatustööde tehnilist projekti.

e) Organisatsioon loob ühtse töökaartide või -lehtede süsteemi, mida tuleb kasutada organisatsiooni kõigis osades. Peale selle peab organisatsioon kandma nendele töökaartidele või -lehtedele kas loigetes b ja d osutatud tehnilised normdokumendid või täpse viite konkreetsele hooldustööle või tehnilistes normdokumentides sisalduvatele töödele. Töökaarte ja -lehti võib genereerida arvuti abil ning hoida elektroonilises andmebaasis, kui on tagatud, et neid ei ole võimalik volitamata muuta, ning andmebaasist on olemas elektrooniline varund, mida tuleb uuendada 24 tunni jooksul pärast iga muudatust. Keerulised hooldustööd tuleb kanda töökaartidele või -lehtedele ning jaotada etappideks, et oleks võimalik dokumenteerida iga keerulise hooldustöö lõpetamist.

Kui organisatsioon osutab hooldusteenust õhusõiduki käitajale, kes nõuab, et organisatsioon kasutaks tema töökaartide või -lehtede süsteemi, siis kasutab organisatsioon seda. Sellisel juhul peab organisatsioon kehtestama korra, tagamaks et õhusõiduki käitaja töökaarte või -lehti täidetakse nõuetekohaselt.

f) Organisatsioon tagab, et kõik kehtivad tehnilised normdokumendid on hooldustöötajate nõudmisel hõlpsasti kättesaadavad.

▼ B

- g) Organisatsioon kehtestab korra, tagamaks et tema käes olevaid tehnilisi normdokumente hoitakse ajakohastena. Kui tehnilisi normdokumente kontrollib või esitab käitaja/klient, peab organisatsioonil olema võimalik tõestada, et tal on kas käitaja/kliendi kirjalik kinnitus selle kohta, et kõik tehnilised normdokumendid on ajakohased, või töökäsud, millele on märgitud kasutatavate tehniliste normdokumentide muudatuste seis, või tal on võimalik tõestada, et see muudatuste seis on märgitud käitaja/kliendi tehniliste normdokumentide muudatuste loetelus.

145.A.47 Hoolduse planeerimine

- a) Organisatsioonil peab olemas olema tööde mahule ja keerukusele vastav süsteem kõikide vajalike töötajate, tööriistade, seadmete, materjalide tehniliste normdokumentide ja tööruumide planeerimiseks, et hooldustööd saaksid kindlasti tehtud.
- b) Hooldustööde planeerimisel ja vahetuste korraldamisel tuleb arvestada inimvõimete piire.
- c) Kui hooldustööde jätkamist või lõpetamist tuleb vahetuse või töötajate vahetamise tõttu üle anda, peavad saabuval ja lahkuvad töötajad vahetama piisavalt asjaomast teavet.

145.A.50 Hooldustõendite väljastamine**▼ M3**

- a) Asjakohaste volitustega lennundustehnilised töötajad väljastavad hooldustõendi organisatsiooni nimel siis, kui nad on tuvastanud, et organisatsioon on jaotises 145.A.70 määratletud korras teinud ära kõik tellitud hooldustööd, võttes seejuures arvesse, et jaotises 145.A.45 määratletud tehnilised normdokumendid on olemas ning neid on kasutatud, ja et täitmata ei ole jäänud ühtki nõuet, mille kohta oleks teada, et see ohustab lennuohutust.

▼ B

- b) Hooldustõend antakse välja enne lendu pärast hooldustöid.
- c) Eespool osutatud hooldustööde käigus avastatud uutest defektidest või mittemtäielikest hooldustöökäskudest tuleb teatada õhusõiduki käitajale konkreetselt selleks, et saavutada temaga kokkulepe nende defektide kõrvaldamiseks või töökäskude nõuetekohaseks vormistamiseks. Kui õhusõiduki käitaja keeldub hooldustöid käesoleva lõike alusel teha laskmast, kohaldatakse lõiget e.

▼ M7

- d) Hooldustõend antakse välja pärast mis tahes hooldustöid, mis on tehtud õhusõidukilt maha võetud komponendile. I lisa (M osa) II liites osutatud käitamissertifikaat (EASA vorm 1) on ühtlasi komponendi hooldustõend, välja arvatud juhul, kui jaotise M.A.502 punktis b või punktis e on sätestatud teisiti. Kui organisatsioon hooldab komponenti oma tarbeks, ei pruugi olla vaja EASA vormi 1 sõltuvalt organisatsiooni enda käsiraamatu kohasest komponentide kasutusse laskmise korrast.

▼ B

- e) Erandina lõikest a võib organisatsioon siis, kui tal ei ole võimalik kõiki tellitud hooldustöid teha, anda hooldustõendi välja õhusõiduki heakskiidetud piirangute raames. Enne hooldustõendi väljastamist märgib organisatsioon selle asjaolu tõendile.

▼ B

- f) Erandina lõikest a ja punktist 145.A.42 on olukorras, kui õhusõiduk asub seetõttu, et vajaliku hooldustõendiga komponenti ei ole, mujal kui oma põhiliinihoolduskohas või põhahooldusbaasis, lubatud paigaldada õhusõidukile asjakohase hooldustõendita komponenti kuni kõige rohkem 30 lennutunniks või kuni õhusõiduk naaseb kas oma põhiliinihoolduskohta või põhahooldusbaasi, olenevalt sellest, kumba ta varem jõuab, ja tingimusel, et õhusõiduki käitaja on sellega nõus ning kõnealusel komponendil on vajalik hooldustõend olemas, muudel juhtudel aga peavad kõik kehtivad hooldus- ja üldnõuded olema täidetud. Sellised komponendid tuleb pärast eespool määratletud aja möödumist eemaldada, välja arvatud juhul, kui vahepeal on komponendile lõike a ja punkti 145.A.42 alusel hangitud asjakohane hooldustõend.

145.A.55 Hooldustööde dokumendid

- a) Organisatsioon dokumenteerib kõikide tehtud hooldustööde üksikasjad. Organisatsioon peab säilitama vähemalt need dokumendid, mida on vaja tõestamiseks, et kõik nõuded hooldustõendi väljastamiseks on täidetud, kaasa arvatud alltöövõtjate poolt väljastatud kasutusse laskmise dokumendid.

▼ M7

- b) Organisatsioon esitab õhusõiduki käitajale igast hooldustõendist koopia ning koopia igast sellisest dokumendist remondi- või muudatustööde kohta, mida on kasutatud remondi- või muudatustööde tegemisel.

▼ M4

- c) Organisatsioon hoiab koopiad kõikidest hooldustööde dokumentidest ja kõikidest nendega seotud tehnilistest normdokumentidest alles kolm aastat alates kuupäevast, mil ta andis välja hooldustõendi õhusõidukile või komponendile, millega tehtud tööd on seotud.

1. Kõnealuseid dokumente tuleb hoida nii, et on tagatud nende kaitstud kahjustuste, muutmise ja varguse eest.
2. Varundusdiskette, -linte jms tuleb hoida tööandmeid sisaldavatest diskettidest, lintidest jms eraldi ja keskkonnas, mis tagab nende säilimise heas seisukorras.
3. Kui käesoleva osa järgi sertifitseeritud organisatsioon lõpetab tegevuse, annab ta kõik viimase kahe aasta jooksul säilitatud hooldusdokumendid üle vastava õhusõiduki või komponendi viimasele omanikule või kliendile või paneb nad pädeva asutuse korralduse kohaselt hoiule.

▼ B**145.A.60 Juhtumitest teatamine**

- a) Organisatsioon peab teatama pädevale asutusele, registreerijariigile ning õhusõiduki või komponendi projekteerinud organisatsioonile igast õhusõiduki või komponendi avastatud ohtlikust või potentsiaalselt ohtlikust seisukorrast, mis ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Organisatsioon kehtestab sisemise juhtumitest teatamise korra, mis tuleb määratleda tema käsiraamatus, et selliseid teateid oleks võimalik koguda ja hinnata, sealhulgas teateid juhtumite kohta, millest tuleb teatada vastavalt lõikele a. Selles korras tuleb määratleda negatiivsed suundumused ja parandusmeetmed, mida organisatsioon on võtnud või peab võtma puuduste käsitlemiseks, ning see peab sisaldama kogu kõnealuste kõrvalekallete kohta teada oleva teabe hindamist ja selle teabe vahetamist.

▼ B

- c) Organisatsioon annab selliseid teateid ameti kehtestatud vormis ja viisil ning tagab, et need sisaldavad kogu teavet organisatsioonile teadaoleva seisukorra ja hindamise tulemuste kohta.
- d) Kui organisatsioon teeb hooldustöid äriliseks lennutranspordiks kasutatava õhusõiduki käitajaga sõlmitud lepingu alusel, peab ta igast kõnealusest kõrvalekaldest, mis mõjutab selle käitaja õhusõidukit või selle komponenti, teatama ka käitajale.
- e) Organisatsioon annab kõnealuseid teateid võimalikult kiiresti, kuid igal juhul 72 tunni jooksul pärast seda, kui organisatsioon on seisundi, mille kohta teade antakse, kindlaks teinud.

145.A.65 Ohutuse- ja kvaliteedipoliitika, hooldustööde tegemise kord ning kvaliteedi tagamise kord

- a) Organisatsioon kehtestab ohutuse- ja kvaliteedipoliitika, mille ta peab vastavalt punktile 145.A.70 määratlema oma käsiraamatus.

▼ M7

- b) Organisatsioon kehtestab pädeva asutusega kooskõlastatud korra, mille puhul võetakse headest hooldustavadest kinnipidamiseks ja käesoleva osa nõuete täitmiseks arvesse inimfaktoreid ja -võimeid ning mis hõlmab selgesõnalist töökäsku või lepingut, nii et õhusõidukile või komponentidele on võimalik välja anda hooldustöönd kooskõlas jaotisega 145.A.50.

1. Käesoleva punkti kohast hooldustööde tegemise korda kohaldatakse jaotiste 145.A.25–145.A.95 suhtes.
2. Hooldustööde tegemise kord, mille organisatsioon on kehtestanud või kehtestab käesoleva punkti alusel, peab hõlmama hooldustööde kõiki aspekte, kaasa arvatud eritööde tegemine ja kontrollimine, ning standardeid, mille kohaselt organisatsioon kavatseb kõnealuseid töid teha.
3. Hooldustööde tegemise kord, mille organisatsioon on kehtestanud või kehtestab käesoleva punkti alusel, peab hõlmama hooldustööde kõiki aspekte, kaasa arvatud eritööde tegemine ja kontrollimine, ning standardeid, mille kohaselt organisatsioon kavatseb kõnealuseid töid teha. Kui selliste tööde tegemiseks on olemas üksnes üks isik, peab organisatsiooni vastav töökäsk või -leht sisaldama täiendavat etappi selle isiku tehtud tööde ülek kontrollimiseks pärast nende lõppu.
4. Kehtestada tuleb hooldustööde tegemise kord selle tagamiseks, et kahjusid hinnatakse ning muudatus- ja remonditöid tehakse jaotises M.A.304 kindlaks määratud dokumentide põhjal.

▼ B

- c) Organisatsioon kehtestab kvaliteedi tagamise korra, mis hõlmab järgmist:
 1. sõltumatud kontrollid õhusõidukite või nende komponentidega seotud nõuete täitmise ning protseduuride sobivuse jälgimiseks, tagamaks et nende protseduuride tulemuseks on head hooldustavad ning lennukõlblikud õhusõidukid või kasutuskõlblikud komponendid. Kõige väiksemad organisatsioonid võivad oma kvaliteedi tagamise korras sõlmida sõltumatute kontrollide tegemiseks lepingu mõne teise käesoleva osa järgi sertifitseeritud organisatsiooniga või isikuga, kellel on asjaomased tehnilised teadmised ning piisavalt kogemusi kontrollide tegemisega, mida peab olema võimalik tõestada; ja

▼B

2. kvaliteeditagasiside punkti 145.A.30 lõikes b nimetatud isikule või isikute rühmale ning lõpuks vastutavale juhile andmise kord, mis tagab alapunktis 1 sätestatud nõuete täitmise kontrollimiseks tehtavate sõltumatute kontrollide käigus esitatavatele nõuetele reaktsiooniks asjakohaste ja õigeaegsete parandusmeetmete võtmise.

145.A.70 Hooldusorganisatsiooni käsiraamat

- a) *Hooldusorganisatsiooni käsiraamat* on dokument või dokumendid, milles on määratletud tööd, mida selle hooldusorganisatsiooni sertifikaat hõlmab, ning samuti see, kuidas organisatsioon kavatseb käesolevat osa täita. Organisatsioon esitab pädevale asutusele hooldusorganisatsiooni käsiraamatu, mis sisaldab järgmist:

1. vastutava juhataja allkirjastatud kinnitus selle kohta, et hooldusorganisatsiooni käsiraamatus ja selles viidatud sellega seonduvates käsiraamatutes määratletud, kuidas organisatsioon täidab käesoleva osa nõudeid, ja et ta täidab neid nõudeid alati. Kui vastutav juht ei ole organisatsiooni peadirektor, kirjutab sellele kinnitusele alla ka organisatsiooni peadirektor;
2. organisatsiooni punktis 145.A.65 määratletud ohutuse- ja kvaliteedipoliitika;
3. punkti 145.A.30 lõike b alusel ametisse nimetatud isikute ametinimetused ja nimed;
4. punkti 145.A.30 lõike b alusel ametisse nimetatud isikute ülesanded ja kohustused, sealhulgas küsimused, mida nad võivad organisatsiooni nimel käsitleda otse pädeva asutusega;
5. punkti 145.A.30 lõike b alusel ametisse nimetatud isikute omavahelisi vastutussuhteid kirjeldav joonis;
6. lennundustehniliste töötajate ning ► **M6** tugitöötajad ◀ nimekiri;
7. inimressursside üldkirjeldus;
8. organisatsiooni sertifikaadil märgitud aadressidel asuvate tööruumide üldkirjeldus;
9. organisatsiooni sertifikaadi kehtivusega seotud tööde maht;
10. punktis 145.A.85 osutatud organisatsiooni muutustest teatamise kord;
11. hooldusorganisatsiooni käsiraamatu muutmise kord;
12. organisatsiooni poolt punktide 145.A.25-145.A.90 alusel kehtestatud protseduurid ja kvaliteedi tagamise kord;
13. olemasolu korral nende äriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite käitajate nimekiri, kellele organisatsioon osutab õhusõidukite hooldamise teenust;
14. olemasolu korral punkti 145.A.75 lõikes b määratletud allettevõtjate nimekiri;
15. olemasolu korral punkti 145.A.75 lõikes d määratletud liinihoolduskohtade nimekiri;
16. olemasolu korral lepinguliste organisatsioonide nimekiri.

▼B

- b) Käsiraamatut muudetakse vastavalt vajadusele, et säilitada organisatsiooni ajakohane kirjeldus. Käsiraamatu ja selle mis tahes muudatused kiidab heaks pädev asutus.
- c) Punkti b sätetest olenemata võidakse käsiraamatu väiksemaid muudatusi kiita heaks käsiraamatu protseduuri teel (edaspidi „kaudne heakskiitmine”).

145.A.75 Organisatsiooni õigused

Organisatsioonil on õigus teha kooskõlas käsiraamatuga järgmisi töid:

- a) oma sertifikaadil ja käsiraamatus määratletud kohtades hooldada iga õhusõidukit ja/või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud;
- b) sõlmida iga õhusõiduki või komponendi hooldamiseks, milleks ta on sertifitseeritud, lepingu mõne teise organisatsiooniga, mis töötab tema kvaliteedi tagamise korra kohaselt. Selline hooldus tähendab töid, mida teeb organisatsioon, millel endal ei ole selleks käesoleva osa kohast luba, ning üksnes töid, mida lubatakse teha punkti 145.A.65 lõikes b määratletud korras. Need tööd ei hõlma õhusõidukite baashoolduse kontrolle ega töökojas tehtavate hooldustööde täielikke kontrolle ega mootorite või mootoriagregaatide kapitaalremonte;
- c) hooldada käsiraamatus määratletud tingimustel iga õhusõidukit või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud, mis tahes kohas, kui vajadus selle järele tekib kas seetõttu, et õhusõiduk on töökõlbmatu, või on vaja teha plaaniväliseid liinihooldustöid;
- d) hooldada iga õhusõidukit ja/või komponenti, milleks ta on sertifitseeritud, kohas, mida nimetatakse liinihoolduskohas ja kus on võimalik teha lihtsamaid hooldustöid, ning üksnes juhul, kui organisatsiooni käsiraamatu järgi on see lubatud ja käsiraamatus on need kohad loetletud;
- e) anda kooskõlas punktiga 145.A.50 välja hooldustöendeid hooldustööde lõpetamise kohta.

145.A.80 Organisatsiooni piirangud

Organisatsioon tohib hooldada üksnes õhusõidukeid või komponente, milleks ta on sertifitseeritud, ja üksnes siis, kui tal on olemas kõik selleks vajalikud tööruumid, seadmed, tööriistad, materjalid, tehnilised normdokumendid ning lennundustehnilised töötajad.

145.A.85 Muudatused organisatsioonis

Organisatsioon peab teatama pädevale asutusele igast järgmisest muudatusest enne selle elluviimist, et pädeval asutusel oleks võimalik tuvastada, kas käesoleva osa nõudeid täidetakse ka pärast muudatuse elluviimist, ja muuta vajaduse korral organisatsiooni sertifikaati, välja arvatud muudatuste korral töötajate koosseisus, keda organisatsiooni juhatas ei tunne, millisel juhul tuleb muudatustest teatada esimesel võimalusel:

1. organisatsiooni nimi;
2. organisatsiooni põhiasukoht;
3. organisatsiooni muud asukohad;
4. vastutav juht;

▼B

5. punkti 145.A.30 lõike b alusel ametisse nimetatud isikud;
6. tööruumid, seadmed, tööriistad, materjalid, protseduurid, tööd või lennundus-tehnilised töötajad, kes või mis võivad mõjutada sertifikaadi kehtivust.

145.A.90 Organisationsiooni sertifikaadi kehtivuse kestvus

- a) Jätkuvat lennukõlblikkust tagava organisationsiooni sertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle tingimuseks on, et:

▼M4

1. organisationsioon täidab jätkuvalt II lisa (145. osa) nõudeid vastavalt jaotises 145.B.50 määratletud sätetele puuduste kõrvaldamise kohta; ja

▼B

2. pädeval asutusel lubatakse organisationsiooni külastada, et kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist selle poolt; ja
 3. sertifikaadist ei ole loobutud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud.
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tuleb see pädevale asutusele tagastada.

145.A.95 Puudused

- a) Esimese astme puudus on iga 145. osa nõude oluline täitmata jätmine, mis vähendab ohutustaset ja ohustab tõsiselt lennuohutust.
- b) Teise astme puudus on iga 145. osa nõude täitmata jätmine, mis võib vähendada ohutustaset ja ohustada lennuohutust.
- c) Pärast punktile 145.B.50 vastavate puuduste teatavakstegemist koostab hooldusorganisationsiooni sertifikaadi omanik parandusmeetmete kava ja tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed on ellu viidud.

*B JAGU***MENETLUS PÄDEVATELE ASUTUSTELE****145.B.01 Reguleerimisala**

Käesolevas jaos on kehtestatud haldusmenetlused, mida pädev asutus peab oma ülesannete ja kohustuste täitmisel seoses 145. osa nõuetele vastavate hooldusorganisationsioonide sertifikaatide väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega järgima.

145.B.10 Pädev asutus**1. Üldosa**

Liikmesriik nimetab pädeva asutuse ja määrab kindlaks selle kohustused seoses hooldusorganisationsioonide sertifikaatide väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega. See pädev asutus kehtestab oma töökorra ja struktuuri, mis tuleb dokumenteerida.

2. Vahendid

Pädeval asutusel on nii palju töötajaid, kui on vaja käesolevas jaos määratletud nõuete täitmiseks.

▼ B3. *Pädevus ja väljaõpe*

Kõik 145. osa nõuetele vastavate sertifikaatidega tegelevad töötajad peavad:

- a) olema asjakohaselt kvalifitseeritud ja neil peavad olema oma ülesannete täitmiseks kõik vajalikud teadmised, kogemused ja väljaõpe;
- b) olema vajaduse korral saanud 145. osa nõuete kohta, kaasa arvatud nende kavandatud tähenduse ja standardi kohta koolitust/jätkukoolitust.

4. *Kord*

Pädev asutus kehtestab korra, mille järgi käesolevat B jagu täidetakse.

Seda tuleb nõuete täitmise jätkumise tagamiseks läbi vaadata ja muuta.

145.B.15 Mitmes liikmesriigis asuvad organisatsioonid

Kui hoolduse tegemiseks kasutatavad tööruumid asuvad mitmes liikmesriigis, tuleb sertifikaadi tingimuste täitmist kontrollida ja pidevat järelevalvet selle üle teha koos nende liikmesriikide pädevate asutustega, mille territooriumil kõnealused tööruumid asuvad.

▼ M6**▼ B****145.B.20 Esialgne tegevusluba**

1. Kui punkti 145.A.30 lõigete a ja b nõuded on täidetud, teatab pädev asutus sertifikaadi taotlejale kirjalikult samades lõigetes osutatud töötajate heakskiitmisest.
2. Pädev asutus veendub, et hooldusorganisatsiooni käsiraamatus määratletud protseduurid on kooskõlas 145. osa nõuetega ning vastutav juht on kirjutanud alla deklaratsioonile.
3. Pädev asutus kontrollib, kas organisatsioon täidab 145. osa nõudeid.
4. Vähemalt üks kord sertifikaadi taotluse rahuldamise uurimise ajal tuleb korraldada kohtumine vastutava juhiga, tagamaks et ta mõistab täielikult tegevusloa tähtsust ning seda, miks ta kirjutab organisatsiooni nimel alla kohustusele täita organisatsiooni käsiraamatus määratletud korda.
5. Kõikide puuduste kohta tuleb organisatsioonile anda kirjalik kinnitus.
6. Pädev asutus dokumenteerib kõik puudused, nende kõrvaldamiseks võetud meetmed ja tehtud soovitusel.
7. Esialgse tegevusloa korral tuleb kõik puudused kõrvaldada enne sertifikaadi väljastamist.

145.B.25 Sertifikaadi väljastamine

1. Pädev asutus kinnitab käsiraamatu ning väljastab taotlejale vormil 3 sertifikaadi koos kategooriatega, mille suhtes sertifikaat kehtib. Pädev asutus väljastab sertifikaadi üksnes siis, kui organisatsioon täidab 145. osa nõudeid.
2. Pädev asutus märgib sertifikaadi tingimused sertifikaadile vormil 3.

▼B

3. Viitenumber lisatakse sertifikaadile (vorm 3) ameti täpsustatud viisil.

145.B.30 Sertifikaadi pikendamine

Sertifikaadi pikendamist arutatakse punktis 145.B.20 määratletud esialgse sertifikaadi väljastamise korras. Peale selle:

1. peab pädev asutus pidama ja ajakohasena hoidma nimekirja, kuhu on kantud kõik tema järelevalve all olevad sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid ning tehtud ja saabuvate kontrollvisiitide kuupäevad;
2. tuleb iga organisatsiooni kõige rohkem iga 24 kuu järel kontrollida 145. osa nõuete täitmise suhtes;
3. tuleb iga vähemalt 24 kuu järel korraldada kohtumine vastutava juhiga, tagamaks et ta on kursis kontrollvisiitide käigus tekkivate tähtsate küsimustega.

145.B.35 Muudatused

1. Organisatsioon peab teatama pädevale asutusele igast punktis 145.A.85 loetletud muudatusest.

Pädev asutus lähtub kõikide muudatuste puhul organisatsioonis esialgse tegevusloa väljastamist käsitlevatest sätetest.

2. Kui pädev asutus ei tuvasta, et hooldusorganisatsiooni sertifikaat tuleks peatada, võib ta määrata kindlaks tingimusi, mil organisatsioon võib kõnealuste muudatuste kinnitamise ajal tegutseda.

▼M4**145.B.40 Hooldusorganisatsiooni käsiraamatu muutmine**

Hooldusorganisatsiooni käsiraamatusse mis tahes muudatuste tegemisel:

1. Muudatuste otsese heakskiitmise korral jaotise 145.A.70 punkti b alusel veendub pädev asutus enne heakskiitmisest sertifitseeritud organisatsioonile teatamist, et käsiraamatus määratletud menetlused on kooskõlas II lisa (145. osa) nõuetega.
2. Kui muudatuste heakskiitmiseks kasutatakse jaotise 145.A.70 punkti c alusel kaudse heakskiitmise menetlust, veendub pädev asutus, et i) tegemist on väiksemate muudatustega ja et ii) tal on küllaldane kontroll muudatuste heakskiitmise üle, et tagada nende jätkuv vastavus II lisa (145. osa) nõuetele.

▼B**145.B.45 Sertifikaatide kehtetuks tunnistamine, peatamine ja nende piirangute kehtestamine**

Pädev asutus:

- a) peatab sertifikaadi olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele; või
- b) peatab sertifikaadi, tunnistab selle kehtetuks või kehtestab sellele piirangud vastavalt punktile 145.B.50.

145.B.50 Puudused

a) Kui kontrollide käigus või muul moel leiab kinnitust tõsiasia, et 145. osa nõudeid ei täideta, võtab pädev asutus järgmised meetmed:

1. esimese astme puuduste puhul võtab pädev asutus puuduse tähtsusest olenevalt kohe meetmeid hooldusorganisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamiseks, selle suhtes piirangute kehtestamiseks või selle osaliseks või täielikuks peatamiseks kuni ajani, mil organisatsioon on edukalt rakendanud parandusmeetmed;

▼B

2. teise astme puuduste puhul annab pädev asutus parandusmeetmete elluviimiseks aja, mis vastab puuduse laadile, kuid ei ületa esialgu kolme kuud. Teatavatel asjaoludel ja sõltuvalt puuduse laadist võib pädev asutus pikendada kõnealust kolmekuulist ajavahemikku vastavalt pädevat asutust rahuldavale parandusmeetmete kavale.
- b) Kui pädeva asutuse poolt määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmeid sertifikaadi osaliseks või täielikuks peatamiseks.

145.B.55 Dokumentide säilitamine

1. Pädev asutus kehtestab dokumentide säilitamise korra koos miinimumnõuetega, mis võimaldab iga organisatsiooni sertifikaadi väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.
2. Kõnealuste dokumentide hulka kuuluvad vähemalt järgmised:
 - a) organisatsiooni sertifikaadi taotlus, kaasa arvatud selle pikendamise taotlus;
 - b) pädeva asutuse jätkuva järelevalve kava koos kõikide auditite dokumentidega;
 - c) organisatsiooni sertifikaat koos mis tahes muudatustega;
 - d) koopia auditikavast koos saabuvate ja tehtud auditite kuupäevadega;
 - e) kooptad kõikidest kirjavahetusdokumentidest, kaasa arvatud vormil 4 või sellega samaväärsetel vormidel;
 - f) andmed kõikide erandi andmiseks ja täitmisele pööramiseks võetud meetmete kohta;
 - g) kõik muud pädeva asutuse auditaruanded;
 - h) hooldusorganisatsiooni käsiraamatud.
3. Eespool nimetatud dokumente tuleb säilitada vähemalt neli aastat.
4. Pädev asutus võib dokumente säilitada kas paber kandjatel või elektroonilisel kujul või kummagi kombinatsioonina, tingimusel et asjakohased kontrolliabinõud on rakendatud.

145.B.60 Erandid

Pädev asutus registreerib ja hoiab alles kõik algmääruse artikli 10 lõike 3 alusel tehtud erandid.

▼ **M4**

I liide

Käitamissertifikaat – EASA vorm 1

Kohaldatakse I lisa (M osa) II liite sätteid.

▼ **M4**

II liide

**Klassi- ja pädevussüsteem I lisa (M osa) F alajaos ja II lisas (145. osa)
osutatud hooldusorganisatsioonide sertifitseerimiseks**

Kohaldatakse I lisa (M osa) IV liite sätteid.

▼ **M4**

III liide

II lisas (145. osa) osutatud hooldusorganisatsiooni sertifikaadi näidis

Lk 1/1
[LIIKMESRIIK (*)]
Euroopa Liidu liikmesriik (**)
HOOLDUSORGANISATSIIONI SERTIFIKAAT
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*)].145.XXXX
Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni kehtivale määrusele (EÜ) nr 2042/2003 ning allpool täpsustatud tingimustele tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)] et:
[ÄRIÜHINGU NIMI JA ADDRESS]
on määruse (EÜ) nr 2042/2003 lisa (145. osa) A jao G alajaole vastav hooldusorganisatsioon, kellel on lubatud hooldada lisatud sertifitseerimisgraafikus loetletud tooteid, osasid ja seadmeid ning anda välja nendega seotud hooldustöendeid, kasutades eespool osutatud viitenumbreid.
TINGIMUSED:
1. Sertifikaat kehtib üksnes II lisa (145. osa) A jaos osutatud sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus sertifikaadi osas määratletud valdkonnas
2. Sertifikaat nõuab sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus täpsustatud menetluste täitmist.
3. Sertifikaat kehtib, kuni sertifitseeritud hooldusorganisatsioon täidab määruse (EÜ) nr 2042/2003 II lisa (145. osa) nõudeid.
4. Kui eespool nimetatud tingimused on täidetud, kehtib sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, peatatud või kehtetuks tunnistatud.
Algse väljaandmise kuupäev:
Käesoleva versiooni kuupäev:
Versiooni nr:
Allkiri:
Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vorm 3 – 145, versioon 2.

(*) või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Kolmanda riigi või EASA puhul maha tõmmata.

▼ M4

Lk 2/2

HOOLDUSORGANISATSIOONI SERTIFITSEERIMISGRAAFIK

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*):145.[XXXX]

Organisatsioon: [ÄRIÜHINGU NIMI JA ADDRESS]

KLASS	PÄDEVUS	PIIRANG	BAASHOOLDUS	LIINIHOOLDUS
ÕHUSÕIDUK (**)	(***)	(***)	[JAH/EI] (**)	[JAH/EI] (**)
	(***)	(***)	[JAH/EI] (**)	[JAH/EI] (**)
	(***)	(***)	[JAH/EI] (**)	[JAH/EI] (**)
	(***)	(***)	[JAH/EI] (**)	[JAH/EI] (**)
MOOTORID (**)	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
MUUD KOMPO- NENDID KUI TÄIS- KOMPLEKTSED MOOTORID JA ABIJÕU- SEADMED (**)	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
ERITÖÖD (**)	(***)	(***)		
	(***)	(***)		

Käesolev sertifitseerimisgraafik kehtib üksnes hooldusorganisatsiooni käsiraamatus sertifikaadi osas määratletud toodete, osade ja seadmete ning tegevuste osas.

Hooldusorganisatsiooni käsiraamatu viide:

Algse väljaandmise kuupäev:

Viimase kinnitatud versiooni kuupäev: Versiooni nr:

Allkiri:

Pädeva asutuse nimel: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vorm 3 – 145, versioon 2.

(*) või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Mittevajalik maha tõmmata, kui organisatsiooni ei sertifitseerita.

(***) Lisada asjakohane pädevus ja piirang.

▼ **M6***IV liide***Kvalifitseerimata töötajate kasutamise tingimused vastavalt III lisa (66. osa) jaotise 145.A.30 punkti j alapunktidele 1 ja 2**

1. Volitatud lennundustehnilisi töötajaid, kes täidavad kõik järgmised nõuded, käsitatakse töötajatena, kes vastavad jaotise 145.A.30 punkti j alapunktide 1 ja 2 mõttele:
 - a) töötajal peab olema luba või volitatud lennundustehnilise töötaja volitus, mis on talle antud siseriiklike õigusaktide kohaselt kooskõlas ICAO 1. lisaga;
 - b) töötajal on lubatud teha üksnes neid toiminguid, mis jäävad tema siseriikliku loa või volitatud lennundustehnilise töötaja volituse rakendusala, olenevalt sellest, kumb neist sisaldab rangemaid piiranguid;
 - c) töötaja tõendab, et ta on läbinud III lisa (66. osa) I liite moodulite 9 ja 10 kohase koolituse inimfaktori ja lennundusalaste õigusaktide valdkonnas;
 - d) liinihoolduse puhul peab volitatud lennundustehniline töötaja tõendama, et tal on viis aastat liinihooldustööde kogemust ja baashoolduse puhul peab volitatud lennundustehniline töötaja tõendama, et tal on kaheksa aastat baashooldustööde kogemust. Need töötajad, kes on volitatud täitma ülesandeid, mis jäävad 66. osa kohase A-kategooria volitatud lennundustehnilise töötaja ülesannete piiridesse, peavad tõendama, et neil on kolm aastat hooldustööde kogemust;
 - e) liinihooldusega tegelevad volitatud lennundustehnilised töötajad ja baashooldusega tegelevad tugitöötajad peavad tõendama, et nad on läbinud tüübikoolituse ning sooritanud III lisa (66. osa) III liite kohase B1-, B2- või B3-kategooria (vastavalt vajadusele) tasemel eksami iga punktis b osutatud toimingutega seotud õhusõidukitüübi kohta. Need töötajad, kes on volitatud tegema toiminguid, mis jäävad A-kategooria volitatud lennundustehnilise töötaja ülesannete piiridesse, võivad täieliku tüübikoolituse asemel läbida töökoolituse;
 - f) baashooldusega tegelevad volitatud lennundustehnilised töötajad peavad tõendama, et nad on läbinud tüübikoolituse ja sooritanud III lisa (66. osa) III liite kohase C-kategooria tasemel eksami iga punktis b osutatud toimingutega seotud õhusõidukitüübi kohta, kuid esimese õhusõidukitüübi puhul tuleb koolitus läbida ja eksam sooritada III liite kohasel B1-, B2- või B3-kategooria tasemel.
2. Kaitstud õigused
 - a) Töötajad, kes omandasid õigused enne asjaomaste III lisa (66. osa) kohaste nõuete jõustumist, võivad jätkata õiguste kasutamist, ilma et nad peaksid täitma alapunkti 1 alapunktide c–f nõudeid.
 - b) Pärast seda kuupäeva peavad kõik volitatud lennundustehnilised töötajad, kes soovivad oma loa rakendusala laiendada, täitma alapunkti 1 nõuded.
 - c) Olenemata alapunkti 2 alapunkti b sätetest ei ole alapunkti 1 alapunktide c ja d nõuete täitmine täiendava tüübikoolituse puhul kohustuslik.

▼ **M6***III LISA***(66. osa)**

SISUKORD

66.1. Pädev asutus*A JAGU – TEHNILISED NÕUDED*

A ALAJAGU – LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LUBA

- 66.A.1 Reguleerimisala
- 66.A.3 Lubade kategooriad
- 66.A.5 Õhusõidukite grupid
- 66.A.10 Taotlemine
- 66.A.15 Taotleja vanuse alampiir
- 66.A.20 Õigused
- 66.A.25 Nõutavad baasteadmised
- 66.A.30 Nõutav kogemus
- 66.A.40 Lennundustehnilise töötaja loa kehtivuse kestvus
- 66.A.45 Õhusõidukitüübipädevuse märkimine
- 66.A.50 Piirangud
- 66.A.55 Kvalifikatsiooni tõendamine
- 66.A.70 Kvalifikatsiooni muutmine

B JAGU – MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE

A ALAJAGU – ÜLDSÄTTED

- 66.B.1 Reguleerimisala
- 66.B.10 Pädev asutus
- 66.B.20 Dokumentide säilitamine
- 66.B.25 Vastastikune teabevahetus
- 66.B.30 Erandid

B ALAJAGU – LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LOA VÄLJAANDMINE

- 66.B.100 Lennundustehniliste töötajate lubade pädeva asutuse poolt väljaandmise kord
- 66.B.105 Lennundustehniliste töötajate lubade väljaandmise kord 145. osa nõuete kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide kaudu
- 66.B.110 Lennundustehniliste töötajate lubade muutmise kord täiendavate baas- või alamkategooriate lisamiseks
- 66.B.115 Lennundustehniliste töötajate lubade muutmise kord täiendavate õhusõidukitüübipädevuste lisamiseks või piirangute tühistamiseks.
- 66.B.120 Lennundustehniliste töötajate lubade kehtivuse taastamise kord

▼M6

66.B.125 Lubade ja grupipädevuse muutmise kord

66.B.130 Õhusõidukitüübikoolituse otsese heakskiitmise kord

C ALAJAGU – EKSAMID

66.B.200 Pädeva asutuse korraldatavad eksamid

D ALAJAGU – VOLITATUD LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA KVALIFIKATSIOONI MUUTMINE

66.B.300 Üldsätted

66.B.305 Siseriiklike kvalifikatsioonide muutmise aruanne

66.B.310 Sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide väljaantud volituste muutmise aruanded

E ALAJAGU – BOONUSPUNKTIDE ARVESTAMINE

66.B.400 Üldsätted

66.B.405 Boonuspunktide arvestamise aruanne

66.B.410 Boonuspunktide kehtivus

F ALAJAGU – PIDEV JÄRELEVALVE

66.B.500 Lennundustehnilise töötaja loa kehtetuks tunnistamine, peatamine või sellele piirangute kehtestamine

LIITED

I liide – Nõutavad baasteadmised

II liide – Baasteadmiste eksami nõuded

III liide – Õhusõidukitüübi alase koolituse ja eksami nõuded – Väljaõpe töökohal

IV liide – Lennundustehnilise töötaja loa rakendusala laiendamiseks nõutav kogemus

V liide – EASA vorm 19 – Taotluse vorm

VI liide – EASA vorm 26 – III lisa (66. osa) kohane lennundustehnilise töötaja luba

66.1 Pädev asutus

a) Käesolevas lisas (66. osa) tähendab pädev asutus järgmist:

1. liikmesriigi määratud ametiasutus, kuhu esitatakse esmane taotlus lennundustehnilise töötaja loa saamiseks, või
2. mõne muu liikmesriigi (kui tegemist on muu liikmesriigiga) määratud ametiasutus vastavalt punktis 1 osutatud ametiasutusega sõlmitud kokkuleppele. Sel juhul tunnistatakse alapunktis 1 osutatud luba kehtetuks, kõik jaotises 66.B.20 nimetatud dokumendid kantakse üle ja nende dokumentide alusel antakse välja uus luba.

b) Pädev astus vastutab selle eest, et määrata kindlaks järgmine:

1. õhusõidukitüüpide loetelu ja
2. missuguse õhusõidukitüübipädevuse alla iga plaaneri/mootori kombinatsioon kuulub.

▼M6*A JAGU***TEHNILISED NÕUDED****A ALAJAGU***LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LUBA***66.A.1 Reguleerimisala**

Käesolevas jaos esitatakse lennundustehnilise töötaja loa määratlus ning sätestatakse nõuded lennundustehnilise töötaja loa taotlemiseks, väljaandmiseks ja selle kehtivuse pikendamiseks.

66.A.3 Lubade kategooriad

- a) Lennundustehniliste töötajate load jagunevad järgmisteks kategooriateks:
- A-kategooria
 - B1-kategooria
 - B2-kategooria
 - B3-kategooria
 - C-kategooria
- b) A- ja B1-kategooria on lennukite, kopterite ning turbiin- ja kolbmootorite kombinatsioonide alusel jagatud alamkategooriateks. Need alamkategooriad on järgmised:
- A1 ja B1.1: turbiinmootoriga lennukid
 - A2 ja B1.2: kolbmootoriga lennukid
 - A3 ja B1.3: turbiinmootoriga kopterid
 - A4 ja B1.4: kolbmootoriga kopterid
- c) B3-kategooria hõlmab kolbmootoriga hermetiseerimata lennukeid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg.

66.A.5 Õhusõidukite grupid

Lennundustehnilise töötaja loa pädevuse kindlaksmääramiseks liigitatakse õhusõidukid järgmistesse gruppidesse:

1. grupp 1: keerukad mootoriga õhusõidukid ja mitme mootoriga kopterid ning lennukid, mille suurim lubatud lennukõrgus ületab lennutasandi FL290, elektroonilise juhtimissüsteemiga õhusõidukid ja muud õhusõidukid, mille puhul amet nõuab õhusõidukitüübipädevuse olemasolu;
2. grupp 2: õhusõidukid (v.a gruppi 1 kuuluvad õhusõidukid), mis kuuluvad järgmistesse alamgruppidesse:
 - alamgrupp 2a: ühe mootoriga turbopropellerlennukid,
 - alamgrupp 2b: ühe turbiinmootoriga kopterid,
 - alamgrupp 2c: ühe kolbmootoriga kopterid;
3. 3. grupp: muud kui gruppi 1 kuuluvad kolbmootoriga lennukid.

66.A.10 Taotlemine

- a) Lennundustehnilise töötaja luba või selle muutmist taotletakse EASA vormil 19 (vt V liide) ning pädeva asutuse kehtestatud korras ning taotlus esitatakse pädevale asutusele.

▼ M6

- b) Lennundustehnilise töötaja loa muutmise taotlus tuleb esitada selle liikmesriigi pädevale asutusele, kes loa välja andis.
- c) Lisaks jaotise 66.A.10 punkti a, jaotise 66.A.10 punkti b või jaotise 66.B.105 kohaselt (vastavalt vajadusele) nõutavatele dokumentidele peab lennundustehnilise töötaja loale täiendavate baas- või alamkategoriate lisamise taotleja esitama pädevale asutusele oma kehtiva loa originaali koos EASA vormiga 19.
- d) Kui loa baaskategoriate muutmise taotlejal on jaotise 66.B.100 alusel õigus taotleda loa baaskategoriate muutmist mõnes muus liikmesriigis kui talle loa välja andnud liikmesriigis, tuleb loa muutmise taotlus saata punktis 66.1 osutatud pädevale asutusele.
- e) Kui loa baaskategoriate muutmise taotlejal on jaotise 66.B.105 alusel õigus taotleda loa baaskategoriate muutmist mõnes muus liikmesriigis kui talle loa välja andnud liikmesriigis, saadab II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon lennundustehnilise töötaja loa koos EASA vormiga 19 punktis 66.1 osutatud pädevale asutusele muutmise kinnitamiseks pitseri ja allkirjaga või vajaduse korral uue loa väljaandmiseks.
- f) Igale taotlusele peavad olema lisatud dokumendid, mis tõendavad, et taotleja vastab nendele teoreetiliste teadmiste, praktiliste oskuste ja kogemustega seotud nõuetele, mida taotluse esitamise ajal kohaldatakse.

66.A.15 Taotleja vanuse alampiir

Lennundustehnilise töötaja loa taotleja peab olema vähemalt 18-aastane.

66.A.20 Õigused

a) Kohaldatakse järgmisi õigusi:

1. A-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud anda välja hooldustõendeid lihtsamate plaanijärgsete liinihooldustööde ja lihtsamate defektide kõrvaldamise kohta vastavalt II lisa (145. osa) jaotises 145.A.35 osutatud hooldustõendi väljaandmise volituses konkreetselt kindlaks määratud piirangutele. Hooldustõendite väljaandmise õigused kehtivad üksnes nende toimingute suhtes, mida loaomanik on isiklikult teinud lennundustehnilise töötaja loa väljaandnud hooldusorganisatsioonis;
2. B1-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud anda välja hooldustõendeid ja tegutseda B1-kategooria tugitöötajana järgmistes valdkondades:
 - õhusõidukite konstruktsiooni, jõuseadmete ning mehhaaniliste ja elektrisüsteemide hooldustööd;
 - selliste avioonikasüsteemide hooldus, mille töökölblikkuse saab kindlaks teha lihtsate katsete abil, mis ei hõlma vigade leidmist.
 B1-kategooria hõlmab vastavat A-alamkategoriat;
3. B2-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud teha järgmist:
 - i) anda välja hooldustõendeid ja tegutseda B2-kategooria tugitöötajana järgmistes valdkondades:
 - avioonika- ja elektrisüsteemide hooldustööd ning
 - elektri- ja avioonikaseadmete hooldustööd sellistes jõuseadme- ja mehaanilistes süsteemides, mille töökölblikkuse saab kindlaks teha lihtsate katsete abil, ning

▼M6

ii) anda välja hooldustõendeid lihtsamate plaanijärgsete liinihooldustööde ja lihtsamate defektide kõrvaldamise kohta vastavalt II lisa (145. osa) jaotises 145.A.35 osutatud hooldustõendite väljaandmise volituses konkreetselt kindlaks määratud piirangutele. Hooldustõendite väljaandmise õigused kehtivad üksnes nende toimingute suhtes, mida loaomanik on isiklikult teinud lennundustehnilise töötaja loa väljaandnud hooldusorganisatsioonis ning mis kuuluvad B2-kategooria loale märgitud pädevuse rakendusalasle.

B2-kategooria luba ei hõlma ühtki A-kategooria alamkategoriat;

4. B3-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud anda välja hooldustõendeid ja tegutseda B3-kategooria tugitöötajana järgmistes valdkondades:

— lennukite konstruktsiooni, jõuseadmete ning mehhaaniliste ja elektrisüsteemide hooldustööd;

— selliste avioonikasüsteemide hooldus, mille töökõlblikkuse saab kindlaks teha lihtsate katsete abil, mis ei hõlma vigade leidmist;

5. C-kategooria lennundustehnilise töötaja loa omanikul on lubatud anda välja hooldustõendeid õhusõidukite baashooldustööde kohta. Neid õigusi kohaldatakse kogu õhusõiduki suhtes.

b) Lennundustehnilise töötaja loa omanik võib oma loast tulenevaid õigusi kasutada üksnes juhul, kui:

1. ta vastab I lisa (M osa) ja II lisa (145. osa) asjaomastele nõuetele ning

2. tal on eelneva kahe aasta jooksul saanud kuuekuulise kogemuse lennundustehnilise töötaja loaga antud õiguste kohaselt tehtavatel hooldustöödel või vastanud asjaomaste õiguste saamise nõuetele ning

3. tal on asjaomasele õhusõidukile hooldustõendi väljaandmiseks piisav pädevus ning

4. ta oskab lugeda, kirjutada ja rääkida arusaadavalt nendes keeltes, milles on koostatud hooldustõendi väljaandmiseks vajalikud tehnilised dokumendid ja menetlused.

66.A.25 Nõutavad baasteadmised

a) Lennundustehnilise töötaja loa taotleja või sellise loa omanik, kes taotleb, et tema loale lisataks täiendav kategooria või alamkategooria, peab eksami abil tõendama, missugusel tasemel on tema teadmised III lisa (66. osa) I liite kohastes ainemoodulites. Eksami korraldab koolitusorganisatsioon, kellel on IV lisa (147. osa) kohane koolitusluba, või pädev asutus.

b) Koolitus ja eksamid peavad olema sooritatud kümne aasta jooksul enne lennundustehnilise töötaja loa taotluse või lennundustehnilise töötaja loale täiendava kategooria või alamkategooria lisamise taotluse esitamist. Kui koolitus ja eksamid on sooritatud varem, on eksami eest võimalik saada boonuspunkte vastavalt punktile c.

c) Taotleja võib esitada pädevale asutusele taotluse baasteadmiste-alaste boonuspunktide täielikuks või osaliseks arvestamiseks seoses järgmisega:

1. baasteadmiste eksamid, mis ei vasta punkti b nõuetele, ja

▼M6

2. mis tahes muu tehniline kvalifikatsioon, mis pädeva asutuse hinnangul vastab III lisa (66. osa) kohastele teadmislastele nõuetele.

Boonuspunktide andmine toimub vastavalt käesoleva lisa (66. osa) B jao E alajaole.

- d) Pädeva asutuse poolt taotlejale antud boonuspunktid kehtivad kümme aastat. Pärast boonuspunktide kehtivuse lõppu võib taotleja esitada taotluse uute boonuspunktide saamiseks.

66.A.30 Nõutav kogemus

- a) Lennundustehnilise töötaja loa taotlejal peab olema:

1. A-kategooria, B1.2- ja B1.4-alamategooria ning B3-kategooria puhul:

- i) kolm aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega, kui ta ei ole varem saanud vastavat tehnilist väljaõpet, või
- ii) kaks aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega; lisaks peab ta olema läbinud tehnilise oskustöölise väljaõppe, mida pädev asutus peab asjakohaseks, või
- iii) üks aasta praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega; lisaks peab ta olema läbinud IV lisa (147. osa) nõuete kohaselt heakskiidetud baaskursuse;

2. B2-kategooria ning B1.1- ja B1.3-alamategooriate puhul:

- i) viis aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega, kui ta ei ole varem saanud vastavat tehnilist väljaõpet, või
- ii) kolm aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega; lisaks peab ta olema läbinud tehnilise oskustöölise väljaõppe, mida pädev asutus peab asjakohaseks, või
- iii) kaks aastat praktilist kogemust käitatava õhusõiduki hooldamisega; lisaks peab ta olema läbinud IV lisa (147. osa) nõuete kohaselt heakskiidetud baaskursuse;

3. C-kategooriasse kuuluvate suurte õhusõidukite puhul:

- i) kolm aastat kogemust B1.1- ja B1.3-alamkategooria või B2-kategooria õiguste kasutamisega suurte õhusõidukite puhul või kolm aastat kogemust jaotise 145.A.35 kohase tugitöötajana, või mõlema kombinatsioonina või
- ii) viis aastat kogemust B1.2- või B 1.4-alamkategooria õiguste kasutamisega suurte õhusõidukite puhul või viis aastat kogemust jaotise 145.A.35 kohase tugitöötajana, või mõlema kombinatsioonina;

4. C-kategooriasse kuuluvate muude õhusõidukite kui suurte õhusõidukite puhul: kolm aastat kogemust B1- või B2-kategooria õiguste kasutamisega muude õhusõidukite kui suurte õhusõidukite puhul või kolm aastat kogemust jaotise 145.A.35 punkti a kohase tugitöötajana, või mõlema kombinatsioonina;

5. kõrgharidusena omandatud C-kategooria kvalifikatsiooni puhul: sellise loataotleja puhul, kes on mõnes pädeva asutuse tunnustatud ülikoolis või muus kõrgkoolis omandanud mõnel tehnilisel erialal akadeemilise kraadi, kolm aastat kogemust tsiviilõhusõidukite hooldamisega, mis peab hõlmama representatiivset valikut otseselt õhusõidukite hooldamiseks tehtud toimingutest, kaasa arvatud kuus kuud baashooldustööde tegemise jälgimist.

- b) Lennundustehnilise töötaja loa omanikul, kes taotleb oma loa rakendusala laiendamist, peab olema vähemalt selline tsiviilõhusõidukite hooldamise kogemus, mis vastab käesoleva lisa IV liite (66. osa) kohaselt taotletavale lisakategooriale või alamkategooriale.

▼ **M6**

- c) Taotlejal peab olema praktiline kogemus, mis hõlmab representatiivset läbilõiget õhusõiduki hooldustöödest.
- d) Vähemalt üks aasta nõutavat kogemust peab olema hiljuti omandatud ja seotud selle kategooria või alamkategooria õhusõidukite hooldamisega, mille jaoks esialgset lennundustehnilise töötaja luba taotletakse. Kui lennundustehnilise töötaja loale taotletakse täiendavaid kategooriaid või alamkategooriaid, võib hiljuti omandatud kogemus olla lühem kui üks aasta, kuid siiski mitte lühem kui kolm kuud. Nõutav kogemus sõltub olemasoleva ja taotletava loa kategooriate/alamkategooriate vahelistest erinevustest. Selline täiendav kogemus peab olema taotletava loakategooria või alamkategooria suhtes tüüpiline.
- e) Olenemata punkti a sätetest võib arvestada ka väljaspool tsiviilõhusõidukite hooldamise valdkonda omandatud õhusõidukite hooldamise kogemust, kui pädev asutus leiab, et kõnealune hooldus on samaväärne käesoleva lisa (66. osa) kohaselt nõutava hooldusega. Siiski peab taotlejal olema täiendav tsiviilõhusõidukite hooldamise kogemus, et tagada tsiviilõhusõidukite hooldamisega seotud töökeskkonna piisav tundmine.
- f) Kogemus peab olema omandatud kümne aasta jooksul enne lennundustehnilise töötaja loa taotluse või lennundustehnilise töötaja loale täiendava kategooria või alamkategooria lisamise taotluse esitamist.

66.A.40 Lennundustehnilise töötaja loa kehtivuse kestvus

- a) Lennundustehnilise töötaja luba kaotab kehtivuse viis aastat pärast selle viimast väljaandmist või muutmist, kui omanik ei esita luba loa välja andnud pädevale asutusele, et kontrollida loale märgitud teabe vastavust pädeva asutuse dokumentides sisalduvale teabele kooskõlas jaotisega 66.B.120.
- b) Lennundustehnilise töötaja loa omanik peab täitma EASA vormi 19 (vt V liide) asjaomased osad ning esitama selle koos tema valduses oleva loaga loa originaali väljaandnud pädevale asutusele, välja arvatud juhul, kui loa omanik töötab II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis, mille käsiraamatus on sätestatud, et kõnealune organisatsioon võib vajalikud dokumendid esitada lennundustehnilise töötaja loa omaniku nimel.
- c) Kõik lennundustehnilise töötaja loast tulenevad hooldustõendite väljaandmise õigused kaotavad kehtivuse loa kehtetuks muutumisel.
- d) Lennundustehnilise töötaja luba kehtib üksnes siis, kui i) selle on andnud välja ja/või seda on muutnud pädev asutus ning kui ii) loa omanik on sellele alla kirjutanud.

66.A.45 Õhusõidukitüüpipädevuse märkimine

- a) Selleks et loaomanik saaks kasutada hooldustõendi väljaandmise õigusi konkreetse õhusõidukitüübi suhtes, tuleb lennundustehnilise töötaja loale märkida asjaomaste õhusõidukitüüpidega seotud pädevused.

— B1-, B2- või C-kategooria puhul on asjaomased tüüpipädevused järgmised:

1. gruppi 1 kuuluvate õhusõidukite puhul asjaomane õhusõidukitüüpipädevus;
2. gruppi 2 kuuluvate õhusõidukite puhul asjaomane õhusõidukitüüpipädevus, tootja alamgrupipädevus või täielik alamgrupipädevus;

▼ **M6**

3. gruppi 3 kuuluvate õhusõidukite puhul asjaomane õhusõidukitüübi-pädevus või täielik grupipädevus.

— B3-kategooria puhul hõlmab asjaomane pädevus kolbmootoriga hermetiseerimata lennukeid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg.

— A-kategooria puhul vastavalt II lisa (145. osa) jaotise 145.A.35 sätetele pädevusnõuet ei kohaldata.

b) Õhusõidukitüübipädevuse saamiseks tuleb edukalt läbida B1-, B2- või C-kategooria õhusõidukitüübipädevuse-alane koolitus.

c) Lisaks punkti b nõuetele peab loataotleja esimese õhusõidukitüübi pädevusmärke saamiseks konkreetses kategoorias või alamkategoorias edukalt läbima asjakohase väljaõppe töökohal vastavalt III lisa (66. osa) III liitele.

d) Erandina punktidest b ja c võib 2. ja 3. gruppi kuuluvate õhusõidukite puhul anda õhusõidukitüübipädevuse pärast järgmiste nõuete täitmist:

— taotleja on edukalt sooritanud asjaomase B1-, B2- või C-kategooria õhusõidukitüübieksami, mida kirjeldatakse käesoleva lisa (66. osa) III liites;

— taotleja on läbinud B1- ja B2- kategooria õhusõidukitüübiga seotud praktiliste oskuste kontrolli. Sel juhul peavad õhusõidukitüübiga seotud praktilised oskused hõlmama representatiivset läbilõiget asjaomasele loale märgitava kategooriaga seotud hooldustöödest.

Need C-kategooria pädevusega töötajad, kes on kvalifikatsiooni omandanud jaotise 66.A.30 punkti a alapunktis 5 kindlaksmääratud akadeemilise kraadi omandamise kaudu, peavad esimese asjaomase õhusõidukitüübieksami sooritama B1- või B2-kategooria tasemel.

e) Gruppi 2 kuuluvate õhusõidukite puhul kohaldatakse järgmist:

1. B1- ja C-kategooria loaomanikud peavad tootja alamgrupipädevusmärke saamiseks täitma õhusõidukitüübipädevuse saamise nõuded vähemalt kahe ühte ja samasse tootjagruppi kuuluva õhusõidukitüübi suhtes, mis kombineerituna esindavad asjaomase tootja alamgruppi;

2. B1- ja C-kategooria loaomanikud peavad täieliku alamgrupipädevusmärke saamiseks täitma õhusõidukitüübipädevuse saamise nõuded vähemalt kolme erinevatesse tootjagruppidesse kuuluva õhusõidukitüübi suhtes, mis kombineerituna esindavad asjaomast alamgruppi;

3. B2-kategooria loaomanikud peavad tootja alamgrupipädevuse ja täieliku alamgrupipädevuse saamiseks läbima praktiliste oskuste kontrolli, mis hõlmab representatiivset läbilõiget asjaomasele loale märgitava kategooriaga ja asjaomase õhusõidukite alamgrupiga seotud hooldustöödest.

f) Gruppi 3 kuuluvate õhusõidukite puhul kohaldatakse järgmist:

1. B1-, B2- ja C-kategooria loaomanikud peavad täieliku alamgrupipädevuse saamiseks läbima praktiliste oskuste kontrolli, mis hõlmab representatiivset läbilõiget asjaomasele loale märgitava kategooriaga ja gruppi 3 kuuluvate õhusõidukitega seotud hooldustöödest;

2. kui taotleja ei tõenda asjaomase kogemuse olemasolu, kohaldatakse B1-kategooria loaomanikele antud gruppi 3 käsitleva pädevusmärke puhul piiranguid, mis tuleb märkida ka loale, ja mis hõlmavad järgmisi õhusõidukeid:

— survestatud lennukid;

— metallkonstruktsiooniga lennukid;

▼ M6

- komposiitkonstruktsiooniga lennukid;
- puitkonstruktsiooniga lennukid;
- metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid.

g) B3-kategooria lubade puhul kohaldatakse järgmist:

1. kolbmootoriga hermetiseerimata lennukeid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg hõlmava pädevusmärke saamiseks peab taotleja läbima praktiliste oskuste kontrolli, mis sisaldab representatiivset läbilõiget asjaomasele loale märgitava kategooriaga seotud hooldustöödest;
2. kui taotleja ei tõenda asjaomase kogemuse olemasolu, kohaldatakse alapunktis 1 osutatud pädevusmärke suhtes järgmisi piiranguid, mis märgitakse ka loale:
 - puitkonstruktsiooniga lennukid;
 - metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;
 - metallkonstruktsiooniga lennukid;
 - komposiitkonstruktsiooniga lennukid.

66.A.50 Piirangud

- a) Lennundustehnilise töötaja loale märgitud piirangud tähistavad hooldustõendi väljaandmise õiguste puudumist ning neid kohaldatakse kogu õhusõiduki suhtes.
- b) Jaotises 66.A.45 osutatud piirangud tühistatakse järgmisel juhtudel:
 1. pärast asjaomase kogemuse olemasolu tõendamist või
 2. pärast pädeva astutuse korraldatud praktiliste oskuste hindamise edukat läbimist.
- c) Jaotises 66.A.70 osutatud piirangud tühistatakse juhul, kui loaomanik sooritab edukalt eksami jaotises 66.B.300 osutatud asjaomases muutmisaruanandes nimetatud moodulite või ainete kohta.

66.A.55 Kvalifikatsiooni tõendamine

Hooldustõendite väljaandmise õigust omavad töötajad ja tugitöötajad esitavad kvalifikatsiooni tõendamiseks lennundustehnilise töötaja loa 24 tunni jooksul pärast pädeva isiku esitatud asjakohast nõuet.

66.A.70 Kvalifikatsiooni muutmine

- a) Nendele volitatud lennundustehnilistele töötajatele, kes omavad liikmesriigis kehtivat kvalifikatsiooni, annab asjaomase liikmesriigi pädev asutus lennundustehnilise töötaja loa enne III lisa (66. osa) jõustumist B jao D alajaos kindlaksmääratud tingimustel ilma eksamita.
- b) Isik, kes on omandamas liikmesriigis kehtivat volitatud lennundustehnilise töötaja kvalifikatsiooni, võib jätkata selle omandamist enne III lisa (66. osa) jõustumist. Kõnealustel tingimustel omandatud volitatud lennundustehnilise töötaja kvalifikatsiooni omanikule annab asjaomase liikmesriigi pädev asutus välja lennundustehnilise töötaja loa B jao D alajaos kindlaksmääratud tingimustel ilma eksamita.
- c) Vajaduse korral märgitakse lennundustehnilise töötaja loale jaotise 66.A.50 kohased piirangud, mis kajastavad erinevusi i) enne käesoleva määruse jõustumist liikmesriigis kehtinud ja volitatud lennundustehnilise töötaja kvalifikatsioonist tulenevate õiguste ning ii) käesoleva lisa (66. osa) I ja II liites baasteadmiste ja baasteadmiste eksami suhtes kehtestatud nõuete vahel.

▼M6

- d) Erandina punktist c tuleb nende õhusõidukite puhul, mis ei kuulu suurte õhusõidukite hulka ja mida ei kasutata ärilises lennutranspordis, märkida lennundustehnilise töötaja loale jaotise 66.A.50 kohased piirangud, et tagada kooskõla nende volitatud lennundustöötajatele antud õiguste, mis kehtisid liikmesriigis enne käesoleva määruse jõustumist, ning muudetud 66. osa kohase lennundustehnilise töötaja loaga antavate õiguste vahel.

*B JAGU***MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE***A ALAJAGU**ÜLDSÄTTED***66.B.1 Reguleerimisala**

Käesolevas jaos sätestatakse menetluskord ja haldusnõuded nendele pädevatele asutustele, kes vastutavad käesoleva lisa (66. osa) A jao rakendamise ja jõustamise eest.

66.B.10 Pädev asutus*a) Üldsätted*

Liikmesriik nimetab pädeva asutuse ja määrab kindlaks selle kohustused seoses lennundustehnilise töötaja loa väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega.

Kõnealune pädev asutus loob käesoleva lisa (66. osa) nõuete täitmiseks vastava organisatsioonilise struktuuri.

b) Vahendid

Pädeval asutusel peab olema piisav arv töötajaid, et tagada käesoleva lisa (66. osa) nõuete rakendamine.

c) Menetluskord

Pädev asutus kehtestab ja dokumenteerib menetluskorra, mille kohaselt käesolevat lisa (66. osa) täidetakse. Seda vaadatakse läbi ja muudetakse, et tagada käesoleva lisa pidev järgmine.

66.B.20 Dokumentide säilitamine

- a) Pädev asutus kehtestab dokumentide säilitamise süsteemi, mis võimaldab piisaval määral jälgida iga lennundustehnilise töötaja loa väljaandmise, uuendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega seotud menetlusi.

- b) Kõnealused dokumendid sisaldavad iga loa kohta järgmist:

1. lennundustehnilise töötaja loa või selle muutmise taotlus koos kõikide täiendavate dokumentidega;
2. lennundustehnilise töötaja loa koopia koos kõikide muudatustega;
3. kogu asjaomase kirjavahetuse koopiaid;
4. kõikide erandite ja täitemeetmete üksikasjad;
5. kõik lennundustehnilise töötaja loa omanikuga seotud aruanded, mille on koostanud muud pädevad asutused;
6. pädeva asutuse tehtud kontrollide aruanded;

▼M6

7. loa muutmise aluseks olnud asjaomane muutmisaruanne;
8. boonuspunktide arvestamise aluseks olnud asjaomane boonuspunktide arvestamise aruanne.
- c) Punkti b alapunktides 1–5 osutatud dokumente tuleb pärast loa kehtivuse lõppemist säilitada vähemalt viis aastat.
- d) Punkti b alapunktides 6, 7 ja 8 osutatud dokumente tuleb säilitada määramatu aja.

66.B.25 Vastastikune teabevahetus

- a) Käesoleva määruse nõuete rakendamiseks peavad pädevad asutused osalema määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 15 kohases vastastikusel teabevahetuses.
- b) Ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust, abistavad asjaomased pädevad asutused üksteist vajalike järelevalvemeetmete rakendamisel, kui tekib mitut liikmesriiki hõlmav võimalik oht lennuohutusele.

66.B.30 Erandid

Pädev asutus registreerib ja säilitab kõik määruse (EÜ) nr 216/2008 artikli 14 lõike 4 alusel tehtud erandid.

B ALAJAGU*LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LOA VÄLJAANDMINE*

Käesolevas alajaos sätestatakse menetluskord, mida pädev asutus peab järgima lennundustehniliste töötajate lubade väljaandmisel, muutmisel või pikendamisel.

66.B.100 Lennundustehniliste töötajate lubade väljaandmise kord pädevale asutusele

- a) Pädev asutus kontrollib EASA vormi 19 ja mis tahes täiendavate dokumentide vastuvõtmisel, kas vorm on korrektselt täidetud ning tagab, et loataotleja kogemus vastaks käesoleva lisa (66. osa) nõuetele.
- b) Pädev asutus kontrollib, kas taotluse esitaja on sooritanud asjakohase eksami, ja/või kinnitab boonuspunktide kehtivuse, et tagada kõikide I liite kohaste moodulitega seotud nõuete täitmine vastavalt käesolevale lisale (66. osa).
- c) Pärast seda, kui pädev asutus on kontrollinud, kas taotlejal on käesoleva lisa (66. osa) nõuetele vastavad teadmised ja kogemused, annab ta taotlejale välja asjakohase lennundustehnilise töötaja loa. Pädev asutus säilitab sama teabe.
- d) Kui lennundustehnilise töötaja loa esmakordsel väljaandmisel märgitakse loale õhusõidukitüübid või -grupid, peab pädev asutus kontrollima, kas jaotise 66.B.115 nõuded on täidetud.

66.B.105 Lennundustehniliste töötajate lubade väljaandmise kord II lisa (145. osa) nõuete kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide kaudu

- a) II lisa (145. osa) nõuete kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon, millele pädev asutus on andnud vastava loa, võib i) lennundustehnilise töötaja loa pädeva asutuse nimel ette valmistada või ii) anda soovitusi lennundustehnilise töötaja loa taotleja kohta, nii et pädev asutus saab loa ette valmistada ja välja anda.

▼M6

- b) Punktis a osutatud hooldusorganisatsioon peab tagama, et jaotise 66.B.100 punktide a ja b nõuded oleksid täidetud.
- c) Igal juhul võib lennundustehnilise loa taotlejale välja anda ainult pädev asutus.

66.B.110 Lennundustehniliste töötajate lubade muutmise kord täiendavate baas- või alamkateooriate lisamiseks

- a) Jaotises 66.B.100 või 66.B.105 kindlaksmääratud korra kohaldamisel kinnitab pädev asutus täiendava baas- või alamkateooria pitseri ja allkirjaga lennundustehnilise töötaja loal või annab välja uue loa.
- b) Pädeva asutuse registreerimissüsteemi tehakse vastavad muudatused.

66.B.115 Lennundustehniliste töötajate lubade muutmise kord täiendavate õhusõidukitüüpipädevuste lisamiseks ja piirangute tühistamiseks.

- a) Pärast seda, kui pädevale asutusele on esitatud nõuetekohaselt täidetud EASA 19 vorm koos täiendavate dokumentidega, mis tõendavad, et taotleja vastab asjaomase pädevuse ja sellega kaasneva lennundustehnilise töötaja loa saamiseks nõutavatele tingimustele, teeb pädev asutus järgmist:

1. märgib taotluse esitaja lennundustehnilise töötaja loale taotletava õhusõidukipädevuse või
2. annab välja uue loa, millele on märgitud asjaomane õhusõidukipädevus, või
3. tühistab loale kehtestatud piirangud kooskõlas jaotisega 66.A.50.

Pädeva asutuse registreerimissüsteemis tehakse vastavad muudatused.

- b) Kui täieliku tüübikoolituse korraldab mõni muu organisatsioon kui IV lisa (147. osa) kohast koolitusluba omav lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, kontrollib pädev asutus enne tüübipädevusmärke väljaandmist, kas kõik tüübikoolitusega seotud nõuded on täidetud.
- c) Kui nõuet väljaõppe kohta töökohal ei kohaldata, antakse õhusõidukitüübi pädevusmärke välja IV lisa (147. osa) kohast koolitusluba omava lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni tunnistuse alusel.
- d) Kui õhusõidukitüübi pädevuskoolitus läbitakse rohkem kui ühe kursuse raames, kontrollib pädev asutus enne tüübipädevusmärke väljaandmist, kas kursuste sisu ja pikkus vastab täielikult loakategooria rakendusala ja kas eri teemade vahelisi kokkupuutepunkte on nõuetekohaselt käsitletud.
- e) Erinevuskoolituse puhul kontrollib pädev asutus, kas i) taotleja varasem kogemus koos ii) IV lisa (147. osa) kohaselt sertifitseeritud kursuse või pädeva asutuse sertifitseeritud kursusega vastab tüübipädevusmärke väljaandmiseks sätestatud nõuetele.
- f) Nõuetekohaste praktiliste oskuste olemasolu tuleb tõendada, esitades kas i) praktiliste oskuste omandamist kirjeldavad üksikasjalikud dokumendid või II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni väljaantud logiraamatu, või võimaluse korral ii) IV lisa (147. osa) kohast koolitusluba omava lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni väljaantud koolitustõendi, mis hõlmab praktilise õppe läbimist.

▼ M6

- g) Õhusõidukitüübi märkimisel kasutatakse ameti poolt kindlaks määratud õhusõidukitüübipädevusi.

66.B.120 Lennundustehniliste töötajate lubade kehtivuse taastamise kord

- a) Pädev asutus võrdleb lennundustehnilise töötaja luba kõnealuse asutuse käsutuses olevate andmetega ning veendub, et loa suhtes ei kohaldata ühtki jaotise 66.B.500 kohast kehtetuks tunnistamise, peatamise või muutmise menetlust. Kui andmed on identsed ning jaotise 66.B.500 alusel ei ole rakendatud ühtki meetet, taastatakse loa kehtivus viieks aastaks ning tehakse vastav märgede pädeva asutuse käsutuses olevatesse andmetesse.
- b) Kui pädeva asutuse andmed erinevad lennundustehnilise töötaja loal olevatest andmetest, peab pädev asutus tegema järgmist:
1. uurima välja erinevuste põhjused; vajaduse korral võib pädev asutus vastu võtta otsuse loa kehtivust mitte taastada;
 2. teavitama loa omanikku ja I lisa (M osa) F alajao või II lisa (145. osa) kohaselt teadaolevat sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni, keda selline asjaolu võib otseselt mõjutada;
 3. vajaduse korral võtma jaotise 66.B.500 kohased meetmed asjaomase loa kehtetuks tunnistamiseks, muutmiseks või selle kehtivuse peatamiseks.

66.B.125 Lubade ja grupipädevuste muutmise kord

- a) Artikli 5 lõikes 4 osutatud lennundustehnilise töötaja loale juba varem kantud konkreetsed õhusõidukitüübi pädevusmärged jäävad kehtima ja neid ei muudeta uuteks pädevusmärgeteks, välja arvatud juhul, kui looamanik vastab täielikult käesoleva lisa (66. osa) jaotises 66.A.45 vastava grupi/alamgrupipädevuse kohta sätestatud nõuetele.
- b) Muutmine toimub vastavalt järgmisele tabelile:
1. B1- või C-kategooria puhul muudetakse märged järgmiselt:
 - „kolbmootoriga kopterid, kogu grupp” asendatakse järgmisega: „kogu alamgrupp 2c” ja gruppi 1 kuuluvaid ühe kolbmootoriga koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus;
 - „kolbmootoriga kopterid, tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu tootja alamgrupp 2c” ja asjaomase tootja gruppi 1 kuuluvaid ühe kolbmootoriga koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus;
 - „turbiinmootoriga kopterid, kogu grupp” asendatakse järgmisega: „kogu alamgrupp 2b” ja gruppi 1 kuuluvaid ühe turbiinmootoriga koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus;
 - „turbiinmootoriga kopterid, tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu tootja alamgrupp 2b” ja asjaomase tootja gruppi 1 kuuluvaid ühe turbiinmootoriga koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus;

▼ **M6**

- „ühe kolbmootoriga lennukid – metallkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: komposiitkonstruktsiooniga lennukid, puitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;

- „mitme kolbmootoriga lennukid – metallkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: komposiitkonstruktsiooniga lennukid, puitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;

- „ühe kolbmootoriga lennukid – puitkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: metallkonstruktsiooniga lennukid, komposiitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;

- „mitme kolbmootoriga lennukid – puitkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: metallkonstruktsiooniga lennukid, komposiitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;

- „ühe kolbmootoriga lennukid – komposiitkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: metallkonstruktsiooniga lennukid, puitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;

- „mitme kolbmootoriga lennukid – komposiitkonstruktsioon, kogu grupp või tootja grupp” asendatakse järgmisega: „kogu grupp 3”. B1-kategooria lubadele märgitakse järgmised piirangud: metallkonstruktsiooniga lennukid, puitkonstruktsiooniga lennukid ning metalltorudest konstruktsiooni ja riidest pealistusega lennukid;

- „ühe turbiinmootoriga lennukid, kogu grupp” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2a” ja neid ühe turbopropellermootoriga lennukeid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldata ja mis kuuluvad gruppi 1;

- „ühe turbiinmootoriga lennukid, tootja grupp” asendatakse järgmisega: „tootja alamgrupp 2a” ja neid ühe turbopropellermootoriga lennukeid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldata ja mis kuuluvad gruppi 1;

- „mitme turbiinmootoriga lennukid, kogu grupp” asendatakse järgmisega: neid mitme mootori ja turbopropelleriga lennukeid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldata.

▼M6

2. B2-kategooria puhul muudetakse märked järgmiselt:

- „lennukid” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2a” ja „kogu grupp 3” ning neid lennukeid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldatud ja mis kuuluvad gruppi 1;
- „kopterid” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2b ja kogu alamgrupp 2c” ning neid koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldatud ja mis kuuluvad gruppi 1.

3. C-kategooria puhul muudetakse märked järgmiselt:

- „lennukid” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2a” ja „kogu grupp 3” ning neid lennukeid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldatud ja mis kuuluvad gruppi 1;
- „kopterid” asendatakse järgmisega „kogu alamgrupp 2b ja kogu alamgrupp 2c” ning neid koptereid hõlmav õhusõidukitüübipädevus, mille suhtes eelmise süsteemi puhul õhusõidukitüübipädevust ei kohaldatud ja mis kuuluvad gruppi 1.

c) Kui loa suhtes kohaldati pärast jaotises 66.A.70 osutatud kvalifikatsiooni-muutmise menetlust piiranguid, jäävad need piirangud kehtima, välja arvatud juhul, kui need tühistatakse vastavalt jaotises 66.B.300 osutatud asjaomases muutmisaruanandes sätestatud tingimusele.

66.B.130 Õhusõidukitüübikoolituse otsese heakskiitmise kord

Pädev asutus võib heaks kiita muu kui IV lisa (147. osa) kohast koolitusluba omava organisatsiooni korraldatud tüübipädevuskoolituse vastavalt käesoleva lisa (66. osa) III liite punktile 1. Sel juhul kohaldab pädev asutus menetlust, millega tagatakse õhusõidukitüübikoolituse vastavus käesoleva lisa (66. osa) III liite nõuetele.

C ALAJAGU**EKSAMID**

Käesolevas alajaos on sätestatud pädeva asutuse korraldatavate eksamite kord.

66.B.200 Pädeva asutuse korraldatavad eksamid

- a) Kõiki eksamiküsimusi tuleb enne eksamit hoida turvalisel viisil, et kandidaadid ei teaks, milliseid küsimusi eksamil kasutatakse.
- b) Pädev asutus määrab kindlaks järgmise:
 1. isikud, kes vastutavad igal eksamil kasutatavate küsimuste eest;
 2. eksamineerijad, kes viibivad kõikidel eksamitel, et kindlustada eksamite nõuetekohane korraldus.
- c) Baasteadmiste eksamid toimuvad käesoleva lisa (66. osa) I ja II liites kindlaksmääratud nõuete kohaselt.
- d) Tüübikoolitused ja tüübieksamid toimuvad käesoleva lisa (66. osa) III liites kindlaksmääratud nõuete kohaselt.

▼M6

- e) Iga kuue kuu järel tuleb koostada uued teemaarendusküsimused ning juba kasutatud küsimused tuleb kas täielikult või ajutiselt kasutuselt kõrvaldada. Kasutatud küsimused tuleb dokumenteerida ja kontrollimiseks alles hoida.
- f) Kõik eksamidokumendid tuleb kandidaatidele väljastada eksami alguses ning kandidaadid peavad need eksamiks ettenähtud aja möödudes eksamineerijale tagastama. Eksamiks ettenähtud aja jooksul ei tohi ühtki eksamidokumenti eksamiruumist välja viia.
- g) Kandidaat tohib eksami ajal kasutada üksnes eksamidokumente, välja arvatud teatavad eridokumendid, mida on vaja tüübieksamil.
- h) Kandidaadid tuleb paigutada nii, et neil ei oleks võimalik lugeda üksteise eksamidokumente. Nad tohivad kõneleda üksnes eksamineerijaga.
- i) Kandidaadid, kes tõendatult kasutavad eksamil keelatud abimaterjale, saavad eksamikeelu, mis kehtib 12 kuud alates selle eksami kuupäevast, mille ajal nad kõnealuseid materjale kasutasid.

D ALAJAGU***VOLITATUD LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KVALIFIKATSIOONI MUUTMINE***

Käesolevas alajaos sätestatakse volitatud lennundustehniliste töötajate jaotises 66.A.70 osutatud kvalifikatsioonide muutmise kord.

66.B.300 Üldsätted

- a) Pädev asutus võib muuta ainult neid kvalifikatsioone, mis i) on saadud asjaomast pädevust omavas liikmesriigis, ilma et see piiraks kahepoolsete lepingute kohaldamist, ning ii) mis kehtisid enne käesoleva lisa (66. osa) asjaomaste nõuete jõustumist.
- b) Pädev asutus võib muutmist teostada üksnes jaotise 66.B.305 või 66.B.310 kohaselt koostatud muutmisaruande alusel.
- c) Muutmisaruanne peab olema i) pädeva asutuse koostatud või ii) pädeva asutuse poolt heaks kiidetud, et tagada kooskõla käesoleva lisa (66. osa) sätetega.
- d) Pädev asutus peab muutmisaruanne ja selle muudatusi säilitama kooskõlas jaotisega 66.B.20.

66.B.305 Siseriiklike kvalifikatsioonide muutmise aruanne

- a) Volitatud lennundustehnilise töötaja siseriiklike kvalifikatsioonide muutmise aruandes kirjeldatakse iga kvalifikatsiooniliigi rakendusala, sealhulgas asjaomase kvalifikatsiooniga seotud siseriikliku loa (kui see on olemas) rakendusala ja asjaomase kvalifikatsiooniga seotud õigusi ning sellele lisatakse nende siseriiklike õigusaktide koopiad, millega asjaomased õigused on kindlaks määratud.
- b) Muutmisaruanne sisaldab iga punktis a osutatud kvalifikatsiooniliigi kohta järgmist:
 1. missuguseks lennundustehnilise töötaja loaks kvalifikatsioon muudetakse;
 2. missugused jaotise 66.A.70 punktis c või d nimetatud piirangud loale märgitakse;

▼ **M6**

3. piirangute tühistamise tingimused, kus on märgitud moodul/ained, milles piirangu tühistamiseks ja lennundustehnilise töötaja täieõigusliku loa saamiseks nõutav eksam tuleb sooritada, või täiendava (alam)kategorია lisamise tingimused. Muutmisaruanne peab sisaldama ka neid käesoleva lisa (66. osa) III liites kindlaksmääratud mooduleid, mida siseriiklik kvalifitseerimine ei hõlma.

66.B.310 Sertifitseeritud hooldusorganisatsioonide väljaantud volituste muutmise aruanded

- a) Muutmisaruandes tuleb kirjeldada kõikide asjaomase sertifitseeritud hooldusorganisatsiooni poolt väljaantavate eri liiki volituste rakendusala ning aruandele lisatakse koopia asjaomases sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis kehtivast lennundustehniliste töötajate kvalifitseerimise korrast, mille alusel volitust muudetakse.
- b) Muutmisaruanne sisaldab iga punktis a osutatud eri liiki volituse kohta järgmist:
 1. missuguseks lennundustehnilise töötaja loaks asjaomane volitus muudetakse;
 2. missugused jaotise 66.A.70 punktis c või d nimetatud piirangud loale märgitakse ning
 3. piirangute tühistamise tingimused, kus on märgitud moodul/ained, milles piirangu tühistamiseks ja lennundustehnilise töötaja täieõigusliku loa saamiseks nõutav eksam tuleb sooritada, või täiendava (alam)kategorია lisamise tingimused. Muutmisaruanne peab sisaldama ka neid käesoleva lisa (66. osa) III liites kindlaksmääratud mooduleid, mida siseriiklik kvalifitseerimine ei hõlma.

E ALAJAGU

BOONUSPUNKTIDE ARVESTAMINE

Käesolevas alajaos on sätestatud jaotise 66.A.25 punktis c osutatud boonuspunktide andmise kord.

66.B.400 Üldsätted

- a) Pädev asutus võib boonuspunkte anda üksnes jaotise 66.B.405 kohaselt koostatud boonuspunktide arvestamise aruande alusel.
- b) Boonuspunktide arvestamise aruanne peab olema i) pädeva asutuse koostatud või ii) pädeva asutuse poolt heaks kiidetud, et tagada kooskõla käesoleva lisa (66. osa) sätetega.
- c) Pädev asutus peab boonuspunktide arvestamise aruannet ja selle muudatusi säilitama kooskõlas jaotisega 66.B.20.

66.B.405 Boonuspunktide arvestamise aruanne

- a) Boonuspunktide arvestamise aruandes võrreldakse järgmist:
 - i) käesoleva lisa (66. osa) I liites nimetatud mooduleid, alam mooduleid, aineid ja teadmiste tasemeid (vastavalt vajadusele) ja
 - ii) taotletava kategooriaga seotud tehnilist kvalifikatsiooni käsitleva koolituse kava.

Võrdlus peab sisaldama märget selle kohta, kas taotleja vastab asjaomastele nõuetele ning selgitust iga väite kohta.

▼M6

- b) Muid boonuspunkte kui IV lisa (147. osa) kohast koolitusluba omavas organisatsioonis sooritatud baastadmiste eksamite alusel antud boonuspunktid võib anda ainult selle liikmesriigi pädev asutus, kes kvalifikatsiooni andis, ilma et see piiraks kahepoolsete lepingute kohaldamist.
- c) Boonuspunktide andmiseks peab iga mooduli ja alamooduli puhul märkima, et asjaomased nõuded on täidetud, samuti tuleb lisada märges selle kohta, kus tehnilises kvalifikatsioonis võib leida samaväärse standardi.
- d) Pädev asutus kontrollib korrapäraselt, kas i) siseriiklikke kvalifikatsioonistandardeid või ii) käesoleva lisa (66. osa) I liidet on muudetud, ning annab hinnangu selle kohta, kas boonuspunktide arvestamise aruannet oleks vaja vastavalt muuta. Kõnealused muudatused tuleb dokumenteerida, märkida neile kuupäev ning neid säilitada.

66.B.410 Boonuspunktide kehtivus

- a) Pädev asutus teavitab taotlejat kirjalikult talle antud boonuspunktidest ning lisab viite aruandele, mille alusel punkte arvestati.
- b) Boonuspunktid kehtivad nende väljaandmisest alates kümme aastat.
- c) Pärast boonuspunktide kehtivuse lõppu võib taotleja esitada taotluse uute boonuspunktide saamiseks. Kui käesoleva lisa (66. osa) I liites sätestatud nõudeid baastadmiste kohta ei ole muudetud, taastab pädev asutus boonuspunktide kehtivuse täiendava menetluseta veel kümneks aastaks.

F ALAJAGU*PIDEV JÄRELEVALVE*

Käesolevas alajaos sätestatakse lennundustehnilise töötaja lubade suhtes pideva järelevalve teostamise kord, eelkõige seoses lubade kehtetuks tunnistamise, peatamise või neile piirangute kehtestamisega.

66.B.500 Lennundustehnilise töötaja loa kehtetuks tunnistamine, peatamine või sellele piirangute kehtestamine

Pädev asutus tunnistab lennundustehnilise töötaja loa kehtetuks, peatab selle või kehtestab sellele piirangud, kui ta on avastanud ohutusalase puudujäägi või kui tal on kindlad tõendid selle kohta, et loa omanik on teinud järgmist või olnud seotud järgmisega:

1. lennundustehnilise töötaja loa ja/või hooldustõenditega antavate õiguste saamine võltsitud dokumentide abil;
2. nõutavate hooldustööde tegemata jätmise ja kõnealused tööd tellinud organisatsioonile või isikule sellest teatamata jätmise;
3. töötaja enda poolt tehtud kontrolli käigus tuvastatud vajalike hooldustööde tegemata jätmise ja organisatsioonile või isikule, kelle õhusõidukile hooldust tehti, sellest teatamata jätmise;
4. hooldustööde hooletu tegemine;
5. hooldusdokumentide võltsimine;
6. hooldustõendi väljaandmine teadmisesega, et tõendil märgitud hooldustöid ei ole tehtud, või kontrollimata, kas need tööd on tehtud;
7. hooldustööde tegemine või hooldustõendi väljaandmine alkoholi või uimastite mõju all;
8. hooldustõendi väljaandmine vaatamata sellele, et I lisa (M osa), II lisa (145. osa) või III lisa (66. osa) nõuded on täitmata.

▼ **M6***I liide***Nõutavad baasteadmised****1. Teadmiste tasemed – A-, B1-, B2-, B3- ja C-kategooria lennundus-tehnilise töötaja luba**

A-, B1-, B2- ja B3-kategooria baasteadmiste taset tähistatakse iga asjaomase aine puhul vastava hindega (1, 2 või 3). C-kategooria loa taotleja teadmiste tase peab vastama B1- või B2-kategooria baasteadmiste tasemele.

Teadmiste kolm taset ja neid tähistavad hinded on järgmised:

— *1. TASE: aine põhielementide tundmine.*

Eesmärgid:

- a) taotleja peaks tundma aine põhielemente;
- b) taotleja peaks oskama lihtsate sõnade ja näidete abil kirjeldada lühidalt kogu ainet;
- c) taotleja peaks kasutama aine tüüpilisi termineid.

— *2. TASE: üldteadmised aine teoreetilistest ja praktilistest aspektidest ning oskus neid teadmisi rakendada.*

Eesmärgid:

- a) taotleja peaks tundma aine teoreetilisi põhialuseid;
- b) taotleja peaks oskama vajaduse korral tüüpiliste näidete abil üldiselt kirjeldada kogu ainet;
- c) taotleja peaks oskama kasutada ainet kirjeldavate füüsikaseadustega seotud matemaatilisi valemeid;
- d) taotleja peaks oskama lugeda ja mõista aines kasutatavaid eskiise, jooniseid ja skeeme;
- e) taotleja peaks üksikasjalikke protseduure järgides oskama oma teadmisi praktikas rakendada.

— *3. TASE: üksikasjalikud teadmised aine teoreetiliste ja praktiliste aspektide kohta ning oskus kombineerida ja kohaldada teadmiste eri elemente loogilisel ning üldistaval viisil.*

Eesmärgid:

- a) taotleja peaks tundma aine teooriaosa ning asjaomase aine seoseid teiste ainetega;
- b) taotleja peaks oskama teoreetiliste põhialuste ja konkreetsete näidete abil kirjeldada üksikasjalikult kogu ainet;
- c) taotleja peaks mõistma ja oskama kasutada ainega seotud matemaatilisi valemeid;
- d) taotleja peaks oskama lugeda, mõista ja koostada aines kasutatavaid eskiise, lihtsaid jooniseid ja skeeme;

▼ **M6**

- e) taotleja peaks tootja juhendi abil oskama rakendada oma teadmisi praktikas;
- f) taotleja peaks oskama tõlgendada eri allikatest saadud mõõtmistulemusi ning rakendada vajaduse korral parandusmeetmeid.

2. Moodulid

Lennundustehnilise töötaja loa kategooria või alamkategooriaga seotud kvalifikatsiooni omandamiseks nõutavad põhiained on esitatud järgmises tabelis ja tähistatud ristiga (X):

Ainemoodus	A- või B1-kategooria, lennukid		A- või B1-kategooria, kopterid		B2	B3
	Turbiinmootori(te)ga lennukid	Kolbmootori(-te)ga lennukid	Turbiinmootori(te)ga kopterid	Kolbmootori(-te)ga kopterid	Avioonika	Kolbmootoriga hermetiseerimata lennukid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg
1	X	X	X	X	X	X
2	X	X	X	X	X	X
3	X	X	X	X	X	X
4	X	X	X	X	X	X
5	X	X	X	X	X	X
6	X	X	X	X	X	X
7A	X	X	X	X	X	
7B						X
8	X	X	X	X	X	X
9A	X	X	X	X	X	
9B						X
10	X	X	X	X	X	X
11A	X					
11B		X				
11C						X
12			X	X		
13					X	
14					X	
15	X		X			
16		X		X		X
17A	X	X				
17B						X

▼ **M6**

MOODUL 1. MATEMAATIKA

	TASE			
	A	B1	B2	B3
1.1. Aritmeetika	1	2	2	2
Mõisted ja tähised, korrutamise- ja jagamise meetodid, murd- ja kümnendarvud, tegurid ja kordsed, kaalu- ja mõõtühikud ning teisendustegurid, suhe ja võrdelisus, keskmised ja protsendid, pindalad ja ruumalad, ruut- ja kuupastendajad, ruut- ja kuupjuured				
1.2. Algebra				
a) Lihtsate algebraavaldiste arvutamine, liitmine, lahutamine, korrutamine ja jagamine, sulgude kasutamine, lihtsad murdavaldised	1	2	2	2
b) Lineaarvõrrandid ja nende lahendid Astmed, negatiivsed ja murdarvulised astmed Kahend- ja muud kasutatavad numbrisüsteemid Võrrandisüsteemid ja ühe tundmatuga ruutvõrrandid Logaritmid	—	1	1	1
1.3. Geomeetria				
a) Lihtsad geomeetrilised kujundid	—	1	1	1
b) Graafiline kujutamine; graafikute laad ja kasutamine, võrrandite/funktsioonide graafikud	2	2	2	2
c) Lihtne trigonomeetria; trigonomeetrilised seosed, tabelite kasutamine ning rist- ja polaarkoordinaadid	—	2	2	2

MOODUL 2. FÜÜSIKA

	TASE			
	A	B1	B2	B3
2.1. Aine	1	1	1	1
Aine olemus: keemilised elemendid, aatomite ja molekulide ehitus				
Keemilised ühendid				
Olekud: tahke, vedel ja gaasiline				
Olekumuutused				
2.2. Mehaanika				
2.2.1. <i>Staatika</i>	1	2	1	1
Jõud, momendid ja jõupaarid, kujutamine vektorina				

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
Raskuskese				
Tugevusõpetuse, deformatsiooni ja elastsuse põhimõisted: pinge, surve, nihe ja vääne				
Tahkete, vedelate ja gaasiliste ainete olemus ja omadused				
Surve- ja ülestõukejõud vedelikes (baromeetrid)				
2.2.2. <i>Kineetika</i>	1	2	1	1
Sirgjooneline liikumine: ühtlane sirgjooneline liikumine, liikumine konstantse kiirusega (liikumine raskusjõu toimel)				
Ringliikumine: ühtlane ringliikumine (kesktõuke- ja kesktõmbejõud)				
Perioodiline liikumine: pendelliikumine				
Lihne võnketeooria, harmoonilised sagedused ja resonants				
Kangi õlgade liikumiskiirus ja võit jõu suuruses, kasutegur				
2.2.3. <i>Dünaamika</i>				
a) Mass	1	2	1	1
Jõud, inerts, töö, võimsus, energia (potentsiaalne, kineetiline ja koguenergia), soojus, kasutegur				
b) Impulss, impulsi jäävuse seadus	1	2	2	1
Jõuimpulss				
Güroskoopiliste näidikute tööpõhimõtted				
Hõõrdejõud: olemus ja mõjud, hõõrdetegur (veeretakistus).				
2.2.4 <i>Hüdrodünaamika</i>				
a) Erikaal ja tihedus	2	2	2	2
b) Viskoossus, voolamistakistus, pindpinevus	1	2	1	1
Vedelike kokkusurutavus				
Staatiline, dünaamiline ja kogurõhk: Bernoulli teoreem, Venturi toru				
2.3. Termodünaamika				
a) Temperatuur: termomeetrid ja temperatuuriskaalad: Celsiuse, Fahrenheiti ja Kelvini temperatuuriskaalad, soojuse määratlus	2	2	2	2

▼ M6

	TASE			
	A	B1	B2	B3
b) Soojusmahtuvus, erisoojus Soojusliikumine: soojuskiirgus ja -juhtimine Soojuspaisumine Termodünaamika esimene ja teine seadus Gaasid: ideaalgaasid; erisoojus jääva mahu ja jääva rõhu korral, gaasipaisumisel tehtav töö Isotermiline, adiabaatiline paisumine ja kokkusuurumine, mootoritaktid, jääv maht ja jääv rõhk, külmutid ja soojuspumbad Sulamis- ja aurustumissoojus, soojusenergia, põlemissoojus	—	2	2	1
2.4. Optika (valgus) Valguse olemus; valguse kiirus Peegeldumis- ja murdumisseadused: peegeldus tasapinnalt, peegeldus sfääriliselt peeglit, murdumine, läätsed Kiudoptika	—	2	2	—
2.5. Lainete levimine ja heli Lainete levimine: mehaanilised lained, siinuslaine levimine, interferents, seisulained Heli: helikiirus, heli tekkimine, tugevus, lainepikkus ja kvaliteet, Doppleri efekt	—	2	2	—

MOODUL 3. ELEKTROTEHNIKA ALUSED

	TASE			
	A	B1	B2	B3
3.1. Elektronteooria Elektrilaengute ehitus ja jaotumine: aatomites, molekulides, ioonides, ühendites Juhtide, pooljuhtide ja isolaatorite molekulstruktuur	1	1	1	1
3.2. Staatile elektriväli ja juhtivus Staatile elektriväli ja elektrostaatiliste laengute jaotumine Elektrostaatika külgetõmbe- ja tõukejõuseadused Laenguühikud, Coulombi seadus Elektrijuhtivus tahketes ainetes, vedelikes, gaasides ja vaakumis	1	2	2	1

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
3.3. Elektrotehnika mõisted	1	2	2	1
Järgmised mõisted, nende ühikud ja neid mõjutavad tegurid: potentsiaalide vahe, elektromotoorjõud, pinge, vool, takistus, juhtivus, laeng, kokkuleppeline voolusuund, elektronide voog.				
3.4. Elektri genereerimine	1	1	1	1
Elektri tootmine järgmistel meetoditel: valgus, soojus, hõõrdumine, surve, keemilised reaktsioonid, magnetväli ja liikumine				
3.5. Alalisvoolu allikad	1	2	2	2
Järgmiste vooluallikate ehitus ja põhilised keemilised reaktsioonid: primaarelement, sekundaarelement, pliiakuelement, nikkelkaadmiumelement, muud leeliselemendid				
Elementide jada- ja rööpühendused				
Sisetakistus ja selle mõju patareile				
Termopaaride ehitus, materjalid ja tööpõhimõte				
Fotoelemendi tööpõhimõte				
3.6. Alalisvooluahelad	—	2	2	1
Ohmi seadus, Kirchoffi ping- ja vooluseadused, samade seaduste kasutamine takistuse, pinge ja voolu arvutamisel				
Vooluallika sisetakistuse tähendus				
3.7. Takistus/takisti				
a) Takistus ja seda mõjutavad tegurid	—	2	2	1
Eritakistus				
Takisti värvikood, väärtused ja tolerantsid, väärtuste eelisrida, nimivõimsus				
Takistite jada- ja rööpühendused				
Kogutakistuse arvutamine jada- ja rööp- ning segaühenduste korral				
Potentsiomeetrite ja reostaatide tööpõhimõte ning kasutamine				
Wheatstone'i silla tööpõhimõte				

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
b) Positiivse ja negatiivse temperatuuriteguriga juhtivus Püsitakistid, stabiilsus, tolerantsid ja piirangud, ehitus Muudetavad takistid, termistorid, varistorid Potentsiomeetrite ja reostaatide ehitus Wheatstone'i silla ehitus	—	1	1	—
3.8. Võimsus Võimsus, töö ja energia (kineetiline ja potentsiaalne) Võimsuskadu takistis Võimsuse valem Võimsuse, töö ja energiaga seotud arvutused	—	2	2	1
3.9. Mahtuvus ja kondensaator Kondensaatori tööpõhimõte ja kasutamine Mahtuvust mõjutavad tegurid: plaatide pindala, plaatide vahekaugus, plaatide arv, isolatsioonimaterjal ja dielektriline läbitavus, tööpinge, nimipinge Kondensaatorite liigid, ehitus ja tööpõhimõte Kondensaatorite tunnusvärvid Kondensaatori mahtuvuse ja pinge arvutamine jada- ja rööpahelates Kondensaatori eksponentsiaalne laadimine ja maha-laadimine, ajakonstandid Kondensaatorite testimine	—	2	2	1
3.10. Magnetism a) Magnetismi teooria Magnetid Magnetid ja maa magnetvälja vastastikune toime Magnetiseerumine ja demagnetiseerumine Magnetiline varjestus Magnetmaterjalide liigid Elektromagnetite ehitus ja tööpõhimõte Parema ja vasaku käe reegel: magnetväli vooluga juhi ümber	—	2	2	1
b) Magnetjõud, magnetvälja tugevus, magnetvoo tihedus, magnetiline läbitavus, hüstereesisilmus, jääkmagnetism, koertsitiivjõu vastumõju, küllastuspunkt, pöörisvoolud Ettevaatusabinõud magnetmaterjalide hooldamisel ja ladustamisel	—	2	2	1

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
3.11. Induktiivsus/induktor	—	2	2	1
Faraday seadus				
Indutseeriva pinge toime magnetväljas liikuvale juhile				
Induktsiooni olemus				
Indutseeritud pinge väärtus sõltuvalt järgmistest teguritest: magnetvälja tugevus, magnetvoo muutumiskiirus, pooli keerdude arv				
Vastastikune induktsioon				
Primaarvoolu muutumise kiiruse ja vastastikuse induktsiooni mõju indutseeritud pingele				
Vastastikust induktsiooni mõjutavad tegurid: pooli keerdude arv, pooli reaalne surus, pooli südamikuga magnetiline läbitavus, pooli mähiste asend üksteise suhtes				
Lenzi seadus ja polaarsuse määramise reeglid				
Vastuelektromotoorjõud, eneseinduktsioon				
Küllastuspunkt				
Induktiivelementide peamised kasutusala				
3.12. Alalisvoolu mootor / generaatorite teooria	—	2	2	1
Mootorite ja generaatorite teooria alused				
Alalisvoolugeneraatori ehitus ja komponentide otstarve				
Alalisvoolugeneraatorite tööpõhimõtte ja tegurid, mis mõjutavad väljundparameetreid ning voo suunda				
Alalisvoolumootorite tööpõhimõtte ja tegurid, mis mõjutavad väljundvõimsust, pöördemomenti, kiirust ja pöörlemissuunda				
Järjestikmähistega, lühiskeeruga ja kombineeritud mootorid				
Startergeneraatori ehitus				
3.13. Vahelduvvoolu teooria	1	2	2	1
Siinusvool: faas, periood, sagedus, nurksagedus				
Hetk-, keskmine-, ruutkeskmine- ja tippväärtus, amplituud ning nende arvutamine pinge, voolu ja võimsuse suhtes				
Kolmnurk- ja ristkülikuvool				
Ühe- ja kolmefaasiline vool				

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
3.14. Aktiiv- (R), mahtuvus- (C) ja induktiiv- (L) ahelad	—	2	2	1
Pinge- ja voolufaasi suhted L-, C- ja R-ahelates, rööp-, jada- ja segalülitused				
Võimsuskadu L-, C- ja R-ahelates				
Näivtakistuse, faasinurga, võimsusteguri ja voolu arvutamine				
Tegeliku võimsuse, näivvõimsuse ja reaktiivvõimsuse arvutamine				
3.15. Trafod	—	2	2	1
Trafode ehitus ja tööpõhimõte				
Kaod trafodes ja meetmed nende vähendamiseks				
Koormusega ja koormuseta trafo töötamine				
Võimsuse ülekanne, kasutegur, polaarsuse tähistamine				
Liini- ja faasipinge ja -voolu arvutamine				
Voolu arvutamine kolmefaasisüsteemis				
Primaar- ja sekundaarvool, primaar- ja sekundaarpinge, keerdude suhe, võimsus ja kasutegur				
Autotrafod				
3.16. Filtrid	—	1	1	—
Järgmiste filtrite tööpõhimõte, rakendused ja kasutamine: madalpääs-, kõrgpääs-, riba- ja ribatakistusfiltrid.				
3.17. Vahelduvvoolugeneraatorid	—	2	2	1
Silmusjuhtme pöörlamine magnetväljas ja selle tekitatud voolukõver				
Pöörleva armatuuri ja pöörleva välja tüüpi vahelduvvoolugeneraatorite tööpõhimõte ja ehitus				
Ühe-, kahe- ja kolmefaasilised generaatorid				
Kolmefaasiline täht- ja kolmnurkühendus, nende eelised ja kasutamine				
Püsimagnetgeneraatorid				

▼M6

	TASE			
	A	B1	B2	B3
3.18. Vahelduvvoolumootorid	—	2	2	1
Ühe- ja mitmefaasiliste vahelduvvoolu sünkroon- ja induksioonmootorite ehitus, tööpõhimõtte ja tehnilised andmed				
Pöörlemissuuna ja kiiruse reguleerimine				
Pöörisvälja tekitamine: kondensaatori, pooli, kaetud või pooleks pooliga				

MOODUL 4. ELEKTROONIKA ALUSED

	TASE			
	A	B1	B2	B3
4.1. Pooljuhid				
<i>4.1.1. Diodid</i>				
a) Diodide tähised	—	2	2	1
Diodi omadused ja andmed				
Diodide jada- ja rööpühendused				
Trioodtüristorid, valgusdiodid, fotodiodid, varistorid, alaldusdiodid, nende põhilised tehnilised andmed ja kasutamine				
Diodide funktsionaalne testimine				
b) Materjalid, elektronide paiknemine, elektrilised omadused	—	—	2	—
P- ja N-tüüpi juhtivusega materjalid: lisandite mõju juhtivusele, enamus- ja vähemuskandjad				
pooljuhtide pn-siire, pn-siirde potentsiaalijaotus pingestamata, päri- või vastupingestatud siirde korral				
Diodi parameetrid: suurim lubatav vastupinge, suurim lubatav pärivool, töötemperatuur, sagedus, lekkevool, võimsuskadu				
Diodide kasutamine ja funktsioonid järgmistes ahelates: lihtpiirikud, pingestabilisaatorid, täis- ja poolperioodalaldid, sildalaldid ja pingekordistid				
Järgmiste seadiste tööpõhimõtte ja tehniliste andmete üksikasjalik kirjeldus: trioodtüristor, valgusdiod, Schottky diod, fotodiod, varaktor, varistor, alaldusdiodid, stabilitron				
<i>4.1.2. Transistorid</i>				
a) Transistoride tähised	—	1	2	1
Komponentide kirjeldus ja paigutus				
Transistori andmed ja omadused				

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
b) PNP- ja NPN-transistoride ehitus ja tööpõhimõte Baasi, kollektori ja emitteri paigutus Transistorite testimine Muude transistoriliikide põhilised omadused ja kasutamine Transistorite rakendused: eri töörežiimidega (A, B, C) võimendid Lihtsad ahelad, sealhulgas: eelpingestamine, lahtiühendamine, tagasiside ja stabiliseerimine Mitmeastmelise ahela põhimõte: mitmeastmelised võimendid, vastastaktvõimendid, ostsillaatorid, multivibraatorid, trigerid	—	—	2	—
4.1.3. Integraallülitused				
a) Loogika- ja lineaarahelad / operatsioonivõimendid, nende kirjeldus ja tööpõhimõte	—	1	—	1
b) Loogika- ja lineaarahelate kirjeldus ja tööpõhimõte Operatsioonivõimendite tööpõhimõte ja kasutamine järgmistes rakendustes: integraator, diferentsiaator, pingejärgur, komparaator Operatsiooniahelate ja võimendusastmete ühendusviisid: resistiivne, mahtvuslik, induktiivne (transformatiivne), induktiivresistiivne (IR), otsene Positiivse ja negatiivse tagasiside eelised ja puudused	—	—	2	—
4.2. Trükkplaadid	—	1	2	—
Trükkplaatide kirjeldus ja kasutamine				
4.3. Servomehhanismid				
a) Arusaamine järgmistest mõistetest: avatud ja suletud ahelaga süsteemid, tagasiside, jälgimine, analoogmuundurid Järgmiste sünkroonsüsteemi komponentide/omaduste tööpõhimõte ja rakendused: selsüünid, diferentsiaatorid, juhtimine ja moment, muundurid, induktiiv- ja mahtvusandurid	—	1	—	—
b) Arusaamine järgmistest mõistetest: avatud ja suletud ahel, jälgimine, servomehhanism, analoogmuundur, mõõtemuundur, nullimine, summutamine, tagasiside, tundetusala Järgmiste sünkroonsüsteemi komponentide ehitus, tööpõhimõte ja kasutamine: selsüünid, diferentsiaatorid, juhtimine ja moment, ping- ja voolumuundurid, induktiivandurid, mahtvusandurid, sünkroonmuundurid Servomehhanismide defektid, sünkroonsignaali tagasisidestus, desünkronisatsioon.	—	—	2	—

▼ **M6**

MOODUL 5. DIGITAALTEHNIKA JA ELEKTROONILISTE MÕÕTERIISTADE SÜSTEEMID

	TASE				
	A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2	B3
5.1. Elektrooniliste mõõteriistade süsteemid	1	2	2	3	1
Tüüpiline süsteemide asetus ja elektrooniliste mõõteriistade paigutus kabiinis					
5.2. Arvusüsteemid	—	1	—	2	—
Arvusüsteemid: kahend-, kaheksand- ja kuueteistkümneksüsteem					
Oskus teisendada kümnend- ning kahend-, kaheksand- ja kuueteistkümneksüsteemi vahel					
5.3. Signaalide muundamine	—	1	—	2	—
Analoogsignaali, digitaalsignaali					
Analoogdigitaal- ja digitaalanalooomuundurid, nende tööõhimoete ja kasutamine, sisendid ja väljundid, mitmesugused piirangud					
5.4. Andmesiinid	—	2	—	2	—
Andmesiinide kasutamine õhusõiduki mõõteriistade süsteemides, sealhulgas teadmised ARINC-süsteemi ja teist tehniliste andmete kohta					
Õhusõidukite võrgusüsteemid / juhtmetega kohtvõrgu tehnoloogia Ethernet					
5.5. Loogikaahelad					
a) Tavaliste loogikalülituste tähised, tabelid ja asendusskeemid	—	2	—	2	1
Õhusõiduki süsteemides kasutatavad rakendused, skeemijoonised					
b) Loogikaskeemide tõlgendamine	—	—	—	2	—
5.6. Arvuti põhistruktuur					
a) Arvutimõisted (sh bitt, bait, tarkvara, riistvara, protsessor, integraallülitus ja mitmesugused mäluseadmed, nt muutmälu (RAM), püsikälu (ROM), programmeeritav püsikälu (PROM))	1	2	—	—	—
Arvutitehnika (mida kasutatakse õhusõidukisüsteemides)					

▼ M6

	TASE				
	A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2	B3
b) Arvutitega seotud mõisted	—	—	—	2	—
Personaalarvuti põhisoõlmede ja nende siinistis- teemide tööpõhimõte, paiknemine ning kokku- puutepunktid					
Üksik- ja mitme aadressiga käskudes sisalduv teave					
Mäluga seotud mõisted					
Tavaliste mäluseadmete tööpõhimõte					
Mitmesuguste andmesalvestussüsteemide tööpõhimõte, eelised ja puudused					
5.7. Mikroprotsessorid	—	—	—	2	—
Mikroprotsessori funktsioonid ja üldine tööpõhimõte					
Järgmiste mikroprotsessorielementide tööpõhimõte: juht- ja töötlemisseade, kell, register, aritmeeti- kaseade					
5.8. Integraallülitused	—	—	—	2	—
Kodeerimis- ja dekodeerimiseadiste tööpõhimõte ja kasutamine					
Mitmesuguste kodeerimiseadiste töötamine					
Keskmise, suure ja väga suure integratsioo- niastmega mikrolülituste kasutamine					
5.9. Multipleksimine	—	—	—	2	—
Multipleksierite ja demultipleksierite tööpõhimõte, rakendamine ja tähistamine loogikaskaemidel					
5.10. Kiudoptika	—	1	1	2	—
Kiudoptika eelised ja puudused andmete edas- tamisel võrreldes elektersidega;					
Kiudoptiline andmesiid					
Kiudoptikaga seotud mõisted					
Liidesed					
Liitmikud, juhtimisterminalid, kaugjuhtimister- minalid					
Kiudoptika kasutamine õhusõiduki süsteemides					
5.11. Elektroonilised näidikud	—	2	1	2	1
Nüüdisaegsetes õhusõidukites kasutatavate tavaliste näidikute tööpõhimõtted, sealhulgas elektron- kiiretorud, valgusdiiod- ja vedelkristallnäidikud					

▼ **M6**

	TASE				
	A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2	B3
<p>5.12. Staatilise elektrivälja suhtes tundlikud seadmed</p> <p>Elektrostaatilise laengu suhtes tundlike komponentide erikäsitsemine</p> <p>Ohtude ja võimalike kahjustuste tundmine, komponentide ja inimeste antistaatilised kaitsevahendid</p>	1	2	2	2	1
<p>5.13. Tarkvara haldamine</p> <p>Tarkvarapiirangutest arusaamine, lennukõlblikkusnõuded ja tarkvara omavolilise muudatuse võimalikud katastroofilised tagajärjed</p>	—	2	1	2	1
<p>5.14. Elektromagnetiline keskkond</p> <p>Järgmiste nähtuste mõju elektroonikasüsteemide hooldamisele:</p> <p>elektromagnetiline ühilduvus (EMC)</p> <p>elektromagnetiline häiritus (EMI)</p> <p>suure intensiivsusega kiirgusväli (HIRF)</p> <p>välk ja piksekaitse</p>	—	2	2	2	1
<p>5.15. Tüüpilised elektroonilised/digitaalsed õhusõidukisüsteemid</p> <p>Järgmiste tüüpiliste elektrooniliste/digitaalsete õhusõidukisüsteemide üldseadistus ja testimine sisseehitatud testimisseadmega.</p> <p>a) <i>Ainult B1- ja B2-kategooria puhul:</i></p> <p>ACARS-ARINC (Communication and Addressing and Reporting System): õhusõiduki side-, adresseerimis- ja ettekandesüsteem</p> <p>EICAS (Engine Indication and Crew Alerting System): mootori seisundi ja meeskonna häiresüsteem</p> <p>FBW (Fly by Wire): elektrooniline lennujuhtimissüsteem</p> <p>FMS (Flight Management System): lennukorraldussüsteem</p> <p>IRS (Inertia Reference System): inertsnavigatsioonisüsteem</p> <p>b) <i>B1-, B2- ja B3-kategooria puhul:</i></p> <p>ECAM (Electronic Centralised Aircraft Monitoring): elektrooniline õhusõiduki keskjälgimissüsteem</p> <p>EFIS (Electronic Flight Instrument System): elektrooniliste lennujuhtimismõõdikute süsteem;</p> <p>GPS (Global Positioning System): globaalne asukoha määramise süsteem</p> <p>TCAS (Traffic Alert Collision Avoidance System): liiklusest hoiatamise ja kokkupõrke vältimise süsteem</p> <p>Integreeritud modulaaravioonika</p> <p>Salongisüsteemid</p> <p>Infosüsteemid</p>	—	2	2	2	1

▼ **M6**

MOODUL 6. MATERJALID JA DETAILID

	TASE			
	A	B1	B2	B3
6.1. Õhusõidukite materjalid – rauasulamid				
a) Õhusõidukites kasutatavate tavaliste rauasulamite tehnilised andmed, omadused ja tähistused Legeeritud teraste termotöötlus ja kasutamine	1	2	1	2
b) Rauasulamite kõvaduse, tõmbetugevuse, väsimustugevuse ja löögikindluse katsetamine	—	1	1	1
6.2. Õhusõidukite materjalid – muud (peale rauasulamite)				
a) Õhusõidukites kasutatavate tavaliste mitterauasulamite tehnilised andmed, omadused ja tähistused Mitterauasulamite termotöötlus ja kasutamine	1	2	1	2
b) Mitterauasulamite kõvaduse, tõmbetugevuse, väsimustugevuse ja löögikindluse katsetamine	—	1	1	1
6.3. Õhusõidukite materjalid – komposiitmaterjalid ja mittemetallid				
<i>6.3.1. Komposiitmaterjalid ja mittemetallid, välja arvatud puit ja riie</i>				
a) Õhusõidukites kasutatavate tavaliste komposiitmaterjalide ja mittemetallide (välja arvatud puit) tehnilised andmed, omadused ja tähistused Tihendusained ja sideained	1	2	2	2
b) Komposiitmaterjalide ja mittemetallide defektide/kulumise tuvastamine Komposiitmaterjalide ja mittemetallide parandamine	1	2	—	2
<i>6.3.2. Puitkonstruktsioonid</i>	1	2	—	2
Puitplaaneri konstruktsiooni ehitusmeetodid				
Lennukites kasutatavate puidu- ja liimiliikide tehnilised andmed, omadused ja liigid				
Puitkonstruktsiooni konserveerimine ja hooldamine				
Puidu ja puitkonstruktsioonide defektide liigid				
Puitkonstruktsiooni defektide avastamine				
Puitkonstruktsiooni parandamine				

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
6.3.3. <i>Riidest pealustus</i>	1	2	—	2
Lennukites kasutatavate riide tehnilised andmed, omadused ja liigid				
Riide kontrollimise viisid				
Riidedefektide liigid				
Riidest pealustuse parandamine				
6.4. Korrosioon				
a) Keemiline olemus	1	1	1	1
Galvaaniline, mikrobioloogiline, pinge- korrosioon				
b) Korrosiooni liigid ja nende tunnused	2	3	2	2
Korrosiooni tekkepõhjused				
Materjalide liigid ja nende korrosioonikindlus				
6.5. Kinnitusvahendid				
6.5.1. <i>Keermesliited</i>	2	2	2	2
Kruvide tüübid ja tähistus				
Õhusõidukites kasutatavate keermete kuju, mõõtmed ja tolerantsid				
Keermete mõõtmine				
6.5.2. <i>Poldid, tikkpoldid ja kruvid</i>	2	2	2	2
Poltide tüübid: õhusõidukite poltide tehnilised andmed ja tähistus, rahvusvahelised standardid				
Mutrid: iselukustuvad, ankurdusmutrid, standard- tüübid				
Metallikruvid: õhusõidukites kasutatavate metallik- ruvide tehnilised andmed				
Tikkpoldid: tüübid ja kasutamine, paigaldamine ja eemaldamine				
Isekeermestavad kruvid, tüüblid				
6.5.3. <i>Lukustusseadmed</i>	2	2	2	2
Painduvad lukustusseibid, vedruseibid, ketilukud, splindid, kontramutrid, traatlukustus, kiiravatavad klambrid, tihvtid, lukustusrõngad, vedrurõngad, lõhised				
6.5.4. <i>Õhusõidukite needid</i>	1	2	1	2
Tavaliste ja pimeneetide tüübid: tehnilised andmed ja tähistus, termotöötlus				

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
6.6. Torud ja liitmikud				
a) Õhusõidukites kasutatavate jäikade torude ja voolikute ning nende liitmike tähistus ja tüübid	2	2	2	2
b) Õhusõidukite hüdraulika-, kütuse-, õli-, suruõhu- ja õhusüsteemide torude standardliitmikud	2	2	1	2
6.7. Vedrud	—	2	1	1
Vedrude tüübid, materjalid, omadused ja kasutamine				
6.8. Laagrid	1	2	2	1
Laagrite otstarve, koormused, materjal, ehitus				
Laagrite tüübid ja kasutamine				
6.9. Jõuülekanded	1	2	2	1
Ülekannete tüübid ja kasutamine				
Ülekandearvud, aeglustavad ja kiirendavad ülekanded, veetavad ja vedavad hammasrattad, pingutusrattad, hambumine				
Rihmad ja rihmarattad, ketid ja ketirattad				
6.10. Juhtimistrossid	1	2	1	2
Trosside tüübid				
Otsakud, pingutid ja kompensatsiooniseadised				
Plokirattad ja trossisüsteemi komponendid				
Kõritrossid				
Õhusõidukite paindjuhtimissüsteemid				
6.11. Elektri kaablid ja ühendused	1	2	2	2
Kaablite tüübid, ehitus ja omadused				
Kõrgpinge- ja koaksiaalkaablid				
Kaablite jätkamine				
Ühenduste tüübid, kontaktihvtid, pistikud, pistikupesad, isolaatorid, nimipinge ja -voolud, ühendamine, tähistamine				

▼ **M6**

MOODUL 7A. TAVALISED HOOLDUSTÖÖD

Märkus: seda moodulit ei kohaldata B3-kategooria suhtes. B3-kategooriaga seotud asjaomased ained on loetletud moodulis 7B.

	TASE		
	A	B1	B2
7.1. Ohutusnõuded õhusõidukis ja töökojas	3	3	3
Ohutusnõuded, sh ohutusnõuded töötamisel elektri, gaaside (eriti hapniku), õlide ja kemikaalidega			
Samuti meetmed tulekahju või muu õnnetuse korral, kui sellega kaasneb vähemalt üks eespoolnimetatud ohutegur, kaasa arvatud tulekustutusvahendite tundmine			
7.2. Töökorraldus töökojas	3	3	3
Töövahendite hooldamine ja kontrollimine, toormaterjalide kasutamine			
Mõõtmed, lubatud piirmäärad ja tolerantsid, töövaliteedi standardid			
Tööriistade ja varustuse kalibreerimine, kalibreerimisstandardid			
7.3. Tööriistad	3	3	3
Tavalised käsitööriistad			
Tavalised elektritööriistad			
Täppismõõtevahendite tööpõhimõte ja kasutamine			
Määrimisseadmed ja -meetodid			
Elektrilised üldtestrid, nende tööpõhimõte ja kasutamine			
7.4. Üldotstarbelised avioonika testseadmed	—	2	3
Üldotstarbeliste avioonika testseadmete tööpõhimõte ja kasutamine			
7.5. Tehnilised joonised, skeemid ja normdokumendid	1	2	2
Jooniste ja skeemide tüübid, nende tähised, mõõtmed, tolerantsid ja projektsioonid			
Joonise kirjanurga andmed			
Mikrofilm, mikrokaart ja arvutipresentatsioonid			
Ameerika Lennutranspordiassootsiooni (Air Transport Association of America — ATA) spetsifikatsioon 100			

▼ **M6**

	TASE		
	A	B1	B2
Lennunduse ja muud kehtivad standardid, kaasa arvatud ISO, AN, MS, NAS ja MIL;			
elektrilised ühendusskeemid ja skeemdiagrammid			
7.6. Istud ja lõtkud	1	2	1
Puuride läbimõõdud, istude liigid			
Ühtne istude ja lõtkude süsteem			
Õhusõidukite ja mootorite istude ja lõtkude skeem			
Painde, väände ja kulumise piirväärtused			
Võllide, laagrite ja muude osade kontrollimise standardmeetodid			
7.7. Õhusõiduki elektriühendused (Electrical Wiring Interconnection System – EWIS)	1	3	3
Juhtivus, isoleerimis- ja liitetehnikad ja katsetamine			
Juhtmete kinnituspresside kasutamine: käsi- ja hüdraulilised seadised			
Pressühenduste katsetamine			
Ühendusklemmi eemaldamine ja paigaldamine			
Koaksiaalkaablid: testimine ja ohutusnõuded paigaldamisel			
Juhtmetüübid, nende kontrollimise kriteeriumid ja vigastustolerants			
Juhtmete kaitsetehnikad: kaablid/juhtmekimbud ja nende kaitse, kaabliklemmid, kaabli kaitseümbrised, sealhulgas termokahanevad isolatsioonid või termorüüž			
EWIS-süsteemide paigaldamise, kontrollimise, parandamise, hoolduse ja puhtuse standardid			
7.8. Neetimine	1	2	—
Neetliited, neetide vahekaugus ja samm			
Neetimisvahendid ja lehtmaterjali lohkude venitamise vahendid			
Neetliidete kontrollimine			
7.9. Torud ja voolikud	1	2	—
Õhusõidukite torude painutamine ja väljundavade laiendamine			
Õhusõidukite torude ja voolikute katsetamine ning kontrollimine			

▼ **M6**

	TASE		
	A	B1	B2
Torude paigaldamine ja kohalekinnitamine			
7.10. Vedrud	1	2	—
Vedrude kontrollimine ja testimine			
7.11. Laagrid	1	2	—
Laagrite katsetamine, puhastamine ja kontrollimine			
Laagrite määrimisnõuded			
Laagrite defektid ja nende tekkepõhjused			
7.12. Jõuilekanded	1	2	—
Hammasrataste ja hambumislõtku kontrollimine			
Rihmade ja rihmarataste ning kettide ja ketirataste kontrollimine			
Kruvitungraudade, kangseadiste ja tõukurtõmbevar-rassüsteemide kontrollimine			
7.13. Juhtimistrossid	1	2	—
Otsakute paigalestantsimine			
Juhtimistrosside kontrollimine ja testimine			
Kõritrossid; õhusõidukite paindjuhtimissüsteemid			
7.14. Materjalide töötlemine			
7.14.1. <i>Lehtmetail</i>	—	2	—
Lubatud painde määra arvutamine ja märkimine			
Lehtmetaili töötlemine, sh painutamine ja vormimine			
Lehtmetailist detailide kontrollimine			
7.14.2. <i>Komposiitmaterjalid ja mittemetailid</i>	—	2	—
Liimimisvõtted			
Keskkonnatingimused			
Kontrollimise viisid			
7.15. Keevitamine, kõva- ja pehmejoodisega jootmine ning liimimine			
a) Pehmejoodisega jootmise viisid; pehmejoodisliidete kontrollimine	—	2	2

▼ **M6**

	TASE		
	A	B1	B2
b) Keevitusmeetodid ja kõvajoodisega jootmise viisid Keevisliidete ja kõvajoodisliidete kontrollimine Liimimismeetodid ja liimliidete kontrollimine	—	2	—
7.16. Õhusõiduki kaal ja tasakaal			
a) Raskuskeskme/tasakaalupiirangute arvutamine: asjakohaste dokumentide kasutamine	—	2	2
b) Õhusõiduki ettevalmistamine kaalumiseks Õhusõiduki kaalumine	—	2	—
7.17. Õhusõiduki käitlemine ja hoidmine	2	2	2
Õhusõiduki ruleerimine/pukseerimine ja sellega seotud ohutusnõuded			
Õhusõiduki tõstmine, tõkistamine, paigalekinnitamine ja sellega seotud ohutusnõuded			
Õhusõidukite parkimismeetodid			
Kütuse tankimine ja paakide kütusest tühjendamine			
Jäätõrje ja jäätumisvastane töötlus			
Maapealsed elektri-, hüdraulika- ja suruõhusüsteemid			
Keskkonnatingimuste mõju õhusõiduki teenindamisele ja käitamisele			
7.18. Õhusõiduki lahtivõtmise, ülevaatuse, remondi ja kokkupaneku võtted			
a) Defektide tüübid ja visuaalse ülevaatuse viisid Korrosiooni eemaldamine, korrosiooniseisundi hindamine ja korrosioonitõrje uuendamine	2	3	3
b) Üldised remondimeetodid, konstruktsioonielementide remondi käsiraamat (Structural Repair Manual) Materjalide vananemise, väsimise ja korrosioonitõrje programmid	—	2	—
c) Mittepurustava kontrollimise võtted, kaasa arvatud läbitungiv, radiograafia-, pöörisvool-, ultraheli- ja endoskoopiameetod	—	2	1

▼ **M6**

	TASE		
	A	B1	B2
d) Seadmete lahtimonteerimise ja koostamise võtted	2	2	2
e) Vigade leidmine	—	2	2
7.19. Erakorralised juhtumid			
a) Ülevaatus pärast piksetabamust või suure intensiivsusega kiirgusvälja (HIRF) läbimist	2	2	2
b) Ülevaatus pärast erakorralisi juhtumeid, nt rasket maandumist või turbulentsi sattumist	2	2	—
7.20. Hooldustööde tegemine	1	2	2
Hooldustööde planeerimine			
Muudatustööde tegemine			
Hoiustamine			
Hooldustöendite väljaandmine			
Seos hooldustööde ja õhusõiduki kasutamise vahel			
Hooldustööde kontrollimine / kvaliteedi kontrollimine / kvaliteedi tagamine			
Täiendavad hooldustööd			
Piiratud kasutuseaga komponentide kontrollimine			

MOODUL 7B. HOOLDUSTÖÖD

Märkus: selles moodulis käsitletakse B3-kategooriasse kuuluvate lennukitega seotud tehnoloogiat.

	TASE
	B3
7.1. Ohutusnõuded õhusõidukis ja töökojas	3
Ohutusnõuded, sh ohutusnõuded töötamisel elektri, gaaside (eriti hapniku), õlide ja kemikaalidega	
Samuti meetmed tulekahju või muu õnnetuse korral, kui sellega kaasneb vähemalt üks eespool nimetatud ohutegur, kaasa arvatud tulekustutusvahendite tundmine	
7.2. Töökorraldus töökojas	3
Töövahendite hooldamine ja kontrollimine, toormaterjalide kasutamine	
Mõõtmed, lubatud piirmäärad ja tolerantsid, töö kvaliteedi standardid	
Tööriistade ja varustuse kalibreerimine, kalibreerimisstandardid	

▼ **M6**

	TASE
	B3
7.3. Tööriistad	3
Tavalised käsitööriistad	
Tavalised elektritööriistad	
Täppismõõtevahendite tööpõhimõte ja kasutamine	
Määrimisseadmed ja -meetodid	
Elektrilised üldtestrid, nende tööpõhimõte ja kasutamine	
7.4. Üldotstarbelised avioonika testseadmed	—
Üldotstarbeliste avioonika testseadmete tööpõhimõte ja kasutamine	
7.5. Tehnilised joonised, skeemid ja normdokumendid	2
Jooniste ja skeemide tüübid, nende tähised, mõõtmed, tolerantsid ja projektsioonid	
Joonise kirjanurga andmed	
Mikrofilm, mikrokaart ja arvutipresentatsioonid	
Ameerika Lennutranspordiassootsiatsiooni (Air Transport Association of America — ATA) spetsifikatsioon 100	
Lennundusstandardid ja muud kehtivad standardid, kaasa arvatud ISO, AN, MS, NAS ja MIL	
Elektrilised ühendusskeemid ja skeemdiagrammid	
7.6. Istud ja lõtkud	2
Puuride läbimõõdud, istude liigid	
Ühtne istude ja lõtkude süsteem	
Õhusõidukite ja mootorite istude ja lõtkude skeem	
Painde, väände ja kulumise piirväärtused	
Võllide, laagrite ja muude osade kontrollimise standardmeetodid	
7.7. Elektriikaablid ja ühendused	2
Juhtivus, isoleerimis- ja liitetehnikad ja katsetamine	
Juhtmete kinnituspresse kasutamine: käsi- ja hüdraulilised seadised	
Pressühenduste katsetamine	
Ühendusklemmi eemaldamine ja paigaldamine	
Koaksiaalkaablid: testimine ja ohutusnõuded paigaldamisel	
Juhtmete kaitsetehnikad: kaablid/juhtmekimbud ja nende kaitse, kaabliklemmid, kaabli kaitseümbrised, sealhulgas termokahanevad isolatsioonid või termoruüž	

▼ **M6**

	TASE
	B3
7.8. Neetimine	2
Neetliited, neetide vahekaugus ja samm	
Neetimisvahendid ja lehtmaterjali lohkude venitamise vahendid	
Neetliidete kontrollimine	
7.9. Torud ja voolikud	2
Õhusõidukite torude painutamine ja väljundavade laiendamine	
Õhusõidukite torude ja voolikute katsetamine ning kontrollimine	
Torude paigaldamine ja kohalekinnitamine	
7.10. Vedrud	1
Vedrude kontrollimine ja testimine	
7.11. Laagrid	2
Laagrite katsetamine, puhastamine ja kontrollimine	
Laagrite määrimisnõuded	
Laagrite defektid ja nende tekkepõhjused	
7.12. Jõuilekanded	2
Hammasrataste ja hambumislõtku kontrollimine	
Rihmade ja rihmarataste ning kettide ja ketirataste kontrollimine	
Kruvitungraudade, kangseadiste ja tõukurtõmbevarrassüsteemide kontrollimine	
7.13. Juhtimistrossid	2
Otsakute paigalestantsimine	
Juhtimistrosside kontrollimine ja testimine	
Kõritrossid; õhusõidukite paindjuhtimissüsteemid	
7.14. Materjalide töötlemine	
7.14.1. Lehtmetsall	2
Lubatud painde määra arvutamine ja märkimine	
Lehtmetsalli töötlemine, sh painutamine ja vormimine	
Lehtmetsallist detailide kontrollimine	
7.14.2. Komposiitmaterjalid ja mitte-metsallid	2
Liimimisvõtted	
Keskkonnatingimused	
Kontrollimise viisid	

▼ M6

	TASE
	B3
7.15. Keevitamine, kõva- ja pehmejoodisega jootmine ning liimimine	
a) Pehmejoodisega jootmise viisid; pehmejoodisliidete kontrollimine	2
b) Keevitusmeetodid ja kõvajoodisega jootmise viisid Keevisliidete ja kõvajoodisliidete kontrollimine Liimimismeetodid ja liimliidete kontrollimine	2
7.16. Õhusõiduki kaal ja tasakaal	
a) Raskuskeskme/tasakaalupiirangute arvutamine: asjakohaste dokumentide kasutamine	2
b) Õhusõiduki ettevalmistamine kaalumiseks Õhusõiduki kaalumine	2
7.17. Õhusõiduki käitlemine ja hoidmine	2
Õhusõiduki ruleerimine/pukseerimine ja sellega seotud ohutusnõuded	
Õhusõiduki tõstmine, tõkistamine, paigalekinnitamine ja sellega seotud ohutusnõuded	
Õhusõidukite parkimismeetodid	
Kütuse tankimine ja paakide kütusest tühjendamine	
Jäätõrje ja jäätumisvastane töötlus	
Maapealsed elektri-, hüdraulika- ja suruõhusüsteemid	
Keskonnatingimuste mõju õhusõiduki teenindamisele ja käitamisele	
7.18. Õhusõiduki lahtivõtmise, ülevaatus, remondi ja kokkupaneku võtted	
a) Defektide tüübid ja visuaalse ülevaatus viisid Korrosiooni eemaldamine, korrosiooniseisundi hindamine ja korrosioonitõrje uuendamine	3
b) Üldised remondimeetodid, konstruktsioonelementide remondi käsiraamat (Structural Repair Manual) Materjalide vananemise, väsimise ja korrosioonitõrje programmid	2
c) Mittepurustava kontrollimise võtted, kaasa arvatud läbitungiv, radiograafia-, pöörisvool-, ultraheli- ja endoskoopiameetod	2
d) Seadmete lahtimonteerimise ja koostamise võtted	2
e) Vigade leidmine	2
7.19. Erakorralised juhtumid	
a) Ülevaatus pärast piksetabamust või suure intensiivsusega kiirgusvälja (HIRF) läbimist	2
b) Ülevaatus pärast erakorralisi juhtumeid, nt rasket maandumist või turbulentsi sattumist	2

▼ **M6**

	TASE
	B3
7.20. Hooldustööde tegemine	2
Hooldustööde planeerimine	
Muudatustööde tegemine	
Hoiustamine	
Hooldustööde väljaandmine	
Seos hooldustööde ja õhusõiduki kasutamise vahel	
Hooldustööde kontrollimine / kvaliteedi kontrollimine / kvaliteedi tagamine	
Täiendavad hooldustööd	
Piiratud kasutusega komponentide kontrollimine	

MOODUL 8. AERODÜNAAMIKA ALUSED

	TASE			
	A	B1	B2	B3
8.1. Atmosfäärifüüsika	1	2	2	1
Rahvusvaheline standardatmosfäär (ISA), selle rakendamine aerodünaamikas				
8.2. Aerodünaamika	1	2	2	1
Õhuvool ümber tahke keha				
Piirkiht, laminaarne ja turbulentsne vool, vaba vool, õhuvoolu suhteline liikumine, õhuvoolu üles- või allasuune, keerisjälg, õhuvoolu seiskumus				
Mõisted: tiivaprofiili kumerus, kõõl, keskmine aerodünaamiline kõõl, profiili aerodünaamiline takistus, induktiivtakistus, kohtumisnurk, rõhukese, tiiva asetuse suhte positiivne ja negatiivne vääne, suhteline paksus, tiiva kuju ja saleduse suhe				
Tõmme, raskusjõud, aerodünaamiline resultantjõud				
Aerodünaamilise takistuse ja tõstejõu tekkimine: kohtumisnurk, tõstejõutegur, õhutakistustegur, polaarkõver, varisemine				
Aerodünaamilise kandepinna saastumine, sealhulgas jää, lume või härmatisega				
8.3. Lennuteooria	1	2	2	1
Tõstejõu, raskusjõu, tõmbe ja aerodünaamilise takistuse seosed				
Planeerimissuhe				
Lennu stabiilne osa, selle lennutehnilised parameetrid				

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
Pööranguteooria				
Tiiva koormusteguri mõju: õhusõiduki varisemine, lennurežiimist ja õhusõiduki ehitusest lähtuvad piirangud				
Aerodünaamilise tõstejõu suurendamine				
8.4. Lennu stabiilsus ja dünaamika	1	2	2	1
Pikipüsivus, põikpüsivus ja teekonnapüsivus (aktiivne ja passiivne)				

MOODUL 9A. INIMFAKTORID

Märkus: käesolevat moodulit ei kohaldata B3-kategooria suhtes. B3-kategooriaga seotud asjaomased ained on loetletud moodulis 9B.

	TASE		
	A	B1	B2
9.1. Üldist	1	2	2
Inimfaktori arvestamise vajalikkus			
Inimfaktorist / inimlikust eksimusest tulenevad juhtumid			
„Murphy seadus”			
9.2. CRM põhimõtted ja eesmärgid	1	2	2
Nägemine			
Kuulmine			
Teabe vastuvõtmise ja töötlemise võime			
Tähelepanu ja taju			
Mälu			
Klaustrofoobia ja füüsiline ligipääs			
9.3. Sotsiaalsühholoogia	1	1	1
Vastutus: isiklik ja rühma			
Motiveeritus ja motivatsiooni kadumine			
Töökaaslaste mõju			
Kultuuriküsimused			
Meeskonnatöö			
Juhtimine, järelevalve ja juhtimisoskused			

▼ **M6**

	TASE		
	A	B1	B2
9.4. Töövõimet mõjutavad tegurid	2	2	2
Tervis			
Stress: koduse olukorraga ja tööga seotud			
Ajanappus ja töö lõpptähtajad			
Töökoormus: üle- või alakoormatus			
Magamatus ja väsimus, vahetustega tööaeg			
Alkoholi ja ravimite liigtarvitamine			
9.5. Füüsiline töökeskkond	1	1	1
Müra ja gaasid			
Valgustus			
Töökoha mikrokliima ja temperatuur			
Liikumine ja vibratsioon			
Töökeskkond			
9.6. Tööülesanded	1	1	1
Füüsiline töö			
Korduvad tööoperatsioonid			
Visuaalne ülevaatus			
Kompleksed süsteemid			
9.7. Suhtlemine	2	2	2
Meeskonnasisene ja meeskondadevaheline			
Töö jäädvustamine ja dokumenteerimine			
Kursisolek, ajakohasus			
Teabelevi			
9.8. Inimlik eksimus	1	2	2
Eksimuste mudelid ja teooriad			
Tüüpilised eksimused hoolduses			
Eksimuste (st õnnetuste) tagajärjed			
Eksimuste vältimine ja toimetulek nendega			
9.9. Ohud töökohal	1	2	2
Ohutegurite tuvastamine ja vältimine			
Tegutsemine hädaolukordades			

▼ **M6**

MOODUL 9B. INIMFAKTORID

Märkus: selles moodulis käsitletakse B3-kategooria loomanike vähem keerukat hoolduskeskkonda.

	TASE
	B3
9.1. Üldist	2
Inimfaktori arvestamise vajalikkus	
Inimfaktorist / inimlikust eksimusest tulenevad juhtumid	
„Murphy seadus”	
9.2. Inimvõimed ja nende piirid	2
Nägemine	
Kuulmine	
Teabe vastuvõtmise ja töötlemise võime	
Tähelepanu ja taju	
Mälu	
Klaustrofoobia ja füüsiline ligipääs	
9.3. Sotsiaalpsühholoogia	1
Vastutus: isiklik ja rühmavastutus	
Motiveeritus ja motivatsiooni kadumine	
Töökaaslaste mõju	
Kultuuriküsimused	
Meeskonnatöö	
Juhtimine, järelevalve ja juhtimisoskused	
9.4. Töövõimet mõjutavad tegurid	2
Tervis	
Stress: koduse olukorraga ja tööga seotud stress	
Ajanappus ja töö lõpptähtajad	
Töökoormus: üle- või alakoormatus	
Magamatus ja väsimus, vahetustega tööaeg	
Alkoholi ja ravimite liigtarvitamine, uimastite tarvitamine	
9.5. Füüsiline töökeskkond	1
Müra ja gaasid	
Valgustus	
Töökoha mikrokliima ja temperatuur	
Liikumine ja vibratsioon	

▼ **M6**

	TASE
	B3
Töökeskond	
9.6. Tööülesanded	1
Füüsiline töö	
Korduvad tööoperatsioonid	
Visuaalne ülevaatus	
Kompleksed süsteemid	
9.7. Suhtlemine	2
Meeskonnasisene ja meeskondadevaheline suhtlemine	
Töö jäädvustamine ja dokumenteerimine	
Kursisolek, ajakohasus	
Teabelevi	
9.8. Inimlik eksimused	2
Eksimuste mudelid ja teooriad	
Tüüpilised eksimused hoolduses	
Eksimuste (st õnnetuste) tagajärjed	
Eksimuste vältimine ja nendega toimetulek	
9.9. Ohud töökohal	2
Ohutegurite tuvastamine ja vältimine	
Tegutsemine hädaolukordades	

MOODUL 10. LENNUNDUSALASED ÕIGUSAKTID

	TASE			
	A	B1	B2	B3
10.1. Õigusraamistik	1	1	1	1
Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni roll				
Euroopa Komisjoni roll				
Euroopa Lennundusohutusameti roll				
Liikmesriikide ja riiklike lennuametite roll				
Määrus (EÜ) nr 216/2008 ja selle rakenduseeskirjad määrustes (EÜ) nr 1702/2003 ja (EÜ) nr 2042/2003				
Seosed erinevate lisade (osade), näiteks 21. osa, M osa, 145. osa, 66. osa, 147. osa ja EL-OPSi vahel				

▼ **M6**

	TASE			
	A	B1	B2	B3
10.2. Volitatud lennundustehnilised töötajad – Hooldus	2	2	2	2
66. osa nõuete üksikasjalik tundmine				
10.3. Sertifitseeritud hooldusorganisatsioonid	2	2	2	2
145. osa ja M osa F alajao nõuete üksikasjalik tundmine				
10.4. Lennutegevus	1	1	1	1
EU-OPSi nõuete üldine tundmine				
Lennuettevõtjate sertifitseerimine				
Lennuettevõtjate kohustused, eelkõige jätkuva lennukõlblikkuse ja hooldusega seotud kohustused				
Hooldusprogramm				
Muudatuste loetelu (MEL) / miinimumvarustuse loetelu (CDL)				
Dokumendid, mis peavad pardal olema				
Õhusõidukite sildid (tähistused)				
10.5. Teatavate õhusõidukite, osade ja seadmete sertifitseerimine				
a) <i>Üldist</i>	—	1	1	1
21. osa ja EASA sertifitseerimistingimuste CS-23, 25, 27, 29 nõuete üldine tundmine.				
b) <i>Dokumentatsioon</i>	—	2	2	2
Lennukõlblikkussertifikaat; piirangutega lennukõlblikkussertifikaadid ja lennuluba				
Registreerimissertifikaat				
Mürasertifikaat				
Kaalumisplaan (Weight Schedule)				
Raadioluba ja -sertifikaat (Radio Station Licence and Approval)				
10.6. Jätkuv lennukõlblikkus	2	2	2	2
21. osas sätestatud jätkuvat lennukõlblikkust käsitlevate sätete üksikasjalik tundmine				
M osa nõuete üksikasjalik tundmine				

▼ M6

	TASE			
	A	B1	B2	B3
10.7. Riiklikud ja rahvusvahelised nõuded (kui neid ei asenda vastavad ELi nõuded)				
a) Hooldusprogrammid, hoolduskontrollid ja ülevaatused Lennukõlblikkuseeskirjad Hooldusbülletäänid, tootja hooldusteave Muudatus- ja remonditööd Hooldustööde dokumentatsioon: hoolduskäsiraamatud, konstruktsioonelementide remondi käsiraamat (Structural Repair Manual), varuosade illustreeritud kataloog jms	1	2	2	2
<i>Ainult A- kuni B2-kategooria lubade puhul</i> Õhusõidukitüübi tootja minimaalvarustuse loetelu (MMEL), minimaalvarustuse loetelu (MEL), väljalennu kõrvalekallete loetelud (Dispatch Deviation Lists)				
b) Jätkuv lennukõlblikkus Minimaalvarustusega seotud nõuded – katse-lennud	—	1	1	1
<i>Ainult B1- ja B2-kategooria lubade puhul</i> Kahe turbiinmootoriga lennukite lennud suurendatud kaugustele (ETOPS), hooldus- ja väljalennunõuded Nõuded lendamiseks erinevates ilmasikutingimustes, õhusõidukite käitamine II ja III kategooria kohaselt				

MOODUL 11A. TURBIINMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

	TASE	
	A1	B1.1
11.1. Lennuteooria		
11.1.1. <i>Lennuki aerodünaamika ja juhtimisseadmed</i> Lennuki juhtpindade kasutamine ja nende toime: — pööramine ümber pikitelje (x): kaldtüürid ja spoilerid — pööramine ümber põiktelje (y): kõrgustüürid, tüürstabilisaatorid, juhitavad stabilisaatorid ning partlennukid — pööramine ümber vertikaaltelje (z), pöördetüüri piirikud Lennuki juhtimine elevoonidega, V-kiilu pöörde kõrgustüüridega Tiiva tõstejõudu suurendavad seadised, mittereguleeritavad pilud, eestiivad, tagatiivad, kaldtüürtagatiivad Vajaduse korral õhutakistust suurendavad seadised, spoilerid, tõstejõu hõlvitid, pidurdusklapid Tiiva aerodünaamiliste ribide ja tiiva astmelise esiserva toime Õhuvoolu juhtimine tiiva piirkihil: turbulisaatorite, varisemist takistavate abinõude kasutamine või tiiva esiserva mehhaniseerimine	1	2

▼ **M6**

	TASE	
	A1	B1.1
Trimmerite, tüürpindu tasakaalustavate kompensatorite ja antikompensaatorite, servotrimmerite, vedru- ja masskompensaatorite, juhtpindade kaldenurga ja aerodünaamiliste kompensatsiooniseksioonide kasutamine ja toime		
11.1.2. <i>Lendamise suurtel kiirustel</i>	1	2
Lend helikiirusel, lend eelhelikiirusel, lend helikiirusele lähedasel kiirusel, lend ülehelikiirusel		
Machi arv, kriitiline Machi arv, lennukiosade rõhulaine tekitatud võnkumine, lööklaine, aerodünaamiline kuumenemine, ristlõike pindala-reegel		
Kiire õhusõiduki mootori õhu sisselaskes õhu voolamist mõjutavad tegurid		
Positiivse noolsusega tiiva eelisomadused kriitilise Machi arvuga lennul		
11.2. Plaani konstruktsioon – üldised põhimõtted		
a) Konstruktsiooni tugevusele esitatavad lennukõlblikkusnõuded	2	2
Konstruktsioonelementide liigitus, esma-, teise- ja kolmandajärgulised		
Veakindlus, ohutu kasutusiga, lubatavad kahjustused		
Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed		
Mehaaniline pingeline (deformatsioonid, painded, surved, lõiked, väänded, tõmme, ringpinge, väsimus)		
Drenaaž ja ventilatsioon		
Süsteemide paigaldamise nõuded		
Piksekaitse nõuded		
Õhusõiduki sidumine		
b) Järgmiste komponentide valmistusviisid: kandva väliskattega kere, piki-liistud, pikitalad, vaheseinad, raamid, tugevdused, toed, kinnitussõlmed, põiktalad, põrandad, jäikus- ja tugevuselemendid, väliskatte kinnitussõlmed, korrosioonitõrje, tiiva, sabaosa ja mootori kinnitussõlmed ning lisaseadmed	1	2
Konstruktsiooni koostevõtted: neetimine, keermesliited, liimimine		
Pinnakaitseviisid: nt kroonimine, anodeerimine, värvkatted		
Pindade puhastamine		
Plaani sümmeetria: joondamisviisid ja sümmeetrisuse kontrollimine		
11.3. Õhusõiduki konstruktsioon – lennukid		
11.3.1. <i>Lennukikere (ATA 52/53/56)</i>	1	2
Kere ehitus ja selle hermetiseerimine		
Tiib, stabilisaator, püloon ja telik, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed		
Istmete paigaldus ja veoste paigaldamine laadimisel		
Uksed ja varuväljapääsud: ehitus, mehhanismid, töötamine ja ohutusseadmed		
Akende ja esiklaasi ehitus ja mehhanismid		

▼ **M6**

	TASE	
	A1	B1.1
11.3.2. <i>Tiivad (ATA 57)</i>	1	2
Ehitus		
Kütusepaagid		
Telik, püloolid, juhtpinnad ja tiiva aerodünaamilist väärtust suurendavad seadised, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed		
11.3.3. <i>Stabilisaatorid (ATA 55)</i>	1	2
Ehitus		
Juhtpinna kinnitus		
11.3.4. <i>Juhtpinnad (ATA 55/57)</i>	1	2
Ehitus ja kinnitus		
Tasakaalustamine – mass- ja aerodünaamiline kompensatsioon		
11.3.5. <i>Gondlid/püloolid (ATA 54)</i>	1	2
Gondlid/püloolid:		
— ehitus		
— tulekindlad seinad		
— mootoriraamid		
11.4. Kliimaseadmed ja salongi hermetiseerimine (ATA 21)		
11.4.1. <i>Õhu juurdevool</i>	1	2
Õhu juurdevoolu allikad, sh juurdevool mootorist, abijõuseadmest (APU) või maapealsest suruõhutoitest		
11.4.2. <i>Kliimaseadmed</i>	1	3
Kliimaseadmesüsteemid		
Õhu ja auru regenererimise seadmed		
Jaotussüsteemid		
Õhuvoolu, temperatuuri ja niiskuse reguleerimise süsteem		
11.4.3. <i>Hermetiseerimine</i>	1	3
Hermetiseerimissüsteemid		
Juhtimine ja näidikud, sh juht- ja kaitseventiilid		
Salongi ülerõhu regulaatorid		
11.4.4. <i>Ohutus- ja hoiatusseadmed</i>	1	3
Kaitse- ja hoiatusseadmed		

▼ **M6**

	TASE	
	A1	B1.1
11.5. Mõõdikud ja avioonikasüsteemid		
11.5.1. <i>Mõõdikusüsteemid (ATA 31)</i>	1	2
Pitot' toru rõhku kasutavad mõõturid: baromeetiline kõrgusmõõtur, õhkkiiruse näidik, vertikaalkiiruse näidik		
Güroskoopilised mõõdikud: aviohorisont, güroaviohorisont, kursinäidik, horisontaalasendi näidik, pöörangu- ja libisemisnäidik, pöörangukoordinaator		
Kompassid: magnetkompass, distantslugemiga kompass		
Kohtumisnurga näidik, varisemisohu signalisatsioonisüsteemid		
Kuvarkabiin		
Muud õhusõidukisüsteemi mõõturid		
11.5.2. <i>Avioonikasüsteemid</i>	1	1
Süsteemi koostamise põhialused ja töö:		
— automaatne piloteerimine (ATA 22),		
— sidevahendid (ATA 23),		
— navigatsioonisüsteemid (ATA 34)		
11.6. Elektrisüsteemid (ATA 24)	1	3
Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine		
Alalisvoolu genereerimine		
Vahelduvvoolu genereerimine		
Avariivoolu genereerimine		
Pinge reguleerimine		
Vahendid, muundurid, alaldid		
Vahendid, muundurid, alaldid		
Kaitsmed		
Elektritoide pardavalisest vooluallikast / maapealsest toitevõrgust		
11.7. Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)		
a) Avariipäästevarustusele esitatavad nõuded	2	2
Istmed, rihmad ja turvavööd		
b) Salongi planeering	1	1
Varustuse paigaldamise skeem		
Sisustuse paigaldamise skeem		
Reisijatesalongi meelelahutusseadmed		
Lennukikambüüsi paigaldus		
Veose käitlemise ja kinnitamise varustus		
Lennukitrepid		

▼ **M6**

	TASE	
	A1	B1.1
11.8. Tulekaitse (ATA 26)	1	3
a) Tulekahju- ja suitsusignalisatsiooni- ning häiresüsteemid		
Tulekustutussüsteemid		
Süsteemide testimine		
b) Käsitulekustutusvahendid	1	1
11.9. Lennujuhtimisseadmed (ATA 27)	1	3
Esmased juhtimisseadmed: kaldtüürid, kõrgüstüürid, pöördetüürid, spoilerid		
Trimmeerimine		
Toimiva koormuse reguleerimine		
Tõstejõudu suurendavad seadmed		
Tõstejõu vähendamine, pidurdusklapid		
Süsteemide kasutamine: käsitsijuhtimissüsteemid, hüdro-, pneumo-, elektri-, elektroonilised juhtimissüsteemid		
Kunstlik juhisetunnetus, lengerdussummuti, Machi arvu järgiv trimmer, pöördetüüri piirik, tüüride lukustus		
Juhtpindade tasakaalustamine ja seadistus		
Varisemisvastane kaitsesüsteem/hoiatussüsteem		
11.10. Kütusesüsteemid (ATA 28)	1	3
Süsteemi üldskeem		
Kütusepaagid		
Toitesüsteemid		
Kütuse väljalaskmine avariolukorras, ventilatsioon ja normaalne kütuse väljalase		
Ringtoide ja ülepumpamine		
Rõhu jaotumine		
Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine		
Lennuki pikitasakaalu säilitav automaatika, mis reguleerib kütuse kasutamist		
11.11. Hüdraulikaseadmed (ATA 29)	1	3
Süsteemi üldskeem		
Hüdraulikavedelikud		
Hüdropaagid ja -akud		
Surve tekitamine: elektriline, mehaaniline ja pneumaatiline surve		
Hädasurveastamissüsteem		
Filtrid		
Surve reguleerimine		

▼ **M6**

	TASE	
	A1	B1.1
Vaheldid, muundurid, alaldid		
Näidikud ja hoiatussignalisatsiooni süsteemid		
Seos muude süsteemidega		
11.12. Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)	1	3
Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine		
Jäätumisvastased süsteemid: elektrilised, kuumaõhu- ja keemilised süsteemid		
Jäätõrjesüsteemid: elektrilised, suruõhu- ja lahuseid kasutavad süsteemid		
Vihmavee tõrjevahend		
Kollektori ja dreanaži äravoolu soojendamine		
Esiklaasipuhasti		
11.13. Telik (ATA 32)	2	3
Ehitus, amortisaatorid		
Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariiolekorras kasutamiseks		
Näidikud ja hoiatussignalisatsioon		
Rattad, pidurid, blokeerumisvastased seadised ja automaatne pidurdamine		
Rehvid		
Teliku juhtimine		
Telikulüliti		
11.14. Tuled (ATA 33)	2	3
Välimised tuled: navigatsioonituled, kokkupõrke hoiatustuled, maandumistuled, ruleerimistuled, tuled jäätumise tuvastamiseks öisel lennul		
Sisetuled: reisijatesalongi, kabiini, lastiruumi valgustid		
Avariituled		
11.15. Hapnikusüsteem (ATA 35)	1	3
Süsteemi üldskeem: kabiin, reisijatesalong		
Hapnikuallikad, hapniku säilitamine, laadimine ja jaotamine		
Hapnikuvaru reguleerimine		
Rõhu jaotumine		
11.16. Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)	1	3
Süsteemi üldskeem		
Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide		
Rõhu reguleerimine		

▼ **M6**

	TASE	
	A1	B1.1
Rõhu jaotumine		
Näidikud ja hoiatussignaalid		
Seos muude süsteemidega		
11.17. Veesüsteem ja heitveesüsteem (ATA 38)	2	3
Veevarustussüsteemi paigaldamise süsteem, toide, jaotamine, hooldus ja tühjendamine		
Tualettruumide paigaldamise skeem, läbipesu ja hooldus		
Korrosioonitõrje		
11.18. Pardal asuvad hooldussüsteemid (ATA 45)	1	2
Hoolduse keskarvutid		
Andmelaadimissüsteemid		
Elektrooniline andmevaramu		
Trükkimine		
Konstruksiooni diagnostika (lubatud piiridesse jäävate rikete jälgimine)		
11.19. Integreeritud modulaaravioonika (ATA 42)	1	2
Integreeritud modulaaravioonika (IMA) moodulitesse integreeritud tüüpilised funktsioonid hõlmavad muu hulgas järgmist: Mootorist tuleva suruõhu juhtimine, õhurõhu reguleerimine, õhu ventileerimine ja juhtimine, avioonika ja juhikabiini ventileerimine, temperatuuri reguleerimine, lennuliiklusalane side, avioonikaalase side ruuter, elektri-koormuse reguleerimine, kaitselüliti kontrollisüsteem, elektrisüsteemi kuuluv automaatne kontrollisüsteem BITE, kütuse juhtimine, pidurite kontrollisüsteem, esiratta juhtimissüsteem, teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteem, rehvide rõhunäidik, õlirõhunäidik, pidurite temperatuuri kontrollisüsteem jne.		
Põhisüsteem, võrgu komponendid		
11.20. Salongisüsteemid (ATA 44)	1	2
Seadmed ja komponendid reisijatele meelelahutuse pakkumiseks, õhusõiduki-siseseks teabevahetuseks (Cabin Intercommunication Data System) ning teabe vahetamiseks õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vahel (Cabin Network Service). See hõlmab nii kõne, andmete, muusika kui ka videote ülekandmist		
Õhusõiduki-sisese teabevahetuse süsteem (Cabin Intercommunication Data System), mis ühendab piloodikabiini-, salongipersonali- ja salongisüsteeme. Need süsteemid tagavad andmevahetuse üksteisega seotud vahetatavate moodulite (LRU) vahel ning nende juhtimine toimub tavaliselt salongimeeskonna paneelide kaudu		

▼ **M6**

	TASE	
	A1	B1.1
<p>Õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vaheline teabevahetussüsteem (Cabin Network Service) koosneb tavaliselt serverist, mis üldjuhul ühildub muu hulgas järgmiste süsteemidega:</p> <ul style="list-style-type: none"> — andme- või raadioside, parda-meelelahutussüsteem <p>Õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vaheline teabevahetussüsteemil (Cabin Network Service) võivad olla järgmised funktsioonid:</p> <ul style="list-style-type: none"> — juurdepääs väljumiseelsetele või väljumisega seotud aruannetele — juurdepääs e-posti, intraneti- või internetiteenustele — reisijate andmebaas <p>Salongi põhisüsteem</p> <p>Parda-meelelahutussüsteem</p> <p>Välissidesüsteem</p> <p>Salongi massmälusüsteem</p> <p>Salongi kontrollisüsteem</p> <p>Mitmesugused salongisüsteemid</p> <p>11.21. Teabesüsteemid (ATA 46)</p> <p>Seadmed ja komponendid, mis võimaldavad salvestada, ajakohastada ja otsida digitaalset teavet, mida traditsiooniliselt esitati paber kandjal, mikrofilmil või mikrokaardil. Hõlmavad süsteeme, mis on loodud teabe salvestamiseks ja otsimiseks, näiteks elektroonilise raamatukogu massmälu ja kontrollid. Ei hõlma seadmeid või komponente, mis on installeeritud muuks otstarbeks ja mida kasutavad ka teised süsteemid, näiteks piloodikabiini printer või üldotstarbeline kuvar</p> <p>Tüüpilised näited on lennuliikluse korraldamise ja teabe haldamise süsteemid (Air Traffic and Information Management Systems) ning võrgu-serverisüsteemid (Network Server Systems)</p> <p>Õhusõiduki üldteabesüsteem</p> <p>Piloodikabiini teabesüsteem</p> <p>Hooldusalane teabesüsteem</p> <p>Reisijatesalongi teabesüsteem</p> <p>Muud teabesüsteemid</p>	1	2

MOODUL 11B. KOLBMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

Märkus 1: seda moodulit ei kohaldata B3-kategooria suhtes. B3-kategooriaga seotud asjaomased ained on loetletud moodulis 11C.

Märkus 2: selles moodulis käsitletakse A2-kategooriasse ja B1.2 alamkategooriasse kuuluvate lennukitega seotud tehnoloogiat.

	TASE	
	A2	B1.2
<p>11.1. Lennuteooria</p> <p>11.1.1. <i>Lennuki aerodünaamika ja juhtimisseadmed</i></p> <p>Lennuki juhtpindade kasutamine ja nende toime:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pööramine ümber pikitelje (x): kaldtüürid ja spoilerid — pööramine ümber põiktelje (y): kõrgustüürid, tüürstabilisaatorid, juhitud stabilisaatorid ning partlennukid — pööramine ümber vertikaaltelje (z), pöördetüüri piirikud 	1	2

▼ **M6**

	TASE	
	A2	B1.2
Lennuki juhtimine elevoonidega, V-kiilu pöörde kõrgustüüridega		
Tiiva tõste jõudu suurendavad seadised, mittereguleeritavad pilud, eesttiivad, tagatiivad, kaldtüürtagatiivad		
Vajaduse korral õhutakistust suurendavad seadised, spoilerid, tõstejõu hälvitid, pidurdusklapid		
Tiiva aerodünaamiliste ribide ja tiiva astmelise esiserva toime		
Õhuvoolu juhtimine tiiva piirkihil: turbulisaatorite, varisemist takistavate abinõude kasutamine või tiiva esiserva mehhaniseerimine		
Trimmerite, tüürpindu tasakaalustavate kompensaaatorite ja antikompensaaatorite, servotrimmerite, vedru- ja masskompensaaatorite, juhtpindade kaldenurga ja aerodünaamiliste kompensatsioonisektsioonide kasutamine ja toime		
11.1.2. <i>Lend suurel kiirusel – puudub</i>	—	—
11.2. Plaaneri konstruktsioon – üldised põhimõtted		
a) Konstruktsiooni tugevusele esitatavad lennukõlblikkusnõuded	2	2
Konstruktsioonelementide liigitus, esma-, teise- ja kolmandajärgulised		
Veakindlus, ohutu kasutusiga, lubatavad kahjustused		
Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed		
Mehaaniline pingeline (deformatsioonid, painded, surved, lõiked, väänded, tõmme, ringpinge, väsimus)		
Drenaaž ja ventilatsioon		
Süsteemide paigaldamise nõuded		
Piksekaitse nõuded		
Õhusõiduki sidumine		
b) Järgmiste komponentide valmistusviisid: kandva väliskattega kere, piki-liistud, pikitalad, vaheseinad, raamid, tugevdused, toed, kinnitussõlmed, põiktalad, põrandad, jäikus- ja tugevduselemendid, väliskatte kinnitussõlmed, korrosioonitõrje, tiiva, sabaosa ja mootori kinnitussõlmed ning lisaseadmed	1	2
Konstruktsiooni koostevõtted: neetimine, keermesliited, liimimine		
Pinnakaitseviisid: nt kroovimine, anodeerimine, värvkatted		
Pindade puhastamine		
Plaaneri sümmeetria: joondamisviisid ja sümmeetrisuse kontrollimine		
11.3. Õhusõiduki konstruktsioon – lennukid		
11.3.1. <i>Lennukikere (ATA 52/53/56)</i>	1	2
Kere ehitus ja selle hermetiseerimine		
Tiib, stabilisaator, püloon ja telik, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed		
Istmete paigaldamine		
Uksed ja varuväljapääsud: ehitus ja kasutamine		
Akende ja tuuleklaasi kinnitamine		

▼ **M6**

	TASE	
	A2	B1.2
11.3.2. <i>Tiivad (ATA 57)</i>	1	2
Ehitus		
Kütusepaagid		
Telik, püloonid, juhtpinnad ja tiiva aerodünaamilist väärtust suurendavad seadised, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed		
11.3.3. <i>Stabilisaatorid (ATA 55)</i>	1	2
Ehitus		
Juhtpinna kinnitus		
11.3.4. <i>Juhtpinnad (ATA 55/57)</i>	1	2
Ehitus ja kinnitus		
Tasakaalustamine – mass- ja aerodünaamiline kompensatsioon		
11.3.5. <i>Gondlid/püloonid (ATA 54)</i>	1	2
Gondlid/püloonid:		
— ehitus		
— tulekindlad seinad		
— mootoriraamid		
11.4. Kliimaseadmed ja salongi hermetiseerimine (ATA 21)	1	3
Ülerõhu- ja kliimaseadmesüsteemid		
Salongirõhu regulaatorid ning kaitse- ja hoiatusseadmed		
Küttesüsteemid		
11.5. Mõõdikud ja avioonikasüsteemid		
11.5.1. <i>Mõõdikusüsteemid (ATA 31)</i>	1	2
Pitot' toru rõhku kasutavad mõõturid: baromeetriline kõrgusmõõtur, õhkiiruse näidik vertikaalkiiruse näidik		
Güroskoopilised mõõturid: aviohorisont, güroaviohorisont, kursinäidik, horisontaalaseandi näidik, pöörangu- ja libisemisnäidik, pöörangukoordinaator		
Kompassid: magnetkompass, distantslugemiga kompass		
Kohtumisnurga näidik, varisemisohu signalisatsioonisüsteemid		
Kuvarkabiin		
Muud õhusõidukisüsteemi näidikud		
11.5.2. <i>Avioonikasüsteemid</i>	1	1
Süsteemi koostamise põhialused ja töö:		
— automaatne piloteerimine (ATA 22)		
— sidevahendid (ATA 23)		
— navigatsioonisüsteemid (ATA 34)		

▼ **M6**

	TASE	
	A2	B1.2
11.6. Elektrisüsteemid (ATA 24)	1	3
Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine		
Alalisvoolu genereerimine		
Pinge reguleerimine		
Vaheldid, muundurid, alaldid		
Kaitsmed		
Vaheldid, muundurid		
11.7. Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)		
a) Avariipäästevarustusele esitatavad nõuded	2	2
Istmed, rihmad ja turvavööd		
b) Salongi planeering	1	1
Varustuse paigaldamise skeem		
Sisustuse paigaldamise skeem		
Reisijatesalongi meelelahutusseadmed		
Lennukikambüüsi paigaldus		
Veose käitlemise ja kinnitamise varustus		
Lennukitrepid		
11.8. Tulekaitse (ATA 26)		
a) Tulekahju- ja suitsusignalisatsiooni- ning häiresüsteemid	1	3
Tulekustutussüsteemid		
Süsteemide testimine		
b) Käsitulekustutusvahendid	1	3
11.9. Lennujuhtimisseadmed (ATA 27)	1	3
Esmased juhtimisseadmed: kaldtüürid, kõrgusttüürid, pöördetüürid		
Trimmerid		
Tõstejõudu suurendavad seadised		
Süsteemide kasutamine: manuaalne		
Tüüride lukustus		
Juhtpindade tasakaalustamine ja seadistus		
Varisemisvastane hoiatussüsteem		
11.10. Kütusesüsteemid (ATA 28)	1	3
Süsteemi üldskeem		
Kütusepaagid		
Toitesüsteemid		
Ringtoide ja ülepumpamine		
Näidikud ja hoiatussignaalid		

▼ **M6**

	TASE	
	A2	B1.2
Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine		
11.11. Hüdraulikaseadmed (ATA 29)	1	3
Süsteemi üldskeem		
Hüdraulikavedelikud		
Hüdropaagid ja -akud		
Surve tekitamine: elektriline ja mehaaniline surve		
Filtrid		
Surve reguleerimine		
Vaheldid, muundurid, alaldid		
Näidikud ja hoiatussignalisatsiooni süsteemid		
11.12. Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)	1	3
Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine		
Jäätörjesüsteemid: elektrilised, suruõhu- ja lahuseid kasutavad süsteemid		
Kollektori ja dreanaži äravoolu soojendamine		
Esiklaasipuhasti		
11.13. Telik (ATA 32)	2	3
Ehitus, amortisaatorid		
Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariolukorras kasutamiseks		
Näidikud ja hoiatussignalisatsioon		
Rattad, pidurid, blokeerumisvastased seadised ja automaatne pidurdamine		
Rehvid		
Teliku juhtimine		
Telikulüliti		
11.14. Tuled (ATA 33)	2	3
Välituled: navigatsioonituled, kokkupõrke hoiatustuled, maandumistuled, ruleerimistuled, tuled jäätumise tuvastamiseks öisel lennul		
Sisetuled: reisijatesalongi, piloodikabiini, lastiruumi valgustid		
Avariituled		
11.15. Hapnikusüsteem (ATA 35)	1	3
Süsteemi üldskeem: piloodikabiin, reisijatesalong		
Hapnikuallikad, hapniku säilitamine, laadimine ja jaotamine		
Hapnikuvaru reguleerimine		
Näidikud ja hoiatussignaalid		

▼ **M6**

	TASE	
	A2	B1.2
11.16. Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)	1	3
Süsteemi üldskeem		
Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide		
Rõhu reguleerimine		
Rõhu jaotumine		
Näidikud ja hoiatussignaalid		
Seos muude süsteemidega		
11.17. Veesüsteem ja heitveesüsteem (ATA 38)	2	3
Veevarustussüsteemi paigaldamise skeem, toide, jaotamine, hooldus ja tühjendamine		
Tualettruumide paigaldamise skeem, läbipesu ja hooldus		
Korrosioonitõrje		

MOODUL 11C. KOLBMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

Märkus: selles moodulis käsitletakse B3 alamkategoriasse kuuluvaid lennukeid hõlmavat tehnoloogiat.

	TASE
	B3
11.1. Lennuteooria	
<i>Lennuki aerodünaamika ja juhtimisseadmed</i>	
Lennuki juhtpindade kasutamine ja nende toime:	
— pööramine ümber pikitelje (x): eleroonid	
— pööramine ümber põiktelje (y): kõrgustüürid, tüürstabilisaatorid, juhitud stabilisaatorid ning partlennukid	
— pööramine ümber vertikaaltelje (z), pöördetüüri piirikud	
Lennuki juhtimine elevoonidega, V-kiilu pöörde kõrgustüüridega	
Tiiva tõstejõudu suurendavad seadised, mittereguleeritavad pilud, eestiivad, tagatiivad, kaldtüütagatiivad	
Vajaduse korral õhutakistust suurendavad seadised, tõstejõu hälvitid, pidurdusklapid	
Tiiva aerodünaamiliste ribide ja tiiva astmelise esiserva toime	
Õhuvoolu juhtimine tiiva piirkihil: turbulisaatorite, varisemist takistavate abinõude kasutamine või tiiva esiserva mehhaniseerimine	
Trimmerite, tüüripindu tasakaalustavate kompensaaatorite ja antikompensaaatorite, servotrimmerite, vedru- ja masskompensaaatorite, juhtpindade kaldenurga ja aerodünaamiliste kompensatsiooniseksioonide kasutamine ja toime	

▼ **M6**

	TASE
	B3
11.2. Plaaneri konstruktsioon – üldised põhimõtted	
a) Konstruktsiooni tugevusele esitatavad lennukõlblikkusnõuded Konstruktsioonelementide liigitus, esma-, teise- ja kolmandajärgulised Veakindlus, ohutu kasutusiga, lubatavad kahjustused Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed Mehaaniline pinge (deformatsioonid, painded, surved, lõiked, väänded, tõmme, ringpinge, väsimus) Drenaaž ja ventilatsioon Süsteemide paigaldamise nõuded Piksekaitseenõuded Õhusõiduki sidumine	2
b) Järgmiste komponentide valmistusviisid: kandva väliskattega kere, piki- liistud, pikitalad, vaheseinad, raamid, tugevdused, toed, kinnitussõlmed, põiktalad, pörandad, jäikus- ja tugevduselemendid, väliskatte kinnitus- viisid, korrosioonitõrje, tiiva, sabaosa ja mootori kinnitussõlmed ning lisaseadmed Konstruktsiooni koostevõtted: neetimine, keermesliited, liimimine Pinnakaitseviisid: nt kroomimine, anodeerimine, värvkatted Pindade puhastamine Plaaneri sümmeetria: joondamisviisid ja sümmeetrilisuse kontrollimine	2
11.3. Õhusõiduki konstruktsioon – lennukid	
11.3.1. <i>Lennukikere (ATA 52/53/56)</i>	1
Ehitus Tiib, stabilisaator, püloon ja telik, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed Istmete paigaldamine Uksed ja varuväljapääsud: ehitus ja kasutamine Akende ja tuuleklaasi kinnitamine	
11.3.2. <i>Tiivad (ATA 57)</i>	1
Ehitus Kütusepaagid Telik, püloonid, juhtpinnad ja tiiva aerodünaamilist väärtust suurendavad seadised, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed	
11.3.3. <i>Stabilisaatorid (ATA 55)</i>	1
Ehitus Juhtpinna kinnitus	
11.3.4. <i>Juhtpinnad (ATA 55/57)</i>	1
Ehitus ja kinnitus Tasakaalustamine – mass- ja aerodünaamiline kompensatsioon	

▼ **M6**

	TASE
	B3
11.3.5. <i>Gondlid/pülooniid (ATA 54)</i>	
Gondlid/pülooniid:	1
— ehitus	
— tulekindlad seinad	
— mootoriraamid	
11.4. Kliimaseadmed (ATA 21)	
Kütte- ja ventilatsioonisüsteemid	1
11.5. Mõõdikud ja avioonikasüsteemid	
11.5.1. <i>Mõõdikusteemid (ATA 31)</i>	1
Pitot' toru rõhku kasutavad mõõturid: baromeetiline kõrgusmõõtur, õhkkiiruse näidik, vertikaalkiiruse näidik	
Güroskoopilised mõõdikud: aviohorisont, güroaviohorisont, kursinäidik, horisontaalasendi näidik, pöörangu- ja libisemisnäidik, pöörangukoordinaator	
Kompassid: magnetkompass, distantslugemiga kompass	
Kohtumisnurga näidik, varisemisohu signaalsüsteemid	
Kuvarikabiin	
Muud õhusõidukisüsteemi näidikud	
11.5.2. <i>Avioonikasüsteemid</i>	1
Süsteemi koostamise põhialused ja töö:	
— automaatne piloteerimine (ATA 22)	
— sidevahendid (ATA 23)	
— navigatsioonisüsteemid (ATA 34)	
11.6. Elektrisüsteemid (ATA 24)	2
Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine	
Alalisvoolu genereerimine	
Pinge reguleerimine	
Jaotusvõrk	
Kaitsmed	
Vaheldid, muundurid	
11.7. Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)	2
Avariipäästevarustusele esitatavad nõuded	
Istmed, rihmad ja turvavööd	

▼ **M6**

	TASE
	B3
11.8. Tulekaitse (ATA 26)	2
Käsitulekustutusvahendid	
11.9. Lennujuhtimisseadmed (ATA 27)	3
Esmased juhtimisseadmed: kaldtüürid, kõrgusttüürid, pöördetüürid	
Trimmerid	
Tõstejõudu suurendavad seadised	
Süsteemide kasutamine: manuaalne	
Tüüride lukustus	
Juhtpindade tasakaalustamine ja seadistus	
Varisemisvastane hoiatussüsteem	
11.10. Kütusesüsteemid (ATA 28)	2
Süsteemi üldskeem	
Kütusepaagid	
Toitesüsteemid	
Ringtoide ja ülepumpamine	
Näidikud ja hoiatussignaalid	
Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine	
11.11. Hüdraulikaseadmed (ATA 29)	2
Süsteemi üldskeem	
Hüdraulikavedelikud	
Hüdropaagid ja -akud	
Surve tekitamine: elektriline ja mehaaniline surve	
Filtrid	
Surve reguleerimine	
Jaotusvõrk	
Näidikud ja hoiatussignalisatsiooni süsteemid	
11.12. Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)	1
Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine	
Jäätõrjesüsteemid: elektrilised, suruõhu- ja lahuseid kasutavad süsteemid	
Kollektori ja dreanaaži äravoolu soojendamine	
Esiklaasipuhasti	

▼ **M6**

	TASE	
	B3	
11.13. Telik (ATA 32)	2	
Ehitus, amortisaatorid		
Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariiolukorras kasutamiseks		
Näidikud ja hoiatussignalisatsioon		
Rattad, pidurid, blokeerumisvastased seadised ja automaatne pidurdamine		
Rehvid		
Teliku juhtimine		
11.14. Tuled (ATA 33)	2	
Välituled: navigatsioonituled, kokkupõrke hoiatustuled, maandumistuled, ruleerimistuled, tuled jäätumise tuvastamiseks öisel lennul		
Sisetuled: reisijatesalongi, kabiini, lastiruumi valgustid		
Avariituled		
11.15. Hapnikusüsteem (ATA 35)	2	
Süsteemi üldskeem: piloodikabiin, reisijatesalong		
Hapnikuallikad, hapniku säilitamine, laadimine ja jaotamine		
Hapnikuvaru reguleerimine		
Näidikud ja hoiatussignaalid		
11.16. Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)	2	
Süsteemi üldskeem		
Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide		
Suru- ja vaakumpumbad		
Rõhu reguleerimine		
Rõhu jaotumine		
Näidikud ja hoiatussignaalid		
Seos muude süsteemidega		

MOODUL 12. KOPTERITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

	TASE	
	A3	B1.3
	A4	B1.4
12.1. Lennuteooria – kopteri kandetiiviku aerodünaamika	1	2
Mõisted		
Güroskoopilise pretsessiooni mõju		

▼ **M6**

	TASE	
	A3	B1.3
	A4	B1.4
Pöördemomendi tasakaalustamine ja pöördumine ümber püsttelje		
Töstejõu ebasümmeetrilisus, õhuvoolu rebenemine tiivikulabade otstel		
Tendents kulgliikumisele ja selle korrigeerimine		
Coriolise jõud ja selle kompenseerimine		
Keerisrõngarežiim, võimsuse seade mootori juhtkangiga, kandetiiviku üleliigne sammuseade		
Autorotatsioon		
Maapinna läheduse mõju		
12.2. Lennujuhtimissüsteemid	2	3
Tiivikulabade kaldenurga tsükliline muutmine		
Tiivikulabade kaldenurga samaaegne muutmine		
Kallutusmehhanism		
Pööramine ümber vertikaaltelje (z): pöördemomendi tasakaalustamine, sabatiivik, sabapoomist väljuv suruõhk		
Kandetiiviku rumm: ehitus ja kasutusomadused		
Tiivikulabade võnkesummutid: töötamine ja ehitus		
Tiivikulabad: kandetiiviku ja sabatiiviku labade ehitus ja kinnitussõlmed		
Trimmeerimine, liikumatult kinnitatud ja seadistatava asetusega stabilisaatorid		
Süsteemide kasutamine: käsitsijuhtimissüsteemid, hüdro-, elektri-, elektroonilised juhtimissüsteemid		
Kunstlik juhisetunnetus		
Juhtpindade tasakaalustamine ja seadistus		
12.3. Kandetiiviku labade asendi seadistamine ja vibratsiooni tekkepõhjuste selgitamine	1	3
Kandetiiviku labade joondamine		
Kandetiiviku ja sabatiiviku labade asendi seadistamine		
Staatiline ja dünaamiline tasakaalustamine		
Vibratsiooni liigid, vibratsiooni vähendavad meetodid		
Maapinnaresonants		
12.4. Jõuilekanded	1	3
Reduktorid, kande- ja sabatiivikud		
Sidurid, vabakäigumuhvid ja kandetiiviku pidur		
Sabatiiviku veovõllid, painduvad liigendid, laagrid, vibratsioonisummutajad ja laagrite riputid		

▼ **M6**

	TASE	
	A3 A4	B1.3 B1.4
12.5. Plaaneri konstruktsioon		
a) Konstruktsiooni tugevusele esitatavad lennukõlblikkusnõuded Konstruktsioonelementide liigitus, esma-, teise- ja kolmandajärgulised. Veakindlus, ohutu kasutusiga, lubatavad kahjustused Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed Mehaaniline pinge (deformatsioonid, painded, surved, lõiked, väänded, tõmme, ringpinge, väsimus) Drenaaž ja ventilatsioon Süsteemide paigaldamise nõuded Piksekaitse nõuded	2	2
b) Järgmiste komponentide valmistusviisid: kandva väliskattega kere, ribad, pikiliistud, pikitalad, vaheseinad, raamid, tugevdused, toed, kinnitussõlmed, põiktalad, põrandad, jäikus- ja tugevduselemendid, väliskatte kinnitusviisid, korrosioonitõrje Püloon, stabilisaator ja telik, nende kinnitussõlmed ja lisaseadmed Istmete paigaldamine Uksed: ehitus, mehhanismid, töötamine ja ohutusseadmed Akende ja esiklaasi ehitus Kütusepaagid Tulekindlad seinad Mootoriraamid Konstruktsiooni koostevõtted: neetimine, keermesliited, liimimine Pinnakaitseviisid: nt kroomimine, anodeerimine, värvkatted Pindade puhastamine Plaaneri sümmeetria: joondamisviisid ja sümmeetrilisuse kontrollimine	1	2
12.6. Kliimaseadmed (ATA 21)		
12.6.1. <i>Õhu juurdevool</i> Suruõhuallikad, sh mootorist lähtuv suruõhk või maapealne suruõhutoide.	1	2
12.6.2. <i>Kliimaseadmed</i> Kliimaseadmesüsteemid Jaotussüsteemid Õhuvoolu ja temperatuuri reguleerimise süsteemid Kaitse- ja hoiatusseadmed	1	3
12.7. Mõõdikud ja avioonikasüsteemid		
12.7.1. <i>Mõõdikusüsteemid (ATA 31)</i> Baromeetiline kõrgusmõõtur, õhkkiiruse näidik, vertikaalkiiruse näidik Güroskoopilised mõõdikud: aviohorisont, güroaviohorisont, kursinäidik, horisontaalasendi näidik, pöörangu- ja libisemisnäidik, pöörangukoordinaator	1	2

▼ **M6**

	TASE	
	A3 A4	B1.3 B1.4
Kompassid: magnetkompass, distantslugemiga kompass		
Vibratsioonitaseme mõõtesüsteemid – HUMS		
Kuvarkabiin		
Muud õhusõidukisüsteemi näidikud		
12.7.2. <i>Avioonikasüsteemid</i>	1	1
Süsteemi koostamise põhialused ja rakendamine:		
automaatne piloteerimine (ATA 22)		
sidevahendid (ATA 23)		
navigatsioonisüsteemid (ATA 34)		
12.8. Elektrisüsteemid (ATA 24)	1	3
Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine		
Alalisvoolu genereerimine, vahelduvvoolu genereerimine		
Avariivoolu genereerimine		
Pinge reguleerimine, kaitsmed		
Jaotusvõrk		
Vaheldid, muundurid, alaldid		
Elektritoide pardavälisest vooluallikast / maapealsest toitevõrgust		
12.9. Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)		
a) Avariipäästevarustusele esitatavad nõuded	2	2
Istmed, rihmad ja turvavööd		
Tõstesüsteemid		
b) Hädalukorras kasutatavad ujuvahendid	1	1
Siseruumide planeering, veose kinnitamine		
Varustuse paigaldamise skeem		
Sisustuse paigaldamise skeem		
12.10. Tulekaitse (ATA 26)	1	3
Tulekahju- ja suitsusignalisatsiooni- ning häiresüsteemid		
Tulekustutusüsteemid		
Süsteemide testimine		
12.11. Kütusesüsteemid (ATA 28)	1	3
Süsteemi üldskeem		
Kütusepaagid		
Toitesüsteemid		
Kütuse väljalaskmine avariolukorras, ventilatsioon ja normaalne kütuse väljalase		
Ringtoide ja üle pumpamine		

▼ **M6**

	TASE	
	A3 A4	B1.3 B1.4
Näidikud ja hoiatussignaaliid		
Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine		
12.12. Hüdraulikaseadmed (ATA 29)	1	3
Süsteemi üldskeem		
Hüdraulikavedelikud		
Hüdropaagid ja -akud		
Surve tekitamine: elektriline, mehaaniline ja pneumaatiline surve		
Hädasurveastamissüsteem		
Filtrid		
Surve reguleerimine		
Jaotusvõrk		
Näidikud ja hoiatussignaalisatsiooni süsteemid		
Seos muude süsteemidega		
12.13. Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)	1	3
Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine		
Jäätumisvastane töötlus ja jäätörjesüsteemid: elektrilised, kuumaõhu- ja keemilised süsteemid		
Vihmavett hulgavad ained ja vihmavee eemaldamine		
Kollektori ja drenaaži äravoolu soojendamine		
Klaasipuhastisüsteemid		
12.14. Telik (ATA 32)	2	3
Ehitus, amortisaatorid		
Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariiolekorras kasutamiseks		
Näidikud ja hoiatussignaalisatsioon		
Rattad, rehvid, pidurid		
Teliku juhtimine		
Telikulüliti		
Suusad, ujukid		
12.15. Tuled (ATA 33)	2	3
Välituled: navigatsioonituled, maandumistuled, ruleerimistuled, tuled jäätumise tuvastamiseks öisel lennul		
Sisetuled: reisijatesalongi, piloodikabiini, lastiruumi valgustid		
Avariituled		

▼ **M6**

	TASE	
	A3 A4	B1.3 B1.4
12.16. Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)	1	3
Süsteemi üldskeem		
Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide		
Rõhu reguleerimine		
Rõhu jaotumine		
Näidikud ja hoiatussignaalid		
Seos muude süsteemidega		
12.17. Integreeritud modulaaravioonika (ATA 42)	1	2
Integreeritud modulaaravioonika (IMA) moodulitesse integreeritud tüüpilised funktsioonid hõlmavad muu hulgas järgmist:		
mootorist tuleva suruõhu juhtimine, õhurõhu reguleerimine, õhu ventileerimine ja juhtimine, avioonika ja piloodikabiini ventileerimine, temperatuuri reguleerimine, lennuliiklusalane side, avioonikaalase side ruuter, elektrikoormuse reguleerimine, kaitselüliti kontrollisüsteem, elektrisüsteemi kuuluv automaatne kontrollisüsteem BITE, kütuse juhtimine, pidurite kontrollisüsteem, esiratta juhtimissüsteem, teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteem, rehvide rõhunäidik, õlirõhunäidik, pidurite temperatuuri kontrollisüsteem jne		
Põhisüsteem		
Võrgu komponendid		
12.18. Pardal asuvad hooldussüsteemid (ATA 45)	1	2
Hoolduse keskarvutid		
Andmelaadimissüsteemid		
Elektrooniline andmevaramu		
Trükkimine		
Konstruksiooni diagnostika (lubatud piiridesse jäävate rikete jälgimine)		
12.19. Teabesüsteemid (ATA 46)	1	2
Seadmed ja komponendid, mis võimaldavad salvestada, ajakohastada ja otsida digitaalset teavet, mida traditsiooniliselt esitati paberikandjal, mikrofilmil või mikrokaardil. Hõlmavad süsteeme, mis on loodud teabe salvestamiseks ja otsimiseks, näiteks elektroonilise raamatukogu massmälu ja kontrollid. Ei hõlma seadmeid või komponente, mis on installeeritud muuks otstarbeks ja mida kasutavad ka teised süsteemid, näiteks piloodikabiini printer või üldotstarbeline kuvar		
Tüüpilised näited on lennuliikluse korraldamise ja teabe haldamise süsteemid (Air Traffic and Information Management Systems) ning võrgu-serverisüsteemid (Network Server Systems)		
Õhusõiduki üldteabesüsteem		
Piloodikabiini teabesüsteem		

▼ **M6**

	TASE	
	A3 A4	B1.3 B1.4
Hooldusalase teabe süsteem		
Reisijatesalongi teabesüsteem		
Muud teabesüsteemid		

MOODUL 13. ÕHUSÕIDUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

	TASE
	B2
13.1. Lennuteooria	
a) <i>Lennuki aerodünaamika ja juhtimisseadmed</i>	1
Lennuki juhtpindade kasutamine ja nende toime:	
— pööramine ümber pikitelje (x): kaldtüürid ja spoilerid	
— pööramine ümber põiktelje (y): kõrgustüürid, tüürstabilisaatorid, juhitud stabilisaatorid ja partlennukid	
— pööramine ümber vertikaaltelje (z), pöördetüüri piirikud	
Lennuki juhtimine elevoonidega, V-kiilu pöörde kõrgustüüridega	
Tõstejõudu suurendavad seadised: pilud, eestiivad, tagatiivad	
Vajaduse korral õhutakistust suurendavad seadised: spoilerid, tõstejõu hälvitid, pidurdusklapid	
Trimmerite, servotrimmerite ja juhtpindade erisuguste asendite kasutamine ning nende toime	
b) <i>Lendamise suurte kiirustel</i>	1
Lend helikiirusel, lend eelhelikiirusel, lend helikiirusele lähedasel kiirusel, lend ülehelikiirusel	
Machi arv, kriitiline Machi arv	
c) <i>Kopteri kandetiiviku aerodünaamika</i>	1
Mõisted	
Tiivikulabade kaldenurga tsükliline ja samaaegne muutmine, pöörde-momenti tasakaalustavad juhtseadmed, nende kasutamine ja mõju	
13.2. Konstruktsioon – üldised põhimõtted	
a) Konstruktsiooni põhimõtted	1
b) Piirkondlikud ja paiksed materjalikontrolli seadmed	2
Elektriline potentsiaaliühtlustus	
Piksekaitseõuded	

▼ **M6**

	TASE
	B2
13.3. Lend automaatse juhtimisega (ATA 22)	3
Automaatse lennu juhtimise põhialused, sh selle põhimõtted ja kasutatavad mõisted	
Käsusignaalide töötlemine	
Juhtimisrežiimid: pööramine ümber piki-, põik- ja vertikaaltelje ning vastavad juhtimiskanalid	
Lengerdussummutid	
Kopterite lennupüsivust suurendavad süsteemid	
Automaatne trimmeerimine	
Autopiloodi seos navigatsiooniseadmetega	
Mootori veojõu reguleerimise automaatsüsteemid	
Automaatsed maandumissüsteemid: põhimõtted ja liigitus, töörežiimid, lähenemine, lauglemisnurk, maandumine, kordusringile minek, jälgimissüsteemid ja avariiolekorrad	
13.4. Side- ja navigatsioonisüsteemid (ATA 23/34)	3
Radiolainete levimise põhimõtted, antennid, ülekandeliinid, sidepidamine, raadiovastuvõtja ja -saatja	
Järgmiste süsteemide tööpõhimõtted:	
— ülikõrgsagedusside (VHF)	
— kõrgsagedusside (HF)	
— kuuldeside	
— hädaolukorra saatemajakad	
— piloodikabiini helisalvestusseadmed	
— ülikõrgsagedusala ringsuunaline raadioseade (VOR)	
— automaatpeilimisseadmed (ADF)	
— instrumentaalmaandumissüsteem (ILS)	
— mikrolaine-maandumissüsteem (MLS)	
— piloteerimisnäidikute süsteemid; kauguse mõõtmise seadmed (DME)	
— ülimaldalsagedusala ja hüperboolne raadionavigatsioon (VLF/Omega)	
— Doppler-navigatsioon	
— piirkondlik navigatsioon, piirkondlikud navigatsioonisüsteemid (RNAV)	
— lennujuhtimissüsteemid (FMS)	
— ülemaailmne asukohamääramise süsteem (GPS), ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteem (GNSS)	
— inertsiooniline navigatsioonisüsteem (INS)	
— lennuliikluse seireradari transponder, sekundaarseireradar (SSR)	
— liiklusohust hoiatamise ja kokkupõrke vältimise süsteem (TCAS)	
— ilmavaatlusradar	
— raadiokõrgusmõõtur	
— side- ja teatesüsteem (ARINC)	

▼ **M6**

	TASE
	B2
13.5. Elektrisüsteemid (ATA 24)	3
Akumulaatorite paigaldus ja kasutamine	
Alalisvoolu genereerimine	
Vahelduvvoolu genereerimine	
Avariivoolu genereerimine	
Pinge reguleerimine	
Jaotusvõrk	
Vaheldid, muundurid, alaldid	
Kaitsmed	
Elektritoide pardavälisest vooluallikast / maapealsest toitevõrgust	
13.6. Lisavarustus ja sisustus (ATA 25)	3
Elektroonilistele ohutusseadmetele esitatavad nõuded	
Reisijatesalongi meelelahutusseadmed	
13.7. Lennujuhtimisseadmed (ATA 27)	
a) Esmased juhtimisseadmed: kaldtüürid, kõrgusttüürid, pöördetüürid, spoilerid	2
Trimmeerimine	
Toimiva koormuse reguleerimine	
Tõstejõudu suurendavad seadised	
Tõstejõu vähendamine, pidurdusklapid	
Süsteemide kasutamine: käsitsijuhtimis-, hüdro-, pneumojuhtimissüsteemid	
Kunstlik juhisetunnetus, lengerdussummuti, Machi arvu järgiv trimmer, pöördetüüri piirik, tüüride lukustus	
Varisemisvastased kaitsesüsteemid	
b) Süsteemide kasutamine: elektrilised, elektroonilised	3
13.8. Mõõdikusüsteemid (ATA 31)	3
Liigitus	
Atmosfäär	
Mõisted	
Rõhku mõõtvad seadmed ja süsteemid	
Pitot' toru rõhke kasutatavad mõõturid	
Baromeetrilised kõrgusmõõturid	
Vertikaalkiiruse näidikud	
Õhkkiiruse näidikud	
Mahhmeetrid	
Lennukõrguse näidikud/häiresüsteemid	

▼ **M6**

	TASE
	B2
Lennuparameetrite arvutid	
Mõõdikute suruõhusüsteemid	
Otselugemiga manomeetrid ja termomeetrid	
Temperatuurinäidikussüsteemid	
Kütusehulga näidikussüsteemid	
Güroskoopiliste näidikute tööpõhimõtted	
Aviohorisondid	
Libisemisnäidikud	
Güroaviohorisondid	
Maapinna läheduse hoiatussüsteemid	
Kompassid	
Lennuparameetrite salvestamise süsteemid	
Elektrooniliste lennujuhtimismõõdikute süsteemid	
Mõõdikute hoiatussüsteemid, sh põhilised hoiatussüsteemid ja kesksed hoiatussignaalide paneelid	
Varisemisohu signalisatsioonisüsteemid ja kohtumisnurga näidikud	
Vibratsiooni mõõtmine ja -näidikud	
Kuvarkabiin	
13.9. Tuled (ATA 33)	3
Välituled: navigatsioonituled, maandumistuled, ruleerimistuled, tuled jäätumise tuvastamiseks õisel lennul	
Sisetuled: reisijatesalongi, piloodikabiini, lastiruumi valgustid	
Avariituled	
13.10. Pardal asuvad hooldussüsteemid (ATA 45)	3
Hoolduse keskarvutid	
Andmelaadimissüsteemid	
Elektrooniline andmevaramu	
Trükkimine	
Konstruktiooni diagnostika (lubatud piiridesse jäävate rikete jälgimine)	
13.11. Kliimaseadmed ja salongi hermetiseerimine (ATA 21)	
13.11.1. <i>Õhu juurdevool</i>	2
Õhu juurdevoolu allikad, sh mootorist, abijõuseadmest (APU) või maapealsest suruõhutoitest	

▼ **M6**

	TASE
	B2
13.11.2. <i>Kliimaseadmed</i>	
Kliimaseadmesüsteemid	2
Õhu ja auru regenererimise seadmed	3
Jaotussüsteemid	1
Õhuvoolu, temperatuuri ja niiskuse reguleerimise süsteem	3
13.11.3. <i>Hermetiseerimine</i>	3
Ülerõhusüsteemid	
Juhtimine ja näidikud, sh juht- ja kaitseventiilid	
Salongi ülerõhu regulaatorid	
13.11.4. <i>Ohutus- ja hoiatusseadmed</i>	3
Kaitse- ja hoiatusseadmed	
13.12. Tulekaitse (ATA 26)	
a) Tulekahju- ja suitsusignalisatsiooni- ning häiresüsteemid	3
Tulekustutussüsteemid	
Süsteemide testimine	
b) Käsitulekustutusvahendid	1
13.13. Kütusesüsteemid (ATA 28)	
Süsteemi üldskeem	1
Kütusepaagid	1
Toitesüsteemid	1
Kütuse väljalaskmine avariolukorras, ventilatsioon ja normaalne kütuse väljalase	1
Ringtoide ja ülepumpamine	2
Näidikud ja hoiatussignaalid	3
Kütuse tankimine ja kütusest tühjendamine	2
Lennuki pikitasakaalu säilitav automaatika, mis reguleerib kütuse kasutamist	3
13.14. Hüdraulikaseadmed (ATA 29)	
Süsteemi üldskeem	1
Hüdraulikavedelikud	1
Hüdropaagid ja -akud	1
Surve tekitamine: elektriline, mehaaniline ja pneumaatiline surve	3
Hädasurveamissüsteem	3

▼ **M6**

	TASE
	B2
Filtrid	1
Rõhu reguleerimine	3
Jaotusvõrk	1
Näidikud ja hoiatussignalisatsiooni süsteemid	3
Seos muude süsteemidega	3
13.15. Kaitse jää ja vihma eest (ATA 30)	
Jää moodustumine, jää tüübid ja jää tuvastamine	2
Jäätumisvastased süsteemid: elektrilised, kuumaõhu- ja keemilised süsteemid	2
Jäätõrjesüsteemid: elektrilised, suruõhu- ja lahuseid kasutavad süsteemid	3
Vihmavee tõrjevahend	1
Kollektori ja dreanaži äravoolu soojendamine	3
Esiklaasipuhasti	1
13.16. Telik (ATA 32)	
Ehitus, amortisaatorid	1
Teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteemid: tavalised ja avariiolekorras kasutamiseks	3
Näidikud ja hoiatussignaalid	3
Rattad, pidurid, blokeerumisvastased seadised ja automaatne pidurdamine	3
Rehvid	1
Teliku juhtimine	3
Telikulüliti	3
13.17. Hapnikusüsteem (ATA 35)	
Süsteemi üldskeem: piloodikabiin, reisijatesalong	3
Hapnikuallikad, hapniku säilitamine, laadimine ja jaotamine	3
Hapnikuvaru reguleerimine	3
Näidikud ja hoiatussignaalid	3
13.18. Suruõhu- ja vaakumsüsteem (ATA 36)	
Süsteemi üldskeem	2
Allikas: mootor/abijõuseade (APU), kompressorid, suruõhuballoonid, maapealne suruõhutoide	2
Rõhu reguleerimine	3
Rõhu jaotumine	1

▼ **M6**

	TASE
	B2
Näidikud ja hoiatussignaalid	3
Seos muude süsteemidega	3
13.19. Veesüsteem ja heitveesüsteem (ATA 38)	2
Veevarustussüsteemi paigaldamise skeem, toide, jaotamine, hooldus ja tühjendamine	
Tualettruumide paigaldamise skeem, läbipesu ja hooldus	
13.20. Integreeritud modulaaravioonika (ATA 42)	3
Integreeritud modulaaravioonika (IMA) moodulitesse integreeritud tüüpilised funktsioonid hõlmavad muu hulgas järgmist: mootorist tuleva suruõhu juhtimine, õhurõhu reguleerimine, õhu ventileerimine ja juhtimine, avioonika ja piloodikabiini ventileerimine, temperatuuri reguleerimine, lennuliiklusalane side, avioonikaalase side ruuter, elektrikoormuse reguleerimine, kaitselüliti kontrollisüsteem, elektrisüsteemi kuuluv automaatne kontrollisüsteem BITE, kütuse juhtimine, pidurite kontrollisüsteem, esiratta juhtimissüsteem, teliku väljalaske- ja sissetõmbesüsteem, rehvide rõhunäidik, õlirõhunäidik, pidurite temperatuuri kontrollisüsteem jne	
Põhisüsteem	
Võrgu komponendid	
13.21. Salongisüsteemid (ATA 44)	3
Seadmed ja komponendid reisijatele meelelahutuse pakkumiseks, õhusõiduki-siseseks teabevahetuseks (Cabin Intercommunication Data System) ning teabe vahetamiseks õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vahel (Cabin Network Service). See hõlmab nii kõne, andmete, muusika kui ka videote ülekandmist	
Õhusõiduki-sisese teabevahetuse süsteem (Cabin Intercommunication Data System), mis ühendab piloodikabiini-, salongipersonali- ja salongisüsteeme. Need süsteemid tagavad andmevahetuse üksteisega seotud vahetatavate moodulite (LRU) vahel ning nende juhtimine toimub tavaliselt salongimeeskonna paneelide kaudu	
Õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vaheline teabevahetussüsteem (Cabin Network Service) koosneb tavaliselt serverist, mis üldjuhul ühildub muu hulgas järgmiste süsteemidega: — andme- või raadioside, parda-meelelahutussüsteem	
Õhusõiduki salongi ja maapealsete jaamade vaheline teabevahetussüsteemil (Cabin Network Service) võivad olla järgmised funktsioonid: — juurdepääs väljumiseelsetele või väljumisega seotud aruannetele — juurdepääs e-posti, intraneti- või internetiteenustele — reisijate andmebaas	
salongi põhisüsteem	
parda-meelelahutussüsteem	
välissidesüsteem	

▼ **M6**

	TASE
	B2
salongi massimälüstüsteem	
salongi kontrollisüsteem	
erinevad salongisüsteemid	
13.22. Teabesüsteemid (ATA 46)	3
Seadmed ja komponendid, mis võimaldavad salvestada, ajakohastada ja otsida digitaalset teavet, mida traditsiooniliselt esitati paber kandjal, mikrofilmil või mikrokaardil. Hõlmavad süsteeme, mis on loodud teabe salvestamiseks ja otsimiseks, näiteks elektroonilise raamatukogu massmälu ja kontrollid. Ei hõlma seadmeid või komponente, mis on installeeritud muuks otstarbeks ja mida kasutavad ka teised süsteemid, näiteks piloodikabiini printer või üldotstarbeline kuvar	
Tüüpilised näited on lennuliikluse korraldamise ja teabe haldamise süsteemid (Air Traffic and Information Management Systems) ning võrgu-serverisüsteemid (Network Server Systems)	
Õhusõiduki üldteabesüsteem	
Piloodikabiini teabesüsteem	
Hooldusalase teabe süsteem	
Reisijatesalongi teabesüsteem	
Muud teabesüsteemid	

MOODUL 14. JÕUSEADMED

	TASE
	B2
14.1. Turbiinmootorid	
a) Turboreaktiivmootorite, kahekontuuriliste turboreaktiivmootorite, ajam-turbiinmootorite ja turbopropellerimootorite põhimõtteline ehitus ja töötamine	1
b) Mootorite elektroonilised juhtimis- ja kütusedoseerimissüsteemid (FADEC)	2
14.2. Mootori näidikusüsteemid	2
Väljalaskegaaside temperatuuri/turbiinastmete vahelise temperatuuri mõtmissüsteemid	
Mootori pöörlemissagedus	
Mootori veojõu esitamine: mootori surveastme, mootoriturbiini väljalaskerõhu või reaktiivdүүsirõhu mõtmissüsteemid	
Õlirõhk ja -temperatuur	
Kütuserõhk, -temperatuur ja voolamiskiirus	
Kollektorirõhk	
Mootori pöördemoment	
Propelleri pöörlemissagedus	

▼ **M6**

	TASE
	B2
14.3. Käivitus- ja süütesüsteemid	2
Mootori käivitusüsteemide töötamine ja selle seadmed	
Süütesüsteemid ja selle seadmed	
Ohutusnõuded hooldamisel	

MOODUL 15. GAASITURBIINMOOTOR

	TASE	
	A	B1
15.1. Põhimõisted	1	2
Potentsiaalne energia, kineetiline energia, Newtoni liikumisseadused, Braytoni tsükkel		
Jõu, töö, võimsuse, energia, kiiruse ja kiirenduse vahelised seosed		
Turboreaktiivmootorite, kahekontuuriliste turboreaktiivmootorite, ajamturbiinmootorite ja turbopropellerimootorite põhimõtteline ehitus ja töötamine		
15.2. Mootori jõudlus	—	2
Kogu veojõud, kasulik (neto) veojõud, ahendatud reaktiivdüüsi veojõud, veojõu jaotus, summaarne veojõud, veojõud hobujõududes, mootori võllile taandatud võimsus hobujõududes, kütuse erikulu		
Mootorite kasutegurid		
Põhikontuuri ja väliskontuuri õhuvoolude suhe ning mootori surveaste		
Gaasivoolu rõhk, temperatuur ja kiirus		
Mootori nimiandmed, staatiline veojõud, kiiruse, kõrguse ja kõrge õhutemperatuuri mõju, nimiandmed rõhtlennul, piirangud		
15.3. Sisselase	2	2
Kompressori sisselasked		
Sisselaske mitmesuguste konfiguratsioonide mõju		
Jäävastased seadised		
15.4. Kompressorid	1	2
Aksiaal- ja tsentrifugaalkompressor		
Ehitus, tööpõhimõte ja kasutamine		
Labade tasakaalustamine		
Süsteemi kasutamine		
Kompressori seiskumise ja pompaaži põhjused ja tagajärjed		
Õhuvoolu juhtimise meetodid: suruõhu väljalaskeklapid, õhukoguri reguleeritavad suundlabad, reguleeritavad ja pöörduvad staatorilabad		

▼ **M6**

	TASE	
	A	B1
Surveaste		
15.5. Põlemiskamber	1	2
Ehitus ja tööpõhimõte		
15.6. Turbiin	2	2
Mitmesuguste turbiinilabade toime ja omadused		
Turbiinilabade kinnitus		
Düüsisuunurid		
Turbiinilabade pingete ja roome põhjused ning tagajärjed		
15.7. Väljalase	1	2
Ehitus ja tööpõhimõte		
Ahenevad, laienevad ning reguleeritavad reaktiivdüüsid		
Mootori müra vähendamine		
Väljalaskegaaside reversseerimine		
15.8. Laagrid ja tihendid	—	2
Ehitus ja tööpõhimõte		
15.9. Määrdeained ja kütused	1	2
Omadused ja kirjeldus		
Kütuselisandid		
Ohutusnõuded		
15.10. Määrimissüsteemid	1	2
Süsteemi tööpõhimõte/ehitus ja sõlmed		
15.11. Toitesüsteemid	1	2
Mootorite elektrooniliste juhtimis- ja kütusedoseerimissüsteemide (FADEC) tööpõhimõte		
Süsteemi ehitus ja sõlmed		
15.12. Õhujuhtimissüsteemid	1	2
Mootorist lähtuva suruõhu jaotamise ja jäätõrje süsteemid, sh sisejahutus, hermetiseerimine ja ventileerimine		
15.13. Käivitus- ja süütesüsteemid	1	2
Mootori käivitussüsteemide töötamine ja selle seadmed		
Süütesüsteemid ja selle seadmed		
Ohutusnõuded hooldamisel		

▼ **M6**

	TASE	
	A	B1
15.14. Mootori näidikusüsteemid	1	2
Väljalaskegaaside temperatuur / turbiiniastmete vaheline temperatuur		
Mootori veojõu esitamine: mootori surveastme, mootoriturbiini väljalaskerõhu või reaktiivdüüsirõhu mõõtmisüsteemid		
Õlirõhk ja -temperatuur		
Kütuse rõhk ja voolamiskiirus		
Mootori pöörlemissagedus		
Vibratsiooni mõõtmine ja -näidikud		
Pöördemoment		
Võimsus		
15.15. Forsseerimissüsteemid	—	1
Tööpõhimõte ja kasutamine		
Vee ja vesimetanoolisegu sissepritse		
Forsseerimiskambri süsteemid		
15.16. Turbopropeller mootorid	1	2
Vabaturbiin- ja mehhaanilise ülekandega turbiinmootorid		
Aeglustusülekanded (reduktorid)		
Mootori ja propelleri integreeritud juhtimissüsteem		
Ülekiiruskaitse ohutusseadmed		
15.17. Ajamiturbiinmootorid	1	2
Põhimõtteline ehitus, ajamisüsteemid, reduktorid, sidurid, juhtimissüsteemid		
15.18. Abijõuseadmed (APU-d)	1	2
Otstarve, tööpõhimõte, kaitsesüsteemid		
15.19. Jõuseadme paigaldus	1	2
Tulekindlate tõkete, mootorikatete, mürasummutuspaneelide, mootori- raamide, vibratsioone summutavate mootoriraamide, voolikute, torude, toitekanalite, liitmike, kaablikimpude, juhtimistrosside ja -varraste, tõstepunktide ja tühjendustorustike paigutus		
15.20. Tulekaitsesüsteemid	1	2
Tulekahju tuvastus- ja kustutussüsteemide tööpõhimõte		

▼ **M6**

	TASE	
	A	B1
15.21. Mootori jälgimine ja maapealne käitamine	1	3
Mootori käivitamine ja maapealne käitamine		
Mootori väljundvõimsuse ja parameetrite tõlgendamine		
Suundumuste jälgimine (sh õli- ja vibratsioonianalüüs jälgimine, endoskoopia)		
Mootori ja selle sõlmede vastavuse kontrollimine mootori valmistaja poolt ettenähtud kriteeriumitele, tolerantsidele ja andmetele		
Kompressori pesemine/puhastamine		
Võõrkehakahjustused		
15.22. Mootori ladustamine ja konserveerimine	—	2
Mootori ja lisaseadmete/süsteemide konserveerimine ning uuesti kasutus-elevõtmine		

MOODUL 16. KOLBMOOTOR

	TASE		
	A	B1	B3
16.1. Põhimõisted	1	2	2
Mehaaniline, termiline ja mahuline kasutegur			
Tööpõhimõtted – kahetaktiline, neljaktiline, otomootor, diiselmootor			
Kolvikäik ja surveaste			
Mootori silindrite asetuskeem ja tööjärjekord			
16.2. Mootori jõudlus	1	2	2
Võimsuse arvutamine ja mõõtmine			
Mootori võimsust mõjutavad tegurid			
Segud, lahjad segud, eelsüüde			
16.3. Mootori ehitus	1	2	2
Karter, väntvõll, nukkvõllid, õlivannid			
Abiseadmete ajami ülekanne			
Silindrite ja kolbide koostud			
Kepsud, sisselaske- ja väljalaskekollektor			
Klapimehhanism			

▼ **M6**

	TASE		
	A	B1	B3
Propelleri aeglustusreduktorid			
16.4. Mootori toitesüsteemid			
16.4.1. <i>Karburaatorid</i>	1	2	2
Tüübid, ehitus ja tööpõhimõte			
Jäätumine ja soojendamine			
16.4.2. <i>Kütuse sissepritsesüsteemid</i>	1	2	2
Tüübid, ehitus ja tööpõhimõte			
16.4.3. <i>Elektronilised juhtimisseadmed</i>	1	2	2
Mootorite elektroniliste juhtimis- ja kütusedoseerimissüsteemide (FADEC) tööpõhimõte			
Süsteemi ehitus ja sõlmed			
16.5. Käivitus- ja süütesüsteemid	1	2	2
Käivitussüsteemid, eelsoojendussüsteemid			
Magneetosüüde, ehitus ja tööpõhimõte			
Süütejühtmed, süüteküünlad			
Madalpinge- ja kõrgepingesüsteemid			
16.6. Sisselaske-, väljalaske- ja jahutussüsteemid	1	2	2
Järgmiste süsteemide ehitus ja tööpõhimõte: sisselaskesüsteemid, sh reguleeritavad sisselaskesüsteemid			
Väljalaskesüsteemid ja mootori (nii õhk- kui ka vesi)jahutussüsteemid			
16.7. Ülelaadimine ja turboülelaadimine	1	2	2
Ülelaadimise põhimõte ja eesmärk ning selle mõju mootoriparameetritele			
Ülelaadimis-/turboülelaadimissüsteemide ehitus ja tööpõhimõte			
Ülelaadimissüsteemide mõisted			
Juhtimissüsteemid			
Süsteemi kaitsmine			
16.8. Määrdeained ja kütused	1	2	2
Omadused ja kirjeldus			
Kütuselisandid			

▼ **M6**

	TASE		
	A	B1	B3
Ohutusnõuded			
16.9. Määrimissüsteemid	1	2	2
Süsteemi tööpõhimõte/ehitus ja sõlmed			
16.10. Mootori näidikussüsteemid	1	2	2
Mootori pöörlemissagedus			
Plokikaane temperatuur			
Jahutusvedeliku temperatuur			
Õlirõhk ja -temperatuur			
Väljalaskegaaside temperatuur			
Kütuse rõhk ja voolamiskiirus			
Kollektorirõhk			
16.11. Jõuseadme paigaldus	1	2	2
Tulekindlate tōkete, mootorikatete, mürasummutuspaneelide, mootoriraamide, vibratsioone summutavate mootoriraamide, voolikute, torude, toitek-analite, liitmike, kaablikimpude, juhtimistrosside ja -varraste, tōstepunktide ja tühjendustorustike paigutus			
16.12. Mootori jälgimine ja maapealne käitamine	1	3	2
Mootori käivitamine ja maapealne käitamine			
Mootori väljundvõimsuse ja parameetrite tõlgendamise			
Mootori ja selle komponentide kontrollimine vastavalt mootori valmistaja poolt ettenähtud kriteeriumidele, tolerantsidele ja andmetele			
16.13. Mootori ladustamine ja konserveerimine	—	2	1
Mootori ja lisaseadmete/süsteemide konserveerimine ning uuesti kasutuselevõtmine			

MOODUL 17A. PROPELLER

Märkus: seda moodulit ei kohaldata B3-kategooria suhtes. B3-kategooriaga seotud asjaomased ained on loetletud moodulis 17B.

	TASE	
	A	B1
17.1. Põhimõisted	1	2
Propelleri laba osade teooria		

▼ **M6**

	TASE	
	A	B1
Labade suur/väike seadenurk, negatiivne seadenurk, kohtumisnurk, pöörlemiskiirus		
Propelleri libisemine		
Aerodünaamiline, tsentrifugaal- ja tõmbejõud		
Pöördemoment		
Suhteline õhuvool laba kohtumisnurgal		
Vibratsioon ja resonants		
17.2. Propelleri ehitus	1	2
Valmistamismeetodid, komposiitmaterjalidest, puidust ja metallist propellerites kasutatavad materjalid		
Laba positsioon, laba esikülj, laba keskosa, laba tagakülj ja rumm		
Püsisammuga, reguleeritava sammuga, püsikiirusega propeller		
Propelleri/voolundi paigaldus		
17.3. Propelleri sammu reguleerimine	1	2
Pöörlemiskiiruse reguleerimise ja sammu muutmise meetodid, mehaanilised ja elektr(oon)ilised		
Flüügersamm ja negatiivne seadenurk		
Ülekiiruskaitse		
17.4. Propelleri sünkroniseerimine	—	2
Sünkroniseerimis- ja sünfaseerimisseadmed		
17.5. Propelleri jäätõrje	1	2
Vedelikuga ja elektriga töötavad jäätõrjeseadmed		
17.6. Propelleri hooldamine	1	3
Staatiline ja dünaamiline tasakaalustamine		
Labaotste pöörlemistasapinna kontrollimine		
Labakahjustuste, erosiooni, korrosiooni, kokkupõrkekahjustuste ja delaminatsiooni hindamine		
Propelleri töötlemine/remont		
Propellermootori käitamine		
17.7. Mootori ladustamine ja konserveerimine	1	2
Propelleri konserveerimine ja dekonserveerimine		

▼ **M6**

MOODUL 17B. PROPELLER

Märkus: selles moodulis käsitletakse B3 alamkategooriasse kuuluvate lennukite propellereid hõlmavat tehnoloogiat.

	TASE
	B3
17.1. Põhimõisted	2
Propelleri laba osade teooria	
Labade suur/väike seadenurk, negatiivne seadenurk, kohtumisnurk, pöörlemiskiirus	
Propelleri libisemine	
Aerodünaamiline, tsentrifugaal- ja tõmbejõud	
Pöördemoment	
Suhteline õhuvool laba kohtumisnurgal	
Vibratsioon ja resonants	
17.2. Propelleri ehitus	2
Valmistamismeetodid ning komposiitmaterjalidest, puidust ja metallist propellerites kasutatavad materjalid	
Laba positsioon, laba esikülj, laba keskosa, laba tagakülj ja rumm	
Püsisammuga, reguleeritava sammuga, püsikiirusega propeller	
Propelleri/voolundi paigaldus	
17.3. Propelleri sammu reguleerimine	2
Pöörlemiskiiruse reguleerimise ja sammu muutmise meetodid, mehaanilised ja elektr(oon)ilised	
Flüügersamm ja negatiivne seadenurk	
Ülekiiruskaitse	
17.4. Propelleri sünkroniseerimine	2
Sünkroniseerimis- ja sünfaseerimisseadmed	
17.5. Propelleri jäätõrje	2
Vedelikuga ja elektriga töötavad jäätõrjeseadmed	
17.6. Propelleri hooldamine	2
Staatiline ja dünaamiline tasakaalustamine	
Labaotste pöörlemistasapinna kontrollimine	
Labakahjustuste, erosiooni, korrosiooni, kokkupõrkekahjustuste ja delaminatsiooni hindamine	
Propelleri töötlemine/remont	
Propellerimootori käitamine	
17.7. Mootori ladustamine ja konserveerimine	2
Propelleri konserveerimine ja dekonserveerimine	

▼ **M6***II liide***Baasteadmiste eksami nõuded****1. Üldsätted**

- 1.1. Kõik baasteadmiste eksamid tuleb korraldada allpool kirjeldatud valikvastustega küsimuste ja teemaarendusküsimuste abil. Ebaõiged vastusevariandid peaksid olema ainet mittetundva inimese jaoks sama usutavad kui õige vastusevariant. Kõik vastusevariandid peavad olema küsimusega otseselt seotud ning samanema üksteisega nii sõnavara, grammatilise struktuuri kui ka pikkuse poolest. Arvandmeid sisaldavate küsimuste puhul peaksid valed vastusevariandid kajastama menetlusvigu, näiteks valedel alustel tehtud parandusi või valesti teisendatud ühikuid; vastusevariandid ei tohi sisaldada suvalisi numbreid.
- 1.2. Igal küsimusel peab olema kolm valikvastust, millest ainult üks tohib olla õige, ning eksamiks ettenähtud aega tuleb kõikide ainemoodulite puhul arvestada nii, et ühele küsimuse vastamiseks kulub 75 sekundit.
- 1.3. Teemaarendusküsimustele vastatakse kirjalikult ja ühele küsimusele vastamiseks tuleb arvestada 20 minutit.
- 1.4. Teemaarendusküsimused tuleb koostada I liites kirjeldatud moodulite 7A, 7B, 9A, 9B ja 10 põhjal ning ka vastuste hindamine peab toimuma samadel alustel.
- 1.5. Igal küsimusel peab olema näidisvastus, kus kirjeldatakse ka kõiki selliseid teadaolevaid vastusevarinate, mis võivad muude alajaotiste puhul asjakohased olla.
- 1.6. Iga näidisvastus tuleb jagada üksikuteks olulisteks punktideks, mida nimetatakse võtmepunktideks.
- 1.7. Valikvastustega küsimuste puhul loetakse eksam sooritatuks siis, kui õigesti on vastatud vähemalt 75 % iga moodulit või alamoodulit käsitlevatest küsimustest.
- 1.8. Teemaarendusküsimus loetakse õigesti vastatuks siis, kui vastus sisaldab vähemalt 75 % näidisvastuse võtmepunktidest ning kandidaat ei ole ülejäänud võtmepunktide puhul teinud ühtki olulist viga.
- 1.9. Kui eksam jääb sooritamata üksnes valikvastustega küsimuste või üksnes teemaarendusküsimuste osas, tuleb eksam uuesti teha vastavalt kas üksnes valikvastustega küsimuste või teemaarendusküsimuste osas.
- 1.10. Eksami sooritamise või mittesooritamise üle otsustamisel ei tohi kasutada trahvipunktide süsteemi.
- 1.11. Kui kandidaat ei suuda mõne mooduli puhul eksami edukaks sooritamiseks nõutavat punktisummat koguda, võib kõnealust moodulit käsitlevale korduseksamile minna alles 90 päeva pärast ebaõnnestunud eksami kuupäeva. Kõnealust nõuet ei kohaldata siiski selliste lennundustehniliste töötajate koolditusorganisatsioonide suhtes, kes on sertifitseeritud vastavalt IV lisale (147. osa) ja kes korraldavad läbikukkumise põhjustanud mooduleid käsitlevaid järeleõppekursusi; sel juhul võib eksami uuesti sooritada 30 päeva pärast ebaõnnestunud eksami kuupäeva.
- 1.12. Jaotises 66.A.25 sätestatud ajavahemikke kohaldatakse iga konkreetset moodulit käsitleval eksami suhtes, v.a need moodulid, mille kohta eksam sooritati mõne teise kategooria loa taotlemise käigus, ja tingimusel, et kõnealune luba on juba välja antud.
- 1.13. Eksamit võib iga mooduli puhul püüda sooritada kolm korda järjest. Kui kandidaat ei soorita eksamit ka kolmandal korral, võib ta uuesti eksamile minna pärast ühe aasta möödumist.

Taotleja annab lennundustehniliste töötajate sertifitseeritud koolditusorganisatsioonile või pädevale asutusele, kelle juures ta eksamit soovib sooritada, kirjaliku kinnituse eelmisel aastal tehtud ebaõnnestunud eksamite arvu ja kuupäevade kohta, märkides ära ka eksami korraldanud organisatsiooni või pädeva asutuse nime. Lennundustehniliste töötajate koolditusorganisatsioon või pädev asutus peab kontrollima, kas ebaõnnestunud eksamite arv ja nende sooritamise aeg vastavad kohaldatavatele nõuetele.

▼M6

2. **Küsimuste arv moodulite kaupa**
- 2.1. MOODUL 1 – MATEMAATIKA
- A-kategooria: 16 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 20 minutit.
- B1-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 40 minutit.
- B2-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 40 minutit.
- B3-kategooria: 28 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 35 minutit.
- 2.2. MOODUL 2 – FÜSIKA
- A-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 40 minutit.
- B1-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.
- B2-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.
- B3-kategooria: 28 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 35 minutit.
- 2.3. MOODUL 3 – ELEKTROTEHNIKA ALUSED
- A-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.
- B1-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.
- B2-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.
- B3-kategooria: 24 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 30 minutit.
- 2.4. MOODUL 4 – ELEKTROONIKA ALUSED
- B1-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.
- B2-kategooria: 40 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 50 minutit.
- B3-kategooria: 8 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 10 minutit.
- 2.5. MOODUL 5 – DIGITAALTEHNIKA / ELEKTROONILISED NÄIDIKUSÜSTEEMID
- A-kategooria: 16 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 20 minutit.
- B1.1- ja B1.3-kategooria: 40 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 50 minutit.
- B1.2- ja B1.4-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.
- B2-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 90 minutit.
- B3-kategooria: 16 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 20 minutit.

▼M6

- 2.6. MOODUL 6 – MATERJALID JA DETAILID
- A-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.
- B1-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 90 minutit.
- B2-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit.
- B3-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit.
- 2.7. MOODUL 7A – TAVALISED HOOLDUSTÖÖD
- A-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 2 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 90 minutit pluss 40 minutit.
- B1-kategooria: 80 valikvastustega küsimust ja 2 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 100 minutit pluss 40 minutit.
- B2-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 2 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit pluss 40 minutit.
- MOODUL 7B – TAVALISED HOOLDUSTÖÖD
- B3-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 2 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit pluss 40 minutit.
- 2.8. MOODUL 8 – AERODÜNAAMIKA ALUSED
- A-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.
- B1-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.
- B2-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.
- B3-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 25 minutit.
- 2.9. MOODUL 9A – INIMFAKTORID
- A-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 25 minutit pluss 20 minutit.
- B1-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 25 minutit pluss 20 minutit.
- B2-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 25 minutit pluss 20 minutit.
- MOODUL 9B – INIMFAKTORID
- B3-kategooria: 16 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 20 minutit pluss 20 minutit.
- 2.10. MOODUL 10 – LENNUNDUSALASED ÕIGUSAKTID
- A-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 40 minutit pluss 20 minutit.
- B1-kategooria: 40 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimus. Vastamiseks on aega 50 minutit pluss 20 minutit.

▼ **M6**

B2-kategooria: 40 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 50 minutit pluss 20 minutit.

B3-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 1 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 40 minutit pluss 20 minutit.

2.11. MOODUL 11A – TURBIINMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

A-kategooria: 108 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 135 minutit.

B1-kategooria: 140 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 175 minutit.

MOODUL 11B – KOLBMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

A-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 90 minutit.

B1-kategooria: 100 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 125 minutit.

MOODUL 11C – KOLBMOOTORIGA LENNUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

B3-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit.

2.12. MOODUL 12 – KOPTERITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

A-kategooria: 100 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 125 minutit.

B1-kategooria: 128 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 160 minutit.

2.13. MOODUL 13 – ÕHUSÕIDUKITE AERODÜNAAMIKA, EHITUS JA SÜSTEEMID

B2-kategooria: 180 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 225 minutit. Vajaduse korral võib küsimused ja nende vastamiseks ettenähtud aja jagada kaheks eksamiks.

2.14. MOODUL 14 – JÕUSEADMED

B2-kategooria: 24 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 30 minutit.

2.15. MOODUL 15 – GAASITURBIINMOOTOR

A-kategooria: 60 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 75 minutit.

B1-kategooria: 92 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 115 minutit.

2.16. MOODUL 16 – KOLBMOOTOR

A-kategooria: 52 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 65 minutit.

B1-kategooria: 72 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 90 minutit.

B3-kategooria: 68 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust. Vastamiseks on aega 85 minutit.

▼ **M6**

2.17. MOODUL 17A – PROPELLER

A-kategooria: 20 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 25 minutit.

B1-kategooria: 32 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 40 minutit.

MOODUL 17B – PROPELLER

B3-kategooria: 28 valikvastustega küsimust ja 0 teemaarendusküsimust.
Vastamiseks on aega 35 minutit.

▼ **M6***III liide***Õhusõidukitüübi alase koolituse ja eksamineerimise nõuded****Koolitus töökohal****1. Üldsätted**

Õhusõidukitüübi alane teoriakoolitus ja -eksam ning, v.a C-kategooria pädevuse puhul, praktiliste oskuste omandamine ja hindamine.

- a) Teoriakoolitus ja -eksam peavad vastama järgmistele nõuetele:
 - i) neid korraldab lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, mis on sertifitseeritud IV lisa (147. osa) kohaselt, või mõni muu organisatsioon, mille on sertifitseerinud pädev asutus;
 - ii) need vastavad käesoleva III liite alapunktides 3.1 ja 4 kirjeldatud nõuetele, v.a erineuskoolituse puhul kirjeldatud juhud;
 - iii) C-kategooria töötaja puhul, kes on omandanud kvalifikatsiooni jaotise 66.A.30 alapunkti a alapunktis 5 kindlaksmääratud akadeemilise kraadi omandamisega, peab asjaomast tüüpi õhusõidukeid käsitlev esimene teoriakoolitus toimuma B1- või B2-kategooria tasemel;
 - iv) need on alanud ja lõpule viidud kolme aasta jooksul enne tüübipädevusmärke kohta taotluse esitamist.
- b) Praktiliste oskuste omandamine ja hindamine peavad vastama järgmistele nõuetele:
 - i) neid teostab lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, mis on sertifitseeritud IV lisa (147. osa) kohaselt, või mõni muu organisatsioon, mille on sertifitseerinud pädev asutus;
 - ii) need vastavad käesoleva III liite punktides 3.2 ja 4 kirjeldatud nõuetele, v.a erineuskoolituse puhul kirjeldatud juhud;
 - iii) need hõlmavad representatiivset läbilõiget asjakohase õhusõidukitüübiga seotud hooldustöödest;
 - iv) need sisaldavad seadmete, komponentide, imitaatorite ning muude lennutreeningseadmete või õhusõiduki abil teostatavaid ülesandeid;
 - v) need on alanud ja lõpule viidud kolme aasta jooksul enne tüübipädevusmärke kohta taotluse esitamist.
- c) Erineuskoolitus
 - i) Erineuskoolitus on vajalik selleks, et saada ülevaade ameti poolt sama tootja kahe eri õhusõidukitüübi suhtes kohaldatavate pädevusmärgete vahelistest erinevustest;
 - ii) erineuskoolitus tuleb kindlaks määrata juhtumipõhiselt, võttes arvesse käesolevas III liites teoreetilise ja praktilise tüübipädevuskoolituse kohta kehtestatud nõudeid;

▼ **M6**

iii) tüübipädevusmärke kantakse loale pärast erinevuskoolituse läbimist, kui taotleja vastab ka ühele järgmistest tingimustest:

- loale on juba kantud sellise õhusõidukitüübi pädevusmärke, mille puhul erinevused on välja selgitatud, või
- ta vastab sellise õhusõiduki suhtes kohaldatavatele tüübikoolitusnõuetele, mille puhul erinevused on välja selgitatud.

2. **Õhusõidukitüübikoolituse tasemed**

Järgmise kolme taseme puhul on kindlaks määratud eesmärgid, koolituse ulatus ja teadmiste tase, mida koolitusega kavatakse saavutada.

— *1. tase: lühiülevaade õhusõiduki plaanerist, süsteemidest ja jõuseadmetest, nagu on esitatud õhusõiduki hoolduskäsiraamatu süsteemikirjelduse osas / jätkuva lennukõlblikkuse tagamise juhendites.*

Kursuse eesmärgid: pärast 1. taseme koolituse läbimist peab õpilane oskama teha järgmist:

- a) lihtsate sõnade ja näidete abil kirjeldama kogu ainet, kasutades selleks tüüpilisi termineid, ning tundma õhusõiduki plaaneri, süsteemide ja jõuseadmega seotud ohutusabinõusid;
- b) kirjeldama õhusõiduki käsiraamatuid ning õhusõiduki plaaneril, süsteemidel ja jõuseadmel tehtavaid olulisemaid hooldustöid;
- c) kirjeldama õhusõiduki põhisüsteemide üldist paigutust;
- d) kirjeldama jõuseadmete üldist paigutust ja omadusi;
- e) nimetama õhusõiduki puhul kasutatavaid eritööriistu ja katse-seadmeid.

— *2. tase: süsteemne põhiülevaade juhtimisseadmetest, näidikust, põhikomponentidest, sh nende asukohast ja otstarbest, hooldamisest ja lihtsamate vigade leidmisest. Üldteadmised aine teoreetilistest ja praktilistest aspektidest.*

Kursuse eesmärgid: peale 1. tasemele vastavate teadmiste peab õpilane pärast 2. taseme kursuse läbimist oskama teha järgmist:

- a) tundma aine teooria põhialuseid; rakendama üksikasjalikke protseduure järgides oma teadmisi praktikas;
- b) tundma ohutusnõudeid, mida tuleb järgida õhusõidukil, selle jõuseadmel ja süsteemidel või nende lähedal töötades;
- c) kirjeldama õhusõiduki ja selle süsteemide käitamist, eriti nende juurde pääsemist, toitega varustamist ja vooluallikaid;
- d) nimetama põhikomponentide asukohad;
- e) selgitama iga suurema süsteemi tavalist toimimist, kasutades asjakohast terminoloogiat ja nimetusi;
- f) tegema õhusõiduki järgmiste süsteemidega seotud hooldustoiminguid: kütus, jõuseadmed, hüdraulika, telik, vesi/heitvesi ja hapnik;

▼M6

- g) tõendama oskust hästi kasutada lennumeeskonna nimekirja ning raporteerimissüsteemi pardal (lihtsamate vigade leidmine) ning määrata kindlaks õhusõiduki lennukõlblikkus miinimumvarustuse loetelu (MEL) / varustatuse muudatuste loetelu (CDL) põhjal;
- h) tõendama oskust kasutada, tõlgendada ja kohaldada asjakohaseid dokumente, sh jätkuva lennukõlblikkuse juhendit, hoolduskäsiraamatut, varuosade illustreeritud kataloogi jm.

— 3. tase: *hoolduskäsiraamatule vastav üksikasjalik kirjeldus, käitamine, komponentide asukohad, eemaldamine/paigaldamine ning sisseehitatud katseseadmete kasutamine ja vigade leidmine.*

Kursuse eesmärgid: peale 1. ja 2. tasemele vastavate teadmiste peab õpilane pärast 3. taseme kursuse läbimist olema võimeline tegema järgmist:

- a) näitama oma teoreetilisi teadmisi õhusõidukisüsteemide ja -struktuuride kohta ning nende seoste kohta teiste süsteemidega, kirjeldama teoreetiliste põhialuste ja konkreetsete näidete abil üksikasjalikult kogu ainet, tõlgendama eri allikatest saadud mõõtmistulemusi ning vajaduse korral rakendama parandusmeetmeid;
- b) kontrollima õhusõiduki hoolduskäsiraamatu kohaselt süsteeme, jõuseadmeid, komponente ja nende tööd;
- c) tõendama oskust kasutada, tõlgendada ja kohaldada asjakohaseid dokumente, sh konstruktsioonelementide remondi käsiraamatut, vigade leidmise käsiraamatut jne;
- d) koguma hoolduskäsiraamatu tasemel teavet vigade diagnoosimise ja kõrvaldamise otsustamiseks;
- e) kirjeldama õhusõidukitüübispetsiifiliste komponentide vahetamist.

3. **Õhusõidukitüübikoolituse nõuded**

Kuigi õhusõidukitüübikoolitus hõlmab nii teoreetilist kui ka praktilist õpet, võib sertifitseerida teoreetilise või praktilise õppe või mõlemad.

3.1. *Teoreetiline õpe*

a) Eesmärk

Pärast teoreetilise kursuse läbimist peab õpilane olema võimeline III liites esitatud koolituskavas kindlaksmääratud tasemele vastavalt tõendama oma üksikasjalikke teoreetilisi teadmisi õhusõiduki juures kasutatavate süsteemide, struktuuri, töö, hoolduse ja remondi alal ning vigade leidmise alal vastavalt heakskiidetud tehnilisele normdokumentatsioonile. Õpilane peab olema võimeline tõendama oma oskust kasutada käsiraamatuid ja heakskiidetud protseduure, sh teadmisi asjakohaste kontrollide ja piirangute kohta.

b) Koolituse tase

Koolitustasemed vastavad eespool punktis 2 esitatud tasemetele.

Pärast esimest tüübikoolituskursust peavad C-kategooria volitatud lennundustehniliste töötajate kursused hõlmama ainult 1. taset.

▼ **M6**

3. taseme teoreetilise õppe jooksul võib kogu peatüki temaatika õpetamiseks kasutada vajaduse korral 1. ja 2. taseme koolitusmaterjale. Samas kasutatakse koolituse jooksul enamasti kõrgema taseme kursuse materjale.

c) Kestus

Minimaalne teoreetilise õppe tundide arv on esitatud järgmises tabelis:

Kategooria	Tunnid
<i>Lennukid maksimaalse stardimassiga üle 30 000 kg</i>	
B1.1	150
B1.2	120
B2	100
C	30

Lennukid maksimaalse stardimassiga 5 700 – 30 000 kg

B1.1	120
B1.2	100
B2	100
C	25

5 700 kg või väiksema maksimaalse stardimassiga lennukid ⁽¹⁾

B1.1	80
B1.2	60
B2	60
C	15

Kopterid ⁽²⁾

B1.3	120
B1.4	100
B2	100
C	25

(1) Selliste kolbmootoriga hermetiseerimata lennukite puhul, mille maksimaalne stardimass on alla 2 000 kg, võib koolituse miinimumkestust vähendada 50 %.

(2) Gruppi 2 (määratud kindlaks jaotises 66.A.42) kuuluvaid koptereid hõlmava koolituse miinimumkestust võib vähendada 30 %.

Eespool esitatud tabelis tähendab koolitustund 60 minuti pikkust õpetust, v.a vaheajad, eksamid, kontrollimine, ettevalmistamine ja õhusõidukiga tutvumine.

Kõnealused koolitustunnid kehtivad üksnes sellise teoreetilise õppe kohta, milles käsitletakse ameti kindlaksmääratud tüübipädevusele vastavaid õhusõiduki/mootori tervikkombinatsioone.

▼ M6

Peatükid Tase	Turbinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Avioonika
	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	
Loa kategooria	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2
9. Pukseerimine ja ruleerimine	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10. Parkimine/kinnitamine, ladustamine ja uuesti kasutusele võtmine	1	1	1	1	1	1	1	1	1
11. Sildid ja tähised	1	1	1	1	1	1	1	1	1
12. Teenindamine	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20. Standardne hooldus – üksnes tüübispetsiifiline	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kopterid									
18. Vibratsiooni- ja müraanalüüs (labaotste pöörlemistasapinna kontrollimine)	—	—	—	—	3	1	3	1	—
60. Standardne tiivikuhooldus	—	—	—	—	3	1	3	1	—
62. Tiivikud	—	—	—	—	3	1	3	1	1
62.A Tiivikud – kontroll ja näidikud	—	—	—	—	3	1	3	1	3
63. Tiivikute ajamid	—	—	—	—	3	1	3	1	1
63.A Tiivikute ajamid – kontroll ja näidikud	—	—	—	—	3	1	3	1	3
64. Sabatiivik	—	—	—	—	3	1	3	1	1
64.A Sabatiivik – kontroll ja näidikud	—	—	—	—	3	1	3	1	3
65. Sabatiiviku ajam	—	—	—	—	3	1	3	1	1
65.A Sabatiiviku ajam – kontroll ja näidikud	—	—	—	—	3	1	3	1	3
66. Kokkuvolditavad tiivikulabad/püloon	—	—	—	—	3	1	3	1	—
67. Tiiviklennu juhtimine	—	—	—	—	3	1	3	1	—
53. Plaani konstruktsioon (kopter)	—	—	—	—	3	1	3	1	—
25. Hädaolukorras kasutatavad ujuv-vahendid	—	—	—	—	3	1	3	1	1
Plaani konstruktsioon									
51. Standardmenetlused ja -struktuurid (kahjustuste klassifitseerimine, hindamine ja kõrvaldamine)	3	1	3	1	—	—	—	—	1
53. Kere	3	1	3	1	—	—	—	—	1
54. Gondlid/püloonid	3	1	3	1	—	—	—	—	1
55. Tüürstabilisaatorid	3	1	3	1	—	—	—	—	1

▼ M6

Peatükid Tase	Turbinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Avioonika
	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	
Loa kategooria	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2
56. Aknad	3	1	3	1	—	—	—	—	1
57. Tiivad	3	1	3	1	—	—	—	—	1
27.A Juhtpinnad (kõik)	3	1	3	1	—	—	—	—	1
52. Uksed	3	1	3	1	—	—	—	—	1
Tsoonide ja jaamade tähistamise süsteemid	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Plaaneri süsteemid									
21. Kliimaseadmed	3	1	3	1	3	1	3	1	3
21.A Õhu juurdevool	3	1	3	1	1	3	3	1	2
21.B Rõhu reguleerimine	3	1	3	1	3	1	3	1	3
21.C Ohutus- ja hoiatusseadmed	3	1	3	1	3	1	3	1	3
22. Lend automaatse juhtimisega	2	1	2	1	2	1	2	1	3
23. Sidevahendid	2	1	2	1	2	1	2	1	3
24. Elektrisüsteemid	3	1	3	1	3	1	3	1	3
25. Varustus ja sisustus	3	1	3	1	3	1	3	1	1
25.A Elektroonikaseadmed, sh avariivarustus	1	1	1	1	1	1	1	1	3
26. Tulekaitsevahendid	3	1	3	1	3	1	3	1	3
27. Juhtimiseseadmed	3	1	3	1	3	1	3	1	2
27.A Süsteemi kasutamine: elektriline/ elektrooniline	3	1	—	—	—	—	—	—	3
28. Toitesüsteemid	3	1	3	1	3	1	3	1	2
28.A Kütusesüsteemid – kontroll ja näidikud	3	1	3	1	3	1	3	1	3
29. Hüdraulikasüsteemid	3	1	3	1	3	1	3	1	2
29.A Hüdraulikaseadmed – kontroll ja näidikud	3	1	3	1	3	1	3	1	3
30. Jäätumise ja vihmavee tõrje	3	1	3	1	3	1	3	1	3

▼ M6

Peatükid / Tase	Turbiinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbiinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Avioonika
	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	
Loa kategooria	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2
31. Näidikud/salvestussüsteemid	3	1	3	1	3	1	3	1	3
31.A Mõõteriistastüsteemid	3	1	3	1	3	1	1	3	3
32. Telik	3	1	3	1	3	1	3	1	2
32.A Telik – kontroll ja näidikud	3	1	3	1	3	1	3	1	3
33. Tuled	3	1	3	1	3	1	3	1	3
34. Navigeerimine	2	1	2	1	2	1	2	1	3
35. Hapnikusüsteem	3	1	3	1	—	—	—	—	2
36. Suruõhusüsteem	3	1	3	1	3	1	3	1	2
36.A Suruõhusüsteem – kontroll ja näidikud	3	1	3	1	3	1	3	1	3
37. Vaakumsüsteem	3	1	3	1	3	1	3	1	2
38. Vee/heitveesüsteem	3	1	3	1	—	—	—	—	2
41. Ballastvesi	3	1	3	1	—	—	—	—	1
42. Integreeritud modulaaravioonika	2	1	2	1	2	1	2	1	3
44. Salongisüsteemid	2	1	2	1	2	1	2	1	3
45. Pardal asuvad hooldussüsteemid (või punktis 31 käsitletud süsteemid)	3	1	3	1	3	1	—	—	3
46. Teabesüsteemid	2	1	2	1	2	1	2	1	3
50. Lasti- ja muud ruumid	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Turbiinmootor									
70. Standardmenetlused – mootorid	3	1	—	—	3	1	—	—	1
70.A Konstruktsioon ja tööpõhimõte (seadme sisselase, kompressorid, põlemiskamber, turbiin, laagrid ja tihendid, määrdesüsteemid)	3	1	—	—	3	1	—	—	1
70.B Mootori jõudlus	3	1	—	—	3	1	—	—	1
71. Jõuseade	3	1	—	—	3	1	—	—	1
72. Mootoriturbiin / turbopropeller-mootor / turboventilaatormootor / lahtine ventilaator	3	1	—	—	3	1	—	—	1
73. Mootori toitesüsteem ja selle kontroll	3	1	—	—	3	1	—	—	1

▼ M6

Peatükid Tase	Turbinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Avioonika
	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	
Loa kategooria	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2
75. Õhk	3	1	—	—	3	1	—	—	1
76. Mootori juhtimisseadmed	3	1	—	—	3	1	—	—	1
78. Väljalase	3	1	—	—	3	1	—	—	1
79. Õli	3	1	—	—	3	1	—	—	1
80. Käivitamine	3	1	—	—	3	1	—	—	1
82. Vee sissepritse	3	1	—	—	3	1	—	—	1
83. Lisareduktorid	3	1	—	—	3	1	—	—	1
84. Veojõu suurendamine	3	1	—	—	3	1	—	—	1
73.A Mootori elektrooniline juhtimis- ja kütusedoseerimissüsteem (FADEC)	3	1	—	—	3	1	—	—	3
74. Süüde	3	1	—	—	3	1	—	—	3
77. Mootori näidikusteemid	3	1	—	—	3	1	—	—	3
49. Abijõuseadmed	3	1	—	—	—	—	—	—	2
Kolbmootor									
70. Standardmenetlused – mootorid	—	—	3	1	—	—	3	1	1
70.A Konstruktsioon ja tööpõhimõte (paigaldus, karburaatorid, kütuse sissepritsesüsteemid, sisse- ja väljalaske- ning jahutussüsteemid, ülelaadimine ja turboülelaadimine, määrdesüsteemid)	—	—	3	1	—	—	3	1	1
70.B Mootori jõudlus	—	—	3	1	—	—	3	1	1
71. Jõuseade	—	—	3	1	—	—	3	1	1
73. Mootori toitesüsteem ja selle kontroll	—	—	3	1	—	—	3	1	1
76. Mootori juhtimisseadmed	—	—	3	1	—	—	3	1	1
79. Õli	—	—	3	1	—	—	3	1	1
80. Käivitamine	—	—	3	1	—	—	3	1	1
81. Turbiinid	—	—	3	1	—	—	3	1	1
82. Vee sissepritse	—	—	3	1	—	—	3	1	1
83. Lisareduktorid	—	—	3	1	—	—	3	1	1
84. Veojõu suurendamine	—	—	3	1	—	—	3	1	1

▼ M6

Peatükid / Tase	Turbiinmootoriga lennukid		Kolbmootoriga lennukid		Turbiinmootoriga kopterid		Kolbmootoriga kopterid		Avioonika
	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	
Loa kategooria									B2
73.A Mootori elektrooniline juhtimis- ja kütusedoseerimissüsteem (FADEC)	—	—	3	1	—	—	3	1	3
74. Süüde	—	—	3	1	—	—	3	1	3
77. Mootori näidikusüsteemid	—	—	3	1	—	—	3	1	3
Propellerid									
60.A Standardmenetlused – propeller	3	1	3	1	—	—	—	—	1
61. Propellerid/jõuseadmed	3	1	3	1	—	—	—	—	1
61.A Propelleri ehitus	3	1	3	1	—	—	—	—	—
61.B Propelleri sammu reguleerimine	3	1	3	1	—	—	—	—	—
61.C Propelleri sünkroniseerimine	3	1	3	1	—	—	—	—	1
61.D Propelleri elektrooniline juhtimine	2	1	2	1	—	—	—	—	3
61.E Propelleri jäätõrje	3	1	3	1	—	—	—	—	—
61.F Propelleri hooldamine	3	1	3	1	—	—	—	—	1

- f) Klassiruumis või virtuaalkeskonnas antava teoreetilise õppe vajaduste rahuldamiseks võib kasutada multimeediapõhise koostamise meetodeid, kui koolituskursuse kinnitanud pädev asutus on need heaks kiitnud.

3.2. *Praktiline õpe*

a) Eesmärk

Praktilise õppe eesmärk on saavutada nõutav pädevus õhusõidukitüübile kohaste hooldus-, ülevaatus- ja rutiintööde ohutul tegemisel kooskõlas hoolduskäsiraamatu ning muude asjaomaste juhiste ja ülesannetega, nt vigade leidmisel, remonditöödel, reguleerimisel, osade vahetamisel, seadistamisel ja vajaduse korral funktsionaalsete kontrollide teostamisel. See hõlmab oskust kasutada nõuetekohaselt kõiki õhusõiduki tehnilisi ja muid dokumente ning eritööriistu ja katseseadmeid, et kõrvaldada ja vahetada õhusõidukitüübile spetsiifilisi komponente ja mooduleid, sh hooldustööd tiibadel.

b) Sisu

Praktilise õppe ühe osana võetakse läbi vähemalt 50 % allpool toodud tabelis ristiga märgitud punktidest, mis on olulised konkreetse õhusõidukitüübi puhul.

Ristiga märgitud ained on praktilise õppe seisukohast olulised selleks, et piisavalt käsitleda põhiliste hooldustööde teostamise, paigalduse ja ohutuse küsimusi, eriti juhtudel, kui kõnealuseid küsimusi ei ole võimalik üksnes teoreetilise õppe käigus täielikult selgitada. Kuigi loetus on esitatud need ained, mis praktilise õppe jooksul on igal juhul vaja läbi võtta, võib vajaduse korral käsitleda ka muid konkreetse õhusõidukitüübiga seotud teemasid.

▼ **M6**

Käsitletud ülesanded peavad olema õhusõiduki ja süsteemide puhul representatiivsed nii oma keerukuse kui ka ülesande täitmiseks vajaliku tehnika poolest. Koolitus võib muu hulgas sisaldada suhteliselt lihtsaid ülesandeid, kuid koolitatavad peavad õhusõidukitüübi puhul täitma ka keerukamaid ülesandeid.

Tabelis on kasutatud järgmisi lühendeid: LOC: asukoht; FOT: toimivuskatse; SGH: hooldustööd ja maapealne käitlus; R/I: eemaldamine/ paigaldamine; MEL: miinimumvarustus; TS: vigade leidmine.

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
Sissejuhatav moodul											
5. Tähtjad/hoolduskontrollid	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Mõõtmised/rakendusvaldkonnad (maksimaalne stardimass jm)	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7. Tõstmine ja toetamine	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Nivelleerimine ja kaalumine	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
9. Pukseerimine ja ruleerimine	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
10. Parkimine/kinnitamine, ladustamine ja uuesti kasutusele võtmine	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
11. Sildid ja tähised	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. Teenindamine	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
20. Standardmenetlused – üksnes tüübispetsiifilised	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
Kopterid											
18. Vibratsiooni- ja müraanalüüs (labaotste pöörlemistasapinna kontrollimine)	X/—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
60. Tiivikuga seotud standardmenetlused – üksnes tüübispetsiifilised	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
62. Tiivikud	X/—	—	X	X	—	X	—	—	—	—	—

▼ M6

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
56. Aknad	X/—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
57. Tiivad	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27.A Juhtpinnad	X/—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
52. Uksed	X/X	X	X	—	—	—	—	X	—	—	—
Plaaneri süsteemid:											
21. Õhu konditsioneerimine	X/X	X	X	—	X	X	X	X	—	X	X
21.A Õhu juurdevool	X/X	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—
21.B Rõhu reguleerimine	X/X	X	—	—	X	X	X	—	—	X	X
21.C Ohutus- ja hoiatusseadmed	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
22. Lend automaatse juhtimisega	X/X	—	—	—	X	—	X	X	X	X	X
23. Sidevahendid	X/X	—	X	—	X	—	X	X	X	X	X
24. Elektrisüsteemid	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
25. Varustus ja sisustus	X/X	X	X	X	—	—	X	X	X	—	—
25.A Elektroonikaseadmed, sh avariivarustus	X/X	X	X	X	—	—	X	X	X	—	—
26. Tulekaitsevahendid	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
27. Juhtimisseadmed	X/X	X	X	X	X	X	X	—	—	—	—
27.A Süsteemi kasutamine: elektriline/elektroniline	X/X	X	X	X	X	—	X	—	X	—	X
28. Toitesüsteemid	X/X	X	X	X	X	X	X	X	—	X	—
28.A Kütusesüsteemid – kontroll ja näidikud	X/X	X	—	—	—	—	X	—	X	—	X
29. Hüdraulikasüsteemid	X/X	X	X	X	X	X	X	X	—	X	—
29.A Hüdraulikaseadmed – kontroll ja näidikud	X/X	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
30. Jäätumise ja vihmavee tõrje	X/X	X	X	—	X	X	X	X	—	X	X

▼ M6

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
31. Mõõteriistad	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
31.A Näidikusteemid	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
32. Telik	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	—
32.A Telik – kontroll ja näidikud	X/X	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
33. Tuled	X/X	X	X	—	X	—	X	X	X	X	—
34. Navigeerimine	X/X	—	X	—	X	—	X	X	X	X	X
35. Hapnikusteem	X/—	X	X	X	—	—	X	X	—	—	—
36. Suruõhusüsteem	X/—	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
36.A Suruõhusüsteem – kontroll ja näidikud	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
37. Vaakumsüsteem	X/—	X	—	X	X	X	—	—	—	—	—
38. Vee-/heitveesüsteem	X/—	X	X	—	—	—	X	X	—	—	—
41. Ballastvesi	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42. Integreeritud modulaar-ravioonika	X/X	—	—	—	—	—	X	X	X	X	X
44. Salongisüsteemid	X/X	—	—	—	—	—	X	X	X	X	X
45. Pardapealsed hooldussüsteemid (või punktis 31 käsitletud süsteemid)	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
46. Teabesüsteemid	X/X	—	—	—	—	—	X	—	X	X	X
50. Lasti- ja muud ruumid	X/X	—	X	—	—	—	—	—	—	—	—
Turbiin-/kolbmootori moodul											
70. Standardmenetlused – mootorid – üksnes tüübispetsiifilised	—	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—

▼ M6

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
70.A Konstruktsioon ja tööpõhimõte (seadme sisselase, kompressorid, põlemiskamber, turbiin, laagrid ja tihendid, määrdesüsteemid)	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Turbiinmootorid:											
70.B Mootori jõudlus	—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
71. Jõuseade	X/—	X	X	—	—	—	—	X	—	—	—
72. Mootoriturbiin/turbo-propeller mootor/turbo-ventilaatormootor/lahtine ventilaator	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73. Mootori toitesüsteem ja selle kontroll	X/X	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73.A FADEC- süsteemid (FADEC Systems)	X/X	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
74. Süüde	X/X	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—
75. Õhk	X/—	—	—	X	—	X	—	—	—	—	—
76. Mootori juhtimis-seadmed	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	—	—
77. Mootori näidikud	X/X	X	—	—	X	X	X	—	—	X	X
78. Väljalase	X/—	X	—	—	X	—	—	—	—	—	—
79. Õli	X/—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—
80. Käivitamine	X/—	X	—	—	X	X	—	—	—	—	—
82. Vee sissepritse	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83. Abiseadmete ajami ülekann	X/—	—	X	—	—	—	—	—	—	—	—
84. Veojõu suurendamine	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Abijõuseadmed (APU):											
49. Abijõuseadmed	X/—	X	X	—	—	X	—	—	—	—	—

▼ M6

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
Kolbmootorid:											
70. Standardmenetlused –mootorid - üksnes tüübispetsiifilised	—	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
70.A Konstruktsioon ja tööpõhimõte (seadme sisselase, kompressorid, põlemiskamber, turbiin, laagrid ja tihendid, määrdesüsteemid)	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70.B Mootori jõudlus	—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
71. Jõuseade	X/—	X	X	—	—	—	—	X	—	—	—
73. Mootori toitesüsteem ja selle kontroll	X/X	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73.A FADEC- süsteemid (FADEC Systems)	X/X	X	—	X	X	X	X	X	X	X	X
74. Süüde	X/X	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—
76. Mootori juhtimis-seadmed	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	—	—
77. Mootori näidikud	X/X	X	—	—	X	X	X	—	—	X	X
78. Väljalase	X/—	X	—	—	X	X	—	—	—	—	—
79. Õli	X/—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—
80. Käivitamine	X/—	X	—	—	X	X	—	—	—	—	—
81. Turbiinid	X/—	X	X	X	—	X	—	—	—	—	—
82. Vee sissepritse	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83. Abiseadmete ajami ülekanne	X/—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—
84. Veojõu suurendamine	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Propellerid:											
60.A Tavapärased tööd – propeller	—	—	—	X	—	—	—	—	—	—	—
61. Propellerid/ jõuseadmed	X/X	X	X	—	X	X	—	—	—	—	—

▼ **M6**

Peatükid	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
61.A Propelleri ehitus	X/X	—	X	—	—	—	—	—	—	—	—
61.B Propelleri sammu reguleerimine	X/—	X	—	X	X	X	—	—	—	—	—
61.C Propelleri sünkroniseerimine	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	X	—
61.D Propelleri elektrooniline juhtimine	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
61.E Propelleri jäätõrje	X/—	X	—	X	X	X	—	—	—	—	—
61.F Propelleri hooldamine	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

4. **Tüübikoolituslase eksamineerimise ja hindamise nõuded**4.1. *Teoreetilise õppe alase eksamineerimise nõuded*

Pärast õhusõidukitüübikoolituse teooriaosa läbimist sooritatakse kirjalik eksam, mis vastab järgmistele nõuetele.

- Eksamineerimiseks kasutatakse valikvastustega küsimusi. Igal küsimusel peab olema kolm valikvastust, millest ainult üks tohib olla õige. Eksami aeg sõltub küsimuste koguarvust ja igale küsimusele arvestatakse keskmiselt 90 sekundit.
- Ebaõiged valikvastused peaksid olema ainet mittetundva inimese jaoks sama usutavad kui õige vastusevariant. Kõik vastusevariandid peavad olema küsimusega otseselt seotud ning sarnanema üksteisega nii sõnavara, grammatilise struktuuri kui ka pikkuse poolest.
- Arvandmeid sisaldavate küsimuste puhul peaksid valed vastusevariandid sisaldama menetlusvigu, näiteks ebaõige tähenduse kasutamist (+ asemel –) või valesid mõõtühikuid. Vastusevariandid ei tohi sisaldada suvalisi numbreid.
- Iga peatüki ⁽¹⁾ puhul kasutatav eksamineerimistase vastab punktis 2 „Õhusõidukitüübikoolituse tasemed” kindlaksmääratud tasemetele. Samas on lubatud esitada ka teatav arv madalama taseme küsimusi.
- Eksami ajal ei tohi kasutada abivahendeid. Samuti ei ole lubatud kasutada teatmeteoseid. Erandiks on eksamid, kus kontrollitakse B1- ja B2-kategooria kandidaatide oskust tõlgendada tehnilisi dokumente.
- Iga koolitustunni kohta tuleb esitada vähemalt üks küsimus. Iga peatüki kohta esitatakse küsimusi vastavalt:
 - peatüki ja taseme kohta tegelikult antud koolitustundide arvule;
 - koolitusvajaduste analüüsis esitatud õppe-eesmärkidele.

Kursuse heakskiitmisel hindab liikmesriigi pädev asutus küsimuste arvu ja taset.

▼M6

- g) Eksam loetakse sooritatuks, kui õigesti on vastatud vähemalt 75 % küsimustest. Kui tüübikoolituse kohta korraldatakse mitu eksamit, loetakse sooritatuks need eksamid, mille puhul vähemalt 75 % küsimustest on õigesti vastatud. Selleks et oleks võimalik õigesti vastata täpselt 75 % küsimustele, korrutatakse eksamiküsimuste arv neljaga.
- h) Trahvipunktsüsteemi (st punktide mahaarvamist valesi vastatud küsimuste korral) ei kasutata.
- i) Vaheeksameid tohib lõpueksami osana kasutada üksnes juhul, kui nendes kasutatakse nõutavat arvu küsimusi nõutaval tasemel.

(¹) Punkti 4 kohaldamisel on peatükk punkti 3.1 alapunkti e tabelis sisalduv nummerdatud rida.

4.2. *Praktilise õppe hindamise nõuded*

Pärast õhusõidukitüübikoolituse praktilise osa läbimist tuleb teha hindamine, mis peab vastama järgmistele nõuetele.

- a) Hindamist teostavad määratud hindajad, kellel on nõuetekohane kvalifikatsioon.
- b) Hinnatakse praktikandi teadmisi ja oskusi.

5. **Tüübieksam nõuded**

Tüübieksami viib läbi koolitusorganisatsioon, kellel on 147. osa nõuetele vastav või pädeva asutuse väljaantud koolitusluba.

Eksam on suuline, kirjalik või praktilistel oskustel põhinev või nende kombinatsioon ning see vastab järgmistele nõuetele.

- a) Suulise eksami küsimused peavad olema avatud.
- b) Kirjaliku eksami küsimused peavad olema valikvastustega küsimused või teemaarendusküsimused.
- c) Praktiliste oskuste hindamisel määratakse kindlaks isiku oskus täita konkreetset tööülesannet.
- d) Eksamiteemadeks peab olema valik punktis 3 kirjeldatud tüübikoolitus-/eksamikava peatükkidest (²) vastaval tasemel.
- e) Ebaõiged vastusevariandid peaksid olema ainet mittetundva inimese jaoks sama usutavad kui õige vastusevariant. Kõik vastusevariandid peavad olema küsimusega otseselt seotud ning sarnanema üksteisega nii sõnavara, grammatilise struktuuri kui ka pikkuse poolest.
- f) Arvandmeid sisaldavate küsimuste puhul peaksid valed vastusevariandid kajastama menetlusvigu, näiteks valel alusel tehtud parandusi või valesi teisendatud ühikuid; vastusevariandid ei tohi sisaldada suvalisi numbreid.
- g) Eksamil tuleb tagada järgmiste eesmärkide saavutamine:
 1. käsitleda tõeselt ja usaldusväärselt õhusõiduki ja selle süsteemide teemat;
 2. tagada õhusõidukitüübile kohaste hooldus-, ülevaatus- ja rutiinsete tööde ohutu tegemine kooskõlas hoolduskäsiraamatu ning muude asjakohaste juhiste ja ülesannetega, näiteks vigade leidmine, remonditööd, reguleerimine, osade vahetamine, seadistamine ja vajaduse korral funktsionaalsed kontrollid, näiteks mootori töö jms;

▼ M6

3. kasutada nõuetekohaselt kõiki õhusõidukiga seotud tehnilisi ja muid dokumente;
 4. kasutada nõuetekohaselt eritööriistu ja katseseadmeid, kõrvaldada ja vahetada õhusõidukitüübispetsiifilisi komponente ja mooduleid, kaasa arvatud hooldustööd tiibadel.
- h) Eksam peab vastama järgmistele tingimustele.
1. Eksamit võib püüda sooritada kolm korda järjest. Kui kandidaat ei soorita eksamit ka kolmandal korral, võib ta uuesti eksamile minna pärast ühe aasta möödumist. Pärast esimest ebaõnnestunud katset ühes koolitustsüklis on vaja oodata 30 päeva ja pärast teist ebaõnnestunud katset on vaja oodata 60 päeva.

Taotleja annab lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonile või pädevale asutusele, kelle juures ta eksamit soovib sooritada, kirjaliku kinnituse eelmisel aastal ebaõnnestunud eksamite arvu ja kuupäevade kohta, märkides ära ka selle lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni või pädeva asutuse nime, kes eksami korraldas. Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon või pädev asutus peab kontrollima, kas ebaõnnestunud eksamite arv ja nende sooritamise aeg vastavad asjaomastele nõuetele.
 2. Tüübieksam tuleb sooritada ja vajalikud praktilised oskused tuleb omandada kolme aasta jooksul enne seda, kui esitatakse taotlus lennundustehnilise töötaja loale tüübipädevusmärke saamise kohta.
 3. Tüübieksami peab vastu võtma vähemalt üks eksamineerija. Eksamineerija(d) ei tohi olla seotud taotleja koolitamisega.
- i) Eksamineerija peab koostama ja allkirjastama kirjaliku aruande, milles selgitatakse, miks kandidaat eksami sooritas või seda ei sooritanud.

(2) Punkti 5 kohaldamisel on peatükk punkti 3.1 alapunkti e ja punkti 3.2 alapunkti b tabelis sisalduv nummerdatud rida.

6. Koolitus töökohal

Töökohal toimuva koolituse kiidab heaks loa väljaandnud pädev asutus.

Seda korraldatakse konkreetse õhusõidukitüübi hooldamiseks nõuetekohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioonis ja tema kontrolli all ning seda hindavad määratud hindajad, kellel on nõuetekohane kvalifikatsioon.

Töökohal toimuv koolitus peab olema alanud ja lõpule viidud kolme aasta jooksul enne tüübipädevusmärke kohta taotluse esitamist.

a) Eesmärk

Töökohal toimuva koolituse eesmärk on omandada ohututeks hooldustöödeks vajalik pädevus ja kogemused.

b) Sisu

Töökohal toimuv koolitus hõlmab pädeva asutuse jaoks vastuvõetavate ülesannete läbilõiget. Töökohal toimival koolitusel käsitletavat ülesanded peavad olema õhusõiduki ja süsteemide puhul representatiivsed nii oma keerukuse kui ka ülesande täitmiseks vajaliku tehnika poolest. Koolitus võib muu hulgas sisaldada suhteliselt lihtsaid ülesandeid, kuid koolitavad peavad õhusõidukitüübi puhul täitma ka keerukamaid hooldusülesandeid.

Õpilane ja määratud järelevalvaja peavad mõlemad kinnitama iga ülesande oma allkirjaga. Loetletud ülesanded peavad põhinema tegelikul töökorraldusel/töölehel jms.

▼ M6

Töökohal toimuva koolituse lõplik hindamine on kohustuslik ja seda peab tegema määratud hindaja, kellel on nõuetekohane kvalifikatsioon.

Töökohal toimuva koolituse töölehtede/päevikusse kantakse järgmised andmed:

1. praktikandi nimi;
2. sünniaeg;
3. sertifitseeritud hooldusorganisatsioon;
4. asukoht;
5. järelevalvaja(te) ja hindaja nimi (nimed) (sh loa olemasolu korral ka selle number);
6. ülesande lõpuleviimise kuupäev;
7. ülesande kirjeldus ning viide töökorraldusele / töökäsule / tehnilisele päevikule jms;
8. õhusõidukitüüp ja õhusõiduki registreerimisnumber;
9. taotletav õhusõidukitüübipädevus.

Selleks et pädeval asutusel oleks lihtsam töökohal toimuvat koolitust kontrollida, tuleb esitada i) üksikasjalikud töölehed / üksikasjalik päevik ning ii) vastavusaruanne, millega tõendatakse töökohal toimuva koolituse vastavust käesoleva osa nõudele.

▼ **M6***IV liide***66. osa kohase lennundustehnilise töötaja loa rakendusala laiendamiseks nõutav kogemus**

Järgmises tabelis on esitatud kogemustega seotud nõudeid, mida kohaldatakse uue kategooria või alamkategooria taotlemisel 66. osa kohasele loale.

Kõnealune kogemus peab olema praktiline ja seotud hooldustöödega sellisel käitataval õhusõidukil, mis kuulub taotletavasse asjaomasesse alamkategooriasse.

Nõutav kogemus võib olla 50 % võrra väiksem juhul, kui taotluse esitaja on taotletava alamkategooriaga seoses lõpetanud 147. osa nõuetele vastava heakskiidetud kursuse.

Kuni Alates	A1	A2	A3	A4	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4	B2	B3
A1	—	6 kuud	6 kuud	6 kuud	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta	2 aastat	6 kuud
A2	6 kuud	—	6 kuud	6 kuud	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta	2 aastat	6 kuud
A3	6 kuud	6 kuud	—	6 kuud	2 aastat	1 aasta	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta
A4	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—	2 aastat	1 aasta	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta
B1.1	Puuduvad	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—	6 kuud	6 kuud	6 kuud	1 aasta	6 kuud
B1.2	6 kuud	Puuduvad	6 kuud	6 kuud	2 aastat	—	2 aastat	6 kuud	2 aastat	Puuduvad
B1.3	6 kuud	6 kuud	Puuduvad	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—	6 kuud	1 aasta	6 kuud
B1.4	6 kuud	6 kuud	6 kuud	Puudub	2 aastat	6 kuud	2 aastat	—	2 aastat	6 kuud
B2	6 kuud	6 kuud	6 kuud	6 kuud	1 aasta	1 aasta	1 aasta	1 aasta	—	1 aasta
B3	6 kuud	Puudub	6 kuud	6 kuud	2 aastat	6 kuud	2 aastat	1 aasta	2 aastat	—

▼ **M6**

V liide

Taotluse vorm – EASA vorm 19

1. Käesolevas liites on esitatud näidisvorm III lisa (66. osa) osutatud lennundustehnilise töötaja loa taotlemiseks.
2. Liikmesriigi pädev asutus võib EASA vormi 19 muuta üksnes selleks, et lisada täiendav teave, mida on vaja juhul, kui siseriiklike nõuetega lubatakse või nõutakse sellise III lisa (66. osa) kohase lennundustehnilise töötaja loa kasutamist, mille suhtes I lisa (M osa) ja II lisa (145. osa) nõuded ei kehti.

TAOTLUS 66. OSA KOHASE LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LOA VÄLJAANDMISEKS / MUUTMISEKS / SELLE KEHTIVUSE TAASTAMISEKS	EASA VORM 19				
TAOTLEJA ANDMED: Nimi: Adress: Kodakondsus: Sünniaeg ja -koht:					
66. OSA KOHASE LENNUNDUSTEHNILISE TÖÖTAJA LOA ANDMED (vajaduse korral): Loa number: Väljaandmise kuupäev:					
TÖÖANDJA ANDMED: Nimi: Adress: Hooldusorganisatsiooni sertifikaadi viide: Telefon: Faks:					
TAOTLUSE LIIK: (õige lahter märgistada ristiga)					
Algne luba <input type="checkbox"/>	Loa muutmine <input type="checkbox"/>	Loa kehtivuse taastamine <input type="checkbox"/>			
Pädevus	A	B1	B2	B3	C
Turbiinmootoriga lennuk	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>			
Kolbmootoriga lennuk	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>			
Turbiinmootoriga kopter	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>			
Kolbmootoriga kopter	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>			
Avioonika			<input type="checkbox"/>		
Kolbmootoriga hermetiseerimata lennukid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg				<input type="checkbox"/>	
Suured õhusõidukid					<input type="checkbox"/>
Muud õhusõidukid kui suured õhusõidukid					<input type="checkbox"/>
Tüübimärke / pädevusmärke / piirangute tühistamine (vajaduse korral):					
.....					
.....					
.....					

▼ **M6**

Soovin taotleda 66. osa kohase lennundustehnilise töötaja loa väljaandmist / muutmist / selle kehtivuse taastamist (nagu märgitud) ning kinnitan, et käesoleval taotlusevormil esitatud andmed on taotluse esitamise ajal õiged.

Kinnitan, et:

- mul ei ole muus liikmesriigis välja antud 66. osa kohast lennundustehnilise töötaja luba,
- ma ei ole taotlenud muus liikmesriigis 66. osa kohast lennundustehnilise töötaja luba,
- mul ei ole olnud muus liikmesriigis välja antud 66. osa kohast lennundustehnilise töötaja luba, mis on kehtetuks tunnistatud või mille kehtivus on peatatud.

Olen teadlik, et ebaõige teabe esitamine võib võtta minult õiguse omada 66. osa kohast lennundustehnilise töötaja luba.

Allkiri: Nimi:

Kuupäev:

Palun võtta arvesse minu järgmisi kogemusi õhusõidukite hooldamisel (vajaduse korral):

147. osa kohase koolituse arvestamine

Boonuspunktide arvestamine samaväärsete eksamite läbimist tõendava(te) tunnistus(t)je alusel

Lisada kõik asjakohased tunnistused

Soovitus (vajaduse korral): kinnitan, et taotleja on täitnud kõik 66. osa kohased nõuded hooldustööga seotud teadmiste ja kogemuste osas ja soovitan pädeval asutusel anda talle välja 66. osa kohane lennundustehnilise töötaja luba või lisada sellele asjaomane märg.

Allkiri: Nimi:

Ametikoht: Kuupäev:

▼ **M6***VI liide***III lisas (66. osa) osutatud lennundustehnilise töötaja luba – EASA vorm 26**

1. III lisas (66. osa) osutatud lennundustehnilise töötaja loa näidis on esitatud järgmistel lehekülgedel.
2. Dokument tuleb printida standardvormis, kuid arvutis koostamiseks võib soovi korral selle mõõtmeid vähendada. Kui mõõtmeid vähendatakse, tuleb tagada piisav ruum ametlike pitsatite ja templite jaoks. Arvutis koostatavatel dokumentidel ei pea olema lahtreid, mis jäävad tühjaks, kui dokument on selgelt tuvastatav III lisa (66. osa) kohaselt välja antava lennundustehnilise töötaja loa.
3. Dokumendi võib printida inglise keeles või asjaomase liikmesriigi ametlikus keeles, kuid viimasel juhul tuleb iga väljaspool asjaomast liikmesriiki töötava loaomaniku puhul lisada ingliskeelne koopia, et tagada loa tekstist arusaamine vastastikuse tunnustamise puhul.
4. Igal loaomanikul peab olema kordumatu loanumber, mis koosneb riiklikust identifikaatorist ja tähtnumbrilisest tunnusest.
5. Dokumendi lehekülgede järjekord ei ole oluline ning sellel ei pea tingimata olema vahejooni, kui esitatav teave on paigutatud lehekülgedele selliselt, et iga lehekülge võib selgelt samastada lisatud lennundustehnilise töötaja loa näidisega.
6. Dokumendi võib koostada i) liikmesriigi pädev asutus või ii) pädeva asutuse nõusolekul mis tahes II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon, kui järgitakse II lisa (145. osa) jaotises 145.A.70 osutatud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus kajastatud menetlust, kuid dokumendi annab igal juhul välja liikmesriigi pädev asutus.
7. Kehtiva lennundustehnilise töötaja loa muudatuse võib ette valmistada i) liikmesriigi pädev asutus või ii) pädeva asutuse nõusolekul mis tahes II lisa (145. osa) kohaselt sertifitseeritud hooldusorganisatsioon, kui järgitakse II lisa (145. osa) jaotises 145.A.70 osutatud hooldusorganisatsiooni käsiraamatus kajastatud menetlust, kuid dokumendi muudab igal juhul liikmesriigi pädev asutus.
8. Kui lennundustehnilise töötaja luba on välja antud, peab selle omanik hoidma seda heas korras ning tagama, et sinna ei lisataks volitusteta kandeid.
9. Punktis 8 osutatud nõuete rikkumine võib kaasa tuua dokumendi kehtetuks tunnustamise ning hooldustõendite väljaandmise õiguse äravõtmise, samuti vastutusele võtmise siseriiklike õigusaktide alusel.
10. III lisa (66. osa) kohaselt välja antud lennundustehnilise töötaja luba tunnustavad kõik liikmesriigid ning seda ei ole teises liikmesriigis töötades vaja vahetada.
11. EASA vormi 26 lisa ei ole kohustuslik ja seda võib kasutada ainult siseriiklike õiguste märkimiseks, kui kõnealuste õiguste suhtes kohaldatakse selliseid siseriiklikke õigusakte, mis jäävad III lisa (66. osa) reguleerimisalast väljapoole.

▼M6

12. Tähelepanu tuleks pöörata sellele, et liikmesriigi pädeva asutuse poolt välja antaval III lisa (66. osa) kohasel lennundustehnilise töötaja loal võib olla teistsugune lehekülgede järjekord ja seal ei pruugi olla vahejooni.
13. Liikmesriigi pädev asutus võib otsustada õhusõidukitüübipädevuse lehekülge mitte välja anda kuni esimese õhusõidukitüübipädevuse kinnitamiseni, ning anda välja rohkem kui ühe õhusõidukitüübipädevuse lehekülje, kui pädevusi on rohkem.
14. Punkti 13 sätetest olenemata peab iga väljaantav lehekülg olema eespool kirjeldatud vormingus ning sisaldama selle lehekülje jaoks kinnitatud teavet.
15. Loal peab olema selgelt märgitud, et piirangud tähistavad hooldustõendi väljaandmise õiguse puudumist. Kui piiranguid ei ole, antakse lehekülg „PIIRANGUD” välja märkusega „piiranguid ei ole”.
16. Kui kasutatakse eelnevalt väljatrükitud vormi, märgitakse igasse kategooria, alamkategooria või tüübipädevuse lahtrisse, mille kohta pädevusteavet ei ole, järgmine: „pädevus puudub”.
17. III lisa (66. osa) osutatud lennundustehnilise töötaja loa näidis

▼ **M6**

I.
EUROOPA LIIT (*)
[LIIKMESRIIK]
[ASUTUSE NIMI ja LOGO]

II.
66. osa
LENNUNDUSTEHNILISE
LUBA

III.
Loa nr [LIIKMESRIIGI
KOOD].66.[XXXX]

EASA vorm 26, versioon 3

IVa. Loa omaniku täielik nimi:

IVb. Sünniaeg ja -koht:

V. Loa omaniku aadress:

VI. Loa omaniku kodakondsus:

VII. Loa omaniku allkiri:

III. Loa number:

VIII. TINGIMUSED

Loal peab olema selle omaniku allkiri ning loaga koos tuleb esitada selle omaniku pildiga dokument.

Leheküljele „66. osa – KATEGOORIAD“ lisatud kategooria ei luba loa omanikul õhusõiduki hooldustõendit välja anda.

Koos õhusõidukipädevusmärkega vastab käesolev luba ICAO I lisa nõuetele.

Käesoleva loa omaniku õigused on sätestatud määruses (EÜ) nr 2042/2003, eriti selle III lisas (66. osa).

Luba kehtib piiranguid käsitleval leheküljel nimetatud kuupäevani, kui loa kehtivust eelnevalt ei peatata või luba kehtetuks ei tunnistata.

Loaga kaasnevaid õigusi ei tohi kasutada, kui loa omanikul puudub eelneva kahe aasta jooksul omandatud kuuekuuline kogemus lennundustehnilise töötaja loa alusel tehtavate hooldustööde valdkonnas või ta ei ole täitnud asjaomaste õiguste saamiseks nõutavaid tingimusi.

III. Loa number:

IX. 66. osa – KATEGOORIAD					
KEHTIVUS	A	B1	B2	B3	C
Lennukid turbīnmootoriga			puudub	puudub	puudub
Lennukid kolbmootoriga			puudub	puudub	puudub
Kopterid turbīnmootoriga			puudub	puudub	puudub
Kopterid kolbmootoriga			puudub	puudub	puudub
Avioonika	puudub	puudub		puudub	puudub
Suured õhusõidukid	puudub	puudub	puudub	puudub	
Muud õhusõidukid kui suured õhusõidukid	puudub	puudub	puudub	puudub	
Kolbmootoriga hermetiseerimata lennukid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg	puudub	puudub	puudub		puudub
X. Loa välja andnud ametniku allkiri ja kuupäev:					
XI. Loa välja andnud asutuse pitser või tempel:					
III. Loa number:					

▼ **M6**

XII. 66. OSA – ÕHUSÕIDUKIPÄDEVUS		
Õhusõidukipädevus	Kategooria	Tempel ja kuupäev
III. Loa number:		

XIII. 66. OSA – PIIRANGUD
Kehtib kuni:
III. Loa number:

EASA VORMI 26 lisa
XIV. 66. osaga hõlmamata RIIKLIK PÄDEVUS vastavalt [riiklik õigusakt], kehtib üksnes [liikmesriik]
Ametlik tempel ja kuupäev
III. Loa number:

TEADLIKULT TÜHJAKS JÄETUD

▼B*IV LISA***(147. OSA)****▼M6**

SISUKORD

147.1

A JAGU – TEHNILISED NÕUDED

A ALAJAGU – ÜLDSÄTTED

147.A.05 Reguleerimisala

147.A.10 Üldsätted

147.A.15 Taotlemine

B ALAJAGU – ORGANISATSIOONILISED NÕUDED

147.A.100 Nõuded tööruumidele

147.A.105 Nõuded töötajatele

147.A.110 Õpetajate, eksamineerijate ja hindajate andmed

147.A.115 Õppevahendid

147.A.120 Hoolduskoolituse materjalid

147.A.125 Koolituse dokumenteerimine

147.A.130 Õppemeetodid ja kvaliteedi tagamise kord

147.A.135 Eksamid

147.A.140 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamat

147.A.145 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni õigused

147.A.150 Muudatused lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonis

147.A.155 Organisatsiooni sertifikaadi kehtivuse kestvus

147.A.160 Puudused

C ALAJAGU – HEAKSKIIDETUD BAASKOOLITUS

147.A.200 Heakskiidetud baaskoolitus

147.A.205 Baastadmiste kontroll

147.A.210 Praktiliste baasoskuste hindamine

D ALAJAGU – TÜÜBI-/TÖÖKOOLITUS

147.A.300 Tüübi-/töökoolitus

147.A.305 Tüübieksamid ja tööoskuste hindamised

B JAGU — MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE

A ALAJAGU – ÜLDSÄTTED

147.B.05 Reguleerimisala

147.B.10 Pädev asutus

147.B.20 Dokumentide säilitamine

147.B.25 Erandid

▼ M6**B ALAJAGU – SERTIFIKAADI VÄLJAANDMINE**

- 147.B.110 Sertifikaadi väljaandmise menetlus ja sertifikaadi muudatused
- 147.B.120 Sertifikaadi pikendamise kord
- 147.B.125 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaat
- 147.B.130 Puudused

C ALAJAGU – LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KOOLITUSORGANISATSIOONI SERTIFIKAADI KEHTETUKS TUNNISTAMINE, PEATAMINE JA SELLELE PIIRANGUTE KEHTESTAMINE

- 147.B.200 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine

I liide – Baaskoolituse kestus

II liide – IV lisas (147. osa) osutatud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaat – EASA vorm 11

III liide – IV lisas (147. osa) osutatud tunnistused – EASA vormid 148 ja 149

▼ B**147.1**

Käesolevas osas tähendab pädev asutus:

1. organisatsioonide puhul, kelle peamine tegevuskoht asub liikmesriigi territooriumil, kõnealuse liikmesriigi määratud asutust;
2. organisatsioonide puhul, mille peamine tegevuskoht on kolmandas riigis, ametit.

▼ M6*A JAGU***TEHNILISED NÕUDED****▼ B****A ALAJAGU***ÜLDOSA***147.A.05 Reguleerimisala**

Käesolevas osas on sätestatud nõuded, mida organisatsioonid peavad täitma, kui taotlevad heakskiitu 66. osas määratletud koolituse ja eksamite korraldamiseks.

147.A.10 Üldosa

Koolitusorganisatsioon peab olema organisatsioon või selle osa, mis on kantud juriidiliste isikute registrisse.

▼ M4**147.A.15 Taotlemine**

- a) Koolitusorganisatsiooni sertifikaadi väljastamist või muutmist taotletakse pädeva asutuse kehtestatud vormis ja viisil.
- b) Sertifikaadi või selle muutmise taotlus peab sisaldama järgmisi andmeid:
 1. taotleja registrijärgne nimi ja aadress;
 2. sertifikaadi väljastamist või muutmist vajava organisatsiooni aadress;

▼M4

3. sertifikaadi või selle muutmise taotletav ulatus;
4. vastutava juhi nimi ja allkiri;
5. taotluse esitamise kuupäev.

▼B**B ALAJAGU***NÕUDED ORGANISATSIOONIDELE***147.A.100 Nõuded tööruumidele**

- a) Ruumid peavad olema piisavalt suured ja sellise planeeringuga, et oleks tagatud kaitse ilmastikuolude eest ning kõikide kavakohaste koolituste ja eksamite toimumine mis tahes päeval.
- b) Teoriaõppeks ja teadmiste kontrollimiseks peavad olema asjakohased ruumid, mis on täiesti kinnised ja eraldatud muudest ruumidest.
 1. Mitte ühelgi kursusel ei tohi õpilaste arv ületada 28.
 2. Eksamiruumid peavad olema nii suured, et mitte ükski õpilane ei saa eksami ajal oma kohalt lugeda teise õpilase materjale või arvutiekraani.
- c) Lõikes b määratletud ruumide kliimatingimused peavad olema sellised, et õpilased saavad keskenduda oma õpingutele või eksamitele ilma segavate tegurite või ebamugavustundeta.
- d) Baashoolduse koolituse korral peavad klassiruumidest eraldi olema koolituse jaoks asjakohased õppetöökohad ja/või hooldustöökohad. Kui aga organisatsioonil ei ole võimalust neid töökodasid tagada, võib ta selleks sõlmida kokkuleppe mõne teise organisatsiooniga, mis tuleb teha kirjalikult ja kus tuleb määratleda nende töökodade kasutamise tingimused. Pädeval asutusel peab olema õigus sellist lepingulist organisatsiooni külastada ning kõnealuses kirjalikus kokkuleppes tuleb see õigus määratleda.
- e) Tüübi/töökoolituse korral peab olema võimalik kasutada asjakohaseid ruume, kus asuvad punkti 147.A.115 lõikes d osutatud õhusõidukitüüpide näidised.
- f) Mitte ühelgi kursusel ei tohi praktilise õppe ajal õpilaste arv ületada järeleevaataja või hindaja kohta 15.
- g) Õpetajatele, eksamineerijatele ja standardi tundmise hindajatele tuleb tagada kontoriruumid, kus nad saavad segamatult ja ebamugavustundeta valmistuda oma ülesannete täitmiseks.
- h) Eksami- ja koolitusdokumentidele tuleb tagada turvalised hoiuruumid. Kliimatingimused neis peavad olema sellised, et dokumendid püsivad punktis 147.A.125 nimetatud säilitamisaja jooksul heas korras. Hoiu- ja kontoriruumid võib asjakohaste turvaabinõude rakendamise korral omavahel ühendada.

▼ B

- i) Olemas peab olema raamatukogu, mis sisaldab kogu koolituse mahule ja tasemele vastavat tehnilist materjali.

147.A.105 Nõuded töötajatele

- a) Organisatsioon nimetab ametisse vastutava juhi, kes vastutab organisatsiooni esindajana selles eest, et kõik koolituskohustused on rahastatud ning täidetud käesoleva osa nõuete kohaselt.
- b) Ametisse määratakse isik või isikute rühm, kelle kohustuseks on muuhulgas tagada, et lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon täidab käesoleva osa nõudeid. See isik või isikute rühm allub vastutavale juhile. Kõnealune isik või üks isik kõnealusest isikute rühmast võib samuti olla vastutavaks juhiks, tingimusel et ta vastab vastutav juhi nõuetele, mis on määratletud lõikes a.
- c) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon võtab tööle piisavalt palju töötajaid, kes planeerivad/viivad läbi kooskõlas organisatsiooni tegevusloaga õppetööd ja praktilisi harjutusi, teadmiste kontrollle ning praktilisi hindamisi.
- d) Erandina lõikest c võib olukorras, kus praktilisi harjutusi ja hindamisi on palutud tegema mõni teine organisatsioon, määrata praktilisi harjutusi ja hindamisi tegema sellise organisatsiooni töötajaid.
- e) Iga isik võib tingimusel, et lõike f sätted on täidetud, olla õpetaja, eksamineerija ja hindaja rollis.

▼ M4

- f) Õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate kogemused ja kvalifikatsioon tehakse kindlaks vastavalt avaldatud kriteeriumidele või pädeva asutusega kooskõlastatud korras ja tingimustel.

▼ B

- g) Eksamineerijad ja praktiliste oskuste hindajad peavad selleks, et neid tunnustada, olema määratletud organisatsiooni käsiraamatus.
- h) Õpetajad ja eksamineerijad peavad iga vähemalt 24 kuu järel läbima ajakohastuskoolituse tehnika arengu, praktiliste oskuste, inimtegurite ja uusimate koolitusmeetodite kohta seoses teemadega, mille suhtes koolitatakse või mida eksamineeritakse.

147.A.110 Õpetajate, eksamineerijate ja hindajate andmed

- a) Organisatsioon peab kõikide õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate kohta nimekirja. Sellesse tuleb kanda õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate kvalifikatsioon ja kogemus, varasem väljaõpe ning kõik edaspidi läbitud koolitused.
- b) Kõikide õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate tööülesanded tuleb kirjalikult fikseerida.

147.A.115 Õppevahendid

- a) Igas klassiruumis peavad olema sellised esitlusvahendid, millega on tagatud, et õpilased näevad esitletavaid tekste/jooniseid/diagramme ja arve hõlpsasti igalt poolt klassiruumis.

Esitlusvahendite hulgas peavad olema esinduslikud sünteetilised harjutusseadmed, mis aitavad õpilastel teemast aru saada, kui need seadmed sobivad selleks.

▼ B

- b) Punkti 147.A.100 lõikes d nimetatud baashoolduse õppetöökodades ja/või hooldustöökodades peavad olema kõik tööriistad ja seadmed, mida on vaja koolituse läbiviimiseks koolitusorganisatsiooni sertifikaadil näidatud mahus.
- c) Punkti 147.A.100 lõikes d nimetatud baashoolduse õppetöökodades ja/või hooldustöökodades peab olema esinduslik valik õhusõidukeid, mootoreid, õhusõidukite osi ja avioonikaseadmeid.
- d) Punkti 147.A.100 lõikes e nimetatud õhusõidukitüübi alast koolitust pakkuval organisatsioonil peab olema võimalik kasutada asjaomast õhusõidukitüüpi. Kasutada tohib sünteetilisi õppeseadmeid, kui nende puhul on tagatud koolitustandardite täitmine.

147.A.120 Hoolduskoolituse materjalid

- a) Hoolduskursuse materjalid antakse õpilasele ja nad hõlmavad olenevalt olukorrast:
 1. 66. osas asjaomase lennundustehnilise töötaja loa kategooria või alamkategooriaga seotud alusteadmiste moodulit ning
 2. 66. osa järgi asjaomase õhusõidukitüübi ning lennundustehnilise töötaja loa kategooria või alamkategooria kohta nõutavat tüübikursuse sisu.
- b) Õpilastel peab olema punkti 147.A.100 lõikes i osutatud raamatukogus võimalik tutvuda kõikide hooldusdokumentide näidiste ja tehniliste dokumentidega.

▼ M6**147.A.125 Koolituse dokumenteerimine**

Organisatsioon säilitab kõiki õpilaste koolitamise, eksamineerimise ja hindamisega seotud dokumente määramatu aja.

▼ B**147.A.130 Õppemeetodid ja kvaliteedi tagamise kord**

- a) Organisatsioon kehtestab pädevale asutusele vastuvõetava koolituskorra, tagamaks et koolitus toimub nõuetekohaselt ning kõik käesoleva osa asjaomased nõuded on täidetud.
- b) Organisatsioon kehtestab kvaliteedi tagamise korra, mis sisaldab:
 1. sõltumatuid kontrolle, koolitusnõuete täitmise, eksamite ja praktiliste oskuste hindamise tervikluse ning koolituskorrast kinnipidamise ja selle piisavuse jälgimiseks, ning
 2. korda, mille alusel antakse sõltumatute kontrollide käigus leitud puuduste kohta tagasisidet punkti 147.A.105 lõikes a osutatud isikule või isikute rühmale ja nende kaudu vastutavale juhile, et need saaksid vajaduse korral võtta parandusmeetmeid.

147.A.135 Eksamid

- a) Eksamineerijad peavad tagama kõikide küsimuste turvalisust.
- b) Igalt õpilaselt, kes avastatakse eksamil kasutamast eksamiteemaga seoses muid materjale kui eksamidokumente ja nendega seoses lubatud dokumente, võetakse õigus eksamit sooritada ning samuti ei tohi see õpilane teha vähemalt 12 kuud pärast seda vahejuhtumit ühtki eksamit. Pädevale asutusele teatatakse igast sellisest vahejuhtumist koos uurimise tulemustega ühe kalendrikuu jooksul.

▼B

- c) Igalt eksamineerijalt, kes avastatakse eksami ajal andmast eksamineeritavatele õpilastele küsimuste vastuseid, võetakse õigus olla eksamineerija ning eksam kuulutatakse tühi. Pädevale asutusele tuleb igast sellisest juhtumist teatada ühe kalendrikuu jooksul.

147.A.140 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamat

- a) Organisatsioon koostab endale kasutamiseks käsiraamatu, milles kirjeldab organisatsiooni ülesehitust ja selle tegutsemiskorda ning mis sisaldab järgmist:

1. vastutava juhataja allkirjastatud kinnitus selle kohta, et lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatus ja sellega seonduvates käsiraamatutes on määratletud, kuidas organisatsioon täidab käesoleva osa nõudeid, ja et ta täidab neid nõudeid alati;
2. punkti 147.A.105 lõike b alusel ametisse nimetatud isikute ametinimetused ja nimed;
3. alapunkti 2 alusel ametisse nimetatud isikute ülesanded ja kohustused, sealhulgas küsimused, mida nad võivad lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni nimel käsitleda otse pädeva asutusega;
4. lõike a alapunktis 2 määratletud isikute omavahelisi vastutussuhteid kirjeldav joonis;
5. õpetajate, eksamineerijate ja praktiliste oskuste hindajate nimekiri;
6. üldkirjeldus iga lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadile märgitud koolitus- ja eksamiruumi kohta, mis asub sertifikaadil märgitud aadressidel või punkti 147.A.145 lõike b nõude kohaselt mõnes teises asukohas;
7. tegevusloa moodustavate hoolduskursuste nimekiri;
8. lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu muutmise kord;
9. punkti 147.A.130 lõikes a nõutud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni tegevuskord;
10. punkti 147.A.145 lõikes c nõutud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni kontrollimise kord, kui koolitusorganisatsioon on volitatud korraldama koolitust, eksameid ja hindamisi mujal kui punkti 147.A.145 lõikes b määratletud kohtades;
11. punkti 147.A.145 lõikes b osutatud kohtade nimekiri;
12. olemasolu korral punkti 147.A.145 lõikes d osutatud organisatsioonide nimekiri.:

- b) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu ja selle edasised muudatused kinnitab pädev asutus.

- c) Punkti b sätetest olenemata võidakse käsiraamatu väiksemaid muudatusi heaks kiita käsiraamatu protseduuri teel (edaspidi „kaudne heakskiitmine”).

▼B**147.A.145 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni õigused**

a) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon võib kooskõlas oma käsiraamatuga teha järgmist, mis peab käsiraamatus olema lubatud:

1. korraldada baaskoolitust või selle osa 66. osas määratletud mahus;
2. korraldada õhusõidukitüübi/töö alast koolitust kooskõlas 66. osaga;
3. korraldada pädeva asutuse nimel eksameid, sealhulgas nendele õpilastele, kes ei ole läbinud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni baashoolduse või õhusõidukitüübi alast koolitust;
4. anda kooskõlas III liitega pärast lõike a alapunktis 1, 2 või 3 määratletud baashoolduse või õhusõidukitüübi alase koolituse edukat lõpetamist ja eksamite edukat sooritamist välja tõendeid.

b) Koolitust, eksamineerimist ja praktiliste oskuste hindamist tohib teha üksnes lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadil märgitud kohtades ja/või mis tahes muus organisatsiooni käsiraamatus määratletud kohas.

c) Erandina lõikest b tohib lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon korraldada mujal kui lõikes b määratletud kohtades üksnes koolitust, eksamineerimisi ja praktiliste oskuste hindamisi oma käsiraamatus määratletud kontrollikorra kohaselt. Neid kohti ei ole vaja lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatus määratleda.

d) 1. Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon võib teoreetilise õppe, tüübikoolituse ja nendega seotud eksamite korraldamiseks sõlmida organisatsioonile, mis ei ole lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, ainult juhul, kui see organisatsioon töötab tema kvaliteedi tagamise korra järgi.

2. Teoreetilise õppe ja sellega seotud eksamite korraldamiseks tohib lepinguid sõlmida üksnes 66. osa I liites määratletud moodulite 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9 ja 10 puhul.

3. Tüübikoolituse ja sellega seotud eksamite korraldamiseks tohib lepinguid sõlmida üksnes jõuseadmete ja avioonikaseadmete puhul.

▼M6

e) Organisatsioonile ei tohi anda luba korraldada eksameid, kui talle ei ole antud luba korraldada vastavat koolitust.

f) Erandina punktist e võib organisatsioonile, kellele on antud luba korraldada baasteadmistega seotud koolitusi või tüübikoolitust, anda loa tüübieksamite korraldamiseks juhul, kui tüübikoolitust ei nõuta.

▼B**147.A.150 Muudatused lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonis**

a) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon teatab pädevale asutusele ette igast muudatusest endas, mis mõjutavad tema tegevusluba, et pädeval asutusel oleks võimalik veenduda, et organisatsioon vastab ka pärast muudatuste elluviimist käesoleva osa nõuetele, ja vajaduse korral muuta organisatsiooni sertifikaati.

▼ B

- b) Pädev asutus võib määrata kindlaks tingimusi, mil lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon võib kõnealuste muudatuste tegemise ajal tegutseda, välja arvatud juhul, kui pädev asutus teeb kindlaks, et lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaat tuleb peatada.
- c) Kui lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon kõnealustest muudatustest pädevale asutusele ette ei teata, võidakse tema sertifikaat peatada või tunnistada tagasiulatuvalt muudatuste eelse ajani kehtetuks.

147.A.155 Organisatsiooni sertifikaadi kehtivuse kestvus

- a) Sertifikaat antakse välja määramata ajaks. Selle tingimuseks on, et:
 1. organisatsioon täidab jätkuvalt käesoleva osa nõudeid seoses punktis 147.B.130 määratletud puudustega tegelemise tingimustega; ja
 2. pädevale asutusel lubatakse organisatsiooni külastada, et kontrollida käesoleva osa nõuete jätkuvat täitmist selle poolt; ja
 3. sertifikaadist ei ole loobutud ja seda ei ole kehtetuks tunnistatud.
- b) Kui sertifikaadist loobutakse või see kehtetuks tunnistatakse, tuleb see pädevale asutusele tagastada.

147.A.160 Puudused

- a) Esimese astme puudus on üks või mitu järgmistest:
 1. eksamineerimisprotsessi mis tahes nõude oluline rikkumine, mis võib eksami kehtetuks muuta;
 2. pädevale asutusele pärast kaht kirjalikku palvet organisatsiooni ruumide tavalisel tööajal külastamise loa andmata jätmine;
 3. vastutava juhi puudumine;
 4. mis tahes koolitusnõude oluline rikkumine.
- b) Teise astme puudus on mis tahes koolitusnõude oluline rikkumine, mis ei moodusta esimese astme puudust.
- c) Pärast punktile 147.B.130 vastavate puuduste teatavakstegemist koostab lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi omanik parandusmeetmete kava ja tõendab pädevale asutusele sellega kokkulepitud aja jooksul veenvalt, et parandusmeetmed on ellu viidud.

▼ M6

C- ALAJAGU

*HEAKSKIIDETUD BAASKOOLITUS***▼ B****147.A.200 Heakskiidetud baaskoolitus**

- a) Heakskiidetud baaskoolitus seisneb õppetöös, omandatud teadmiste kontrollimises ning praktiliste oskuste harjutamises ja hindamises.

▼ M6

- b) Õppetöös tuleb käsitleda kategooria või alamkategooria lennundustehnilise töötaja loaga seotud ainet vastavalt III lisale (66. osa).

▼ B

- c) Eksamil tuleb kontrollida esinduslikku läbilõiget lõikes b osutatud aine alases õppetöös omandatud teadmistest.

▼B

- d) Praktiliste oskuste harjutamisel tuleb õppida praktikas kasutama tavalisi tööriistu/seadmeid, õhusõiduki tüüpiliste osade mahavõtmist/koostamist ning osalema tüüpilistes hooldustöödes, mida tehakse seoses asjaomase 66. osa järgse mooduliga.
- e) Praktiliste oskuste hindamisel tuleb hinnata harjutamisel omandatud oskusi ning teha kindlaks, kas õpilane on pädev kasutama asjakohaseid tööriistu ja seadmeid ning töötama kooskõlas hoolduskäsiraamatutega.
- f) Baaskoolituse kestus on kooskõlas I liitega.
- g) Täiendavate (alam)kategoriate saamiseks korraldatava koolituse kestus määratakse kindlaks vastavalt sellele, mis mahus on läbitud baaskoolitus ja kui palju on seoses sellega vaja harjutada praktilisi oskusi.

147.A.205 Baasteadmiste kontrollid

Baasteadmiste kontrollid:

- a) peavad toimuma 66. osas määratletud nõude kohaselt;
- b) peavad toimuma ilma koolitusmaterjalide abita;
- c) peavad hõlmama esinduslikku läbilõiget läbitud koolituses käsitletud moodulite hõlmatud ainetest kooskõlas 66. osaga.

147.A.210 Praktiliste baasoskuste hindamine

- a) Praktiliste baasoskuste hindamist teevad baashoolduse koolituse ajal selleks määratud praktiliste oskuste hindajad iga kord pärast seda, kui õppetöö asjaomases õppe- või hooldustöökojas on lõppenud.
- b) Õpilane peab hindamise läbima kooskõlas punkti 147.A.200 lõikega e.

D ALAJAGU*TÜÜBI-/TÖÖKOOLITUS***147.A.300 Tüübi/töökoolitus**

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonile antakse luba korraldada 66. osa järgset tüübi/töökoolitust tingimusel, et ta täidab seejuures punktis 66.A.45 määratletud nõuet.

147.A.305 Tüübieksamid ja tööoskuste hindamised

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, millel on vastavalt punktile 147.A.300 õigus korraldada tüübikoolitust, korraldab 66. osas määratletud tüübieksameid või tööoskuste hindamisi, tingimusel et ta täidab punktis 66.A.45 määratletud tüübi-/töökoolituse nõudeid.

▼M6*B JAGU***MENETLUSKORD PÄDEVATELE ASUTUSTELE****▼B****A ALAJAGU***ÜLDOSA***147.B.05 Reguleerimisala**

Käesoleva jaoga kehtestatakse haldusnõuded pädevatele asutustele, mis vastutavad käesoleva osa A jao kohaldamise ja täitmisele pööramise eest.

▼ B**147.B.10 Pädev asutus**a) *Üldosa*

Liikmesriik nimetab pädeva asutuse ja määrab kindlaks selle kohustused seoses 147. osa järgsete sertifikaatide väljaandmise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega. See pädev asutus kehtestab oma töökorra ja struktuuri, mis tuleb dokumenteerida.

b) *Vahendid*

Pädeval asutusel peab olema käesoleva osa nõuete täitmiseks piisavalt palju töötajaid.

c) *Kord*

Pädev asutus kehtestab korra, mille järgi käesolevat osa täidetakse.

Seda vaadatakse läbi ja muudetakse, tagamaks et käesolevat osa täidetakse pidevalt.

▼ M4d) *Kvalifikatsioon ja koolitus*

Kõik käesoleva lisaga seotud sertifikaatidega tegelevad töötajad peavad:

1. olema asjakohaselt kvalifitseeritud ja neil peavad olema oma ülesannete täitmiseks kõik vajalikud teadmised, kogemused ja väljaõpe;
2. olema vajaduse korral saanud III lisa (66. osa) ja IV lisa (147. osa) nõuete kohta, kaasa arvatud nende kavandatud tähenduse ja standardi kohta koolitust ja jätkukoolitust.

▼ M6**▼ B****147.B.20 Dokumentide säilitamine**

a) Pädev asutus kehtestab dokumentide säilitamise süsteemi, mis võimaldab iga sertifikaadi väljaandmise, säilitamise, uuendamise, pikendamise, muutmise, peatamise või kehtetuks tunnistamise menetluste piisavat jälgimist.

b) Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioonide üle tehtava järelevalve dokumentide hulka kuulub vähemalt:

1. organisatsiooni sertifikaadi taotlus;
2. organisatsiooni sertifikaat koos mis tahes muudatustega;
3. koopia auditikavast koos saabuvate ja tehtud auditite kuupäevadega;
4. pideva järelevalve dokumendid koos kõikide kontrollidokumentidega;
5. koopia kogu asjaomasest kirjavahetusest;
6. kõikide erandi andmiseks ja täitmisele pööramiseks võetud meetmete üksikasjad;

▼B

7. kõikide teiste pädevate asutuste poolt organisatsiooni üle tehtava järelev-alvega seoses antud teated;
 8. organisatsiooni käsiraamat koos muudatustega.
- c) Lõikes b loetletud dokumente tuleb säilitada vähemalt neli aastat.

147.B.25 Erandid

- a) Pädev asutus võib teha riiklikule õppeasutusele erandi nõudest
1. olla punktis 147.A.10 määratletud organisatsioon;
 2. omada vastutavat juhti, selle erandiga, et õppeasutus võib määrata koolitusorganisatsiooni juhtima vanemtöötaja, kellel peab olema piisavalt eelarvevahendeid organisatsiooni juhtimiseks vastavalt 147. osa nõuetele;
 3. omada kvaliteedi tagamise korras sõltumatute kontrollide osa, tingimusel et õppeasutusel on olemas sõltumatu inspeksiooniosakond, mis kontrollib lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käesolevas osas nõutava sagedusega.
- b) Pädev asutus registreerib ja hoiab alles kõik algmääruse artikli 10 lõike 3 alusel tehtud erandid.

B ALAJAGU*SERTIFIKAADI VÄLJASTAMINE*

Käesolevas alajaos on sätestatud nõuded, mis peavad olema täidetud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi väljastamisel või muutmisel.

▼M4

147.B.110 Sertifikaadi väljastamise menetlus ja sertifikaadi muudatused

- a) Taotluse saamisel pädev asutus:
1. vaatab läbi lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu; ning
 2. kontrollib, kas organisatsioon täidab IV lisa (147. osa) nõudeid.
- b) Kõik leitud puudused dokumenteeritakse ja nende kohta antakse taotlejale kirjalik kinnitus.
- c) Kõik puudused tuleb enne sertifikaadi väljastamist jaotise 147.B.130 kohaselt kõrvaldada.
- d) Viitenumber lisatakse sertifikaadile ameti täpsustatud viisil.

▼B**147.B.120 Sertifikaadi pikendamise kord****▼M6**

a) Iga organisatsiooni tuleb vähemalt iga 24 kuu järel kontrollida käesoleva lisa (147. osa) nõuete täitmise suhtes. Kontrollimine hõlmab vähemalt ühe asjaomase lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni korraldatud koolituskursuse ja ühe eksami jälgimist.

▼B

b) Puudusi käsitletakse vastavalt punktile 147.B.130.

147.B.125 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaat

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi formaati on kirjeldatud II liites.

147.B.130 Puudused

- a) Kui lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon ei kõrvalda 1. astme puudust kolme päeva jooksul pärast vastavasisulise kirjaliku teate saamist, tunnistab pädev asutus tema sertifikaadi täielikult või osaliselt kehtetuks, peatab selle või kehtestab sellele piirangud.
- b) Kui pädeva asutuse poolt teise astme puuduste kõrvaldamiseks määratud ajakavast kinni ei peeta, võtab pädev asutus meetmed sertifikaadi osaliseks või täielikuks kehtetuks tunnistamiseks, peatamiseks või sellele piirangute kehtestamiseks.

C ALAJAGU

*LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KOOLITUSORGANISATSIOONI
SERTIFIKAADI KEHTETUKS TUNNISTAMINE, PEATAMINE JA SELLELE
PIIRANGUTE KEHTESTAMINE*

147.B.200 Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni sertifikaadi kehtetuks tunnistamine, peatamine ja sellele piirangute kehtestamine

Pädev asutus:

- a) peatab sertifikaadi olulisel põhjusel võimaliku ohu korral ohutusele; või
- b) peatab sertifikaadi, tunnistab selle kehtetuks või kehtestab sellele piirangud vastavalt punktile 147.B.130.

▼ M6*I liide***Baaskursuse kestus**

Täismahus baaskursuse miinimumkestus on järgmine:

Baaskursus	Kestus (tundides)	Teoreetilise õppe osa (%)
A1	800	30–35
A2	650	30–35
A3	800	30–35
A4	800	30–35
B1.1	2 400	50–60
B1.2	2 000	50–60
B1.3	2 400	50–60
B1.4	2 400	50–60
B2	2 400	50–60
B3	1 000	50–60

▼ **M6***II liide***IV lisa (147. osa) osutatud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni
sertifikaat – EASA vorm 11**

Lk 1/2
[LIIKMESRIIK (*)] Euroopa Liidu liikmesriik (**)
LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KOOLITUS- JA EKSAmineerimisorganisatsiooni SERTIFIKAAT
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX]
Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu kehtivale määrusele (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni kehtivale määrusele (EÜ) nr 2042/2003 ning allpool täpsustatud tingimustele tõendab [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)], et
[ÄRIÜHINGU NIMI JA AADRESS]
on määruse (EÜ) nr 2042/2003 IV lisa (147. osa) A jaos osutatud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, kellel on lubatud korraldada lisatud sertifitseerimisgraafikus loetletud koolitusi ja eksameid ning anda välja nendega seotud sertifikaate, kasutades eespool osutatud viitenumbreid.
TINGIMUSED
1. Sertifikaat kehtib üksnes IV lisa (147. osa) A jaos osutatud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu sertifikaadi osas määratletud valdkonnas.
2. Sertifikaat nõuab lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatus täpsustatud menetluste täitmist.
3. Sertifikaat kehtib, kuni sertifitseeritud lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon täidab määruse (EÜ) nr 2042/2003 IV lisa (147. osa) nõudeid.
4. Kui eespool nimetatud tingimused on täidetud, kehtib käesolev sertifikaat tähtajatult, välja arvatud juhul, kui sertifikaadist on eelnevalt loobutud, see on asendatud teise sertifikaadiga, sertifikaadi kehtivus on peatatud või sertifikaat on kehtetuks tunnistatud.
Algse väljaandmise kuupäev:
Käesoleva versiooni kuupäev:
Versiooni nr:
Allkiri:
Pädevale asutusele: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vorm 11, versioon 3

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.
 (**) Kolmanda riigi või EASA puhul maha tõmmata

▼ M6

Lk 2/2

LENNUNDUSTEHNILISTE TÖÖTAJATE KOOLITUS- JA EKSAMINEERIMISORGANISATSIOONI SERTIFITSEERIMISGRAAFIK

Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX]

Organisatsioon: [ÄRIÜHINGU NIMI JA ADDRESS]

KLASS	LOA KATEGORIA	PIIRANG	
BAASKOOLITUS (**)	B1 (**)	TB1.1 (**)	TURBIINMOTORIGA LENNUKID (**)
		TB1.2 (**)	KOLBMOTORIGA LENNUKID (**)
		TB1.3 (**)	TURBIINMOTORIGA KOPTERID (**)
		TB1.4 (**)	KOLBMOTORIGA KOPTERID (**)
	B2 (**)	TB2 (**)	AVIOONIKA (**)
	B3 (**)	TB3 (**)	Kolbmootoriga hermetiseerimata lennukid maksimaalse stardimassiga kuni 2 000 kg (**)
	A (**)	TA.1 (**)	TURBIINMOTORIGA LENNUKID (**)
		TA.2 (**)	KOLBMOTORIGA LENNUKID (**)
		TA.3 (**)	TURBIINMOTORIGA KOPTERID (**)
		TA.4 (**)	KOLBMOTORIGA KOPTERID (**)
TÜÜBI-/TÖÖKOO- LITUS (**)	C (**)	T4 (**)	[ÕHUSÕIDUKI TÜÜP] (***)
	B1 (**)	T1 (**)	[ÕHUSÕIDUKI TÜÜP] (***)
	B2 (**)	T2 (**)	[ÕHUSÕIDUKI TÜÜP] (***)
	A (**)	T3 (**)	[ÕHUSÕIDUKI TÜÜP] (***)

Sertifitseerimisgraafik kehtib üksnes lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu sertifikaadi osas määratletud valdkonna koolituste ja eksamite suhtes.

Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsiooni käsiraamatu viide:

Algse väljaandmise kuupäev:

Viimase kinnitatud versiooni kuupäev: Versiooni nr:

Allkiri:

Pädevale asutusele: [LIIKMESRIIGI PÄDEV ASUTUS (*)]

EASA vorm 11, versioon 3

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.

(**) Mittevajalik maha tõmmata, kui organisatsiooni ei sertifitseerita.

(***) Lisada asjakohane pädevus ja piirangud.

▼ **M6***III liide***III liide – IV lisas (147. osa) osutatud tunnistused – EASA vormid 148 ja 149****1. Baaskoolitus/eksam**

Allpool esitatud tunnistuse vormi, milles käsitletakse 147. osa kohase baaskoolituse läbimist, kasutatakse baaskoolituse läbimise, baasteadmiste eksami sooritamise või mõlema tõendamiseks.

Tunnistusel on selgelt märgitud iga mooduli kohta sooritatud eksamid, eksami sooritamise kuupäev ja III lisa (66. osa) I liite vastav versioon.

	Lk 1/1
TUNNISTUS	
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX].[YYYYY]	
Käesolev tunnistus on välja antud	
[NIMI]	
[SÜNNIAEG ja -KOHT]	
Kelle poolt:	
[ÄRIÜHINGU NIMI JA AADDRESS]	
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX]	
Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, kellel on lubatud korraldada sertifitseerimisgraafikus loetletud koolitusi ja eksameid vastavalt määruse (EÜ) nr 2042/2003 IV lisale (147. osa).	
Käesoleva tunnistusega tõendatakse, et eespool nimetatud isik on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni määrusega (EÜ) nr 2024/2003 kõnealuste õigusaktide kehtimise ajal edukalt läbinud allpool nimetatud heakskiidetud baaskoolituskursuse (**) või sooritanud baasteadmiste eksami (**).	
[BAASKOOLITUSKURSUS (**)] või/ja [BAASTEADMISTE EKSAM (**)]	
[66. OSA MOODULITE LOETELU/EKSAMI SOORITAMISE KUUPÄEV]	
Kuupäev:	
Allkiri:	
nimel: [ÄRIÜHINGU NIMI]	

EASA vorm 148, versioon 1

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.
 (**) Mittevajalik läbi kriipsutada.

2. Tüübikoolitus/eksam

147. osa kohase tüübikoolituse tunnistuse allpool esitatud vormi kasutatakse tüübikoolituse teoreetilise õppe, tüübikoolituse praktilise õppe või mõlema läbimise tõendamiseks.

Tunnistusele märgitakse ka plaaneri/mootori kombinatsioon, mida koolituse jooksul kasutati.

Asjakohased viited tuleb vajaduse korral kustutada ning koolituse liigi lahtrisse tuleb märkida, kas koolitus hõlmab ainult teoreetilist õpet või nii teoreetilist kui ka praktilist õpet.

▼ **M6**

Koolitustunnistusel tuleb selgelt märkida, kas koolitus oli täielik või osaline (nt plaanerit või jõuseadet või avioonika- ja elektrisüsteeme käsitlev kursus), või taotleja varasemal kogemusel põhinev erinevuskoolitus, nt A340 (CFM) koolitus A320 kogemust omavatele lennundustehnilistele töötajatele. Kui tegemist ei ole täieliku koolitusega, tuleb tunnistusel näidata, kas kursuse jooksul käsitleti eri teemade vahelisi kokkupuutepunkte või mitte.

[...]

Lk 1/1
TUNNISTUS
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX].[YYYYY]
Käesolev tunnistus on välja antud
[NIMI]
[SÜNNIAEG ja -KOHT]
Kelle poolt:
[ÄRIÜHINGU NIMI JA AADRESS]
Viide: [LIIKMESRIIGI KOOD (*).147.[XXXX]
Lennundustehniliste töötajate koolitusorganisatsioon, kellel on lubatud korraldada sertifitseerimisgraafikus loetletud koolitusi ja eksameid vastavalt määruse (EÜ) nr 2042/2003 IV lisale (147. osa).
Käesoleva tunnistusega tõendatakse, et eespool nimetatud isik on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 216/2008 ja komisjoni määrusega (EÜ) nr 2024/2003 kõnealuste õigusaktide kehtimise ajal edukalt läbinud allpool nimetatud heakskiidetud tüübikoolituse teooriaõppe (**) ja/või praktilise õppe (**) ning sooritanud vastavad eksamid.
[ÕHUSÕIDUKITÜÜBI KOOLITUSKURSUS (**)]
[KURSUSE ALGUS- ja LÕPPKUUPÄEV]
[TEORIAÕPPE VÕI PRAKTILISE ÕPPE KIRJELDUS]
ja/või
[ÕHUSÕIDUKITÜÜBIKOOLITUSE EKSAM (**)]
[EKSAMI LÕPPKUUPÄEV]
Kuupäev:
Allkiri:
nimel: [ÄRIÜHINGU NIMI]

EASA vorm 149, versioon 1

[...]

(*) Või EASA, kui EASA on pädev asutus.
 (**) Mittevajalik läbi kriipsutada.